

ಪ್ರಸ್ತುತ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅನೇಕ ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಮುಂದುವರಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ, ಅಂದರೆ ವೇದಗಳ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಹಿಂದೂ ಆಡಳಿತ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರೆ ಅನೇಕ ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪರಿಚಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೌಟಿಲ್ಯನ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ, ಮನುವನ-ಮನುಸ್ಥಾತ್ಮಿ, ಕರುಂಡಕನ ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರ, ವರಾಹಮಿಹಿರನ ಬೃಹತ್ ಸಂಹಿತಾ ಹಾಗೂ ಮುದ್ರಾಮಂಜೂಷಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವ ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ಅವುಗಳ ಅನಾದಿಕಾಲದ ಮುಂದುವರಿಕೆಯು ಸ್ವಯಂವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿದ್ದಂತಹ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಶಾಸ್ತ್ರಾಚಾರ ಲೂ ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದಿಂದ ಮುಂದುವರೆದಿರುವುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಶಾಸ್ತ್ರಾಚಾರ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳ ಹಿಂದಿನ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುವ ಮುಖ್ಯ ಆಡಳಿತ ಘಟಕವಾದ ‘ನಾಡು’ ಬಗ್ಗೆ ಹಲವಾರು ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿವೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಇಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳು ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ:- ಕೆನುಪೋಳ್ಳೆ-೧೦೯, ಮುಖುಗುಂದ-೧೨೨, ಹೊನ್ನಾತ್ಮಿ-೧೨೨, ಕೋಳನೂರು-೧೨೦, ನವಿಲುಗುಂದ-೧೨೦, ಮೊದಲಾದ ಆಡಳಿತ ವಿಭಾಗ (ನಾಡು)ಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಚೀನ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡ ಆಡಳಿತ ಘಟಕಗಳಾದ ನಾಗರಖಿಂಡ-೧೨೦, ರಟ್ಟಪಳ್ಳಿ-೧೨೦, ಹಾನುಂಗಲ್-೧೨೦೦, ಮರಿಗರೆ-೧೨೦೦ ಬೆಳ್ಳೊಲ್ಲು-೧೨೦೦, ತರ್ಥವಾಡಿ-೧೨೦೦೦, ಮತ್ತು ಕುಹುಂಡಿ-೧೨೦೦೦ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸುಮಾರು ಇಂಕ್ಕೂ ಮೀರಿ ಪ್ರಾಂತಗಳನ್ನೊಂದು ಬನವಾಸಿ-೧೨೦೦೦, ನೊಳಂಬವಾಡಿ-೧೨೦೦೦ ಮತ್ತು ಗಂಗವಾಡಿ-೧೨೦೦೦ ಎಂಬ ಬೃಹದಾಕಾರದ ಆಡಳಿತ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದವೆಂದು ಶಾಸನಗಳಿಂದ ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಜ ಮನೆತನಗಳು ಆಳ್ಳಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಸಾಮಾಜ್ಯವನ್ನು ‘ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ’ (ವಲಯಗಳು) ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಅಥವಾ ದೇಶಗಳು ಅಥವಾ ಮಂಡಳಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಂತಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ರೀತಿಯ ಕೇಂದ್ರಿಕೃತ ಆಡಳಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಹಲವಾರು ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಮತ್ತು ಶಾಸನೋಕ್ತ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿರುವುದು ಸ್ವಯಂವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಾಂತಗಳನ್ನು ‘ನಾಡು’ ಅಥವಾ ‘ವಿಷಯ’ಗಳನ್ನಾಗಿ ಮನರ್ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇವುಗಳ ಕೆಳಗೆ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು (ಮಹಳೆಗಳು), ಮತ್ತು ಮಹಳೆಗಳನ್ನು ಹಲವಾರು ಗ್ರಾಮಗಳಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಒಬ್ಬ ವೈಸರಾಯ್ ಅಥವಾ ರಾಜ್ಯಪಾಲರನ್ನು ನೇಮಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹಲವು ವೇಳೆ ಈ ನೇಮಕಗಳು ವಂತೆ ಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿದ್ದವು. ಜಿಲ್ಲೆ ಅಥವಾ ಮಹಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸಿ

ಕರ್ನಾಟಕ ಕೈಪೆ

ಅವರಿಗೆ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹಿಂದೂ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಗ್ರಾಮಗಳ ಆಡಳಿತವನ್ನು 'ಗೌಡ' ಅಥವಾ 'ಪಟ್ಟೇಲ್'ನ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರಿಕರಿಸಿ ಆತನಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ಹಿರಿಯ ಪ್ರಚೆಗಳನ್ಮೊಳಗೊಂಡ 'ಗ್ರಾಮಕೂಟ'ವನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗ್ರಾಮದ ಗೌಡ ಅಥವಾ ಪಟ್ಟೇಲರು ಈಗಿನ ಮೊಲೀಸ್ ಕರ್ಮವ್ಯಾಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕಂದಾಯ ದಾಖಿಲೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು, ಪರಿಪಾಲಿಸುವುದು, ಶಾಸನಭೋಗ ಅಥವಾ ಸೇನಭೋವ ಅಥವಾ ಕುಲಕರ್ಣಿಗಳ (ಗ್ರಾಮಕರಣಿಕ ಅಥವಾ ಗುಮಾಸ್) ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಹುದ್ದೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಲವಾರು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಪದೇ ಪದೇ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಂದಾಯ ದಾಖಿಲೆಗಳನ್ನು 'ಕಡತ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತು, ಅದನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ 'ಕಡತವೆಗ್ರಾಡ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತು. ರಾಷ್ಟ್ರದ ಮುಖ್ಯ ಆಡಳಿತವು ಪ್ರಥಾನವಾಗಿ ಕಂದಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅಥವಾ ಆಡಳಿತದ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿರುವುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಮದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಿಗೆ ಆತನ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕವಾಗಲು ತೋಟಿಗಳು, ತಳಾರಿಗಳು ಅಥವಾ ತಲಾಟಿಗಳು ಅಥವಾ ಉಗ್ರಾಂಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಅಧಿಕೃತ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯೊಬ್ಬ ಮುಖ್ಯ ಸಹಾಯಕನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದು. ಈ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯ ಲೂ ಮುಂದುವರೆದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮುಂಬ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಮದರಾಸ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಕಲೆಕ್ಟರ್‌ಗಳಿಂದು ಕರೆಯಲುವುದು ರೂಧಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಅದೇ ರೀತಿ ಮುಂಬಯಿ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ತಾಲೂಕಿನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ 'ಮಾಮ್ಲುತ್ತಾದಾರ' ಅಥವಾ 'ತಹಸೀಲಾರ್'ಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಮಾಮ್ಲುತ್ತಾದಾರಿಗೆ ಹಲವಾರು ಕಂದಾಯ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ಮೊಳಗೊಂಡ ಕಂದಾಯ ವ್ಯತ್ತಗಳನ್ನು ಆಡಳಿತದ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗ್ರಾಮದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ ಹಾಗೂ ಇತರ ಕಂದಾಯಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ನೇರಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯು ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಳೆಯ ಮೃಸೂರು ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನ ನಿಧನಾನಂತರ ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ ಆಡಳಿತದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕ್ರಿ.ಶ. ಱಲ್ಲಿಗರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರವು ಕರ್ನಾಟಕ ಗಳ



ಆಡಳಿತವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವುದರ ಮೂಲಕ ಕ್ರಮೇಣ ಆಡಳಿತದ ಸೂತ್ರವನ್ನು ತನ್ನ ಹತೋಟಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿತು. ಕರ್ಮಾಣವರ್ಗಾಗಳ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ (ಲಿಂಗಿ-ಲಿಂಗಿ) ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತದ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ಹಲವಾರು ಸುಧಾರಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಧುನೀಕರಣಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಅವಧಿಯನ್ನು ಆಡಳಿತದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖ ಘಟ್ಟಪೆಂದು ಪರಿಗಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಹಾರಾಜರ ಹಲವಾರು ಅವವಾಲುಗಳ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರವು ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಮನಃ ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಹಸ್ತಾಂತರಿಸಿತು. ನಾಲ್ಕು ಕ್ರಾಂತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ದಿವಾನರುಗಳ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಮನಃ ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು. ಸಿ. ರಂಗಾಚಾರ್ಲ್ ಅವರಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಇಂಳಿರ ವರೆಗೂ ಹಲವಾರು ದಿವಾನರು ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಅಧುನೀಕರಣಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ ಬಗ್ಗೆ ಹಲವಾರು ದಾವಿಲೆಗಳಿವೆ.

ದಿನಾಂಕ ೧೧-೧೦೯-೧೯೫೯ರ ವರೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಆಡಳಿತದ ವಿಭಾಗಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಅವುಗಳಿಂದರೆ ಗುಲಬಗಾರ್, ಬೆಳಗಾವಿ, ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು. ಇವಲ್ಲದೆ ಇಂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಇಂ ಉಪ ವಿಭಾಗಗಳು ಮತ್ತು ಇಂಜಿ ತಾಲೂಕುಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಸ್ವಜಿಸಿದ ಕಾರಣ ಇಂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ೨೦ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದವು. ಹಳೆಯ ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು, ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಹಾಸನ, ಕೋಲಾರ, ಮೈಸೂರು, ಮಂಡ್ಯ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಮತ್ತು ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗೆಂದ್ದವು. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಇಂಎಂ ರಿಂದ ಇಂಜಿಇರ ವರೆಗೆ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ರಾಜ್ಯ ಏಕೆರಣಾದ ತರುವಾಯ ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿದ್ದ ಬಳಾರಿ (ಸೊಂಡೂರು ಸಂಸ್ಥಾನವು ಆ ವೇಳೆಗಳೇ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಏಲೀನವಾಗಿತ್ತು) ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಇಂಜಿಇರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ‘ಸಿ’ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ರಾಜ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲೂಕನ್ನು ಕೊಯಮತ್ತೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಿಂದ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲಾಯಿತು. ಮುಂಬಯಿ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿದ್ದ ಬೆಳಗಾವಿ, ಬಿಜಾಪುರ, ಭಾಗಲಕೋಟಿ, ಧಾರವಾಡ, ಹಾವೇರಿ, ಗಡಗ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲಾಯಿತು. ಇವಲ್ಲದೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ರಾಜರ ಪ್ರಾಂತಗಳಾಗಿದ್ದ ರಾಮದುರ್ಗ, ಜಮ್‌ವಿಂಡಿ, ಹಿರಿಯ ಮೀರಜ್ ಮತ್ತು ಕಿರಿಯ ಮೀರಜ್, ಕೊಲ್ಲಾಪುರ, ಕುರುಂದವಾಡ ಜೂನಿಯರ್, ಸಾಂಗ್ಲಿ, ಜಿರಾದ್, ಮುಧೋಜ, ಸವಣೂರುಗಳನ್ನು ಬೆಳಗಾವಿ, ಬಿಜಾಪುರ ಮತ್ತು ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಏಲೀನಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು.

ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಬಿಜಾಪುರ, ಬೆಳಗಾವಿ, ಧಾರವಾಡ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಮುಂಬಯಿ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿದ್ದು, ಏಕೆರಣಾದ ತರುವಾಯ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನೂ ಸೊಂಡಂಡಂತೆ ಬೆಳಗಾವಿ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ತರಲಾಯಿತು. ಹಿಂದಿನ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿದ್ದ ಗುಲಬಗಾರ್, ಬೀದರ್ ಮತ್ತು ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲಾಯಿತು. ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿದ್ದ ಬಳಾರಿಯನ್ನೂ ಸೊಂಡಂಡಂತೆ ಗುಲಬಗಾರ್ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ತರಲಾಯಿತು. ‘ಸಿ’ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದ್ದ ಕೊಡಗನ್ನು ಕ್ರಮೇಣ ಮೈಸೂರು ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಏಲೀನಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಹಿಂಗಾಗಿ ಮೈಸೂರು ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಮೈಸೂರು, ಮಂಡ್ಯ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಮತ್ತು ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಏಲೀನಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲೂಕನ್ನು ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಕೊಯಮತ್ತೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಿಂದ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಏಲೀನಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ, ತುಮಕೂರು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಏಲೀನಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು.



ರಾಜ್ಯ ಮನವಿಂಗಡಣೆಯ ನಂತರ ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಜಿಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮ ಮತ್ತು ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಲೀನಗೊಳಿಸಿರುವುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಸೊಂಡೂರು ಪ್ರಾಂತವನ್ನು ಬಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯೊಂದಿಗೆ ವಿಲೀನಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ರೀತಿಯ ವಿವಿಧ ಆಡಳಿತ ವಿಭಾಗಗಳ ವಿಲೀನತೆಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಆಡಳಿತ ಸುಷ್ವವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಕಾನೂನು ಪರಿಪಾಲನೆ, ಹಾಗೂ ಹಲವಾರು ಘಟಕಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಮೂಲಕ ಚಾಲನೆ ನೀಡಿ ಅನೇಕ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಏಕೀಕೃತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಹೊಸ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಬಡ್ಡಿ ಹಾಗೂ ಹುದ್ದೆಗಳ ಸ್ವಾಷಿಯ ಜೋತೆಗೆ ಕಾರ್ಯ ಪಡ್ಡತಿಗಳನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಭಾರಿಗೆ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಇವಲ್ಲದೆ, ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಇಲಾಖೆಗಳು ರೈಲ್ವೆ ಅಂಚೆ ಮತ್ತು ದೂರಸಂಪರ್ಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಆಕಾಶವಾಣಿ, ಆದಾಯ ತೆರಿಗೆ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಅಭಿಕಾರಿ ಇಲಾಖೆಗಳು ಕ್ರಮೇಣ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದವು. ಅಲ್ಲದೆ, ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಹತ್ತೊಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳು ಕನಾಂಟಿಕದಲ್ಲಿ ಅರಂಭಗೊಂಡವು. ರಾಜ್ಯ ಮನವಿಂಗಡಣಾ ಕಾಯ್ದೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಇಂಡಿಯ ನವೆಂಬರ್ ಒಂದರಂದು ವಿಶಾಲ ಮೃಷಾರು ರಾಜ್ಯವು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ತರುವಾಯ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಡೆಮ್ಯೂಟಿ ಕಮೀಷನ್‌ರಾಗಳಿಂದು, ಉಪ ವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಕಮೀಷನ್‌ರೂ ಎಂದೂ ಮತ್ತು ತಾಲೂಕು ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ತಹಸೀಲ್‌ರೂ ಎಂದೂ ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಮನರ್ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಆಗಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಕನಾಂಟಿಕ ರಾಜ್ಯವು ಹಲವು ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದು ದೊಡ್ಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ವಿಭಜಿಸಿ ಒಟ್ಟು ಏಳು ಹೊಸ ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಸೃಜಿಸಿತು. ಹೀಗಾಗೆ ಒಟ್ಟು ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ೨೦೦೧೯ ಇಂಕ್ಕೆ ಏರಿತು. (ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯ ಆದೇಶ ಸಂಖ್ಯೆ: ಆರ್ಡಿ. ಲೀ ಎಲ್‌ಆರ್ಡಿ ಲೀ(ಪಿ-೩) ಬೆಂಗಳೂರು ದಿನಾಂಕ ೨೫ ಆಗಸ್ಟ್ ೨೦೧೯). ಮನಃ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ ಆದೇಶ ಸಂಖ್ಯೆ: ಆರ್ಡಿ.ಎಲೀ(ಪಿ-೩) ಬುದ್ದಮು ೨೦೧೯ ಪಿ-೩, ಬೆಂಗಳೂರು ದಿನಾಂಕ ಖಿನೇ ಆಗಸ್ಟ್ ೨೦೦೨ ರಂತೆ ರಾಮನಗರ ಮತ್ತು

ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಸೃಜಿಸಲಾಯಿತು. ರಾಮನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ರಾಮನಗರ, ಮಾಗಡಿ, ಕನಕಪುರ ಮತ್ತು ಚನ್ನಪಟ್ಟಣ ತಾಲೂಕುಗಳನ್ನು ವಿಲೀನಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ, ಶಿಡ್ಲಫಟ್ಟ ಚಿಂತಾಮಣಿ, ಬಾಗೇಪಲ್ಲಿ, ಗುಡಿಬಂಡ, ಮತ್ತು ಗೌರಿಬಿದನೂರು ತಾಲೂಕುಗಳನ್ನು ವಿಲೀನಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು, ಮತ್ತು ೨೦೦೯ರ ಡಿಸೆಂಬರ್ ಮಾಹದೆಲ್ಲಿ ಯಾದಗಿರಿ, ಶಹಾಪುರ, ಹಾಗೂ ಸುರಪುರ ತಾಲೂಕುಗಳನ್ನೂ ಗೊಂಡ ಯಾದಗಿರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು, ಗುಲಬಗಾಂ ಜಿಲ್ಲೆಯಿಂದ ಏಭಜಿಸಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಹಾಲಿ ೩೦ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿವೆ.

ಕನಾರಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ೨೦೦೦ದಲ್ಲಿ, ಮಾಜಿ ಸಚಿವರಾಗಿದ್ದ ಹಾರನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಯವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಕನಾರಟಕ ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಆಯೋಗವನ್ನು ರಚಿಸಿತು. ಈ ಸಮಿತಿಯು ೨೦೦೯ರ ಜನವರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಂಗಾಮೆ ವರದಿಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿತು. ನಂತರ ಅಂತಿಮ ವರದಿಯನ್ನು ಸಹ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ್ದು, ಅನೇಕ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಆಯೋಗದ ಶಿಥಾರಸ್ವಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದೆ.

ಹೊಸ ತಾಲೂಕುಗಳ ರಚನೆ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಶಿಥಾರಸ್ವಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಈ ಹಿಂದೆ ಶ್ರೀ ಹುಂಡೇಕಾರ್ ಸಮಿತಿ, ಶ್ರೀ ಗದ್ದಿಗೋಡರ್ ಸಮಿತಿ, ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವರಾವ್ ಸಮಿತಿ, ಶ್ರೀ ಎಂ.ಬಿ.ಪ್ರಕಾಶ್ ರವರ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ್ದು, ಈ ಸಮಿತಿಗಳು ತಮ್ಮ ವರದಿಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿವೆ. ಶ್ರೀ ಎಂ.ಬಿ.ಪ್ರಕಾಶ್ ಸಮಿತಿಯ ಶಿಥಾರಸ್ವನಂತೆ ಹೊಸ ತಾಲೂಕುಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಪರಿಶೀಲನೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೆಳಕಂಡ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಅ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಡಳಿತ

೧. ಕಾರ್ಯಾಳಯ ದಂಡಾಧಿಕಾರತ್ವದ ಮೂಲಕ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದು;
೨. ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ದೂರು ನಿರ್ವಹಣೆ;
೩. ಆಹಾರ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಸರಬರಾಜು ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿತರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನಿರ್ವಹಣೆ;
೪. ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದು;
೫. ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಗಣತಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುವುದು (ಜನ ಗಣತಿ, ಜಾನುವಾರು ಗಣತಿ, ಕೃಷಿ ಗಣತಿ);
೬. ಎಲ್ಲಾ ಜಿಪಚಾರಿಕ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಪರವಾಗಿ ಶಿಷ್ಟಾಕಾರ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು;
೭. ಪ್ರಕೃತಿ ವಿಕೋಪ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಸ್ನೇಹಿಕೆ ಮತ್ತು ಅಸ್ನೇಹಿಕೆ ವಿಕೋಪಗಳಿಂದ ಬಾಧಿತರಾದವರಿಗೆ ಪರಿಹಾರ, ಮನರಾಸಿ ಮತ್ತು ಮನರ್ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ.
೮. ಯೋಜನಾ ಸಂತ್ರಸ್ಯ ಮತ್ತು ಬಾಧಿತ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಮನರ್ ವಸತಿ ಮತ್ತು ಮನರ್ ನಿರ್ಮಾಣ ನಿರ್ವಹಣೆ;
೯. ವ್ಯಾಧಾಪ್ಯ ವೇತನ ಮತ್ತಿತರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುರಕ್ಷತೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು;
೧೦. ಅಲ್ಲಾಸಂಖ್ಯಾತರ ರಕ್ಷಣೆ;
೧೧. ಜನನ, ಮರಣ ಮತ್ತು ವಿವಾಹಗಳ ನೋಂದಣೆ;

ಕರ್ನಾಟಕ ಶೈಕ್ಷಿಕಿ

ಗೀ.ಆದಾಯ, ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ, ನಿವಾಸ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ, ಅಲ್ಲಂಬಂಖಾತರ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಮುಂತಾದ ೫೨ ತರಹದ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ ನೀಡುವುದು.

ಗೀ. ಪೌರಾಢಳಿತ;

ಗೀ. ಗುಪ್ತನಿಧಿ (Treasure trove);

ಗೀ. ಮೋಟಾರು ವಾಹನಗಳ ಅಧಿನಿಯಮದಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರಿಗೆ ವಿಷಯಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ (RTA's ಮಾತ್ರ)

ಗೀ. ಎಲ್ಲಾ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ವ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ;

ಗೀ. ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಸಮನ್ವಯ ಹಾಗೂ ಪರಿವೇಶಕ್ಕಾ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ.

ಆ: ಕಂದಾಯ ಆಡಳಿತ

ಕಂದಾಯ ಮತ್ತಿತರ ಕಾನೂನುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕವಾಗಿ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಗೆ ವಹಿಸಲಾಗಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯಗಳು ಕೆಳ ಕಡಂತಿವೆ:

೧. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಭೂದಾಖಿಲೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ಜಮೀನುಗಳ ಭೂಮಾಪನ
೨. ಬಾಕಿ ವಸೂಲಾತಿ; ಭೂ ಕಂದಾಯ, ನೀರು ತೆರಿಗೆ, ಸಾಲ ಮತ್ತಿತರ ಸರ್ಕಾರಿ ಬಾಕಿ, ಉಪಕರ ಮತ್ತು ತೆರಿಗೆಗಳ ವಸೂಲಾತಿ
೩. ಗ್ರಾಮಶಾಳ, ಗೋಮಾಳ, ಗುಂಡುತೋಪು, ಕರೆ ಅಂಗಳ, ಉಪವನಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಜಮೀನುಗಳೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಸರ್ಕಾರಿ ಜಮೀನುಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆ
೪. ಭೂ ಮಂಜೂರಾತಿ
೫. ಭೂ ಸುಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ಗೇಣಿದಾರಿಕೆಯ ನಿರ್ವಹಣೆ
೬. ಪರಿಶೀಲನೆ/ಪರಿಶೀಲನೆ ಪಂಗಡದವರ ಜಮೀನು ರಕ್ಷಣೆ
೭. ಭೂ ಪರಿವರ್ತನೆ ಮತ್ತು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಡಾವಣೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
೮. ಸ್ಥಿರಾಸ್ತಿಗಳ ಮೇಲಿನ ಬಾಡಿಗೆ ನಿಯಂತ್ರಣ
೯. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಸುವುದು
೧೦. ಸ್ಥಿರಾಸ್ತಿಗಳ ವ್ಯವಹಾರ, ಉಯಿಲು (will) ಒಪ್ಪಂದ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ನೋಂದಣೆ ಮತ್ತು ಮುದ್ರಾಂಕ ಶುಲ್ಕ ವಸೂಲಾತಿ
೧೧. ಹಿಂದೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ಥಳಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ.

ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಗೆ ರಾಜ್ಯದ ಹಿಂದೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಧರ್ಮದತ್ತಿಗಳ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನೂ ಸಹ ವಹಿಸಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಅಯುಕ್ತರು, ಹಿಂದೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಧರ್ಮಾದಾಯ ದತ್ತಿಗಳ ಇಲಾಖೆ ಮೂಲಕ ಹಿಂದೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ದತ್ತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆ ಇಲಾಖೆಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಮುಜರಾಯಿ ಸಚಿವರೂ ಇದ್ದಾರೆ.

ಇ. ಕಾನೂನು ಆಡಳಿತ:

ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯು ಇತರ ವಿಷಯಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಕೆಳಕಂಡ ಪ್ರಮುಖ ಅಧಿನಿಯಮಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

೧	ಭಾರತೀಯ ಸಿಡಿಮದ್ದು ಅಧಿನಿಯಮ ರೇಳಿಂ	Indian Explosive Act, 1940
೨	ಭಾರತೀಯ ಶಸ್ತ್ರ ಅಧಿನಿಯಮ ರೇಳಿಂ	Indian Arms Act, 1955
೩	ಭಾರತೀಯ ಅನಿಲ & ತೈಲ ಅಧಿನಿಯಮ	Indian Petroleum Act
೪	ಕನಾಟಕ ಸಿನೆಮಾ (ನಿಯಂತ್ರಣ) ಅಧಿನಿಯಮ ರೇಳಿಂ	Karnataka Cinema (Regulation) Act, 1964
೫	ಕನಾಟಕ ಚಲನಚಿತ್ರಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯೋ ಮುಖಾಂತರ ಟಿವಿ ಪರದರ್ಶ ಮೇಲೆ ಪ್ರದರ್ಶನ (ನಿಯಂತ್ರಣ) ಅಧಿನಿಯಮ ರೇಳಿಂ	Karnataka Exhibition of Films on TV Screen through VCR (Regulation)Act, 1984
೬	ಕನಾಟಕ ನೀರಾವರಿ ಅಧಿನಿಯಮ ರೇಳಿಂ	Karnataka Irrigation Act, 1965
೭	ಕನಾಟಕ ಭೂ ಕಂದಾಯ ಅಧಿನಿಯಮ ರೇಳಿಂ ಮತ್ತು ನಿಯಮಗಳು ರೇಳಿಂ	Karnataka Land Revenue Act, 1964 & Rules 1974
೮	ಕನಾಟಕ ಭೂ ಸುಧಾರಣೆ ಅಧಿನಿಯಮ ರೇಳಿಂ ಮತ್ತು ನಿಯಮಗಳು ರೇಳಿಂ	Karnataka Land Reforms Act, 1961 & rules 1974
೯	ಕನಾಟಕ ಭೂ ಮಂಜೂರಾತಿ ನಿಯಮಗಳು ರೇಳಿಂ	Karnataka Land Grant Rules, 1969
೧೦	ಕನಾಟಕ ಪುರಸಭೆಗಳ ಅಧಿನಿಯಮ ರೇಳಿಂ	Karnataka Municipalities Act, 1964
೧೧	ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಕೋಪ ವ್ಯವಸ್ಥೆಪನೆ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಅಧಿನಿಯಮ, ೨೦೦೫	Natural Disaster Management Authority Act, 2005
೧೨	ಕನಾಟಕ ಇನಾಂ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಇನಾಂ ರದ್ದುಹೊಂತ ಅಧಿನಿಯಮ (ರೇಳಿಂ, ರೇಳಿಂ, ರೇಳಿಂ)	Karnataka Inams and certain Inams Abolition Act (1954, 1955, 1977)
೧೩	ಕನಾಟಕ ಪ.ಜಾ/ಪ.ಪಂ & ಹಿಂದುಇದ ವರ್ಗಗಳ (ನೇಮಕಾತಿ, ಮೀಸಲಾತಿ ಇತ್ಯಾದಿ) ತಿದ್ದುಪಡಿ ಅಧಿನಿಯಮ ರೇಳಿಂ	Karnataka SCs/STs and OBCs (Appointment, Reservation etc.,) Amendment Act, 1993
೧೪	ಕನಾಟಕ ಭೂಸ್ಥಾನೀನ ಕಾಯಿದೆ, ರೇಳಿಂ	Karnataka Land Acquisition Act, 1961
೧೫	ಕನಾಟಕ ನಾಗರೀಕ ಸೇವಾ (ಸಿಸಿ&ಎ) ನಿಯಮಗಳು ರೇಳಿಂ	Karnataka Civil Service (CC&A) rules, 1957
೧೬	ಕನಾಟಕ ಹಿಂದೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಧರ್ಮಾದಾಯದಿಗಳ ಅಧಿನಿಯಮ ರೇಳಿಂ ಮತ್ತು ನಿಯಮಗಳು, ೨೦೦೨	Karnataka Hindu Religious Institutions and Charitable Endowments Act, 1997 and Rules, 2002
೧೭	ನಿಕ್ಷೇಪ ನಿದಿ ಅಧಿನಿಯಮ ರೇಳಿಂ ಮತ್ತು ನಿಯಮಗಳು ರೇಳಿಂ	Treasure Trove Act, 1962 & Rules 1963
೧೮	ಕನಾಟಕ ಜೀಲ್ನ್ ಪಂಚಾಯತ್, ತಾ ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್ & ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಅಧಿನಿಯಮ ರೇಳಿಂ	Karnataka ZP, TP and VP Act 1993

ಕರ್ನಾಟಕ ಸ್ಕ್ಯಾಫೆ

೧೯	ಮೋಟಾರು ವಾಹನಗಳ ಅಧಿನಿಯಮ (ಆರ್.ಟಿ.ಎ.ವಿಷಯಗಳು)	Motor Vehicle Act (RTA matters)
೨೦	ಕರ್ನಾಟಕ ಪ.ಜಾ. ಮತ್ತು ಪ.ಪಂ. (ಕೆಲವು ಜಮೀನುಗಳ ಪರಭಾರೆ ನಿಷೇಧ) ಕಾಯ್ದೆ ರೇಳೆ ಮತ್ತು ನಿಯಮಗಳು, ೧೯೭೬	Karnataka SCs and STs (Prevention of Transfer of Certain Lands) Act 1978 and Rules, 1979
೨೧	ಕರ್ನಾಟಕ ಇನಾಂ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಇನಾಂ ರದ್ದಿಯಾತಿ ಕಾಯ್ದೆ ರೇಳೆ ಮತ್ತು ನಿಯಮಗಳು ರೇಳೆ	The Karnataka Inams and certain Inam Abolition Act 1977 and Rules 1979
೨೨	ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅವರಳಿಗಳ (ಅನಧಿಕೃತ ಅಧಿಭೋಗದಾರರನ್ನು ಹೊರಹಾಕುವ) ಕಾಯ್ದೆ ರೇಳೆ ಮತ್ತು ನಿಯಮಗಳು ರೇಳೆ	The Karnataka Public Premises (Eviction of Unauthorised Occupants) Act 1974 and Rules 1977
೨೩	ಸೋಂದಣಿ ಕಾಯ್ದೆ ರೇಳೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸೋಂದಣಿ ನಿಯಮಗಳು, ೧೯೬೫	Registration Act 1908 Karnataka Registration Rules, 1965
೨೪	ಭಾರತೀಯ ಪಾಲುದಾರಿಕ ಕಾಯ್ದೆ ರೇಳೆ	Indian Partnership Act 1932
೨೫	ಕರ್ನಾಟಕ ಮುದ್ರಾಂಕ ಕಾಯ್ದೆ ರೇಳೆ ಮತ್ತು ನಿಯಮಗಳು ರೇಳೆ	Karnataka Stamps Act 1957 & Rules 1958
೨೬	ಕರ್ನಾಟಕ ಮುದ್ರಾಂಕಗಳ (ದಸ್ತಾವೇಚುಗಳ ಅಪವೋಲ್ಯಗಳ ತಡೆ) ನಿಯಮಗಳು ರೇಳೆ	Karnataka Stamps (Prevention of Under-Valuation of Instruments)Rules 1977
೨೭	ಕರ್ನಾಟಕ ಮುದ್ರಾಂಕಗಳ (ಶುಲ್ಕವನ್ನು ಇ-ಸ್ಟ್ಯಾಂಪಿಂಗ್ ಮೂಲಕ ಪಾತಿಸುವಿಕೆ) ನಿಯಮಗಳು ೨೦೦೯	Karnataka Stamp (Payment of Duty by means of E-Stamping)Rules 2009
೨೮	ಗ್ರಾಮ ಕಛೇರಿಗಳ ರದ್ದಿಯಾತಿ ಅಧಿನಿಯಮ ರೇಳೆ	Village Offices Abolition Act 1961
೨೯	ಕರ್ನಾಟಕ ಪೇಲ್ವನ್ವಿ ನ್ಯಾಯಾಧಿಕರಣ ಕಾಯ್ದೆ ರೇಳೆ ಮತ್ತು ನಿಯಮಗಳು ರೇಳೆ	Karnataka Appellate Tribunal Act 1976 and Rules 1979
೩೦	ಕರ್ನಾಟಕ ಭೂ (ವರ್ಗಾವಣೆ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಬಂಧ) ಅಧಿನಿಯಮ ರೇಳೆ & ನಿಯಮಗಳು ರೇಳೆ	Karnataka Land (Restriction of Transfer) Act 1991 & Rules 1994
೩೧	ಕರ್ನಾಟಕ ಬಾಡಿಗೆ ಕಾಯ್ದೆ ರೇಳೆ ಮತ್ತು ನಿಯಮಗಳು ೨೦೦೧	Karnataka Rent Act 1999 & Rules 2001
೩೨	ಕರ್ನಾಟಕ (ವ್ಯೇಹಕ್ಕಿಕ ಮತ್ತು ಇತರೆ) ಇನಾಂ ರದ್ದಿಯಾತಿ ಕಾಯ್ದೆ, ರೇಳೆ ಮತ್ತು ರೇಳೆ ನಿಯಮಗಳು ೨೦೧೨	The Karnataka (Personal and Miscellaneous) Inam Abolition Act, 1954 and 1956
೩೩	ಕರ್ನಾಟಕ ವ್ಯೇಹಕ್ಕಿಕ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಇನಾಂ ರದ್ದಿಯಾತಿ (ಪರಿಹಾರ ಬಾಂಡ್) ನಿಯಮಗಳು, ರೇಳೆ	The Karnataka Personal and Miscellaneous Inam Abolition (Compensation Bond) Rules, 1959
೩೪	ಮೈಸೂರು (ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ದರ್ಶಿ) ಇನಾಂ ರದ್ದಿಯಾತಿ ಕಾಯ್ದೆ ರೇಳೆ ಮತ್ತು ನಿಯಮಗಳು ರೇಳೆ	The Mysore (Religious and Charitable) Inam Abolition Act 1955 and Rules 1956

೨೫	ಕರ್ನಾಟಕ (ಬೆಳಗಾವಿ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಪದೇಶಗಳು) ಧಾರ್ಮಿಕ ದಶ್ತಿ ಮತ್ತು ಇನಾಂ ರದ್ದಿಯಾತಿ ಕಾಯ್ದೆ, ೧೯೭೩	The Karnataka (Belgaum and Gulbarga Areas) Religious and Charitable Inams Abolition Act, 1973
೨೬	ವಿಷಾಹಾರ ವಸ್ತು ಕಾಯಿದೆ ರೇಣು & ಮೈಸೂರು ವಿಷಾಹಾರ ವಸ್ತು ನಿಯಮಗಳು ರೇಣು	Poison Act 1919 and Mysore Poison Rules-1996
೨೭	ರೋರಿಕ್ ಮತ್ತು ದೇವಿಕರಾಣಿ ರೋರಿಕ್ ಎಸ್ಟೇಟ್ (ಆಜಾನ ಮತ್ತು ವರ್ಗಾವಳಣೆ) ಅಧಿನಿಯಮ ರೇಣು (ನಿಯಮಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ)	Roerich and Devikarani Roerich Estate (Acquisitions and Transfer) Act 1996
೨೮	ಬಸವ ಕಲ್ಯಾಂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳ ಅಧಿನಿಯಮ ೨೦೦೫ & ನಿಯಮಗಳು ೨೦೦೫	Basavakalyan Development Board Act 2005 & Rules 2005
೨೯	ಕಾಗಿನೆಲೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಅಧಿನಿಯಮ ೨೦೦೯ & (ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಇನ್ನೂ ರಚಿಸಿಲ್ಲ)	Kaginele Development Authority Act 2009 (Rules not yet framed)
೩೦	ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳ ಅಧಿನಿಯಮ ರೇಣು & ನಿಯಮಗಳು ರೇಣು	Koodala Sangama Development Board Act 1994 & Rules 1998
	ಕೇಂದ್ರದ ಅಧಿನಿಯಮಗಳು ಹಾಗೂ ಅಪ್ರಗಳಿಗೆ ರಚಿಸಲಾಗಿರುವ ನಿಯಮಗಳ ಮಾಹಿತಿ	
೩೧	ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನ ಕಾಯ್ದೆ ರೇಣು	Land Acquisition Act 1894
೩೨	ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನ (ಕರ್ನಾಟಕ ತಿದ್ದುವಡಿ) ಕಾಯ್ದೆ ರೇಣು ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಯ್ದೆ ಸಂಖ್ಯೆ: ರೇ/ರೇ/೧೭	Land Acquisition (Karnataka Amendment) Act 1961 Karnataka Act No.17/1961
೩೩	ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನ (ಕರ್ನಾಟಕ ತಿದ್ದುವಡಿ & ವ್ಯಾಲಿಡೇಷನ್) ಕಾಯ್ದೆ ರೇಣು ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಯ್ದೆ ಸಂಖ್ಯೆ: ೧೦/ರೇ/೮	Land Acquisition (Karnataka Amendment & Validation) Act 1967 Karnataka Act No.10/1968
೩೪	ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನ (ಕರ್ನಾಟಕ ತಿದ್ದುವಡಿ) ಕಾಯ್ದೆ ರೇಣು ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಯ್ದೆ ಸಂಖ್ಯೆ: ೩೩/ರೇ/೧೯೯೧	Land Acquisition (Karnataka Amendment)Act 1988 Karnataka Act No.33/1991
೩೫	ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನ (ಕರ್ನಾಟಕ) ನಿಯಮಗಳು ರೇಣು	Land Acquisition (Karnataka) Rules 1965
೩೬	ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನ (ಕಂಪನಿಗಳು) (ಕರ್ನಾಟಕ) ನಿಯಮಗಳು ರೇಣು	Land Acquisition (Companies) (Karnataka) Rules 1973
೩೭	ನೋಂದಣಿ ಅಧಿನಿಯಮ ರೇಣು ಕರ್ನಾಟಕ ನೋಂದಣಿ ನಿಯಮಗಳು ರೇಣು	The Registration Act 1908 Karnataka Registration rules 1965
೩೮	ದಂಡ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಸಂಖಿತೆ	Criminal Procedure Code

ಭೂ ಸುಧಾರಣೆಗಳು

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯನಂತರ ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಭೂ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವು ೧೯೬೭ ಶರೀರದಿನ್ನು ನಿಗದಿ ಪಡಿಸಿತ್ತು - ೧) ಜರ್ಮನುದಾರಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸುವುದು, ಇನಾಂದಾರಿ



ಗೊಕೀಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಪಹಣೆ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು.



ಗೊಕೀಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಪಹಣೆ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು.

ಹಾಗೂ ಅನುಪಸ್ಥಿತ ಭೂ ಮಾಲೀಕರು ಮುಂತಾದ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕುವುದು. ೧) ಗೇಣಿದಾರಿ ಪದ್ಧತಿಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ಗೇಣಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿಸುವುದು. ಮತ್ತು ೨) ಕೃಷಿ ಕುಟುಂಬಗಳು ಹೊಂದಿರಬಹುದಾದ ಭೂಮಿಯ ಗರಿಷ್ಠಿಸಿತ್ತಿ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಇಂಜಿನೀಯರ್ ಸೆಪ್ಪಂಬರ್ ನಲ್ಲಿ ‘ಬಿ.ಡಿ.ಜಿ. ಸಮಿತಿಯ ವರದಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿತ್ತು. ಇದರ ಫಲಶ್ರುತಿಯಾಗಿ ಇಂಟಿಗ್ರೇಟ್ ರಲ್ಲಿ ‘ಕನಾರ್ಚಿಕ ಭೂ ಸುಧಾರಣಾ ಕಾನೂನು’ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಆನಂತರ ಇಂಟಿಗ್ರೇಟ್ ಭೂಸುಧಾರಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಸಮಗ್ರ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸುವ ಸಮಾನತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶಾಸನ ಇಂದಿಗೂ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಿದೆ.

ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯೂ ರೈತವಾರಿ ಹಿಡುವಳಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಪ್ರತೀ ಭೂ ಮಾಲೀಕನೂ ಸರ್ಕಾರದೊಂದಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕಂದಾಯ ದಾಖಿಲೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ ರೈತ (ಮಾಲೀಕ) ಹೊಂದಿರುವ ಜಮೀನ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಆತನು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಭೂ ಕಂದಾಯದ ವಿವರಗಳು ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಭೂಕಂದಾಯ ವಸೂಲಿ, ಜಮೀನಿನ ಸರಿಯಾದ ದಾಖಿಲೆ ಇದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು. ಪ್ರತೀ ಗ್ರಾಮದ ದಾಖಿಲೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ ಇಡಲಾಗುವುದು. ಇಂಥ ದಾಖಿಲೆಗಳು ಮೂಲತಃ ಭೂಕಂದಾಯ ವಸೂಲಿಗಾಗಿ ತೆರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೂ, ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ, ಇವುಗಳನ್ನು ಜಮೀನು ಮಾಲೀಕತ್ವ ಮತ್ತು ಮಾಲೀಕತ್ವ ಪರಭಾರೆ ಮಾಡಿದ ವಿಷಯ ತಿಳಿಯಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವ ರೀತಿಯ ವಿವರ ಹೊಂದಿರುವಂತೆ ದಾಖಿಲಿಸಲಾಯಿತು. ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ, ಇವುಗಳನ್ನು ‘ಹಕ್ಕಿನ ದಾಖಿಲೆ’ ಗಳಿಂದು ಕರೆಯಲಾಯಿತು. ಹಿಂಗೆ ಬದಲಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇಂಟಿಗ್ರೇಟ್ ಮುಂಬ್ಯೆ ರಾಜ್ಯವು ವಂಶಪಾರಂಪರಿಕ ಶ್ರಾನುಭೋಗ, ಕುಲಕರ್ಮಣಗಳನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟು, ಅವರ ಬದಲಿಗೆ ಗ್ರಾಮ ಲೆಕ್ಕಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸಿತು.

ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಜಿಲ್ಲೆಯೇ ಪ್ರಮುಖ ಫಟ್ಟ. ಭೂಕಂದಾಯ ಮತ್ತು ಹಿಡುವಳಿಯ ಆಡಳಿತಕ್ಕ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿ ಮುಖ್ಯ ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಕಂದಾಯ ಹಾಗೂ ಆಡಳಿತಕ್ಕ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸೂಕ್ತ ಆದೇಶಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸುವರು. ಜಿಲ್ಲಾ ಫಟಕ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮದ ನಡುವೆ ತಾಲೂಕು ಅಥವಾ ತಹಸೀಲು ಇದೆ. ತಾಲೂಕು ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಗಳ ಕುರಿತು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಕಂದಾಯ ನಿರೀಕ್ಷಕ (ರೆವೆನ್ಯೂ ಇನ್‌ಪ್ರೆಸ್ಕರ್) ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದು. ಇವರು ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಾಮ ಸಮೂಹದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಉಸ್ತುವಾರಿ ಮಾಡುವರು. ಇವರ ಆಡಳಿತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ‘ಹೋಬಳಿ’ ಅಥವಾ ‘ಭೂ ಕಂದಾಯ ವ್ಯಕ್ತಿ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದು. ಅಂತೆಯೇ ತಾಲೂಕು ಸಮೂಹವನ್ನು ಉಪ-ವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರಿಯ (ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಕಮಿಷನರ್) ಆಡಳಿತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವರಿಗೆ ಮೇಲ್ನಾವಿ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವೂ ಇದ್ದು ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುವ ತಾಲೂಕುಗಳ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಇವರು ನಿರ್ವಹಿಸುವರು. ಭೂ ಕಂದಾಯ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಆಯುಕ್ತರು ನಿಯಂತ್ರಣಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವರು. ಈ ಮುಂಚೆ ಈ ಹುದ್ದೆಗೆ ‘ವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರಿ’ ಎಂದು ಹೆಸರಿತು.

ಭೂಮಿ: ಭೂಮಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ೨೦೦೦-೧೦ರಿಂದ ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ ಎಲ್ಲಾ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿದೆ. ‘ಭೂಮಿ’ ತಂತ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕು ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಈ ಯೋಜನೆ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಾಗಿನಿಂದ ಸೆಪ್ಪಂಬರ್ ೨೦೧೧ ರಿಂದ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ, ಸರ್ಕಾರ ನಿಗದಿ ಪಡಿಸಿದ ದರದಲ್ಲಿ ಗಳಿಕೇಕೃತ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇಂತಹ ಬದಲಾವಣೆಯ ಮ್ಯಾಟೇಷನ್ ಗಳನ್ನು

ಕೂಡ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ತಾಲೂಕು ಕಭೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಿಂಮೋಸ್‌ (Touch Screen) ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದ ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಇದರ ಮೂಲಕ ಮಾಹಿತಿ ಹಾಗೂ ವಿವರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಭೂಮಿ-ಕಾರ್ವೆರಿ: ಭೂಮಿ-ಕಾರ್ವೆರಿ ತಂತ್ರಾಂಶ ಜೋಡಣೆಯು ಉಪನೋಂದಣಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಭೇರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿರುವ ಜಮೀನಿನ ವಹಿವಾಟನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರ ಮೂಲಕ ಜಮೀನು ಪರಭಾರೆ ವಹಿವಾಟಿನ ನೋಂದಾಯಿತ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ತಾಲೂಕು ಕಭೇರಿಯ ಭೂಮಿ ತಂತ್ರಾಂಶಕ್ಕೆ ರವಾನಿಸಲಾಗುವುದು. ನಂತರ ನಿಯಮಾನುಸಾರ ಹಕ್ಕು ದಾಖಲೆ ಬದಲಾವಣೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಯುವುದು.

ಸಂಯೋಜಿತ ಮೃತ್ಯುಷೇಷನ್ ಪದ್ಧತಿ: ಮೃತ್ಯುಷೇಷನ್ ಮತ್ತು ಹೋಡಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಿ ಎರಡೂ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಹಕ್ಕು ಬದಲಾವಣೆ ಆದಂತೆಲ್ಲಾ ಅದಕ್ಕನುಗೊಣವಾಗಿ ಹೋಡಿ ಕಾರ್ಯ ಸಹ ನಡೆದು ರೈತರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಜಮೀನಿನ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪರಣೆ ಮತ್ತು ನಷ್ಟಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಗಣಕೀಕೃತ ಸೇವೆ (ನೆಮ್ಮೆದಿಯೋಜನೆ): ರಾಜ್ಯದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಎಲ್ಲಾ ಹೋಬಳಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ‘ನೆಮ್ಮೆದಿ’ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರಿಗೆ ವಿವಿಧ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ವಾಸಸ್ಥಳದ ಹತ್ತಿರವೇ ಪಡೆಯಲು ಅನುಕೂಲ ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ. ‘ನೆಮ್ಮೆದಿ’ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯ ಸುಮಾರು ೩೦ ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ.

ಭೂಸ್ವಾಧಿನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ‘ಭೂಮಿ’ ಯೋಜನೆಯಿಡಿಯಲ್ಲಿ ಗಣಕೀಕರಣಗೊಳಿಸಲು ಯೋಜಿಸಿದ್ದ ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ ಹಾಗೂ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಉಪವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಭೇರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ರೈತರು ಕೃಷಿ ಸಾಲಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಜಮೀನನ್ನು ಆಧಾರ ಮಾಡಿ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆಯುವಾಗ, ಸಾಲದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಪರಣೆಯಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸುವುದು, ಸಾಲ ತೀರಿದ ನಂತರ ಆ ಆಧಾರವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುವುದು ಮುಂತಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಗಣಕಯಂತ್ರದ ಮೂಲಕ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪರಣೆ ದೋಷಗಳ ತಿದ್ದುಪಡಿ, ಪರಣೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಗಳ ಇಂದಿಕರಣ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿವೆ.

ನೋಂದಣಿ ಇಲಾಖೆ

ಈ ಇಲಾಖೆಯು ಱೆಡ್‌ಐರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದ್ದ ಕಂದಾಯ ಸಚಿವಾಲಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನೋಂದಣಿ, ಮಹಾಪರಿವೀಕ್ಷಕರು ಮತ್ತು ಮುದ್ರಾಂಕಗಳ ಆಯುಕ್ತರು, ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ನೋಂದಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ತಾಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ (ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಹೋಬಳಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ) ಉಪನೋಂದಣಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಚೇರಿಗಳಿಧ್ಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಸ್ಥಿರಾಸ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ದಸ್ತಾವೇಚು ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಬಗೆಯ ದಸ್ತಾವೇಚುಗಳ ನೋಂದಣಿ ರಾಜ್ಯಸ್ವ ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಖಣಿಭಾರ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ ಮತ್ತು ದಸ್ತಾವೇಚುಗಳ ಧ್ಯಾಡೀಕರಣ ನಕಲು ತಯಾರಿಸಿ ವಿತರಿಸುವುದು, ವಿಶೇಷವಿಷಾಹ, ಹಿಂದೂ, ಪಾಸ್ರ ವಿವಾಹ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಇತರೆ ಕಾಯ್ದೆಯಡಿ ವಿವಾಹದ ನೋಂದಣಿ, ವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನೋಂದಣಿ ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆ ಹೊಂದಿದೆ.

ಈ ಇಲಾಖೆಯು, ನೋಂದಣಿ ಕಾಯ್ದೆ ಱೆಂಟ, ಕನಾಟಕ ನೋಂದಣಿ ನಿಯಮ ಱೆಡ್‌ಐ ಭಾರತೀಯ ಮುದ್ರಾಂಕ ಕಾಯ್ದೆ ಱೆಂಟ್, ಕನಾಟಕ ಮುದ್ರಾಂಕ ಕಾಯ್ದೆ ಱೆಡ್‌ಐ ಮತ್ತು ಅದರಡಿ ಆಗ್ನಿ.

ಮಾಡಿರುವ ನಿಯಮಗಳು, ಭಾರತೀಯ ಪಾಲುಗಾರಿಕೆ ಕಾಯ್ದೆ ಇಂಥಿಲ್, ವಿಶೇಷ ವಿವಾಹ ಕಾಯ್ದೆ, ಹಿಂದೂ ವಿವಾಹ ಕಾಯ್ದೆ, ಪಾಸ್‌ ವಿವಾಹ ಕಾಯ್ದೆ, ಕನಾಟಕ ವಿವಾಹ (ನೋಂದಣಿ ಮತ್ತು ಸಂಕೀರ್ಣ (ಉಪಬಂಧಗಳ) ಕಾಯ್ದೆ ಇಂತೆ ಮುಂತಾದ ವಿವಿಧ ಕಾಯ್ದೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ.

ರಾಜ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಕೆ ಕೆಳಕಂಡಂತಿದೆ

ವರ್ಷ	ಮುದ್ರಾಂಕ ಶುಲ್ಕ (₹ ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)	ನೋಂದಣಿ ಶುಲ್ಕ (₹ ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)	ಒಟ್ಟು (₹ ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)
೨೦೦೯-೧೦	೩,೨೨೨.೮೮	೪೦೬.೫೨	೩,೬೨೭.೮೮
೨೦೦೮-೦೯	೨,೨೮೮.೮೮	೩,೫೮೮.೪೮	೫,೮೭೮.೨೮
೨೦೦೯-೧೦	೨,೨೨೮.೯೯	೩೮೬.೪೮	೨,೬೧೮.೯೯

ಮಾಹಿತಿ ಮೂಲಕ ನೋಂದಣಿ ಮಹಾಪರಿವೇಶಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಮುದ್ರಾಂಕಗಳ ಅಯ್ಯುಕ್ತರು ಬೆಂಗಳೂರು.

ದಿನಾಂಕ: ೨೪-೦೮-೨೦೧೦

ಏಕೀಕರಣ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಇದು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಚೇರಿ ಕಾರ್ಯವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ, ಇಂಜಿಲರಲ್ಲಿ ‘ಸಚಿವಾಲಯ ಕ್ಷೇತ್ರ’ ಯೊಂದನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ರೂಪಿಸಲಾಯಿತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಜಿಲ್ಲೆ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಏಕರೂಪದ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಹೊಸ ರಾಜ್ಯದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಡುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅನೂಚಾನವಾಗಿ ನಡೆದು ಬಂದಂತಹ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ, ಸ್ವಂತ ಕಾನೂನುಗಳು, ಕಾಯ್ದೆ ನಿಬಂಧನೆಗಳು, ಕಾರ್ಯ ವಿಧಾನಗಳು ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಯೋಜನೆಗಳು ಇದ್ದವು. ಅದೇ ರೀತಿ ತೆರಿಗೆ ಕಾನೂನು, ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದವು. ಮುಂದೆ ಮೈಸೂರು ಆರ್ಥಿಕ ವಿಜಾರಣಾ ಸಮಿತಿಯ ಏಕ ರೀತಿಯ ತೆರಿಗೆ ಕಾನೂನು ರಾಜ್ಯಾಧ್ಯಂತ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಸನ ಮತ್ತು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಬಡಲಾವಣೆ ಮಾಡಿ ಏಕರೂಪದ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಜಿಲ್ಲೆ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಏಕರೂಪದ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಜಿಲ್ಲೆ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಬುರುಕೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಉದ್ದೇಶ ಮೂರು ರೀತಿಯದು: ೧) ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ. ೨) ಕಂದಾಯ ಆಡಳಿತ. ೩) ಜಿಲ್ಲೆಯ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮುಂದುವರಿಕೆ.

ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದ ಗಿಜಿಲ್ನೇ ವಿಧಿಯಂತೆ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ರಾಜ್ಯಪಾಲರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ರಾಜ್ಯದ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು. ಸರಕಾರದ ಕಾರ್ಯಗಳು ಇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲೇ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯಪಾಲರನ್ನು ಇದು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ನೇಮಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ವೀಕಾರ್ಯದಂತಿಕವಾಗಿ ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ಕಾರ್ಯಾಂಗದ ಎಲ್ಲ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಹೊಣೆಯಾದರೂ ಅವರು ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಚಲಾಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅತಿ ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಚಲಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ರೂಡಿಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ, ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲದ ಸದಸ್ಯರು (ಮಂತ್ರಿಗಳು) ರಾಜ್ಯದ ಕಾರ್ಯಾಂಗ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಚಲಾಯಿಸುವರು. ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲದ ಸೇವೆಗೆ ಸಚಿವಾಲಯ ಇದ್ದು ಆಡಳಿತವನ್ನು ಸುಸೂತ್ರವಾಗಿ ನಡೆಸುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ ರಾಜ್ಯಪಾಲರಿಗೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಸಚಿವಾಲಯವಿದ್ದು ವಿಶೇಷ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯು ರಾಜ್ಯಪಾಲರ ಸಚಿವಾಲಯದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿರುವರು. ರಾಜ್ಯದ ಶಾಸನಸಭೆಯು ಎರಡು ಸಭೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ವಿಧಾನಸಭೆ ಮತ್ತು ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತು. ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ೨೨೧ ಸದಸ್ಯರಿರುವರು. ಒಬ್ಬ ಸದಸ್ಯನನ್ನು ಆಂಗ್ಸ್‌ಇಂಡಿಯನ್ ಸಮುದಾಯದ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ್ಕೆ ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡುವರು. ಈ ಎಲ್ಲ ಸದಸ್ಯರ ಅಧಿಕಾರವಧಿ

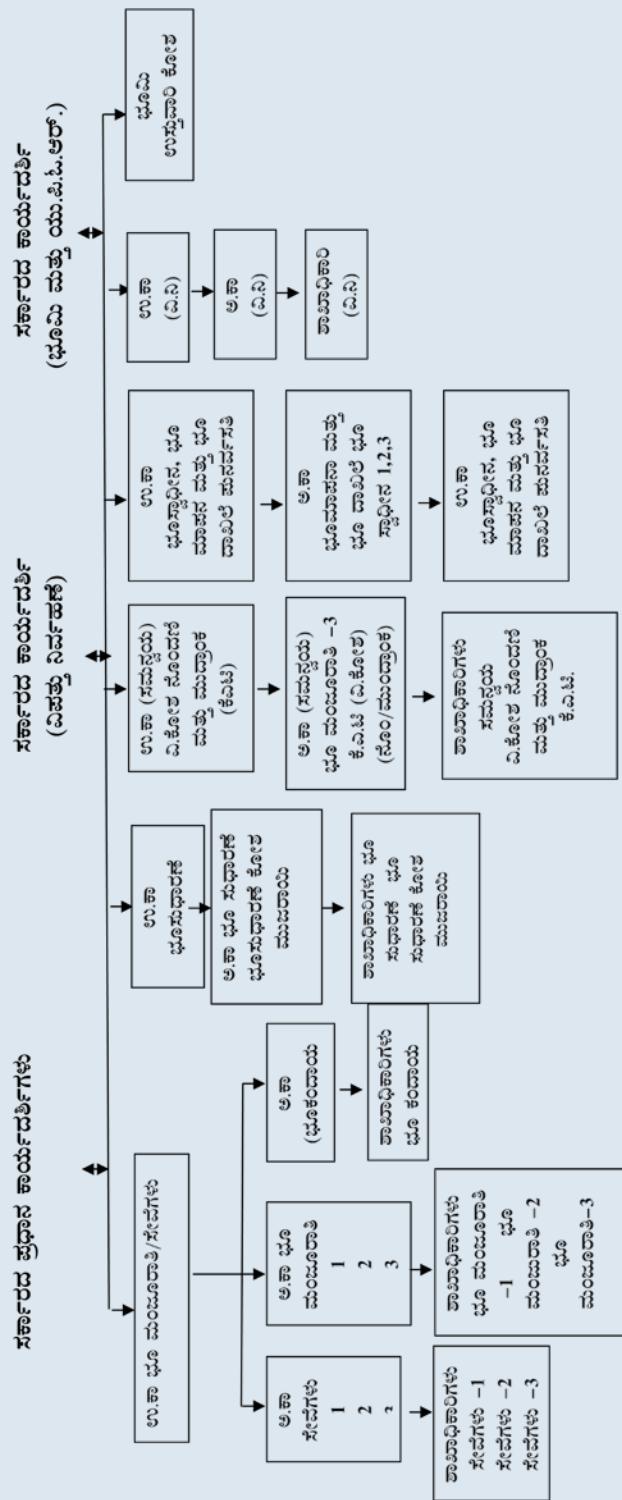
ಒದು ವರ್ಷ. ಇವರನ್ನು ವಯಸ್ಸು ಮತದಾನ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಚುನಾಯಿಸಲಾಗುವುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಪರಿಷತ್ತಿಗೆ ಚುನಾಯಿತರಾದ ಸದಸ್ಯರ ಅಧಿಕಾರಾವಧಿ ಆರು ವರ್ಷ. ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ೨೫ ಸದಸ್ಯರಿದ್ದು, ಇವರಲ್ಲಿ ೨೫ ಜನರನ್ನು ವಿಧಾನಸಭೆಯಿಂದ ಆಯ್ದು ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ಇನ್ನು ೨೫ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದಲೂ, ಏಳು ಸದಸ್ಯರನ್ನು ನೋಂದಾಯಿತ ಪದವೀಧರರ ಮತ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದಲೂ, ಏಳು ಸದಸ್ಯರನ್ನು ನೋಂದಾಯಿತ ಅಧ್ಯಾಪಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ಹನ್ನೊಂದು ಸದಸ್ಯರನ್ನು ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡುವ ಮುಖೇನ ತುಂಬಲಾಗುವುದು. ವಿಧಾನಸಭೆಯ ಕಲಾಪಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಭೆಯಿಂದ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಆರಿಸಲಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅಧ್ಯಕ್ಷನ ಆಯ್ದೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ವಿಧಾನಸಭೆಯ ನಾಯಕರಾಗಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲ ರಚಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ರಾಜ್ಯಪಾಲರಿಗೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಲಹೆ ಮತ್ತು ನೇರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಬಹುಮತ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರಾಗಿ ರಾಜ್ಯಪಾಲರಿಂದ ನೇಮಿಸಲ್ಪಡುವರು. ಅವರ ಶಿಫಾರಸಿನ ಮೇರೆಗೆ ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ಇತರ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲವನ್ನು ‘ಸಚಿವ ಸಂಪುಟ’ (ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್) ಎನ್ನುವರು. ಇದರಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್ ದರ್ಜೆಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು, ರಾಜ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಉಪಮಂತ್ರಿಗಳು (ಡೆಪ್ಯೂಟಿ ಮಿನಿಸ್ಟರ್ಸ್) ಇರುವರು. ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಇತರ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ, ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಮತ್ತು ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿರುವರು. ಇದರಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕನ ಪಾತ್ರವು, ವಿಧಾನಸಭೆಯ ನಾಯಕನ ಪಾತ್ರ ಹಾಗೂ, ಸರ್ಕಾರದ ನಾಯಕನ ಪಾತ್ರವೂ ಮುಪ್ಪರಿಗೊಂಡಿವೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯವರು ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಸೇವೆಗಳ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿರುವರು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಅವರು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಿಂದಿಗೆ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಹಾಗೂ ಸುಲಲಿತವಾಗಿ ನಿಭಾಯಿಸುವ ಮತ್ತು ನೇರವು ನೀಡುವ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವರು.

ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಮೂರು ಪ್ರಮುಖ ಶಾಖೆಗಳಿಂದರೆ, ೧) ಮಂತ್ರಿಗಳು, ೨) ಸಚಿವಾಲಯದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು, ೩) ಇಲಾಖೆಯ ಕಾರ್ಯಾಂಗ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು. ಕಾರ್ಯನೀತಿಯನ್ನು ಮಂತ್ರಿಗಳು ತೀವ್ರಾನಿಸಿದರೆ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯವರು ಸಲಹೆ ನೀಡುವರು. ಕಾರ್ಯಾಂಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಕಾರ್ಯನೀತಿಯನ್ನು ಜಾರಿ ಮಾಡುವರು. ಮಂತ್ರಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಈ ಇಬ್ಬರು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಕರ ಸೇವೆಗೆ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಕಚೇರಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

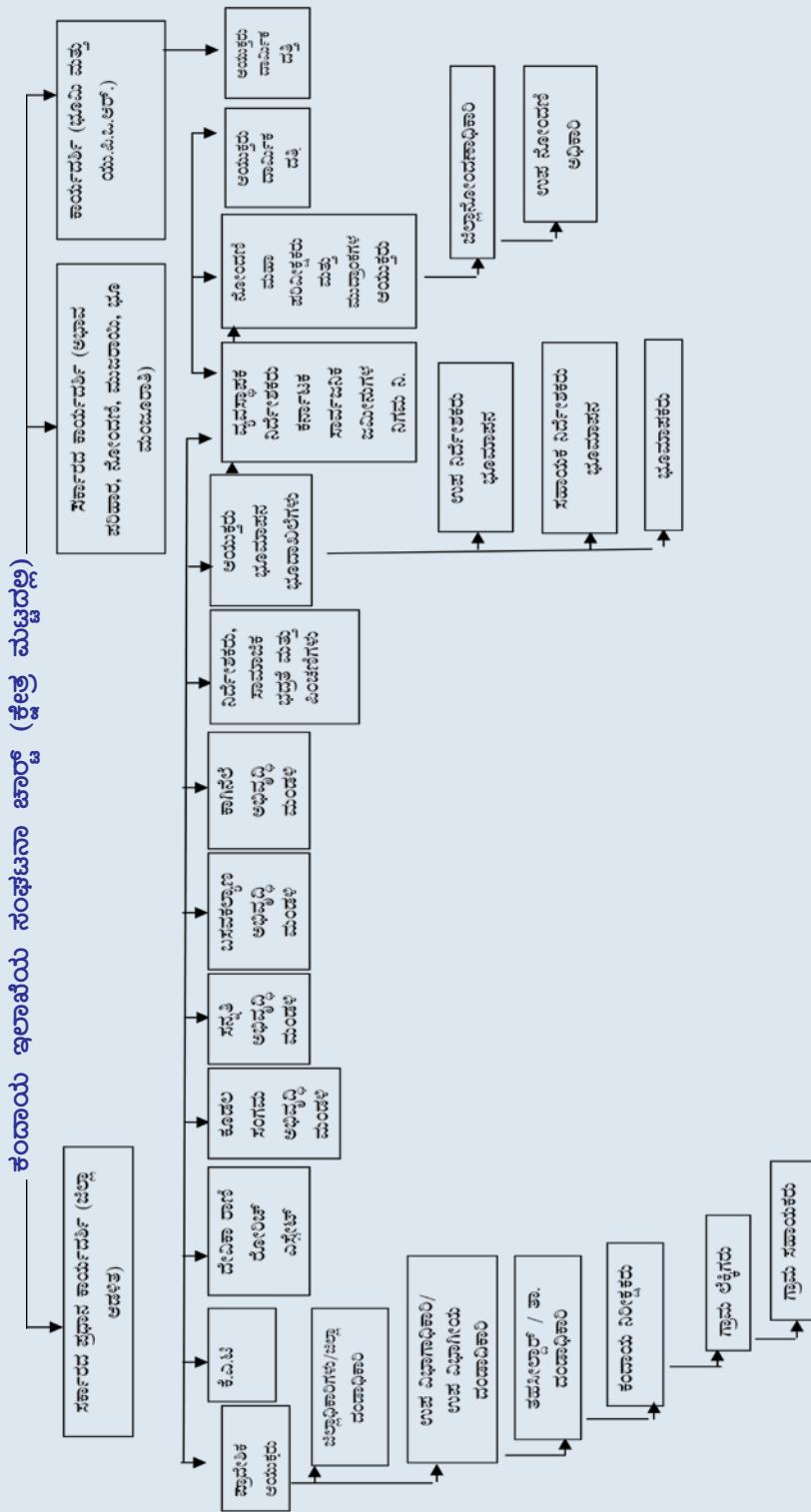
ಸರ್ಕಾರದ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯವರು ಸಚಿವಾಲಯದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರೂ ಸಹ ಆಗಿರುವರು. ಆಡಳಿತವನ್ನು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸ್ವೇಮಣತೆಯಿಂದ ನಡೆಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯವರಿದ್ದು. ಅವರ ಸಹಾಯಕೆ ಬದು ಜನ ಅಪರ-ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಿದ್ದು ಆಡಳಿತದ ನಿರ್ವಹಣಾ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಅಪರ-ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಸಹಾಯಕರಾಗಿ ಸಹ (ಜಂಟಿ), ಉಪ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವರು. ಸಚಿವಾಲಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಈ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕ್ಷೇತ್ರ ಇಲಾಖೆಗಳ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಉಸ್ತುವಾರಿಯ ಸಂಪರ್ಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ.

ಸಚಿವಾಲಯ ಮತ್ತು ಇಲಾಖೆಗಳ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅರ್ಥನ್ ಇಲಾಖೆಗಳ ಕಂಡಾಯ ಇಲಾಖೆಯ ಸಂಕ್ಷಿಣ ಖಾರ್ (ಸಚಿವಾಲಯದಲ್ಲಿ)



ಸೂಚಿಸಿ:
ಲೋಕ
ಕರ್ಮ

ಉಳಿಸಬಹುದಾಗಳು
ಅರ್ಥನ್ ಕಾರ್ಯದಿಪಿಕೆ



ಪ್ರಸ್ತುತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಸಚಿವಾಲಯದ ಇಲಾಖೆಗಳು ಯಾವುದೆಂದರೆ ೧)ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣೆ ಇಲಾಖೆ, ೨) ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉದ್ದಿಮೆಗಳ ಇಲಾಖೆ, ೩) ಒಳಾಡಳಿತ ಇಲಾಖೆ, ೪) ಆರ್ಥಿಕ ಇಲಾಖೆ, ೫) ಸಾರಿಗೆ ಇಲಾಖೆ, ೬) ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ, ೭) ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ರೆ ರಾಜ್ಯ ಇಲಾಖೆ, ೮) ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ, ೯)ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ, ೧೦)ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕ್ರೇಗಾರಿಕ ಇಲಾಖೆ, ೧೧)ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಜ್ಯೋತಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಇಲಾಖೆ, ೧೨)ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ, ೧೩)ವಸತಿ ಇಲಾಖೆ, ೧೪)ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಇಲಾಖೆ, ೧೫)ಜಲ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಇಲಾಖೆ, ೧೬)ಕಾನೂನು, ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಇಲಾಖೆ, ೧೭)ಸಂಸದೀಯ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಮತ್ತು ಶಾಸನ ರಚನೆ ಇಲಾಖೆ, ೧೮)ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆ, ೧೯)ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಇಲಾಖೆ, ೨೦)ಪಶು ಸಂಗೋಪನೆ ಮತ್ತು ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆ, ೨೧)ಅರಣ್ಯ, ಜೀವಿಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಇಲಾಖೆ, ೨೨)ಸಹಕಾರ ಇಲಾಖೆ, ೨೩)ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆ, ೨೪) ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ, ೨೫) ಕನ್ನಡ, ಸಂಸ್ಕೃತ, ವಾತಾರ್ಥ ಮತ್ತು ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಇಲಾಖೆ. ೨೬) ಆಹಾರ ಮತ್ತು ನಾಗರೀಕ ಸರಬರಾಜು ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಹಕರ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಇಲಾಖೆ, ೨೭) ಕಾರ್ಮಿಕ ಇಲಾಖೆ, ೨೮) ಇಂಥನ ಇಲಾಖೆ, ೨೯) ಯಾವಜನ ಸೇವೆ ಇಲಾಖೆ, ೩೦) ಅಲ್ಲಾಸಂಖ್ಯಾತರ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆ, ೩೧)ಯೋಜನೆ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ಇಲಾಖೆ ಇತ್ಯಾದಿ

ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿರುವ ಆಡಳಿತ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಂಗಗಳಾಗಿ ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸರಕಾರ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಕನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಸಚಿವಾಲಯ ತರಬೇತಿ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಸರ್ಕಾರಿ ನೋಕರ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಅಧಿಕೃತ ಭಾಷೆ ಕನ್ನಡವಾಗಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಈ ಭಾಷೆಯನ್ನೇ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಕಚೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕೆಂದೂ ತೀವ್ಯಾರ್ಥಿನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಇತರ ಕಚೇರಿಗಳು ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷೆ ಬಳಸಬಹುದು.

ನಾಗರೀಕ ಸನ್ನಿಧು

ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ವಿವಿಧ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ನೀಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಚೇರಿಯು ನಾಗರೀಕ ಸನ್ನಿಧು ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ಈ ಸನ್ನಿಧಿನಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಯಾವ ಯಾವ ಸೇವೆ, ಮಾಹಿತಿ/ದಾಖಿಲೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು ಮತ್ತು ಪಡೆಯಲು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಕಾಲಾವಕಾಶದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಾಗಿದೆ.

೧. ಬೇಬಾಕಿ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ (ಭೂ ಕಂದಾಯ, ನೀರು ತೆರಿಗೆ, ಇತರ ವಸೂಲಾತಿ)
೨. ಜಾತಿ/ಆದಾಯ ಪತ್ರ
೩. ನೆಲಸಿಗರ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ
೪. ವಾಸ ದೃಷ್ಟಿಕರಣ ಪತ್ರ
೫. ಕುಟುಂಬ ಉತ್ತರ ಜೀವಿ ಸಮರ್ಥನಾ ಪತ್ರ
೬. ಜನನ/ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ
೭. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ದೃಷ್ಟಿಕರಣ ಪತ್ರ

- ಲ. ಕೃಷ್ಣಿ ಜಮೀನು ಹೊಂದಿರುವ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ
- ಟ. ಕೃಷ್ಣಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ
- ಗಂ. ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಭೂ ರಹಿತ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ
- ಗಂ. ಭೂ ಮೌಲ್ಯ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರ
- ಗಂ. ಗ್ರಾಮೀಣ ನೆಲಸಿಗರ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರ
- ಗಂ. ಖಾತೆ: ಹಕ್ಕು ಬದಲಾವಣೆ ಪತ್ರ
- ಗಂ. ರೆಫೆ-೨೧೦೦೩೩೯ ಮುಂಚಿನ ಹಕ್ಕು ದಾಖಲೆಗಳು
- ಗಂ. ಹಕ್ಕು ಬದಲಾವಣೆ ಅಂಗಿಕಾರ
- ಗಂ. ವಿಭಜನೆ
- ಗಂ. ವಾರಸುದಾರರ ಖಾತೆ ಬದಲಾವಣೆ
- ಗಂ. ಮಂಜೂರಾದ ಜಮೀನು ನೊಂದಾಯಿಸಲು ನಿರಾಕ್ಷೇಪಣಾ ಪತ್ರ
- ಗಂ. ಭೂ ಕಂದಾಯ ಕಾಯ್ದೆ ಕಲಂ ಗಂಗಾ ಮತ್ತು ಗಂಗಾ ರ ಅಡಿ ಸರ್ವಜನಿಕರ ರಸ್ತೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಘೋಷಿಸುವುದು.
- ಗಂ. ಭೂಕಂದಾಯ ಕಾಯ್ದೆ ಕಲಂ ಗಂಗಾ ರಣಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕೀಕರಣ್ ಗಡಿ ವಿವಾದ ಇತ್ಯಾದಿ
- ಗಂ. ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಆದೇಶದ ಪ್ರತಿ
- ಗಂ. ಭೂ ಪರಿವರ್ತನೆ
- ಗಂ. ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ ವೇತನ
- ಗಂ. ಅಂಗವಿಕಲ ವೇತನ
- ಗಂ. ವಿಧವಾ ವೇತನ
- ಗಂ. ಸಂಧ್ಯಾ ಸುರಕ್ಷಾ ಯೋಜನೆ
- ಗಂ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕುಟುಂಬ ನೆರವು ಯೋಜನೆ
- ಗಂ. ಆದರ್ಶ ವಿವಾಹ ಯೋಜನೆ
- ಗಂ. ಅನ್ನಪೂರ್ಣ ಯೋಜನೆ
- ಗಂ. ಆಮ್ರ ಆದ್ಯ ಭೀಮಾ ಯೋಜನೆ
- ಗಂ. ಹೊಸ ಪಡಿತರ ಚೀಟಿ
- ಗಂ. ಅದ್ಯಪರ್ವ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ ನೀಡಿದಾಗ ನೀಡುವ ಹೊಸ ಪಡಿತರ ಚೀಟಿ
- ಗಂ. ಪಡಿತರ ಚೀಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಸೇರಿಸುವುದು: ಕೈಬಿಡುವುದು
- ಗಂ. ಪಡಿತರ ಚೀಟಿ ಅದ್ಯಪರ್ವ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ
- ಗಂ. ಬಂದೂಕು ಪರವಾನಗಿ : ಆಯುಧ ಪರವಾನಗಿ
- ಗಂ. ಬಂದೂಕು; ಆಯುಧ ಪರವಾನಗಿ ನವೀಕರಣ
- ಗಂ. ಮನರಂಜನಾ ಅನುಮತಿ
- ಗಂ. ಪ್ರಕೃತಿ ವಿಕೋಪ ಪರಿಹಾರ
- ಗಂ. ಬೆಳೆ ನಾಶ ಪರಿಹಾರ
- ಗಂ. ಭೂ ಸುಧಾರಣೆ ಕಾಯ್ದೆ ರೆಣ್ಡಿರ ಕಲಂ ಗಂಗಾ ಅಡಿ ಅನುಮತಿ.

‘ಸಕಾಲ’ ಸೇವಾಖಾತರಿ ಮಸೂದೆ: ಕರ್ನಾಟಕ ಸಕಾರವು ‘ಕರ್ನಾಟಕ ನಾಗರೀಕರಿಗೆ ಸೇವೆಗಳ ಖಾತರಿ ಅಧಿನಿಯಮ ಲಿಂಗಿನ್ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ಜನತೆಗೆ ‘ಸೇವಾಖಾತರಿ’ ಯನ್ನೊಂದಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ನಾಗರೀಕರೂ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿದ ಕಾಲ ಮಿತಿಯೊಳಗೆ ಸೇವೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಹಕ್ಕು

ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸದರಿ ಅಧಿನಿಯಮದಲ್ಲಿ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಹೆಸರಿಸಲಾದ ಅಧಿಕಾರಿ ಮತ್ತು ಆತನ ಅಧೀನ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನೌಕರನು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿದ ಕಾಲದೊಳಗೆ ಅನುಸೂಚಿತಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಡಿಸಿದ ನಾಗರಿಕ ಸಂಬಂಧಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅರ್ಹರಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಒದಗಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಹಾಗೂ ಅದನ್ನು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಬ್ಬಿರಿಗಳ ಸೂಚನಾ ಫಲಕದ ಮೇಲೂ ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಕ್ಕಮ ಅಧಿಕಾರಿ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ನನವಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸೇವೆ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನೌಕರನಿಂದ ಉಂಟಾದ ವಿಳಂಬಕ್ಕೆ ಹೊಣೆಗಾರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದು, ಮತ್ತು ಕರ್ತವ್ಯ ಲೋಪವೆಸಿಗದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನೌಕರನಿಗೆ, ಗೊತ್ತು ಪಡಿಸಿದ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಜಮೆಮಾಡುವಂತೆ ಅಥವಾ ಅದನ್ನು ಆತನ ಸಂಬಂಧಿದಿಂದ ಕಡಿತಗೊಳಿಸಲು ಆದೇಶ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಪ್ರತಿ ದಿನದಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ೨೦ ರೂ ನಿಂದ ಗರಿಷ್ಠ ೫೦೦ರೂ ವರೆಗೆ ಪರಿಹಾರ ಧನವನ್ನು ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟವರು ನಾಗರೀಕರಿಗೆ ನೀಡಬೇಕು. ಇಂತಹ ಆದೇಶದ ವಿರುದ್ಧ ಮೇಲ್ನನವಿ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಹಕ್ಕನ್ನೂ ಸಹ ಕೊಡ ಮಾಡಿದ್ದು, ಮೇಲ್ನನವಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವೇ ಅಂತಿಮವಾಗಿರುತ್ತೇ.



ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು

ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯವರ ಹೆಸರು ಶ್ರೀಮತಿ/ಶ್ರೀ.	ಅಧಿಕಾರಾವಧಿ		
		ಇಂದ	ವರೆಗೆ
ಪಿ.ವಿ.ಆರ್. ರಾವ್	ಭಾ.ನಾ.ಸೇ	೦೧-೧೧-೧೯೫೬	೦೬-೦೧-೧೯೬೦
ಎನ್.ಎಸ್. ಹಿರಣ್ಯಯ್ಯ	ಭಾ.ಆ.ಸೇ	೦೬-೦೧-೧೯೬೦	೧೮-೧೧-೧೯೬೦
ಆರ್.ಜಿ. ರೆಚೆಲ್ಲ್‌	ಭಾ.ಆ.ಸೇ	೧೮-೧೧-೧೯೬೦	೨೩-೧೧-೧೯೬೨
ಕೆ.ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ	ಭಾ.ಆ.ಸೇ	೨೩-೧೧-೧೯೬೨	೦೧-೦೫-೧೯೬೩
ಕೆ.ಬಾಲಚಂದ್ರನ್	ಭಾ.ಆ.ಸೇ	೦೧-೦೫-೧೯೬೩	೧೮-೦೫-೧೯೬೩
ಕೆ. ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ	ಭಾ.ಆ.ಸೇ	೧೮-೦೫-೧೯೬೩	೨೫-೦೫-೧೯೬೪
ಆರ್.ಎನ್. ವಾಸುದೇವ	ಭಾ.ಆ.ಸೇ	೨೫-೦೫-೧೯೬೪	೦೨-೦೨-೧೯೬೫
ಆರ್.ಜಿ. ರೆಚೆಲ್ಲ್‌	ಭಾ.ಆ.ಸೇ	೦೮-೦೨-೧೯೬೫	೦೧-೦೨-೧೯೬೫
ಜಿ.ವಿ.ಕೆ. ರಾವ್	ಭಾ.ಆ.ಸೇ	೦೧-೦೨-೧೯೬೫	೧೮-೦೨-೧೯೬೫
ಕೆ. ನರಸಿಂಹರಾವ್	ಭಾ.ಆ.ಸೇ	೨೦-೦೨-೧೯೬೫	೨೫-೦೨-೧೯೬೫
ಆರ್.ಎ. ನಾಯಕ್	ಭಾ.ಆ.ಸೇ	೦೧-೦೬-೧೯೬೫	೨೦-೦೬-೧೯೬೫
ಟಿ.ಆರ್. ಸತೀಶ್‌ಚಂದ್ರನ್	ಭಾ.ಆ.ಸೇ	೦೧-೦೬-೧೯೬೫	೨೧-೦೧-೧೯೬೬
ಎ.ಬಿ. ದಾತಾರ್	ಭಾ.ಆ.ಸೇ	೨೧-೦೧-೧೯೬೬	೨೦-೦೬-೧೯೬೬
ಕೆ.ಎಸ್.ಎನ್. ಮೂರ್ತಿ	ಭಾ.ಆ.ಸೇ	೦೧-೦೧-೧೯೬೬	೨೧-೦೫-೧೯೬೭
ಎಂ. ಶಂಕರನಾರಾಯಣ	ಭಾ.ಆ.ಸೇ	೦೧-೦೬-೧೯೬೭	೦೪-೦೧-೧೯೬೭
ಎನ್.ಕೆ. ಪ್ರಭಾಕರ ರಾವ್	ಭಾ.ಆ.ಸೇ	೦೪-೦೧-೧೯೬೭	೨೧-೦೧-೧೯೬೭
ಟಿ.ಪಿ. ಇಸ್ತಾರ್	ಭಾ.ಆ.ಸೇ	೨೧-೦೧-೧೯೬೭	೨೫-೦೧-೧೯೬೭
ಜೆ. ಅಲೆಗ್ನಾಂಡರ್	ಭಾ.ಆ.ಸೇ	೨೫-೦೧-೧೯೬೭	೨೧-೦೧-೧೯೬೭
ಜೆ.ಸಿ. ಲಿನ್	ಭಾ.ಆ.ಸೇ	೦೧-೧೨-೧೯೬೭	೨೧-೧೨-೧೯೬೭
ಎಸ್.ಬಿ. ಮುದ್ದಪ್ಪ	ಭಾ.ಆ.ಸೇ	೨೧-೧೨-೧೯೬೭	೨೦-೧೨-೧೯೬೭
ಸಿಸಿಲ್ ನೋರ್ಮೆನ್ಸ್	ಭಾ.ಆ.ಸೇ	೨೦-೧೨-೧೯೬೭	೨೧-೦೮-೧೯೬೮
ಬಿ.ಆರ್. ಪ್ರಭಾಕರ್	ಭಾ.ಆ.ಸೇ	೨೧-೦೮-೧೯೬೮	೨೧-೦೧-೧೯೬೯
ಬಿ.ಕೆ. ಭಟ್ಕಾಚಾರ್ಯ	ಭಾ.ಆ.ಸೇ	೨೧-೦೧-೧೯೬೯	೨೧-೧೨-೧೯೦೦
ಧರೇಸಾ ಭಟ್ಕಾಚಾರ್ಯ	ಭಾ.ಆ.ಸೇ	೨೧-೧೨-೧೯೦೦	೨೦-೦೫-೧೯೦೨
ಡಾ.ಎ. ರವೀಂದ್ರ	ಭಾ.ಆ.ಸೇ	೨೦-೦೫-೧೯೦೨	೨೦-೧೨-೧೯೦೨
ಬಿ.ಎಸ್. ಪಾಟೀಲ್	ಭಾ.ಆ.ಸೇ	೨೦-೧೨-೧೯೦೨	೨೧-೦೧-೧೯೦೪
ಕೆ.ಕೆ. ಮಿಶ್	ಭಾ.ಆ.ಸೇ	೨೧-೦೧-೧೯೦೪	೨೦-೦೧-೧೯೦೫
ಬಿ.ಕೆ. ದಾಸ್	ಭಾ.ಆ.ಸೇ	೨೦-೦೧-೧೯೦೫	೨೦-೦೬-೧೯೦೬
ಮಾಲತಿ ದಾಸ್	ಭಾ.ಆ.ಸೇ	೨೦-೦೬-೧೯೦೬	೨೧-೧೨-೧೯೦೬
ಪ್ರಹ್ಲಾದ್ ಬಿ. ಮಹಿಷಿ	ಭಾ.ಆ.ಸೇ	೨೧-೧೨-೧೯೦೬	೦೨-೦೨-೧೯೦೮
ಸುಧಾಕರ್ ರಾವ್	ಭಾ.ಆ.ಸೇ	೦೨-೦೨-೧೯೦೮	೨೦-೦೬-೧೯೦೮
ಎಸ್.ವಿ. ರಂಗನಾಥ್	ಭಾ.ಆ.ಸೇ	೦೧-೦೧-೧೯೦೮	

ಪೊಲೆನ್ (ಆರಕ್ಕು) ಆಡಳಿತ

ಮೈಸೂರು ಅರಸರ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸರ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ತಳವಾರ, ತೋಟ, ನೀಗ್ರಂಟಿ, ಕಾವಲುಗಾರ, ಕಟ್ಟಾ, ಬಿಡಿಸೇವಕ, ಹಳೇಪ್ಪೆಕ, ಉಂಬಳಿದಾರ, ಅಮರಗಾರ, ಹುಲ್ಲುವಲ ಅಂಕಾಮಾಲಾ ಮತ್ತು ಕಳ್ಳಹೊರಮ-ಮೊದಲಾದವರು ಪಟ್ಟೆಲರ ಮೇಲ್ಪ್ರಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ರಾಜ ಮನೆತನದ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪು ಮತ್ತು ಪೊಣಾಯ್ಯನವರ ಅಧಿಕಾರಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ದಿವಾನ ಮೊಣಾಯ್ಯನವರು ಕಂದಾಚಾರ ಸೇವಕರನ್ನು ಪೊಲೀಸು ಕಾರ್ಯಕ್ರೆ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿ ರಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಿಕ ಆಯುಕ್ತರ (ಬ್ಯಾಡಿಷಿಯಲ್ ಕಮಿಷನರ್) ಕಚೇರಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ, ಅವರನ್ನೇ ಪೊಲೀಸ್ ಇನ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಜನರಲ್ (ಪದನಿಮಿತ್ತ) ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಆಯುಕ್ತರೇ (ಚೀಪ್ ಕಮಿಷನರ್) ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಗೂ ನಿಯುಕ್ತಗೊಂಡಿದ್ದರು. ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಶಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ಮೇಲೆ, ಪೊಲೀಸು ಆಡಳಿತ ದಿವಾನರ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿದ್ದಿತು. ಆನಂತರ ಪೊಲೀಸ್ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯ ನೇಮಕವಾಯಿತು. ಇಂಟಿ ರಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸ್ ಸೂಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟ್ ಮತ್ತು ಸಹಾಯಕ ಸೂಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟ್ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ಕಮಿಷನರ್ ಶ್ರೇಣಿಯ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ವಿಲೇನ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇಂಟಿ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮೈಸೂರಿನ ಪೊಲೀಸ್ ಪಡೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಪೊಲೀಸು ಮತ್ತು ಸಾಧಾರಣ ಪೊಲೀಸ್ ದಳಗಳಿದ್ದವು.

ಮದರಾಸು ಕನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತಲಾರಿ (ಸೇವಕ) ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾರ್ಯವಾದುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದು ಹಳೇಯ ‘ಕಾವಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆ’ ಮಾದರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಾವಲುಗಾರರ ಅಧೀನರಾಗಿ ತಲಾರಿ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರನ್ನು ಹಳೇಗಾರರು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಸೇನಾ ನಾಯಕರು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆನಂತರ ಪಟ್ಟೆಲರು ಈ ಸೇವಾ ನೌಕರರ ಮೇಲ್ಪ್ರಿಚಾರಕರಾಗಿದ್ದರು. ಇಂಟಿ ರಲ್ಲಿ ಮದರಾಸ್ ಪ್ರೈಸಿಡನ್ಸಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತೀ ಆರು ಜದರ ಮೈಲ್ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಪೊಲೀಸ್ ಪೇದೆಯು ಇದ್ದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುವುದು. ಇನ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಜನರಲ್ ಈ ಇಲಾಖೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥಾಗಿದ್ದರು. ಪ್ರತೀ ಜಿಲ್ಲೆಯೂ ಪೊಲೀಸ್ ಸೂಪರಿಂಟೆಂಟ್‌ರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿತ್ತು. ಮುಂಬಯಿ ಕನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಿಯತಕಾಲಿಕ ಪೊಲೀಸ್ ಪಡೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ರೂಪಗೊಂಡಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿ XII ನೇ ಬಾಂಬೆ ಅಧಿನಿಯಮದನ್ಯಯ ಜಿಲ್ಲಾ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರು ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ನಿಯಂತ್ರಣ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಪ್ರತೀ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸ್ ಸೂಪರಿಂಟೆಂಟರಿದ್ದರು. ಇದಕ್ಕೂ ಮುನ್ಸಿ ಪಟ್ಟೆಲರ ನೇತ್ಯಾತ್ಮದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಸೇವಾಪಡೆಯಲ್ಲಿ ತಲಾರಿ ಮತ್ತು ಶೇಟ್ ಸನ್ನದಿಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೃದರಾಬಾದ್ ಕನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಗಿರ ವರೆಗೂ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಪೊಲೀಸ್ ಸೇವೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ರಲ್ಲಿ ನಿಯತ ಪೊಲೀಸ್ ಪಡೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ರೆವೆನ್ಯೂ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಅಧೀನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಸದರ್ ಉಲ್ ಮೊಹಾನ್ ಅಥವಾ ಪೊಲೀಸ್ ಮಂತ್ರಿಯನ್ನು ಹೃದರಾಬಾದ್ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನೇಮಿಸಲಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ನಂತರ ಗುಲಬಗಾರ ವಿಭಾಗಿಯ ಕೇಂದ್ರ ಆರಂಭಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಗುಲಬಗಾರ, ಬೀದರ್, ರಾಯಚೂರು ಮತ್ತು ಉಸ್ಕಾನಾಬಾದ್ ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಲಾಯಿತು. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಎರಡು ಪೊಲೀಸ್ ಪಡೆಗಳಿದ್ದವು. (೧) ನಿಜಾಮನ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ದಿವಾನರ ಪೊಲೀಸ್. ಮತ್ತು (೨) ಜಹಗೀರ್ ದಾರರ ವ್ಯಾಯಕ್ಕಿಕ ಪೊಲೀಸ್ (ಇವರಿಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಪೊಲೀಸ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟಕೊಳ್ಳಲು ಪರವಾನಗಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ತನ್ನಾಲಕ ಕಾನೂನು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು).

ರಾಜ್ಯದ ಏಕೀಕರಣವಾದ ಮೇಲೆ, ಇಂಟಿಗಿರಲ್ಲಿ ಏಕರೂಪದ ಪೊಲೀಸ್ ಮುಸೂದೆ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಕೆಲವು (ಸ್ಟ್ರೋ) ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ, ಇಂಟಿಗಿರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಪೊಲೀಸ್

ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ರಾಜ್ಯ ಮೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ೨೦ ಮೊಲೀಸ್ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಷ್ಟು, ಮೂವರು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮೊಲೀಸ್ (ಬೆಂಗಳೂರು, ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ಹುಬ್ಬಳಿ-ಧಾರವಾಡ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ) ಅಯುಕ್ತಿರಿದ್ದರೆ. ೨೨ ಉಪ ವಿಭಾಗಗಳು, ೧೨೮ ವೃತ್ತಗಳು, ೬೯೯ ತಾಣಗಳು, ೩೧೨ ಹೊರವಲಯ ಮೊಲೀಸ್ ತಾಣಗಳು ಇದ್ದವು. ರಾಜ್ಯ ಮೊಲೀಸ್ ಪಡೆಯಲ್ಲಿ ೧೯೯೧ ರಲ್ಲಿ ೫೦,೦೦೯ ನೊಕರಿದ್ದರು. ಈ ಪಡೆಯಲ್ಲಿ ೧೦,೬೫೪ ನಾಗರಿಕ ಮೊಲೀಸರು, ೩೧೨ ನಾಗರಿಕ ಮಹಿಳಾ ಮೊಲೀಸರು ಇದ್ದರು. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಆರು ಮೊಲೀಸ್ ವಲಯಗಳಿವೆ. ಕೇಂದ್ರ ವಲಯ-ಬೆಂಗಳೂರು; ಮೂರ್ವ ವಲಯ-ದಾವಣಗೆರೆ; ಉತ್ತರ ವಲಯ-ಬೆಳಗಾವಿ; ಶಾಸ್ತ್ರ ವಲಯ-ಗುಲಬಗಾರ; ಪಶ್ಚಿಮ ವಲಯ-ಮಂಗಳೂರು; ಹಾಗೂ ದಕ್ಷಿಣ ವಲಯ-ಮೈಸೂರು. ಸರ್ಕಾರಿ ರೈಲ್ವೇ ಮೊಲೀಸಿನ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿ ಉಪ ಇನ್‌ಪೇಕ್ಷರ್ ಜನರಲ್ (ಮೊಲೀಸ್) ಇರುತ್ತಾರೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ರೈಲ್ವೇ ವೃತ್ತಗಳಿವೆ: ೧೮ ರೈಲ್ವೇ ತಾಣಗಳಿವೆ. ಏಂ ಹೊರವಲಯ ತಾಣಗಳಿವೆ (೧೯೯೧ ರಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ). ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಮೊಲೀಸ್ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿವೆ. ಅವು ಯಾವುದೆಂದರೆ ಮೊಲೀಸ್ ತರಬೇತಿ ಕಾಲೇಜು (ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ) ಮೈಸೂರು, ಚನ್ನಪಟ್ಟಣದ ಕನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮೊಲೀಸು ತರಬೇತಿ ಶಾಲೆ, ಮಾಗೋಡು ಮೊಲೀಸ್ ತರಬೇತಿ ಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಶ್ರೀಸಚ್ಚಿತ ಮೊಲೀಸ್ ತರಬೇತಿ ಶಾಲೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಅಪರಾಧ ಶೋಧನಾ ಇಲಾಖೆ (ಅರಣ್ಯ ಘಟಕ, ವರದಕ್ಷಿಣಿ ವಿರೋಧ ಘಟಕ ಮೊದಲಾದವು), ಶಾಸನದಳ, ನಾಗರಿಕ ಹಕ್ಕು ಪ್ರತಿಪಾದನಾ ವಿಭಾಗ, ವ್ಯೋಲೆಸ್ ಮೊಲೀಸ್ ಘಟಕ ಮತ್ತು ಮೊಲೀಸ್ ಮೋಣಾರು ವಾಹನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ವಿಶೇಷ ಘಟಕಗಳೂ ಇದ್ದವು.

ಮೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಆಮೂಲಾಗ್ರಾಗಿ ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಅನೇಕ ಆಂತರಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ೧೦೦೨ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ಮಹಾ ನಿರ್ದೇಶಕರು (D.G.P) ಮತ್ತು ಮೊಲೀಸ್ ಮಹಾ ನಿರೀಕ್ಷಕರು (I.G.P), ಇಲಾಖೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿನ ಅವರ ಮಹಾ ನಿರ್ದೇಶಕರು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ವಿಭಾಗದ ಅಂದರೆ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಅಪರಾಧ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಸೇವೆಗಳು, ಆಡಳಿತ, ಗುಪ್ತವಾತ್ಮಕ, ಕೆ.ಎಸ್.ಆರ್.ಪಿ., ರೈಲ್ವೇಸ್, ನೇಮಕಾತಿ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ, ಟಿ.ಟಿ.ಎಂ., ಡಿ.ಸಿ.ಆರ್.ಇ. ಗಳನ್ನು ಉಸ್ತುವಾರಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆಯೂ ವಿಭಾಗದ ಕಾರ್ಯದಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಸಮರ್ಪಕ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಅವರು ಜವಾಬ್ದಾರರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಎ.ಡಿ.ಡಿ.ಪಿ.ಗಳಿಗಿಂತ ಕೆಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಐ.ಡಿ.ಪಿ.ಗಳು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಆರು ಐ.ಡಿ.ಪಿ.ಗಳು ವಲಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿದ್ದ ಪ್ರತಿವಲಯ ಮೂರು ಅಥವಾ ನಾಲ್ಕು ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನೊಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಕ್ರ.ಸಂ	ವಲಯ	ಜಿಲ್ಲೆಗಳು
೧.	ದಕ್ಷಿಣ ವಲಯ ಮೈಸೂರು	ಮೈಸೂರು, ಚಾಮರಾಜನಗರ, ಮಂಡ್ಯ, ಹಾಸನ ಮತ್ತು ಕೊಡಗು
೨.	ಪಶ್ಚಿಮ ವಲಯ ಮಂಗಳೂರು	ಮಂಗಳೂರು, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಉಡುಪಿ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಜಿಕ್ಕುಮಂಗಳೂರು
೩.	ಮೂರ್ವ ವಲಯ ದಾವಣಗೆರೆ	ಬೆಂಗಳೂರು, ಬಳ್ಳಾರಿ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಮತ್ತು ದಾವಣಗೆರೆ
೪.	ಕೇಂದ್ರ ವಲಯ ಬೆಂಗಳೂರು	ಬೆಂಗಳೂರು, (ನಗರ) ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು (ಗ್ರ). ತಮಕೂರು, ಕೋಲಾರ, ಮತ್ತು ಕೋಲಾರ ಬೆಸ್ಸುದ ಗೋಪ್ಯದೇಶ, ಜಿಕ್ಕುಬಳ್ಳಾಮುರ ಮತ್ತು ರಾಮನಗರ
೫.	ಉತ್ತರ ವಲಯ ಬೆಳಗಾವಿ	ಬೆಳಗಾವಿ, ವಿಜಾಪುರ, ಧಾರವಾಡ, ಬಾಗಲಕೋಟಿ, ಹಾವೇರಿ ಮತ್ತು ಗದಗ
೬	ಶಾಸ್ತ್ರ ವಲಯ ಗುಲಬಗಾರ	ಗುಲಬಗಾರ, ಬಿಂದರ್, ರಾಯಚೂರು, ಕೊಪ್ಪತ ಮತ್ತು ಬಳ್ಳಾರಿ, ಯಾದಗಿರಿ

೨೦೦೭ರಲ್ಲಿ ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ವಿಶೇಷ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಮತ್ತು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಕರ್ಮಾಂಡರ್ ಟಾಸ್‌ ಫೋನ್‌, ಮಲೆ ಮಹದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟ ಇವರ ಆಡಳಿತಕ್ಕ ತರಲಾಗಿತ್ತು. ಮೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮೊಲೀಸ್ ಆಯುಕ್ತರುಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಅವರುಗಳೆಂದರೆ ಬೆಂಗಳೂರು (ನ), ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ಹುಬ್ಬಳಿ-ಧಾರವಾಡ. ೨೦೦೮ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಈ ಮೊಲೀಸ್ ಆಯುಕ್ತರ ಕಚೇರಿಗಳನ್ನು ಕರ್ಮಾಂಡನರೇಂದ್ರಗಳಿಂದ ಮನರ್ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದ ಆಯುಕ್ತರು ಎ.ಡಿ.ಬಿ.ಪಿ., ದಜ್‌ಗೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದು, ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ಹುಬ್ಬಳಿ-ಧಾರವಾಡ ಆಯುಕ್ತರುಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಐ.ಬಿ.ಪಿ., ಮತ್ತು ಡಿ.ಬಿ.ಪಿ., ದಜ್‌ಗೆಗೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಮೂರು ಮೊಲೀಸ್ ಆಯುಕ್ತರುಗಳಲ್ಲದ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಗ್ಮೊಲೀಸ್ ಫಟಕಗಳಿವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನೂ ಮೊಲೀಸ್ ಆಡಳಿತದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಒಂದು ಫಟಕವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕೆಜಿಎಫ್.., ಮತ್ತು ರೈಲ್ವೇಸ್‌ಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಫಟಕಗಳಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೊಲೀಸ್ ಸೂಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟ್ (Superintendent of Police) ದಜ್‌ಯ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಮೊಲೀಸ್ ತಾಣಗಳು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಫಟಕವಾಗಿದ್ದು, ೨೦೦೭ರಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಮೊಲೀಸ್ ತಾಣಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ೨೦೦೯ರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಲಲಿತಾ ಮೊಲೀಸ್ ತಾಣಗಳೂ ಸೇರಿದ್ದವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರ, ಮಹಿಳಾ ಮೊಲೀಸ್ ತಾಣ ಮತ್ತು ರೈಲ್ವೇಸ್ ಮೊಲೀಸ್ ತಾಣಗಳೂ ಸೇರಿದ್ದವು. ಪಟ್ಟಣ ಮತ್ತು ನಗರದ ತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಮೊಲೀಸ್ ನಿರೀಕ್ಷಕರು ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿದ್ದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ತಾಣಯಲ್ಲಿ ಏರಡರಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಉಪ ನಿರೀಕ್ಷಕರಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಸಹಾಯಕರಾಗಿ ಪಿ.ಎಸ್.ಎ., ಹೆಚ್.ಸಿ., ಮತ್ತು ಪಿ.ಸಿ., ಜೊತೆಗೆ ಇತರೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗದವರು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯ ಮೊಲೀಸ್ ತಾಣಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಅಥವಾ ಇಬ್ಬರು ಸಬ್ಬ ಇನ್‌ಪೇಕ್‌ರೋಗಳಿದ್ದು ಕಾನೂನು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಅಪರಾಧ ವಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿ ತಾಣಯಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯಕತೆಗನುಣಾಗಿ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಮೊಲೀಸ್ ತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಅತೀ ಕಡಿಮೆ ಎಂದರೆ ೩೦ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಿಂದಿರುತ್ತದೆ, ನಗರದ ತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಸಂಖ್ಯೆ ೬೯ ಇರುತ್ತದೆ.

ಮೊಲೀಸ್ ತಾಣಗಳನ್ನು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವೃತ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ವೃತ್ತಗಳನ್ನು ಉಪವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಡಿ.ಪ್ಯಾ.ಎಸ್.ಪಿ., ದಜ್‌ಯ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಅದರ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿದ್ದು, ವೃತ್ತಗಳಲ್ಲಿ ವೃತ್ತ ನಿರೀಕ್ಷಕರಿರುತ್ತಾರೆ.

ವಿಶೇಷ ಮೊಲೀಸ್ ಫಟಕಗಳು

ನಾಗರಿಕ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಮೊಲೀಸ್ ಫಟಕಗಳು ಸಾಫಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಡಿ.ಬಿ.ಪಿ., ಸಿ.ಬಿ.ಡಿ., ವಿಶೇಷ ಫಟಕಗಳು ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಅಪರಾಧಗಳಿಂದ ವಿಭಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಿ.ಬಿ.ಡಿ., ಫಟಕವು ಕನಾರ್ಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯ ಒಂದು ವಿಭಾಗವಾಗಿದ್ದು ಮೊಲೀಸ್ ಮಹಾ ನಿರ್ದೇಶಕರ ದಜ್‌ಯ ಅಧಿಕಾರಿಯ ನೇತ್ಯತ್ವದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇವರ ಅಧಿನಿದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ವಿಭಾಗ, ಆರ್ಥಿಕ ಅಪರಾಧ ವಿಭಾಗಗಳು ಹಾಗೂ ಸ್ವೀರ್ ಮೊಲೀಸ್ ತಾಣಗಳು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ೨೦೧೧ರಲ್ಲಿ ಇತ್ಯಧ್ರಗೊಂಡ ಸಿ.ಬಿ.ಡಿ., ಪ್ರಕರಣಗಳು ಹಾಗೂ ಅರಣ್ಯದಳದ ನಿರ್ವಹಣಾ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೇಳಕಂಡ ಹೊಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಲಾಗಿದೆ.

ವರದಿಯಾದ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	೨೬೯
ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	೧೫೦
ತನಿಖಾ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	೧೩೬
“ಬಿ” ವರದಿ ಪ್ರಕರಣಗಳು	೫
“ಸಿ” ವರದಿ ಪ್ರಕರಣಗಳು	---
ಇತರೆ ವಿಲೇವಾರಿ	೧೧

ವಿಚಾರಣೆಗಳ ಇತ್ಯಾಧ್ಯ ವಿವರ

ವಹಿಸಲಾದ ವಿಚಾರಣೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	೪೨
ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ವಿಚಾರಣೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	೨೫
ಬಾಕಿ ಇರುವ ವಿಚಾರಣೆಗಳು	೨೭

೨೦೦೨ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ದಳದ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾ ವಿವರಣಾಪಟ್ಟಿ

ಪ್ರಕರಣಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ			ಅಪರಾಧಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ			ವಾಹನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ		
ಗಂಥದ ಮರ	ಬೇರೆ ರೀತಿಯವು	ಡಬ್ಲೂಎಂ.ಎಎಂ.ಕಾಯ್ಡ್	ಗಂಥದ ಮರ	ಬೇರೆ ರೀತಿಯವು	ಡಬ್ಲೂಎಂ.ಎಎಂ.ಕಾಯ್ಡ್	ಗಂಥದ ಮರ	ಬೇರೆ ರೀತಿಯವು	ಡಬ್ಲೂಎಂ.ಎಎಂ.ಕಾಯ್ಡ್
೧೫೯	೪೨	೧	೨೬೯	೭೫	೧	೧೫೦	೨೫	--

ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಾಲಿನ ಮೌಲ್ಯ

೧.	ಗಂಥದ ಮರ	₹ ೪೦,೪೦,೪೪೨/-
೨.	ವಾಹನಗಳು	₹ ೨೪,೪೮,೦೦೦/-
೩.	ಇತರೆ	₹ ೨೪,೨೦,೮೨೧/-
೪.	ದುಷ್ಪ ಮೃಗಗಳ ಬೇಟೆ	₹ ೧೫,೦೦೦/-
	ಒಟ್ಟು	₹ ೯೦,೮೮,೮೮೧/-

ಆರ್ಥಿಕ - ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮೋಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆ.

ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಹಾಗೂ ಅಪರಾಧ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಮೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವು ೨೦೦೨ರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಮುದ್ದೆಗಳನ್ನು ತುಂಬಲು (೧೦೦ ಕಿಲೋ.ಪಿ.ಎಸ್.ಎ.ಗಳು) ಅನುಮತಿ ನೀಡಿರುತ್ತದೆ. ಇದರನ್ನೂ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಆಡಳಿತ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದು, ಆಂತರಿಕ ಹತೋಟಿಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿ

ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಸ್ತ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯ ಸಫಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮೊಲೀಸ್ ಆಡಳಿತದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆ ಮೊಲೀಸ್ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ಗಣಕೀಕರಣದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಗಣಕೀಕರಣ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಮೊಲೀಸ್ ತಾಣ ಮಟ್ಟಕ್ಕೂ ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಮಹತ್ತರ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಸರ್ಕಾರವು ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಗಣಕೀಕರಣವನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿರುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಇ-ಮೇಲ್ ಮತ್ತು ಅಂತರ್ಜಾಲ (Internet) ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ವೆಬ್‌ಸೈಟ್ ಅನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇದರ ಕಾರ್ಯವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದ ಇಲ್ಲಿ ಮೊಲೀಸ್ ತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಹಾಗೂ ಇಂಟರ್ನೆಟ್ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದ್ದು. ಅಲ್ಲಿಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಮೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯ ಸದಾಕಾಲ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಇದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಲಾಖೆಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ಅಧಿಕ ವಸತಿ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಇಲಾಖಾ ವರ್ತಿಯಿಂದ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕನಾರ್ಕಿಕ ರಾಜ್ಯ ಮೊಲೀಸ್ ಕಲ್ಯಾಣ ನಿರ್ಧಿಯಿಂದ ಮೊಲೀಸ್ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮತ್ತು ಅವರ ಕುಟುಂಬ ಸದಸ್ಯರುಗಳ ವ್ಯಾದ್ಯಕೀಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆ, ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಹಾಗೂ ಇತರ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮೊಲೀಸ್ ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ವಸತಿ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಂಟಪವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲಾಖೆಯ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸುಗಮ ಸಂಚಾರ ಮತ್ತು ರಸ್ತೆ ಸುರಕ್ಷತೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಸಂಚಾರದ ಒತ್ತಡವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಸೂಕ್ತ ಸಂಚಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸಂಭವನೀಯ ಅಪರಾಧದ ಸೂಕ್ತ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಜೊತೆಗೆ ಖಾಸಿಗಿ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಿ ಸರಭಾಗಿತ್ವದ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಇಲಾಖೆಯ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ Micro Analysis ಅಪರಾಧ ಪರಿಹಾರಗಳ ಯೋಜನೆ, ಹದ್ದಾರಿಗಳನ್ನು, ತುರ್ತು ಚಿಕಿತ್ಸಾ ಕೇಂದ್ರಗಳೇ ಇತ್ತೂದಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಸಂಚಾರ ಹೊರತಾಣಿಗಳು, ಆಂಬ್ಯಲೀಸ್ ವಾಹನಗಳು, ಗಸ್ತಿ ವಾಹನಗಳು, ಕ್ರೇನ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ರಡಾರ್ ಗ್ರಾಂಟ್‌ನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಅನುಮೋದನೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಕನಾರ್ಕಿಕ ರಾಜ್ಯ ಮಿಲೆನಲು ಮೊಲೀಸ್

ಮೊಲೀಸ್ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಏಸಲು ಮೊಲೀಸ್ ಪಡೆಯನ್ನು ಸೃಜಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಭಾಗವು ಅಪರ ಮೊಲೀಸ್ ಮಹಾ ನಿರ್ದೇಶಕರನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಅವರಿಗೆ ಸಹಾಯಕರಾಗಿ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮೊಲೀಸ್ ಮಹಾ ನಿರೀಕ್ಷಕರು ಮತ್ತು ಒಬ್ಬ ಮೊಲೀಸ್ ಉಪ ಮಹಾ ನಿರೀಕ್ಷಕರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ೨೦೨೦ರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕನಾರ್ಕಿಕ ರಾಜ್ಯ ಏಸಲು ಪಡೆಯು ಗಂ ಮೊಲೀಸ್ ಪಡೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಪಡೆಗಳು, ಮೈಸೂರು, ಬೆಳಗಾವಿ, ಗುಲಬಗಾರ್, ಮಂಗಳೂರು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಶಿಗ್ಗಾಂವ್ ಮತ್ತು ಹಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ತಲಾ ಒಂದೊಂದು ಪಡೆಗಳು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಎರಡು ಮಹಿಳಾ ಕರ್ಮಾಂಡೋ ಕಂಪನಿ ಮತ್ತು ಭಯೋತ್ತಾದಕರ ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ದಳಗಳು ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿವೆ. ಕಾನೂನು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ ಪಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೧೮೨ ಪ್ಲಟ್‌ನಾಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಮೂರು ಕನಾರ್ಕಿಕ-ಕೇರಳ ಗಡಿಭಾಗದಲ್ಲಿ

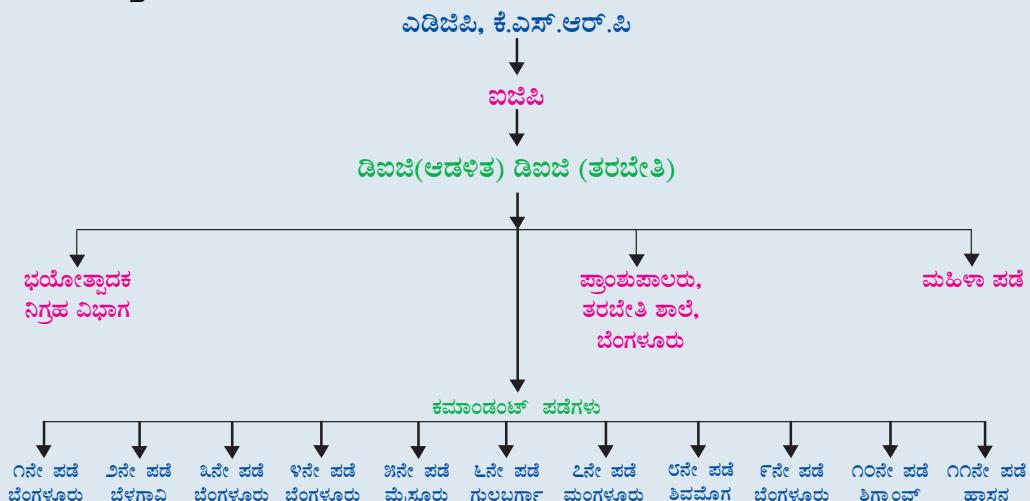
ಕರ್ನಾಟಕ ಸೈಹಿಕ

ಅರಣ್ಯ ಸಂಪತ್ತಿನ ಕಳ್ಳು ಸಾಗಣಿಕೆ ತಡೆಗಟ್ಟಲು 20 ಪ್ಲಟೊನೋಗಳು ಪ್ರತಿ ಬೆಟಾಲೀಯನ್‌ನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪ್ಲಟೊನೋಗಳಿಂತೆ ತರಬೇತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಉಳಿದವು ಸತ್ತಿಯ ಕರ್ತವ್ಯಕ್ಕೆ ಲಭ್ಯವಿರುತ್ತವೆ. ಹೊರ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ಲೋಕಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಗಳು, ಇತರೆ ಕಾನೂನು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ ವಿಶೇಷ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಿಗೆ KSRP ಶುಕಡಿಗಳನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಕ್ಕಲ್ಯೈಟ್ ತಡೆಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಾಗಿ ಆಂಟಿ ನಕ್ಕಲ್ಯೈಟ್ ಮೋಸ್‌ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ವಿವಿಧ ದರ್ಜೆಯ ಸುಮಾರು 111 ಜನರನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಮೋಲೀಸ್ ಮೀಸಲು ಪಡೆಯ ಅಧಿಕಾರಿ ಹಾಗೂ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳ ಆಡಳಿತ ಫಟಕಗಳನ್ನು ಕೆಳಕಂಡ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಮೋಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಧನೆಗಳು ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕರಣ

ಆಂತರಿಕ ಭದ್ರತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ, ಉತ್ತರಪಾಳ್ಯ ಹೋಬಳಿ, ರಾವ್ಗೋಡ್ಲು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಾಂಡೋ ತರಬೇತಿ ಶಾಲೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಪ್ರಸಾದನೆಯನ್ನು ಇಲಾಖೆಯು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಬೆಂಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿಶೇಷ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು ತರಬೇತಿ ಶಾಲೆಗಾಗಿ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ದಾವಣಗರೆ, ಜಿತ್ರದುರ್ಗ, ಮಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಹುಬ್ಬಳಿ, ಧಾರವಾಡ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಾಂಡೋ ತರಬೇತಿ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಇಲಾಖೆಯು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಗಣಕ ವಿಭಾಗ (ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದ್ದು), ಮೋಲೀಸ್ ಏ.ಟಿ. ತಂತ್ರಾಂಶ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹಾಗೂ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ, ಮೋಲೀಸರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಘಣಿಲಿಟಿ ಮೇನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್, ವೈದ್ಯರಿಯಾ ನೆಟ್‌ವರ್ಕಿಂಗ್, ಇ-ಬೀಟ್ ಸಿಸ್ಟಂ, ಜಿ-ಕೇರ್ (ಕ್ರೈಂ ಅನಾಲಿಸಿಸ್ ಮತ್ತು ವರದಿ) ರಾಜ್ಯ ಮೋಲೀಸ್ ದತ್ತಾಂಶ ಕೇಂದ್ರ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಅಪರಾಧ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಸೇವೆ ವಿಭಾಗ ಹೆಚ್ಚು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿದ್ದು ಅಪರ ಮೋಲೀಸ್ ಮಹಾನಿರ್ದೇಶಕರ ದರ್ಜೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಅಧಿನಿರ್ದಿಷ್ಟರುತ್ತದೆ. ತಾಂತ್ರಿಕ ಸೇವೆಯ ಫಟಕವು ಬೆರಳು ಮುದ್ರಾಫಟಕ, ವಿಧಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಅಪರಾಧ ಇಲಾಖೆ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಅಪರಾಧ ಪತ್ತೆಗೆ ಶಾಖಾದಳ ಹೊಂದಿದ್ದು ಸೂಕ್ತ ತರಬೇತಿಗೊಂಡ ಶಾಖಾಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ.



ರಾಜ್ಯ ಗುಪ್ತವಾರ್ತೆ ವಿಭಾಗ/ಬೇಹುಗಾರಿಕೆ: ರಾಜ್ಯ ಗುಪ್ತವಾರ್ತೆ ವಿಭಾಗವು ಅಪರ ಮೊಲೀಸ್ ಮಹಾ ನಿದೇಶಕರ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನಿಂದಿಂದ ಇದರ ಸಹಾಯಕಾಗಿ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಓವೆ ಐ.ಜಿ.ಪಿ., ಓವೆ ಡಿಬಿಪಿ., ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಮೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕ್ಷಕರುಗಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಬೆಂಗಳೂರು, ಮೈಸೂರು, ಮಂಗಳೂರು, ಗುಲಬಗಾಂ ಹಾಗೂ ಬೆಳಗಾವಿ ಗುಪ್ತವಾರ್ತೆ ವಿಭಾಗಗಳಿಗೆ ತಲಾ ಒಬ್ಬರಂತೆ ಇದು ಮಂದಿ ಮೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕ್ಷಕರುಗಳಿರುತ್ತಾರೆ.

ದೂರ ಸಂಪರ್ಕ ಮತ್ತು ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲು ಅಪರ ಮೊಲೀಸ್ ಮಹಾ ನಿದೇಶಕರು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನಿಂದಿಂದ ಇವರ ಸಹಾಯಕಾಗಿ ಮೊಲೀಸ್ ಸೂಪರಿಂಟೆಂಡ್ ರವರ ಅಧಿನಿರ್ದಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯೋಲೀಸ್ ವಿಭಾಗ ಮತ್ತು ಮೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕ್ಷಕರ ಅಧಿನಿರ್ದಲ್ಲಿರುವ ಮೋಟಾರು ವಾಹನ ಸಾರಿಗೆ ವಿಭಾಗ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನಿಂದ. ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ಮೊಲೀಸ್ ಆಧುನಿಕರಣ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ೧೯೭೫-೮೦ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದು ವಾಹನಗಳ ಖರೀದಿ, ಮೊಲೀಸ್ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವಸತಿಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ಲಘು ಆಯುಧಗಳು, ಗಣ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಭದ್ರತೆಗಾಗಿ ಉಪಕರಣಗಳ ಖರೀದಿ, ಗಣಕ ಯಂತೆಗಳು, ವ್ಯಾಜಾನಿಕ ತನಿಖಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಮತ್ತಿತರೆ ಕಚೇರಿ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ನೆರವಿನಿಂದ ಇಲಾಖೆಯು ಖರೀದಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಅನೇಕ ಆಧುನಿಕರಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಇಲಾಖೆಯು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡು ಬಹುತೇಕವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸೇವೆಗಳ ಘಟಕ,(ಬೆರಳು ಮುದ್ರೆ ಘಟಕ) ವಿಧಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯ, ಮೊಲೀಸ್ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಘಟಕ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಅಪರಾಧ ದಾವಿಲೆ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲು ಇಲಾಖೆಯು ತಾಂತ್ರಿಕ ಸೇವಾ ಘಟಕವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿರುತ್ತದೆ.

ಮೊಲೀಸ್ ತರಬೇತಿ ವಿಭಾಗ: ಈ ವಿಭಾಗವು ಮೊಲೀಸ್ ಮಹಾ ನಿದೇಶಕರು, ಸಿ.ಬ.ಡಿ ತರಬೇತಿ, ವಿಶೇಷ ಘಟಕಗಳು ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಪರಾಧಗಳು ಮೊದಲಾದ ತರಬೇತಿ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಆವರಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿ ಮೊಲೀಸ್ ಮಹಾ ನಿರೀಕ್ಷಕರು, ಸಿ.ಬ.ಡಿ., ಮತ್ತು ಮೊಲೀಸ್ ಉಪ ಮಹಾ ನಿರೀಕ್ಷಕರು (ತರಬೇತಿ) ಇರುತ್ತಾರೆ. ಮೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯ ಅಧಿಕಾರಿ ಹಾಗೂ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯದಕ್ಷತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇಲಾಖೆಯ ತರಬೇತಿ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವ ಆಡಳಿತದ ಪರಿವರ್ತನೆಗಾಗಿ ವಿವಿಧ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸಾಫಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಪ್ರಶಂಸನೀಯವಾಗಿದೆ. ವಿವಿಧ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಕೆಳಕಂಡಂತಿವೆ.

- ಕನಾರ್ಟಿಕ ಮೊಲೀಸ್ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಮೈಸೂರು.
- ಕನಾರ್ಟಿಕ ರಾಜ್ಯ ಮೊಲೀಸ್ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರ, ಗುಲಬಗಾಂ.
- ಕನಾರ್ಟಿಕ ರಾಜ್ಯ ಮೊಲೀಸ್ ತರಬೇತಿ ಶಾಲೆ, ಚನ್ನಪಟ್ಟಣ.
- ಪಿ.ಡಿ.ಎಂ.ಎಸ್., ಯಲಹಂಕ, ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಕೆ.ಎಸ್.ಆರ್.ಪಿ., ತರಬೇತಿ ಶಾಲೆ, ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಮೊಲೀಸ್ ತರಬೇತಿ ಶಾಲೆ, ಬೀನಾಪುರ.
- ಸರ್ಕಾರಿ ಮೊಲೀಸ್ ತರಬೇತಿ ಶಾಲೆ, ಬೆಂಗಳೂರು.
- ವಿಶೇಷ ವಿಭಾಗ, ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಕಾರಾಗ್ವಹಗಳು ಮತ್ತು ಬಂದಿಖಾಸೆಗಳು: ಕನಾರ್ಟಿಕ ರಾಜ್ಯದ ಕಾರಾಗ್ವಹಗಳ ಇಲಾಖೆಯು ಅಪರ ಮೊಲೀಸ್ ಮಹಾ ನಿದೇಶಕರು ಮತ್ತು ಕನಾರ್ಟಿಕ ಕಾರಾಗ್ವಹಗಳ ಮಹಾ ನಿರೀಕ್ಷಕರು (ಆಡಳಿತ) ಅಧಿನಿರ್ದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನಿಂದಿಂದ ಇವರು ಇಲಾಖೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಕಾರಾಗ್ವಹಗಳ ಕೇಂದ್ರ

ಆಡಳಿತ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಉಪ ಮಹಾ ನಿರೀಕ್ಷೆಕರು, ಕೇಂದ್ರಸಭೆಗೂ ಪತ್ರಾಂಕಿತ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರು ಇವರಿಗೆ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರ, ಜಿಲ್ಲೆ ಹಾಗೂ ಕೇಂದ್ರ ಉಪಕಾರಾಗೃಹಗಳನ್ನು ಇಲಾಖೆಯ ಅಧಿಕಾರಿ/ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೧೦೨ ಕಾರಾಗೃಹಗಳಿದ್ದು, ಇ ಕೇಂದ್ರ ಕಾರಾಗೃಹ, ಇಂಜಿನಿಯರ್ ಉಪಕಾರಾಗೃಹ, ಅವಿಶೇಷ ಉಪಕಾರಾಗೃಹ, ಬಂದು ಬಯಲು ಬಂದೀಖಾನೆ, ಬಂದು ತರುಣ ಬಂದೀಖಾನೆ, ಬಾಲಾಪರಾಧಿ ಶಾಲೆ, ೨೦ ತಾ ಲೂಪು ಕಾರಾಗೃಹಗಳಿವೆ. ಉಪಕಾರಾಗೃಹಗಳ ಪ್ರಮೆ ೩೦ ತಾಲೂಕು ಉಪಕಾರಾಗೃಹಗಳು ಇಲಾಖೆಯ ನೇರ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ೪೦ ಪೊಲೀಸ್ ಮತ್ತು ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಒಟ್ಟು ಎಂಟು ಕೇಂದ್ರ ಕಾರಾಗೃಹಗಳು ಬೆಂಗಳೂರು, ಬೆಳಗಾವಿ, ಬಳ್ಳಾರಿ, ಬಿಜಾಪುರ, ಗುಲಬಗಾರ್, ಮೈಸೂರು, ಧಾರವಾಡ ಮತ್ತು ತುಮಕೂರುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಒಟ್ಟು ೧೫ ಜಿಲ್ಲೆ ಕಾರಾಗೃಹಗಳು ಬೇದರ್, ಕಾರವಾರ, ಮುಡಿಕೇರಿ, ಮಂಗಳೂರು, ರಾಯಚೌರು, ಶೀವಮೌಗ್ರ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ತುಮಕೂರು, ಬಾಗಲಕೋಟಿ, ಹಾಮರಿ, ರಾಮನಗರ, ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ, ಕೊಪ್ಪಳ ಮತ್ತು ಉಡುಪಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಒಟ್ಟು ನಾಲ್ಕು ಜಿಲ್ಲೆ ಕೇಂದ್ರ ಉಪ ಕಾರಾಗೃಹಗಳು ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ಮಂಡ್ಯ, ಕೋಲಾರ ಮತ್ತು ಹಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಕಾರಾಗೃಹ ಇಲಾಖೆಯು ತನ್ನ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ನಿಯಮಗಳ ಪರಿಪಾಲನೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾರಾಗೃಹಗಳ ಅಧಿನಿಯಮ ರೇಳಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಬಂದೀಖಾನೆಗಳ ಅಧಿನಿಯಮ ರೇಳಿ, ಬಂದಿಗಳ ಗುರುತಿಸುವ ಅಧಿನಿಯಮ ರೇಳಿ, ಬಾಲಾಪರಾಧಿ ಶಾಲೆ ಅಧಿನಿಯಮಗಳ ರೇಳಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾರಾಗೃಹಗಳು ನಿಯಮಗಳು ರೇಳಿ, ಬಾಲಾಪರಾಧಿ ಶಾಲೆ ನಿಯಮಗಳು ರೇಳಿ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾರಾಗೃಹ ಕ್ಷೇತ್ರಿಕ ರೇಳಿರ ಅನ್ವಯ ಇಲಾಖೆಯ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ತುಮಕೂರಿನಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಕಾರಾಗೃಹ ೨೦೧೧ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ.

ಇಲಾಖೆಯು ಬಂದಿಗಳ ಮನರ್ ವಸತಿ ಮತ್ತು ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದೆ. ಬಂದಿಗಳ ಬಿಡುಗಡೆಯಾದ ನಂತರ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳಿಯ ನಾಗರಿಕರಾಗಿ ಬಾಳುವಂತೆ ಹಾಗೂ ಅಪರಾಧ ಮನೋಭಾವನೆ ಮನರಾವರ್ತನೆಗೊಳ್ಳಬಂತೆ ಮತ್ತು ಬಿಡುಗಡೆ ನಂತರ ಜೀವನಾಧಾರ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಲಾಖೆಯು ಕೆಳಕಂಡ ಸುಧಾರಣೆ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದೆ.

೧. ಬಂದಿಗಳ ಇಚ್ಛೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ವಿವಿಧ ವ್ಯತ್ಯಿಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ, ೨) ಆಧುನಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಗಳ ಮತ್ತು ಶೋಟಗಾರಿಕೆ, ರೇಪ್ಪೆ ಸಾಕಾಣಿಕೆ, ಹುರಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆ ಮತ್ತು ಹೈನುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ. ೩) ಮಜೂರಿ ಗಳಿಕೆ ಯೋಜನೆ ೪) ತಿಕ್ಕಣ ಮುಂದುವರಿಕೆ ಹಾಗೂ ವಾಚನಾಲಯ ೫) ಕ್ರೀಡೆ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು. ೬) ಸ್ಥಳೀಯ ವಿವಿಧ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ವರ್ತಿಯಿಂದ ವ್ಯತ್ಯಿ ತರಬೇತಿ ತಿಬಿರಗಳು ೭) ಬಡಗಿ, ನೇಯ್ಯ, ಜಮಿಖಾನೆ ತರಬೇತಿ. ೮) ಜಗದ್ಗುರುಗಳು, ಮರಮಾನ್ಯರು, ತಿಕ್ಕಣ ತಜ್ಞರಿಂದ ಪ್ರವಚನಗಳು ಹಾಗೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಪರಿವರ್ತನಾ ತಿಬಿರಗಳು.

ಕಾರಾಗೃಹದ ಕೈದಿಗಳಗೆ ತರಬೇತಿ

ಕಾರಾಗೃಹದ ಕೈದಿಗಳಿಗೆ ಉದ್ದೇಶಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಕಸುಬು ಆಧಾರಿತ ತರಬೇತಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಅವರ ಮನೋಭಾವನ್ನು ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಳಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇಲಾಖೆಯು ಕೆಳಕಂಡ ಕೈದಿಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ.

ಗ. ವಿದ್ಯುತ್ ಚಾಲಿತ ಮತ್ತು ಕೈಮಗ್ಯದ ನೇಯ್ಯಾ ೨) ದಜೆ ಕೆಲಸ ೩) ಮರಗೆಲಸ ೪) ಜಮಿಶಾನೆ ತಯಾರಿಕೆ ೫) ಮುದ್ರಣ ೬) ಚರ್ಮಾರ್ಥಿಕೆ ೭)ಡೇರೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು ೮) ಸಾಬೂನು ಮತ್ತು ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕ ದೃವ್ಯ ತಯಾರಿಸುವುದು ೯)ಬಟ್ಟೆ ಒಗೆಯುವುದು ಮತ್ತು ರಂಗು ಹಾಕುವುದು ೧೦) ಕರ್ಮಾರ್ಥಿಕೆ ಮತ್ತು ಉಕ್ಕಿನ ಪಿರೋಪಕರಣಗಳ ತಯಾರಿಕೆ ೧೧)ಗಳಕ ಯಂತ್ರ ನಿವಾಹಣಾ ತರಬೇತಿ ೧೨) ಬೇಕರಿ ಪದಾರ್ಥಗಳ ತಯಾರಿಕಾ ತರಬೇತಿ ೧೩) ಹೆಣಿಗೆ, ಬುಟ್ಟಿ ಹೆಣೆಯುವುದು, ಬಟ್ಟೆಗಳ ಸಿಂಗರಿಸುವಿಕೆ, ಘ್ಯಾಬ್ರಿಕ್ ಪ್ರೆಂಟಿಂಗ್, ಮೇಣದ ಬತ್ತಿ ತಯಾರಿಕೆ, ಅಗರಬತ್ತಿ ತಯಾರಿಕೆ, ಮೃದು ಗೊಂಬೆ ತಯಾರಿಕೆ ೧೪) ಪ್ರಥಮ ಜಿಕಿತ್ಸೆ, ಸೂಲಗಿತ್ತಿ ಹಾಗೂ ದಾದಿಯ ತರಬೇತಿ ೧೫) ಪಶುಪಾಲನಾ ತರಬೇತಿ ೧೬) ಗಾಲಿ ಪುರುಷಗಳ ದುರಸ್ತಿ ಹಾಗೂ ಮರು ಜೋಡಣೆ.

ಕೈದಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ಮಂದಿ ಕೃಷಿ ಪ್ರಥಾನ ಕುಟುಂಬಗಳಿಂದ ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಆಧುನಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಹಾಗೂ ತೋಟಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲು ಆದ್ಯತೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಅವರು ಬಿಡುಗಡೆಯಾದ ನಂತರ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೃಷಿಕರಾಗಲು ಮತ್ತು ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಕುಶಲಿಗಳಾಗಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಅನಕ್ಕರಸ್ಥ ಬಂದಿಗಳನ್ನು ಅಕ್ಕರಸ್ಥರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ವಯಸ್ಸರ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಎರವಲು ಪಡೆದ ನುರಿತ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ನೇಮಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬಂದಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ವ್ಯಾಸಂಗವನ್ನು ಮಾಡಲು ಇಚ್ಛಿಸಿದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು, ಬೆಂಗಳೂರು, ಧಾರವಾಡ ಮತ್ತು ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮುಕ್ತ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ನವದೇಹಲಿ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆಯಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಕೊಡಲಾಗಿದ್ದು, ಇದಕ್ಕಾಗಿ ತಗಲುವ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಇಲಾಖೆಯೇ ಭರಿಸುತ್ತದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಕಾರ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಬೆಳಗಾವಿ, ಬಳ್ಳಾರಿ, ಗುಲಬಗಾಂ, ಮೈಸೂರು, ವಿಜಾಪುರ ಹಾಗೂ ಕೋರಮಂಗಲದ ಬಯಲು ಬಂದಿಖಾನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಕೇಂದ್ರ ಗ್ರಂಥಾಲಯವು ತನ್ನ ಶಾಖೆಗಳನ್ನು ಬಂದಿಗಳ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ತೆರೆದಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಮನರಂಜನೆ ಹಾಗೂ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವಂತಹ ಮಸ್ತಕಗಳು ಲಭ್ಯವಿರುತ್ತವೆ. ಎಲ್ಲ ಬಂದಿಗಳಿಗೂ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕ್ರೀಡೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಮೂಡಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಂದಿಗಳಿಗೆ ಒಳಾಂಗಣ ಹಾಗೂ ಹೊರಾಂಗಣ ಆಟಗಳಾದ ಚೆಸ್, ಕೇರಂ, ವಾಲೀಬಾಲ್, ಕೆಬಡ್ಡಿ, ಶೋ ಶೋ, ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಮೊದಲಾದ ಆಟಗಳನ್ನಾಡಲು ಅನುಕೂಲ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬಂದಿಖಾನೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಣೇಶೋತ್ಸವ, ಕನ್ನಡ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ, ಗಣರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ಸವ ಮೊದಲಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿಗಳು ನಾಟಕಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ಬಂದಿಗಳ ಮನೋಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಯೋಗ ತರಗತಿಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬಂದಿಗಳ ಮನರಂಜನೆಗಾಗಿ ೧೧೦-೧೧೦ ಬಣ್ಣದ ಟಿ.ವಿ ಗಳನ್ನು ವಿರೀದಿಸಿ ವಿವಿಧ ಕಾರಾಗ್ವಹಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ೨೦೦೯-೧೦೧೧ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿರುವ ಮೇರೆಗೆ ಕಾರಾಗ್ವಹ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ (ಕೇಂದ್ರ ಕಾರಾಗ್ವಹಗಳಿಗೆ-೩೮, ಜಿಲ್ಲಾ ಕಾರಾಗ್ವಹಗಳಿಗೆ-೩೨, ಜಿಲ್ಲಾಕೇಂದ್ರ ಉಪಕಾರಾಗ್ವಹಗಳಿಗೆ-೮, ತಾಲೂಕು ಉಪಕಾರಾಗ್ವಹಗಳಿಗೆ-೩೧ ಹಾಗೂ ಬಯಲು ಬಂದಿಖಾನೆಗೆ-ಒಂದು ಬಣ್ಣದ ಟಿ.ವಿ.ಗಳನ್ನು ಇಲಾಖೆಯು ವಿರೀದಿಸಿ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಿರುತ್ತದೆ.

ಜ್ಯೇಲುಗಳ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಮನಗಂಡ ನವದೇಹಲಿಯ “Bureau of Police Research and Development” ಸಂಸ್ಥೆಯು ನೀಡಿರುವ ಸುಧಾರಣೆ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಕಾರಾಗ್ವಹ ಇಲಾಖೆಯು ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಗಮನೀಯವಾಗಿದೆ.

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕಾರಾಗ್ಯಹ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳ ಮನೋಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ವಿಶೇಷ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಇಲಾಖೆಯು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಹೆಚ್ಚುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಕಾರಾಗ್ಯಹದ ಉನ್ನತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ತರಬೇತಿ ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳಿಗೆ ಹೋರ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ನಿಯೋಜಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

‘Good Prison Management and Human Rights’ ಎಂಬ ವಿಷಯದಡಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ದಿನಗಳ ತರಬೇತಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಸಹಾಯಕ ಅಧೀಕ್ಷರು ಹಾಗೂ ಮೂವರು ಜ್ಯೇಲ್‌ರಾಗಳನ್ನು ಎಪಿಸಿಎ (ರೀಕಾ) ವೇ ಲೂಪು ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಿಯೋಜಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

‘Community Participation in Prisoners Moralities and Strategies’ ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮೂರು ದಿನಗಳ ತರಬೇತಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಸಹಾಯಕ ಅಧೀಕ್ಷರನ್ನು ಹಾಗೂ ಮೂವರು ಮಹಿಳಾ ಜ್ಯೇಲರುಗಳನ್ನು ಎಪಿಸಿಎ (ರೀಕಾ) ವೇಲ್‌ಲ್ಯಾರ್ಡು ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಿಯೋಜಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

‘Custodial Justice to Women Prisoners’ ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮೂರು ದಿನಗಳ ತರಬೇತಿಗಾಗಿ ಇಬ್ಬರು ಮಹಿಳಾ ಸಹಾಯಕ ಅಧೀಕ್ಷರನ್ನು ಹಾಗೂ ಮೂವರು ಮಹಿಳಾ ಜ್ಯೇಲರುಗಳನ್ನು ಎಪಿಸಿಎ (ರೀಕಾ) ವೇಲ್‌ಲ್ಯಾರ್ಡು ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಿಯೋಜಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

‘New Horizons in Correctional Administration’ ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಏದು ಜ್ಯೇಲರುಗಳನ್ನು ಎಪಿಸಿಎ (ರೀಕಾ) ವೇಲ್‌ಲ್ಯಾರ್ಡು ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಿಯೋಜಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಗೌರವಿಂತ್ರದ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತರಬೇತಿಗೆ ಮೂರು ಸಹಾಯಕ ಅಧೀಕ್ಷರನ್ನು ಹಾಗೂ ಒಬ್ಬ ಜ್ಯೇಲರನ್ನು ಎಪಿಸಿಎ (ರೀಕಾ) ವೇಲ್‌ಲ್ಯಾರ್ಡು ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಿಯೋಜಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ಕಡಲು ಕಾವಲು ಮೋಲೀಸ್: ಕನಾರ್ಟಿಕ ಕರಾವಳಿ ಕಾವಲು ಮೋಲೀಸ್ ಫಳಕವು ಇಂಡಿಯಾ ಸ್ಟ್ರಾಟೋಜಿಕಲ್ ಮೋಲೀಸ್ ಅಧೀಕ್ಷಕರ ಕಣೆರಿಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಇಂಡಿಯಾ ವಿವಿಧ ದರ್ಜೆಯ ಅಧಿಕಾರಿ ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಮೋಲೀಸ್ ಮಹಾ ನಿರ್ಇಕ್ಷರು ಉಸ್ತುವಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿರುವರು. ೨೦೧೮ರಲ್ಲಿ ಈ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸಿ ಇಂಡಿಯಾ ವಿವಿಧ ದರ್ಜೆ ಅಧಿಕಾರಿ ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಮಂಗಳೂರು, ಮಲ್ಲೇ, ಭಟ್ಟಜ, ಕುಮಟಾ, ಉಡುಪಿ, ಕಾರವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕರಾವಳಿ ಕಾವಲು ಮೋಲೀಸ್ ರಾಜೆಗಳಿವೆ. ಕನಾರ್ಟಿಕ ಕರಾವಳಿಯ ದಾಖಿನ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತಲಪಾಡಿಯಿಂದ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಾಜಾಳಿವರೆಗೆ ಸುಮಾರು ೩೨೦ ಕೆ.ಮೀ ಉದ್ದದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಇ ಮುಖ್ಯ ಬಂದರು ಮತ್ತು ಇಂಡಿಯಾ ಉಪಭಂದರುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಒಟ್ಟು ೧೦೧ ಕರಾವಳಿಯ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದ್ದು, ಒಟ್ಟು ಸುಮಾರು ೩೪೯೬೭ ಮೀನುಗಾರರು ಕರಾವಳಿಗುಂಟ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕರಾವಳಿಯ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಕ್ರಿಂಟ್ ಮೇರೀಸ್ ದ್ವೀಪ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನೇತ್ರಾಲೀಸ್‌ನಡ್ಡ, ಕಾಲಿಗುಡ್ಡ, ಬಸವನದುರ್ಗ, ಕುರುವಾಗದ ಮತ್ತು ದೇವಭಾಗ ಎಂದು ಆ ದ್ವೀಪಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಕೇಂದ್ರ ಗೃಹ ಮಂತ್ರಾಲಯದಿಂದ ಅನುದಾನ ಮಂಜೂರಾಗಿದ್ದು, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಚರಣಕ್ಕಾಗಿ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಒದಗಿಸಿದೆ. ಕರಾವಳಿ ಕಾವಲು ಮೋಲೀಸ್ ರಾಜೆಗಳು, ಸಮುದ್ರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ

ಅಪರಾಧಿಕ ಕೃತ್ಯಗಳು, ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರ ವಿರೋಧಿ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಿವುದು, ಮಾದಕ ವಸ್ತು, ಸ್ವೋಟಕ ವಸ್ತು, ನಿಷೇಧಿತ ವಸ್ತುಗಳು, ಶಸ್ತ್ರಾಶ ಮತ್ತು ಮದ್ದು ಗುಂಡುಗಳ ಸಾಗಣಿಕೆ ತಡೆಯುವುದು, ಭೂಗತ ಕ್ರಿಮಿನಲ್ಲಾ ಭಯೋತ್ಪಾದಕರು ಸಮಾಜವಿರೋಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆ ಹಾಗೂ ಮಾನವ ಅಕ್ರಮ ಸಾಗಣಿಕೆ ನಡೆಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಕ್ರಮ ಜರುಗಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ಬಳಸುವ ಟ್ರಾವೆಲ್ಸ್, ವೆಸಲ್ಸ್, ಬೋಟುಗಳನ್ನು ತಪಾಸಣೆ ನಡೆಸಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಿಸುವುದು ಇತ್ತಾದಿ. ದಾಖಲಿಸಲಾದ ಅಪರಾಧಿಕ ಪ್ರಕರಣಗಳ ತನಿಖೆ ನಡೆಸುವುದು, ಕರಾವಳಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಹಳ್ಳಿಗಳು ರಸ್ತೆಗಳು, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿ, ಸಮುದ್ರ ತೀರ, ಬಂದರು ಮುಂತಾದೆಡೆ, ರೆಸಾಟ್ರ್‌ಗಳು, ವಸತಿಗೃಹ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಮಳಿಗೆ, ವಸತಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಾನೂನುಭಾಷಿರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ನಡೆಯದಂತೆ ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮ ವಹಿಸುವುದು, ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಕಳ್ಳಿಸಾಗಣಿಕೆ ತಡೆಯುವುದು, ಕಸ್ಟಮ್ಸ್ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರೆ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಸಹಕಾರ ನೀಡುವುದು, ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶದ ಮೀನುಗಾರರು, ಹಾಗೂ ಆಪತ್ತಿನಲ್ಲಿದ್ದವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ನೀಡುವುದು, ಸಮುದ್ರ ತೀರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತೈಲ ಸೋರಿಕೆಯಿಂದ ಸಮುದ್ರ ನೀರು ಮಲಿನವಾಗದಂತೆ ಸೂಕ್ತ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ವಹಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ನೀಡಲಾಗುವ ಇತರೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಕರಾವಳಿ ಕಾವಲು ಮೋಲೀಸ್ ಫಳಕವು ಗುಪ್ತ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಕೆ ಮಾಡುವುದು, ಸಂಚಾರಿ ಗಸ್ತು ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ನಡೆಸುವ ಮೂಲಕ ಭಯೋತ್ಪಾದಕ ನಿಗ್ರಹ ಮಾಡುವುದು ಮುಂತಾದ ಮನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಭಾರತೀಯ ದಂಡ ಸಂಹಿತೆ, ಆಯುಧ ಕಾಯ್ದೆ, ಸ್ವೋಟಕ ಕಾಯ್ದೆ, ಸ್ವೋಟಕ ವಸ್ತುಗಳ ಬಳಕೆ, ಮಾದಕ ವಸ್ತು ಕಾಯ್ದೆ, ವಿದೇಶಿಯರ ಕಾಯ್ದೆ, ಭಾರತೀಯ ರಹದಾರಿ ಮತ್ತು ವಲಸಿಗರ ಕಾಯ್ದೆ, ಪೆಟ್ರೋಲಿಯಂ ಕಾಯ್ದೆ, ಬೇನಾಮಿ ಚಲಾವಣೆ ನಿಷೇಧ ಕಾಯ್ದೆ, ಮುಂತಾದ ಕೇಂದ್ರ ಕಾಯ್ದೆ ನಿಯಮಗಳು ಮತ್ತು ಕನಾಟಕ ಅಭಿಕಾರಿ ಕಾಯ್ದೆ, ಕನಾಟಕ ಅರಣ್ಯ ಕಾಯ್ದೆ ಮುಂತಾದ ಕಾಯ್ದೆಯಡಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ನಾಗರೀಕ ಹಕ್ಕು ಜಾರಿ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ

ನಾಗರೀಕ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆ ಇಂಡಿಯಿನ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿ ತನಿಖೆ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಮೀನಲಿರಿಸಿದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ವಂಚಿಸುವ ಅಥವಾ ವಂಚಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವವರ ಮೇಲೆ ಈ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯವು ನಿಗಾಹಿಸುತ್ತದೆ. ಅಪರ ಮೋಲೀಸ್ ಮಹಾನಿರ್ದೇಶಕರ ದಜ್ಜೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಯು ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ವಾನದಲ್ಲಿ ಓವರ್ ಮೋಲೀಸ್ ಮಹಾನಿರ್ದೇಶಕರು, ಓವರ್ ಉಪಮೋಲೀಸ್ ಮಹಾನಿರ್ದೇಶಕರು ಹಾಗೂ ಓವರ್ ಮೋಲೀಸ್ ಅಧೀಕ್ಷಕರಿರುತ್ತಾರೆ. ಬೆಂಗಳೂರು, ಮಂಗಳೂರು, ದಾವಣಗರೆ, ಬೆಳಗಾವಿ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಆರು ಕ್ಷೇತ್ರೀಯ ವಿಭಾಗಗಳಿಂದ್ದು ಮೋಲೀಸ್ ಅಧೀಕ್ಷಕರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

ಗೃಹರಕ್ಷಕ ಮತ್ತು ಹೋರ ರಕ್ಷಣಾ ಇಲಾಖೆ

ಗೃಹ ರಕ್ಷಕ ದಳ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲತಃ ಒಂದು ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದ್ದು, ಕನಾಟಕ ಗೃಹರಕ್ಷಕ ಕಾಯ್ದೆ ಇಂಟಿ ಮತ್ತು ಕನಾಟಕ ಗೃಹರಕ್ಷಕ ನಿಯಮಾವಳಿ ಇಂಟಿರ ಪ್ರಕಾರ ರಚಿತವಾಗಿದೆ. ಗೃಹರಕ್ಷಕ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಪದೆಗಳು ಕಾನೂನು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಾಪಾಡುವಲ್ಲಿ ಮೋಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ. ನೆರಹಾವಳಿ, ಭೂಕಂಪ, ಬೆಂಕಿ ಅನಾಹತ, ಕಟ್ಟಡಸ್ವಿತ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿ ವಿಕೋಪ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕರ ಪ್ರಾಣ ಹಾಗೂ ಆಸ್ತಿ ಪಾಸ್ತಿಗಳ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ೨೧,೬೦೦ ಗೃಹರಕ್ಕರನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿದ್ದು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಇದನ್ನು ೨೫,೦೦೦ಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆ. ೨೦೧೦ರ ಡಿಸೆಂಬರ್ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ೨೨,೬೯೯ ಗೃಹರಕ್ಕ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕರು ನೋಂದಳಿಯಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ೨೦೧೪ ಮಾರ್ಚ್ ಗೃಹರಕ್ಕಿಯರಿದ್ದಾರೆ. ಇವರುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಇಸಾಸ್ಪರ್ ಮೇನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್, ಲ್ಯಾಂಡ್ ಸ್ಟ್ರೀಡ್‌ರಿಸ್ಟ್ ಮೇನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್, ಅಗ್ನಿಶಮನ, ದೋಷಿಕಾಲನೆ, ವಾಹನ ತಾಲನೆ, ಪ್ರಥಮ ಜಿಕಿತ್ಸೆ, ರೈಪಲ್ ಶಾಟಿಂಗ್, ಚುನಾವಣೆ, ಜಾತ್ರೆ, ಸಮ್ಮೇಳನ, ಸಮಾರ್ಮೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಾಗರೀಕರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಪೌರರಕ್ಕಣಾ ತರಬೇತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುವುದು. ಗೃಹರಕ್ಕರು ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವಾಗ ದಿನಭೇಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರಿ ನೋಕರಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸ ಭರ್ತೆ, ಕವಾಯತು ಭಕ್ತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುವುದು. ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವಾಗ ಮೃತಪಟ್ಟರೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಎಕ್ಸ್‌ಏಷಿಯರ್ ನೀಡಲಾಗುವುದು. ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸೇವೆಸಲ್ಲಿಸಿದವರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳ ಪದಕ, ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯವರ ವಿಶ್ವ ಸೇವಾ ಪದಕ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಗ್ನಿಶಾಮಕ ದಳ

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಅಗ್ನಿಶಾಮಕ ಮತ್ತು ತುರ್ತು ಸೇವೆಗಳ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ಇಂಡಿಯನ್ ಬೆಂಗಳೂರು ದಕ್ಷಿಣ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಎಂಬ ಎರಡು ವಲಯಗಳನ್ನಾಗಿ ಹೋಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣಾದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಅಗ್ನಿಶಾಮಕ ಸೇವೆ ಅಧಿನಿಯಮ ಇಂಡಿಯನ್ ಬಂದ ನಂತರ, ಅಗ್ನಿಶಾಮಕ ಮತ್ತು ತುರ್ತು ಸೇವಾ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯವನ್ನು ೦೫-೧೧-೧೬೫೫ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಮಹಾನಿರ್ದೇಶಕರು ಇಲಾಖೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಇಲಾಖೆಯ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ, ತರಬೇತಿ, ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಿಲ್ಲೆಗೂ ಒಬ್ಬ ಅಗ್ನಿಶಾಮಕ ಅಧಿಕಾರಿ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಲಿ ಇಂಡಿ ಅಗ್ನಿಶಾಮಕ ತಾಣ ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಅಗ್ನಿನಿಯಂತ್ರಣ ಘಟಕಗಳು, ಇಂಡಿ ತಾಲೂಕು ಮತ್ತು ೩೦ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. “ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ” ಇದು ಅಗ್ನಿಶಾಮಕ ದಳದ ದ್ವೇಯ ವಾಕ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಬೆಂಕಿ ಅನಾಹತ ಅಥವಾ ಇತರೆ ತೀವ್ರ ಸ್ವರೂಪದ ಅನಾಹತಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಜೀವ ಹಾಗೂ ಆಸ್ತಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವುದು, ಬಹು ಅಂತಸ್ತಿನ ಕಟ್ಟಡ, ಅಪಾಯಕಾರಿ ಉದ್ದಿಮೆಗಳು, ಗೋದಾಮುಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ ಅನಾಹತ ತಡೆಗಟ್ಟಿಪ್ಪಬುದು, ಕಾನೂನು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಾಪಾಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಗ್ನಿಶಾಮಕ ಜಲವಾಹನಗಳನ್ನು ತಟಸ್ಥ ಕರ್ತವ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಯೋಜಿಸುವುದು, ಪೌರಾಣಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ-ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರಿಗೆ ಅಗ್ನಿಶಮನದ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗ್ರತ್ತಿ ಮೂಡಿಸಲು ‘SAFE’ (Students Association for fire Education) ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ. ಅಣಕು ಪ್ರದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಇವ್ಯಾಕ್ಯವೇಷನಾಡಿಲ್ಲ ನಡೆಸುವ ಮೂಲಕ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇಲಾಖೆಯ ಕೇಂದ್ರ ಕಬ್ಬೆರಿಯನ್ನು ಗಣಕೀಕೃತಗೊಳಿಸಿದ್ದು, ಇ-ಮೇಲ್, ಬ್ರಾಡ್ ಬ್ಯಾಂಡ್ ಅಂತರೊಜಾಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಿದ್ದು ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ತರಬೇತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. Blog.ksfes.gov.in ಎಂಬ ಬ್ಲಾಗ್‌ನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೂ [media watch.ksfes.gov.in](http://media.watch.ksfes.gov.in) ನ್ನು ಮಾಡುವುದವರಿಗೂ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಂತರೊಜಾಲ ಸಾಫ್ಟ್‌ನ ಹೊಂದಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ನಿಸ್ತಂತು ಜಾಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕೂಡ ಇದೆ. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಏಪ್ರಿಲ್ ಇಂದಿ ೨೦ ರವರೆಗೆ ಅಗ್ನಿಶಾಮಕ ಸೇವಾ ಸಪ್ತಾಹ ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ವಾಹನಗಳನ್ನು ರೇಜಿಕ್ಯಾಟ್ ಮಾಡುವುದು ದುರಸ್ಥಿಪಡಿಸಲು ಬನ್ನೇರುಫಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸುಸಜ್ಜಿತವಾದ ಕಾರ್ಯಾಗಾರ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ.

ಅಮೂಲ್ಯ ಮೆಂಟ್ ಕಾರ್ಯಾದಾಸ ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಕಾರ್ಯಾದಾಸ, ಎಕ್ಸ್‌ಪೋಸಿಟ್ ಕಾರ್ಯಾದಾಸ, ನ್ಯಾಷನಲ್ ಬಿಲ್ಡಿಂಗ್ ಹೋಡ್ ಮುಂತಾದವರ್ಗ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಬಾಕ್ಷೇಪಣಾ ಪತ್ರ ನೀಡುವುದು, ಸಭೆ ಸಮಾರಂಭಗಳಿಗೆ ಅಗ್ನಿಶಮನ ಮುನ್ಸೈಚರಿಕೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಇಲಾಖೆಯ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಹೋರಿಸಿಯ ಮೇರೆಗೆ ನಿಗದಿತ ಶುಲ್ಕ ಪಡೆದು ನಿಯೋಜಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದೆ.

ಕನಾಟಕ ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ಸಂಸ್ಥೆ

ಆಡಳಿತ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿನ ಬ್ರಹ್ಮಾಚಾರ, ಸ್ವಜನ ಪಕ್ಷಪಾತ ಹಾಗೂ ಆಡಳಿತ ಯಂತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಶಿಸ್ತಹೀನತೆ ಬಗೆಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಂದ ಬರುವ ದೂರುಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಸೂಕ್ತಮ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತಮಟ್ಟಸುಧಾರಿಸುವ, ಬ್ರಹ್ಮಾಚಾರ ನಿಯಂತ್ರಣ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುವುದು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನೌಕರರ ವಿರುದ್ಧ ದೂರು ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ತನಿಖೆ ಮಾಡಿ ಅವರ ವಿರುದ್ಧ ಶಿಸ್ತಿನ ಕ್ರಮ ಜರುಗಿಸಲು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡುವುದು ಕನಾಟಕ ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ಅಧಿನಿಯಮದಡಿ ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಇರುವ ಅಧಿಕಾರಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ಮತ್ತು ಉಪಲೋಕಾಯುಕ್ತ ಎಂಬ ಎರಡು ಹುದ್ದೆಗಳು ಪ್ರಭಾವೀ ಹುದ್ದೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಭಾರತದ ಸರ್ವೋಜ್ಜ್ವನ್ಯಾಯಾಲಯದ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಾಗಿ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ರಾಜ್ಯದ ಉಚ್ಚನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಾಗಿ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿರುವ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು ಲೋಕಾಯುಕ್ತರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಯಾವುದೇ ರಾಜ್ಯದ ಉಚ್ಚನ್ಯಾಯಾಲಯದ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಾಗಿ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿರುವ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು ಉಪ ಲೋಕಾಯುಕ್ತರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಕಾರ್ಯವೇವಿರಿಯಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಲು ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಅಭಿಯೋಜಕರು, ಮೋಲೀಸರು ಅಭಿಯಂತರರು ಮತ್ತು ಲೆಕ್ಕಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಮುಂತಾದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

ಯಾವುದೇ ದೂರು ಸುಳ್ಳು ಅಥವಾ ದುರುದ್ದೇಶದಿಂದ ಅಥವಾ ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗಿರುವುದು ಮನವರಿಕೆಯಾದರೆ ಅಂತಹ ದೂರು ನೀಡಿದವರ ವಿರುದ್ಧ ಕ್ರಿಮಿನಲ್ಲಾ ಮೊಕದ್ದಮೆ ಹೂಡಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಲೋಕಾಯುಕ್ತರು ಮತ್ತು ಉಪಲೋಕಾಯುಕ್ತರು, ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಯಾವುದೇ ಮಂತ್ರಿ, ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ರಾಜ್ಯಶಾಸಕಾಂಗದ ಸದಸ್ಯರು, ಕನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಹೊರಡಿಸಿದ ಅಧಿಸೂಚನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಸಿದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನೌಕರರುಗಳ ಮೇಲಿನ ದೂರುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತನಿಖೆ ಮಾಡಲು ಅಧಿಕಾರವ್ಯಾಪ್ತಿ ಉಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಭಿಡವಿಟ್ ನೊಂದಿಗೆ ನಿಗದಿತ ನಮೂನೆಯಲ್ಲಿ ಫಿರ್ಯಾದು ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಥಾನ ಕಳ್ಳೇರಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿದ್ದ, ಶಾಶಾಕಳ್ಳೇರಿಗಳು ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕನಾಟಕ ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ಕಾಯ್ದೆ ರೆಲೆಗಳ ಮತ್ತು ಕನಾಟಕ ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ನಿಯಮ ರೆಲೆಗಿ, ಬ್ರಹ್ಮಾಚಾರ ನಿರ್ಮಾರ್ಗಲನಾ ಅಧಿನಿಯಮ ರೆಲೆಗಳ ಇವುಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ರೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ಕಾಯಿದೆ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದರೂ ಮೊದಲ ಲೋಕಾಯುಕ್ತರ ನೇಮಕವಾದ್ದು ರೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ. ಇದುವರೆಗು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಲೋಕಾಯುಕ್ತರ ಪಟ್ಟಿ ಕೆಳಕಂಡಂತಿದೆ.

ನ್ಯಾ. ಎ.ಡಿ.ಕೋಶಾಲ್	ರಿಜಿ-೧-ರೆಲೆ ರಿಂದ ರಳಿ-೧-ರೆಲೆ
ನ್ಯಾ. ರಮೇಂದ್ರನಾಥ್ ಪ್ರೇನೆ	ರಿಜಿ-೧೦-ರೆಲೆ ರಿಂದ ರಳಿ-೧೦-ರೆಲೆ
ನ್ಯಾ.ಎ.ಎಸ್. ಹಕ್ಕೀಂ	೨-೦೬-೨೬೬೬ ರಿಂದ ರಿ-೦೬-೨೦೦೧
ನ್ಯಾ.ಎನ್.ವೆಂಕಟಾಚಲ	೨-೦೬-೨೦೦೧ ರಿಂದ ರಿ-೦೬-೨೦೦೬
ನ್ಯಾ. ಎನ್. ಸಂತೋಷ ಹೆಗಡೆ	೨-೦೮-೨೦೦೬ ರಿಂದ ರಿ-೦೮-೨೦೧೧
ನ್ಯಾ.ಶಿವರಾಜ್ ಪಾಟೀಲ್	೨-೦೮-೨೦೦೬ ರಿಂದ ರಿ-೦೮-೨೦೧೧

ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಉಪಯೋಗಾಗುವಂತೆ ಸಹಾಯವಾಗಿ (ರಜಿಸ್ಟ್ರಿ) ಉಚಿತ ದೂರವಾಣಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಅಂತರ್ಜಾಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದಲೂ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಆಡಳಿತ

ರಾಜಧರ್ಮವು (ರಾಜರ ಕರ್ತವ್ಯ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದು) ಪ್ರಾಚೀನ ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜರ ನ್ಯಾಯ ತೀವ್ರಾನ ಆಡಳಿತ ಕ್ರಮದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿತ್ತು. ಇದು ರಾಜನ ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದ್ದಿತು. ಪ್ರಾಚೀನ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ‘ದುಷ್ಪಶೀಕ್ರಿಕೆ, ಶಿಷ್ಟ ಪರಿಪಾಲನೆ’ ಹೇಳಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜ ದುಷ್ಪರನ್ನು ಶಿಷ್ಟಿಸಿ, ಕಾನೂನಿನನ್ನು ನಡೆಯುವವರನ್ನು ಕಾಪಾಡಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ದೂರಿತ್ವವರಿಗೆ ಪಣ್ಣಪಾತವಿಲ್ಲದೆ ನ್ಯಾಯ ದೂರಕಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದೂ ರಾಜನ ಪವಿತ್ರ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಲ್ಲಿಂದಾಗಿದ್ದಿತು. ನ್ಯಾಯ ತೀವ್ರಾನ, ರಾಜನ ಆದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಈ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ‘ಸ್ತುತಿ’ ಮತ್ತು ‘ಧರ್ಮಶಾಸನಗಳನ್ನು ತಿಳಿದ ಪಂಡಿತರ ನೆರವು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಮರಾಠನ ಕಾಲದ ಮನು, ಕೌಟಲ್ಯ, ಯಾಜ್ಞವಲ್ಯ ಮೊದಲಾದವರ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ನಿಯಮಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಉನ್ನತ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು. ರಾಜಾಧಿಕಾರದಿಂದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿನ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಮಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದವು.

ಆಗಿನ ಕಾಲದ ನಿಯಮಗಳು ಅಹವಾಲುಗಳನ್ನು ತೀವ್ರಾನಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವುಳ್ಳ ಜನತಾ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿದ್ದವು. ನ್ಯಾಯಾಧಿಕೀರ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಸ್ಥಗಾರರ ಅರ್ಹತೆಯ ಗುಣವೀಷಗಳನ್ನು ಸ್ವಷ್ಟವಾಗಿ ನಿರೂಪಣ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಅಂತಹೀಗ್ರಾಮ ಮಂಡಳಗಳು ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿ ಸಂಘಗಳಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ತೀವ್ರಾನದ ಅಧಿಕಾರವಿದ್ದು, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಸಮಾಧಾನಕರವಾಗಿ ಪರಿಹರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ಮತ್ತು ಜ್ಯೇಷ್ಠ ನಡುವಿನ ವಿವಾದವನ್ನು ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಬುಕ್ಕನೇ ಪರಿಹರಿಸಿದನೆಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದೆ. ವಿಜಯನಗರದ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಚಕ್ರವರ್ತಿ, ಹದಿನ್ಯೇದನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಭೂರದ ಜ್ಯೇಂಬಾಹ್ಯಾರ ನಡುವಿನ ವಿವಾದ ಇತ್ಯಧರ್ಮಕ್ಕಾಗಿ ಅರಮನೆಯ ಮರೋಹಿತನನ್ನೇ ಕಣಹಿಸಿದ್ದನು. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ನ್ಯಾಯ ಸಂಬಂಧ ವಿಚಾರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳು ಉತ್ತಮವು ಉದಾಹರಣೆಗಳು, ಕಲ್ಯಾಣದ ‘ವಿಜ್ಞಾನೇಶ್ವರ’ನ (ಗಗನೇ ಶತಮಾನದ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಬರಹ) ‘ಮಿಶಾಕ್ರ’ (ಯಾಜ್ಞವಲ್ಯ ಸ್ತುತಿಯ ಭಾಷ್ಯ)ದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಗುತ್ತವೆ. ಅವನ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಹಿಂದೂ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲೇ ಮಟ್ಟಿದ ದಾಯಾದಿಗಳು ಮತ್ತು ಇತರರು ಪೂರ್ವಜರ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಹಕ್ಕಿನ ಕಾನೂನು (ನಿಯಮ) ತಿಳಿವಳಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಧಿಕಾರಯುತವಾಗಿ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಳವನ್ನುಳಿದು ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿತ್ತು. ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ‘ಜೀಮೂತವಾಹನ ಭಾಷ್ಯ’ವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಹೊಯ್ಸಳ ಅರಸರು, ಚಾಳುಕ್ಯ ಮತ್ತು ಗಂಗರಿಂದ ಅನೂಭಾನವಾಗಿ ಬಂದ ನ್ಯಾಯ ತೀವ್ರಾನ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನೇ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಿದರು.

ವಿಜಯನಗರ ದೊರೆಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಂಚನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಾನೂನು ಕಾಲಮಿತಿಯ ಕಾನೂನು, (ಭೂ) ‘ಇನಾಂ ದತ್ತಿ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸುವ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಗಿತ್ತು. ‘ಬಹುಮನಿ ಪಾಹಿ’ ಮತ್ತು ‘ಅದಿಲ್ ಪಾಹಿ’ ರಾಜರು, ಆಳರಸರಪ್ಪೇ ಅಲ್ಲದೆ, ನ್ಯಾಯಾಧಿಕೀರ, ಸೇನಾ ನಾಯಕ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತಧರ್ಮ ಪ್ರವರ್ತಕ (ಮುಖ್ಯಸ್ಥರೂ ಕೂಡ ಆಗಿದ್ದರು. ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧಿಕೀರನನ್ನು ‘ಸದರ್-ಇ-ಜಹಾನ್’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿತ್ತು. ಇವನ ನೆರವಿಗೆ ‘ಖಾಚಿ’ ಮತ್ತು ‘ಉತ್ತೇಮಾ’ಗಳಿದ್ದರು. ರಾಜಧಾನಿಯ ರಕ್ಷಣೆ ಕೊತ್ತಾಲನ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಹೈದರ್ ಮತ್ತು ಟಿಪ್ಪು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭೂ ಕಂದಾಯ ಇಂಗಲ್

(ರೇವಿನ್ನೂ) ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ನ್ಯಾಯ ತೀವ್ರಾನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ‘ಸದರ್’ ನ್ಯಾಯಾಲಯವಿರುತ್ತಿದ್ದು, ಉಳಿದೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ‘ಬಾಜಿ’ ನ್ಯಾಯಿಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿತ್ತು.

ಒಲೆಗಿರ ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ರಾಜ ಮನೆತನದ ಆಳ್ವಿಕೆಯಿದ್ದ ಮೈಸೂರನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಆಡಳಿತ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿ, ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಸಾಫಿಸಿದರು. ಅವೆಂದರೆ ೧) ಅಮಲ್ವಾರರು, ೨) ಟೋನ ಮುನ್ವಿಫರು ೩) ಸದರ್ ಮುನ್ವಿಫರು ೪) ಪ್ರಥಾನ ಸದರ್ ಮುನ್ವಿಫರು ಮತ್ತು, ೫) ಬರೋಪ್ಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು. ಮುಂದೆ ಒಲೆರಲ್ಲಿ ಹುಜೂರು ಅದಾಲತ್ ಮತ್ತು ಮುನ್ವಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಲಾಯಿತು. ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಕಮಿಷನರ್, ವಿಭಾಗಗಳ ಅಧಿಕ್ಷಕರು, ಉಪ-ಅಧಿಕ್ಷಕರು ಮೊದಲಾದವರಿದ್ದರು. ತಾಲೂಕಿನ ಅಮಲ್ವಾರರು ಅಪರಾಧ ವಿಚಾರಕ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನೂ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಒಲೆಂಬಿಲ್ಲಿ ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಸಾಫಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ನಂತರ ಇದನ್ನು ಶ್ರೇಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಲಯವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಯಿತು. ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಶದಲ್ಲಿದ್ದ ಬೆಳಗಾವಿ, ಮಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಬಳ್ಳಾರಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ನ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ನ್ಯಾಯಾಧೀಕರು ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಹಾರಿಕ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಿವಿಲ್ ನ್ಯಾಯಾಧೀಕರ ಹಾಗೂ ಮುನ್ವಿಫರು (ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ) ಅಂತಹೇ ಅಪರಾಧ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ತಾಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರು ನೇಮಕವಾಗಿದ್ದರು. ಗ್ರಾಮ ಸಮಿತಿಗಳು ಸಣ್ಣ ವಿವಾದ ಮತ್ತು ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ತೀವ್ರಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಲಯ, ಸಂಯುಕ್ತ (ಪ್ರದರ್ಶಾ) ನ್ಯಾಯಾಲಯ ರಾಜ ನಿಯಮಿತ ಮಂಡಲಿ (ಪ್ರೈವಿ ಕೌನ್ಸಿಲ್) ಗಳಿಗೆ ಅಪೀಲಿನ ಮೂಲಕ ಹೊರೆ ಹೊಗಬಹುದಿತ್ತು. ರಾಜ್ಯ ಏಕೀಕರಣವಾದ (೧೯೫೬) ಮೇಲೆ ಉಜ್ಜವಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯ, ರಾಜ್ಯದ ಅತ್ಯನ್ವಯ ಮಟ್ಟದ ನ್ಯಾಯಾಲಯವಾಗಿ ಪರಿಗೆಂತವಾಯಿತು. ಒಂಟಿಲರ ಕನಾರ್ಟಿಕ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಕಾನೂನಿನನ್ನೆಯ, ಮೂರು ಶ್ರೇಣಿಯ ಏಕರೂಪದ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಲಾಯಿತು. ಅವು ಯಾವುವೆಂದರೆ, ಜಿಲ್ಲಾ ನ್ಯಾಯಾಲಯ (ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ), ವ್ಯಾಪಹಾರಿಕ (ಸಿವಿಲ್) ವಿಷಯಗಳ ನ್ಯಾಯಾಧೀಕರ ನ್ಯಾಯಾಲಯ (ಜಿಲ್ಲೆ ಅಥವಾ ಚಿಕ್ಕಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ), ಮುನ್ವಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯ, ಅಪರಾಧ ವಿಚಾರಕೆಗಾಗಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ಸೆಂಟ್ಸ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯ (ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ), ಇತರ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ದಜೆಯ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ ಮಟ್ಟದ ನ್ಯಾಯಾಲಯ. ಮೆಟ್ರೋಪಾಲಿಟನ್ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರನ್ನು ಮೆಟ್ರೋಪಾಲಿಟನ್ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಪ್ರತೀ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ನ್ಯಾಯ ಮಂಡಳಿಗಳಿವೆ(ಟ್ರಿಬ್ಯೂನಲ್‌ಗಳು). ‘ಭೂ ನ್ಯಾಯಮಂಡಳ’ ಕನಾರ್ಟಿಕ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕಾ ನ್ಯಾಯ ಮಂಡಳ’, ‘ಕಾರ್ಮಿಕ ನ್ಯಾಯಾಲಯ’ ಕನಾರ್ಟಿಕದ ಆಡಳಿತ ನ್ಯಾಯ ಮಂಡಳ’ (ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ), ‘ಬಳಕೆದಾರರ ಪರಿಹಾರ ಮಂಡಳ’, ‘ಬಳಕೆದಾರರ ನ್ಯಾಯಾಲಯ’, ‘ಆದಾಯತೆರಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ಮಂಡಳ’, ‘ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ನ್ಯಾಯ ಮಂಡಳ’ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಬಹುದು. ಕಾನೂನು ನೇರವಿನ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಜನತೆಗಾಗಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ತಾಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ಸಲಹೆಗಾರರನ್ನೂ ನ್ಯಾಯಾದಿಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಕಾರದ ಪರವಾಗಿ ಫಿಯಾರ್ದು ನಡೆಸಲು, ಫಿರ್ಯಾದು ನಿದೇಶನಾಲಯವಿದೆ. ತಾಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಫಿರ್ಯಾದು ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿದ್ದು, ಸಕಾರದ ಪರ ಅವರು ವಾದಿಸುವರು. ಒಲೆರಲ್ಲಿ ‘ಲೋಕಾಯುಕ್ತ’ ನ್ಯಾಯಾಲಯ (ಇದನ್ನು ಒಲೆಂಬಿಲರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತದಳ ಆಯೋಗವೆನ್ನಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು) ಸಾಫಿತವಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವಾ ನೋಕರರ ಬಗೆಗಿನ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು.

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಉದ್ಘಾಟಿಸುವ ಒಟ್ಟು ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ (ಸಿವಿಲ್) ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ ಲಿಂಗಪ್ಪ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲೇ ಕಂಡು ಬರುವುದರಿಂದ, ಅವುಗಳನ್ನು ಶೀಪ್ರೋವಾಗಿ ಇತ್ತೀರ್ಥ ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ವರದು ಶೈಲಿಯ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಇಂಳಂರಲ್ಲಿ ನಗರ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಶಾಸನವನ್ನು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಈ ಶಾಸನದನ್ವಯ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರಕ್ಕಾಗಿ, ನಗರ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು.

ಇಂಳಂರ ಮಾರ್ಚ್ ಇಗರಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಇಂ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರೂ, ಇಂ ಜಿಲ್ಲಾ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರೂ (ಜೊತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು), ಇಬ್ಬರು ಕುಟುಂಬ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು, ಇಂ ಸಣ್ಣ ಅಪರಾಧ ವಿಚಾರಣಾ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು, ಇಂ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿ ಇಂ ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ಸೆಷನ್ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು, ಇಲ ನಗರ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರು ಇದ್ದರು. ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರಿದ್ದರು. ಇಂಳಂರ ಮಾರ್ಚ್ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಮಂಜೂರಾಗಿದ್ದ ಒಟ್ಟು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಸಂಖ್ಯೆ ಇಗರಲ್ಲಿ ಆಗಿದ್ದರೆ ಅಧೀನ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಖ್ಯೆ ೧೦,೦೫೬ ಆಗಿತ್ತು. ಇಂಳಂರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಇ.ಎಂ.ಎಂ೦ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳು ನ್ಯಾಯ ತೀಮಾರ್ನನಕ್ಕಾಗಿ ಉನ್ನತ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ನೋಂದಣಿಯಾಗಿದ್ದವು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಇ.ಎಂ೦ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳನ್ನು ತೀಮಾರ್ನನಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗೆಯೇ ಇ.ಎಂ೦ ಅಪರಾಧ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಇ.ಎಂ೦ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳನ್ನು ತೀಮಾರ್ನನಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಇದೇ ರೀತಿ ಇ.ಎಂ೦ ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳನ್ನು, ಇಂಳಂರ ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಇತರ ಎಲ್ಲಾ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಿ ತೀಮಾರ್ನ ಮಾಡಬೇಕಿತ್ತು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಇಂಳಂರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ಇ.ಎಂ೦ ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳು ತೀರ್ಥಗೆ ಕಾದಿದ್ದವು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಇ.ಎಂ೦ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳು ತೀಮಾರ್ನನವಾಗಿದ್ದವು. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೧೦,೦೦೦ ವರ್ಕೆಲರು ಇದ್ದಾರೆ. ಆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಶೇ.೪೦ ಮಂದಿ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಭಾರತದ ವರ್ಕೆಲ ಮಂಡಳಿ ಕನಾರ್ಚರ್ಕ ಶಾಖೆ, ಮತ್ತು ವರ್ಕೆಲರ ಸಂಘಗಳ ಕೇಂದ್ರ ಕಚೇರಿಗಳು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿವೆ.

ಇಂಳಂರಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಕಂಡ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಸ್ಥಾಪಿತವಾದವು. (೧) ಮೂರನೇ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಸತ್ತ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ತುಮಕೂರು. (೨) ಸಿವಿಲ್ ನಾಯಾಧೀಶರ ನ್ಯಾಯಾಲಯ (ಹಿ.ವಿ) ಮದ್ವಾರ, (೩) ಸಿವಿಲ್ ನಾಯಾಧೀಶರ ನ್ಯಾಯಾಲಯ (ಹಿ.ವಿ) ಕುಂದಾಪುರ, (೪) ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ಸತ್ತ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಗದಗ, ಹಾವೇರಿ, ದಾವಣಗರೆ ಮತ್ತು ಬಾಗಲಕೋಟೆ. (೫) ಅಲ್ಲದೆ ಇಂಳಂರ ರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡವು. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನೋಂದಾಯಿಸಲ್ಪಟಿದ್ದ ಒಟ್ಟು ೩೨,೦೦೦ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಇ.ಎಂ೦ ಮಂದಿ ಮಹಿಳೆಯರಿದ್ದಾರೆ. ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಭಾರತದ ವರ್ಕೆಲರ ಪರಿಷತ್ ಕನಾರ್ಚರ್ಕ ವಿಭಾಗ, ಇವರದು ಸಂಘಗಳ ಕೇಂದ್ರ ಕಚೇರಿಯು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿದೆ.

೨೦೦೫-೦೬ನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಹೆಚ್ಚುವರಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಹಾಗೂ ಇಲ ಶಾಶ್ವತ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ರಾಜ್ಯದ ಉನ್ನತ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ರಿಕ್ತ ಸ್ಥಾನಗಳಿದ್ದವು. ದಿನಾಂಕ: ೧೦-೧೨-೨೦೦೬ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂತೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಒಟ್ಟು ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೀಗಿತ್ತು: ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಇಂ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಹಾಗೂ ಏಳು ಹೆಚ್ಚುವರಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು, ಇಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಹಾಗೂ ಸತ್ತ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು (ಹೆಚ್ಚುವರಿ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಮತ್ತು ಹೀಗೆ ವಿಲೇವಾರಿ ಇಲ್ಲಿ

ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ನ್ಯಾಯಾರ್ಥಿರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ), ಒಂಬತ್ತು ಕೌಟುಂಬಿಕ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ನ್ಯಾಯಾರ್ಥಿರು (ಬೆಂಗಳೂರು, ಬೆಳಗಾವಿ, ವಿಜಾಪುರ, ದಾವಣಗರೆ, ಗುಲಬಗಾರ, ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ರಾಯಚೂರು), ೧೭ ಸಿವಿಲ್ ನ್ಯಾಯಾರ್ಥಿರು (ಹಿರಿಯ ವಿಭಾಗ) ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಿಕ ದಂಡಾರ್ಥಿಕಾರಿಗಳು (ಮೈಸೂರಿನ ಲಘು ವ್ಯಾಜ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಲಯವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ), ೨೯ ಸಿವಿಲ್ ನ್ಯಾಯಾರ್ಥಿರು (ಕಿರಿಯ ವಿಭಾಗ), ಮತ್ತು ಪ್ರಥಮ ವರ್ಗದ ನ್ಯಾಯಿಕ ದಂಡಾರ್ಥಿಕಾರಿಗಳು (ಕಿರಿಯ ವಿಭಾಗದ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಸಿವಿಲ್ ನ್ಯಾಯಾರ್ಥಿರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ). ೫೦ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ನ್ಯಾಯಾರ್ಥಿರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಮಹಾನಗರ ಸಿವಿಲ್ ನ್ಯಾಯಾರ್ಥಿರು ಮತ್ತು ಸತ್ತ ನ್ಯಾಯಾರ್ಥಿರು, ೧೮ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ನ್ಯಾಯಾರ್ಥಿರನ್ನು (ಸಿವಿಲ್) ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಲಘುವ್ಯಾಜ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ನ್ಯಾಯಾರ್ಥಿರು, ಮಹಾನಗರದಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಿವಿಲ್ ನ್ಯಾಯಾರ್ಥಿರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ೨೩ ಮಹಾನಗರ ದಂಡಾರ್ಥಿಕಾರಿಗಳು ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸೇವಾ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು.

೨೦೦೫-೨೦೧೮ ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಉನ್ನತನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಿಲೇವಾರಿಗಾಗಿ ಕಾದಿದ್ದ ಒಟ್ಟು ೧೨೨,೬೪೦ ಸಿವಿಲ್ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ೪೮,೫೬೮ ಪ್ರಕರಣಗಳು ವಿಲೇವಾರಿ ಆಗಿದ್ದರೆ, ವಿಲೇವಾರಿಯಾಗಬೇಕಿದ್ದ ೨೦,೪೫೨ ಅಪರಾಧಿಕ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ೮,೫೫೪ ಪ್ರಕರಣಗಳು ವಿಲೇವಾರಿಯಾಗಿದ್ದವು. ಅದೇ ರೀತಿ ರಾಜ್ಯದ ಇನ್ನಿಂದ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಲೇವಾರಿಯಾಗಲು ಕಾದಿದ್ದ ೬,೮೮,೫೧೧ ಸಿವಿಲ್ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ೨,೫೧,೨೫೫ ಪ್ರಕರಣಗಳು ವಿಲೇವಾರಿಯಾಗಿದ್ದವು. ಹಾಗೆಯೇ ೬,೫೫,೮೧೮ ಅಪರಾಧ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ೩,೫೧,೮೦೯ ಪ್ರಕರಣಗಳು ವಿಲೇವಾರಿಯಾಗಿದ್ದವು. ಇದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ೨೦೦೫-೨೦೧೮ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರದ ನಗರ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಲೇವಾರಿ ಆಗಬೇಕಿದ್ದ ೧೧,೫೨,೧೪೪ ಸಿವಿಲ್ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ೫೬,೨೧೮ ಪ್ರಕರಣಗಳು ವಿಲೇವಾರಿಯಾಗಿದ್ದವು, ೨೫-೨೨-೨೦೦೯ರಂದು ಒಟ್ಟು ೧೧,೨೫,೨೨೨ ಪ್ರಕರಣಗಳು ವಿಲೇವಾರಿಗಾಗಿ ಬಾಕಿ ಉಳಿದಿದ್ದ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ೬,೫೨,೫೫೬ ಸಿವಿಲ್ ಹಾಗೂ ೫,೫೧,೨೫೨ ಶ್ರೀಮಿನಲ್ ಅಪರಾಧಿಕ ಪ್ರಕರಣಗಳು ವಿಲೇವಾರಿಯಾಗದೆ ಬಾಕಿ ಉಳಿದಿದ್ದವು.

೨೦೦೮-೨೦೧೯ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಉನ್ನತ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೪೬,೫೫೭ ಅಪೀಲೋಗಳು ಬಾಕಿ ಇದ್ದವು. ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ೩೩,೫೪೯ ಅಪೀಲೋಗಳು ದಾಖಲಾಗಿದ್ದ ೮೦,೫೫೪ ಅಪೀಲೋಗಳನ್ನು ತೇಮಾರ್ಫನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಇಲ್ಲಿ ೨೨,೨೫೭ ಅಪೀಲೋಗಳು ವಿಲೇವಾರಿಯಾಗಿದ್ದು ೪೮,೧೦೯ ಅಪೀಲೋಗಳು ಬಾಕಿ ಇವೆ. ವರ್ಷದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ೫೮೯ ಸಿವಿಲ್ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳು ಬಾಕಿ ಇದ್ದವು. ನಂತರ ೨೨೨ ಸಿವಿಲ್ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳು ದಾಖಲಾಗೊಂಡವು. ಇವುಗಳ ಪ್ರಕಾರ ೪೬೬ ಸಿವಿಲ್ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳು ಇತ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿದ್ದು ೨೨೨ ಸಿವಿಲ್ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳು ಬಾಕಿ ಇದ್ದವು. ಒಟ್ಟು ೩,೯೯೮ ಶ್ರೀಮಿನಲ್ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳು ವರ್ಷದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಬಾಕಿ ಇದ್ದವು. ಅನಂತರ ೨,೮೫೬ ಶ್ರೀಮಿನಲ್ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳು ದಾಖಲಾಗೊಂಡವು. ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ (೨೦೦೮-೨೦೧೯) ೮,೧೦೯ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳು ಇತ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿದ್ದು ವರ್ಷದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ೩,೬೪೭ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳು ಬಾಕಿ ಇದ್ದವು.

೨೦೦೮-೨೦೧೯ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸಿವಿಲ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಷದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೧೧,೨೫೨ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ ೪೬೬ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳು ಇತ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಈ ವರ್ಷದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೧೫,೧೬೮ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳು ಇತ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿದ್ದು ೪೬೬,೫೫೬ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳು ಬಾಕಿ ಇದ್ದವು. ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದ ಶ್ರೀಮಿನಲ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೮,೯೯೮ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳು

ವರ್ಷದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಬಾಕಿ ಇದ್ದವು. ೨೦೦೮-೦೯ನೇ ಸಾಲಿನ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ೨,೪೫೦ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳ ಪ್ರಮೆಚ್ಚಿನ ಶಿರೀಷ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳು ಇತ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿದ್ದವು. ಇದೇ ನಗರದ ಮೆಟ್ಟೋರ್ ಹೊಲಿಟ್‌ನಾನ್‌ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ (೨೦೦೮-೦೯) ವರ್ಷದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ೧,೯೨,೧೫೬ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳು ಬಾಕಿ ಇದ್ದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ವರ್ಷದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ೨,೦೩,೨೬೧ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳ ಪ್ರಮೆಚ್ಚಿನ ಶಿರೀಷ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳು ಇತ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿದ್ದವು.

ಕನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಕಾನೂನು ಸೇವೆಗಳ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ

ಕಾನೂನು ಸೇವೆಗಳ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳ ಅಧಿನಿಯಮ ರ್ಳೆಲ್ಲ ಕೇಂದ್ರೀಯ ಶಾಸನವಾಗಿದ್ದು ಕನಾಟಕದಲ್ಲಿ ದಿನಾಂಕ: ೯-೧೧-೧೯೫೫ರಿಂದ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾನೂನು ಸೇವೆಗಳ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ; ಸುಪ್ರೀನ್ ಕೋರ್ಟ್ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರೀನ್ ಕೋರ್ಟ್ ಕಾನೂನು ಸೇವೆಗಳ ಸಮಿತಿ, ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಕಾನೂನು ಸೇವೆಗಳ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ; ಹೃಕೋರ್ಟ್ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹೃಕೋರ್ಟ್ ಕಾನೂನು ಸೇವೆಗಳ ಸಮಿತಿಗಳಿವೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ತಾಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೂ ಇವುಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಧೈಯೋದ್ದೇಶಗಳಿಂದರೆ; ಕಾನೂನು ಸಾಕ್ಷರತಾ ಪ್ರಸಾರದ ಮೂಲಕ ಜನರಲ್ಲಿ ಕಾನೂನಿನ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವುಂಟುಮಾಡುವುದು. ಉಚಿತ ಕಾನೂನು ನೇರವು ನೀಡುವುದು. ಜನತಾ ನ್ಯಾಯಾಲಯ (ಲೋಕ ಅದಾಲತ್) ಮೂಲಕ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ದಾವಿಲಾಗದ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿಯ ಉಭಯ ಪ್ರಕಾರ ಪರಿಗಳವರಲ್ಲಿ ರಾಜೀ ಸಂಧಾನ ವರ್ವಾದಿಸಿ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಇತ್ಯಾರ್ಥಗೊಳಿಸುವುದು. ಈ ಜನತಾ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ತೀರ್ಮು ಅಂತಿಮ. ಇದರ ವಿರುದ್ಧ ಮೇಲ್ನಾವಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಸಿವಿಲ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ತೀರ್ಮಿನಷ್ಟೇ ಮಾನ್ಯತೆಯಳ್ಳಿದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರುವ ಜನರು, ಪರಿಶಿಷ್ಟಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು, ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳು, ಕಾರ್ಬಾನ್‌ಸೆಯ ಕಾರ್ಬಾನ್‌ಕರು, ಮತ್ತೀಯ ದೋಜನಸ್ಕೆ ಒಳಗಾದವರು, ಮಾನಸಿಕ ಅಥವಾ ಬೇರಾವುದೇ ನ್ಯಾನತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವರು, ಜೀತಕ್ಕೆಳ್ಳಿಗಾದವರು, ಗುಂಪು ಫರ್ಮಣ, ಗಲಭೀ, ಪ್ರವಾಹ, ಭೂಕಂಪ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾದವರು, ರಕ್ಷಣಾ ಗೃಹ, ಮನೋರೋಗಿಗಳ ಆಸ್ತಿತ್ವ ಮುಂತಾದ ಅಭಿರಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿರುವವರು ಉಚಿತ ಕಾನೂನಿನ ನೇರವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೆಳಹಂತದ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಸರ್ವೋಚ್ಛೇದ ನ್ಯಾಯಾಲಯದವರೆಗಿನ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಉಚಿತ ಕಾನೂನು ಸಲಹೆ ಮತ್ತು ನೇರವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಉಚಿತ ಕಾನೂನು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದಲ್ಲದೇ ಅಂತಹವರ ಪರವಾಗಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಖಚಿತನಲ್ಲಿ ವರ್ಕೆಲರೊಬ್ಬರನ್ನು ನೇಮುಕ ಮಾಡಿ, ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಎಲ್ಲಾ ಖಚಿತನ್ನು ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ವರ್ತಿಯಿಂದ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆಯಾ ಜಿಲ್ಲಾ ಕಾನೂನು ಸೇವಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಅಥವಾ ತಾಲೂಕು ಕಾನೂನು ಸೇವಾ ಸಮಿತಿಗೆ ಅಜ್ಞಯೋಂದನ್ನು (ಶುಲ್ಕರಹಿತ) ಸಲ್ಲಿಸಿ ಈ ನೇರವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೃಕೋರ್ಟ್ ಪ್ರಕರಣಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ಹೃಕೋರ್ಟ್ ಕಟ್ಟಣದಲ್ಲಿರುವ ಹೃಕೋರ್ಟ್ ಕಾನೂನು ಸೇವೆಗಳ ಸಮಿತಿ ನೇರವು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಕನಾಟಕ ಆಡಳಿತ ನ್ಯಾಯ ಮಂಡಳಿ: ಕನಾಟಕ ಆಡಳಿತ ನ್ಯಾಯ ಮಂಡಳಿಯು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಅಧಿಸೂಚನೆ ಎ-೧೧೦೧೮/೨೦/೨೬/ಎಟಿ. ದಿನಾಂಕ ೧೩-೧೦-೧೯೬೬ ರಂತೆ ದಿನಾಂಕ ೯-೧೦-೧೯೬೬ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣೆ ಸಚಿವಾಲಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದೆ. ಮೊದಲು ವಿಲೇವಿನಾಧಿಕಾರಿ ಇದರ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿದ್ದು, ಅಧಿಸೂಚನೆ ಸಂಖ್ಯೆ ಎಫ್‌ಡಿ/ಎ/ಸೆಎಫ್‌ಸಿ/೨೦೦೦ ದಿನಾಂಕ ೨೦-೦೯-೨೦೦೧ರ ರೀತ್ಯಾ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

ಇದರ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾದರು. ಮತ್ತೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಆದೇಶ ಸಿಆಸ್‌ಎ/೨೯/ಸೇಎನ್‌ನ್ಯಾ ೨೦೦೨ ದಿನಾಂಕ ೧೯-೦೯-೨೦೦೮ರಂತೆ ನಿಬಂಧಕರು (ವಿಲೇಖಿನಾಧಿಕಾರಿ) ಇವರನ್ನು ಇಲಾಖಾ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರೆಂದು ಘೋಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಕನಾರ್ಟಿಕ ರಾಜ್ಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಕನಾರ್ಟಿಕ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರ ಸೇವೆ ಮತ್ತು ನೇಮಕಾತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ತೀವ್ರಾನಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ೪-೧೦-೧೯೮೫ರಿಂದ ಏರಡು ದ್ವಿಸದಸ್ಯ ಪೀಠ ಹೊಂದಿದ್ದು, ೨-೧೨-೨೦೦೬ರಿಂದ ಮೂರು ದ್ವಿಸದಸ್ಯ ನ್ಯಾಯ ಪೀಠ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದ್ವಿಸದಸ್ಯ ಪೀಠವು ಒಬ್ಬ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಸದಸ್ಯರು ಮತ್ತು ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸದಸ್ಯರನ್ನೂ ಲಂಬಾಗೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಆಡಳಿತ ನ್ಯಾಯ ಮಂಡಳಿ ಕಾಯ್ದೆ ಗ್ರಾಹಿಸಿರ ಕಲಂ ೩(೬)ರ ಪ್ರಕಾರ ಕೆಲವು ಲಘು ಸೇವಾವಿಧಾನಗಳನ್ನು ತೀವ್ರಾನಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಏಕಸದಸ್ಯ ಪೀಠಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರ, ಸರ್ಕಾರದ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸೇವಾ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಹಾಗೂ ವರ್ಕೆಲರ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಆಗಸ್ಟ್ ಱೆಂಬ್ರಿಂಡ್ 'ಕನಾರ್ಟಿಕ ಸೇವಾಕಾನೂನು ವರದಿ' (Karnataka Services law report) ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಮಂಡಳಿಯು ಹೊರತೆರುತ್ತಿದೆ.

ಅಡ್ವೋಕೇಟ್ ಜನರಲ್‌ರವರ ಕಚೇರಿ: ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಅಭಾರ ಕಬ್ಬೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದ್ದ ಈ ಕಬ್ಬೇರಿ ಱೆಂಬ್ರಿಂಡ್ ಇಸವಿಯಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಗೊಂಡು ಹಾಲಿ ಅಡ್ವೋಕೇಟ್ ಜನರಲ್‌ರವರ ಕಬ್ಬೇರಿ ಎಂದಾಗಿದೆ. ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಕೇಂದ್ರ ಕಬ್ಬೇರಿಯು ಕನಾರ್ಟಿಕ ಉಚ್ಚನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿದೆ. ಇದರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಕನಾರ್ಟಿಕ ಆಡಳಿತ ನ್ಯಾಯಮಂಡಳಿ ಬೆಂಗಳೂರು, ಧಾರವಾಡ ಘಟಕ ಕಬ್ಬೇರಿ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬಗಾರ ಘಟಕ ಕಬ್ಬೇರಿ ಎಂದು ಮೂರು ಘಟಕ ಕಬ್ಬೇರಿ ಹೊಂದಿದೆ. ಧಾರವಾಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬಗಾರ ಸಂಚಾರಿ (ಮಹಾಧಿವಕ್ತಾರ) ಪೀಠ ಕೂಡ ಸೇರಿದೆ. ಅಡ್ವೋಕೇಟ್ ಜನರಲ್‌ರವರು ಈ ಇಲಾಖೆಯ ಹಿರಿಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಹಣಕಾಸಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರದ ಮುಖ್ಯ ಕಾನೂನು ಸಲಹೆಗಾರರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ರಾಜ್ಯವು ಸರ್ವೋಚ್ಛೇದ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಹಾಗೂ ಕನಾರ್ಟಿಕ ಆಡಳಿತ ನ್ಯಾಯಮಂಡಳಿ, ಧಾರವಾಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬಗಾರ ಸಂಚಾರಿ ಪೀಠಗಳ ಮುಂದೆ ಬರುವ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರಾರಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅಡ್ವೋಕೇಟ್ ಜನರಲ್‌ರವರ ನೇರವಿಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರವು ಕಾನೂನು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಒಂದು ತಂಡವನ್ನು ನೇಮಿಸಿದೆ. ಅವರೆಂದರೆ, ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಅಡ್ವೋಕೇಟ್ ಜನರಲ್, ಸರ್ಕಾರಿ ನ್ಯಾಯವಾದಿ, ಅವರ ಸರ್ಕಾರಿ ನ್ಯಾಯವಾದಿಗಳು, ಒಂದನೇ ರಾಜ್ಯ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಪ್ರಾಸಿಕ್ಯಾಟರ್, ಲಿನೇ ರಾಜ್ಯ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಪ್ರಾಸಿಕ್ಯಾಟರ್, ಹೆಚ್ಚುವರಿ ರಾಜ್ಯ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಪ್ರಾಸಿಕ್ಯಾಟರ್ ಮತ್ತು ಉಚ್ಚನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಸರ್ಕಾರಿ ನ್ಯಾಯವಾದಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರುಗಳು ಆಯಾ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಮುಂದೆ ಬರುವ ಸರ್ಕಾರದ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ತಂಡದಲ್ಲಿ ಹಾಲಿ ೪೫ ಕಾನೂನು ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿದ್ದು, ಅಡ್ವೋಕೇಟ್ ಜನರಲ್‌ರವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಹಾಗೂ ಮೇಲ್ತಿಂಬಿರಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವರು. ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಲು ಜವಾಬ್ದಾರರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಅಭಿಯೋಗ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಿ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ಇಲಾಖೆ

(Director of Prosecutions and Government litigation)

ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ನಡೆಸಲು ಮತ್ತು ಮೋಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ದಾಖಿಲೆಗಳು ಸಾಕಷ್ಟಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆಸುವುದಕ್ಕೊಂಡು ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಅಭಿಯೋಗ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಿ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ಇಲಾಖೆ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಜೊತೆಗೆ ಸರ್ಕಾರಿ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ರಾಜ್ಯದ

ಕನಾಟಕ ಶೈಕ್ಷಿಕಿ

ಸಿವಿಲ್ ಜಡ್‌ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಸಿವಿಲ್ ಜಡ್ (ಕಿರಿಯ ಶೇಣಿ) ಮತ್ತು ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲಾಗುವ ಸಿವಿಲ್ ವ್ಯಾಜ್‌ಗಳ ಮೇಲ್ಮೊಳ್ಳಬಾರಣೆಯೂ ಕೂಡ ಈ ಇಲಾಖೆಯ ಕಾರ್ಯವ್ಯಾಪ್ತಿಗೊಳಿಸಬೇಕುತ್ತದೆ.

ಈ ಇಲಾಖೆಯು ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಸತ್ತ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಪರವಾಗಿ ಅಭಿಯೋಜನೆ ನಡೆಸಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವುದು. ಮೋಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಇಲಾಖೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳ ತನಿಬೆ ಮತ್ತು ಅಭಿಯೋಜನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಲಹೆ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದು, ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಸತ್ತ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ನೀಡಿದ ತೀರ್ಮಾನಗಳು ಮತ್ತು ಆದೇಶಗಳನ್ನು ಮರು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು, ಅಹ್ವ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಮೊಳ್ಳಬಾರಣೆ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಅಥವಾ ಪರಿಷ್ಕರಣಕ್ಕೆ ಅರ್ಜಿಸಲ್ಪಿಸಲು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ತೀರ್ಘಾರಸ್ಸು ಮಾಡುವುದು. ಅಭಿಯೋಗದಿಂದ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳನ್ನು ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸೇರಿದಂತೆ ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳ ತನಿಬೆ ಮತ್ತು ಅಭಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದು. ತಾ ಲೂಕು ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಿವಿಲ್ ಜಡ್ (ಕಿರಿಯ ಶೇಣಿ) ಮತ್ತು ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ನ್ಯಾಯಿಕ ದಂಡಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಸಂಯುಕ್ತ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಪರವಾಗಿ ಸಿವಿಲ್ ವ್ಯಾಜ್ ನಡೆಸುವುದು, ಹಾಗೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ತೀರ್ಮಾನ ಮತ್ತು ಆದೇಶಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಅಹ್ವವಾದ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಮೊಳ್ಳಬಾರಣೆ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಅಥವಾ ಪರಿಷ್ಕರಣಕ್ಕೆ ಅರ್ಜಿಸಲ್ಪಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವುದು ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಮಾನವ ಹಕ್ಕು ಅಯೋಗ:- ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದಿಂದ ಖಾತರಿ ಪಡಿಸಲಾಗಿರುವ ಅಥವಾ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಒಂದಬಡಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಗಿರುವ ಮತ್ತು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಬಹುದಾದ “ಜೀವನದ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ, ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಫಂಸರೆಯ ಹಕ್ಕುಗಳೇ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು” ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವಿಚಾರಣಾರ್ಥಿನ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಾವು, ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ನೀಡುವ ಕಿರುಕುಳ, ನಕಲಿ ಮೋಲೀಸ್ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ, ಮೋಲೀಸರಿಂದ ಜಿತ್ತುಹಿಂಸೆ, ಕಾನೂನು ಬಾಹಿರ ಬಂಧನ, ದಸ್ತಗಿರಿ, ಮೋಲೀಸರು ಅನಾವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸುವುದು, ಜೀತದಾಳ, ಮಾನವನಿಂದ ನಿರ್ಮಲೀಕರಣ, ಮಾನವ ಅಂಗಗಳ ಕಾನೂನುಬಾಹಿರ ವ್ಯವಹಾರ, ಭಯೋತ್ಪಾದನೆ, ನಕ್ಷಲ್ ಚಟುವಟಿಕೆ, ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ, ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆ, ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಲೈಂಗಿಕ ಕಿರುಕುಳ, ಜನಾಂಗೀಯ ನಿಂದನೆ, ಅಪಾಯಕಾರಿ ಪರಿಸರ, ಹೆಚ್‌ಪಿವಿ ಬಾಧಿತರಿಗೆ ಭೇದಭಾವತೋರುವುದು ಇವೇ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಹಕ್ಕು ಉಲ್ಲಂಘನೆಯಾಗುವ ಸಂಭವವಿರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಮಾನವ ಜೀವಿಗಳು ಮಟ್ಟನಿಂದ ಫಂಸರೆ ಮತ್ತು ಹಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೂ ಯಾವುದೇ ತರಹದ ತಾರತಮ್ಯ ಇಲ್ಲದ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವ ಕಾನೂನುವ್ಯಾಪಕವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇವು ಮಾನವನಿಗೆ ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿ ಬಂದಂತಹ ಮತ್ತು ಪರಭಾರೆಯಾಗದಂತಹ ಹಕ್ಕುಗಳಾಗಿದ್ದು, ಇಂತಹ ಹಕ್ಕುಗಳ ಉಲ್ಲಂಘನೆ ಆಗುವುದನ್ನು ತಡೆಯುವುದು, ಹಕ್ಕುಗಳ ಉಲ್ಲಂಘನೆ ಆಗದಂತೆ ರಕ್ಷಣೆ ನಿಡುವುದು, ಹಕ್ಕುಗಳ ಉಲ್ಲಂಘನೆಗೆ ಒಳಗಾದವರಿಗೆ ನೆರವು ನೀಡುವುದು ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಅಯೋಗದ ಧ್ಯೇಯೋದ್ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿವೆ.

ಕನಾಟಕ ಮೇಲ್ಮೊಳ್ಳಬಾರಣೆ ನ್ಯಾಯಾಧಿಕರಣ: ಮೊದಲಿಗೆ ೧-೧೧-೧೯೫೬ ರಲ್ಲಿ ಬೋರ್ಡ್ ಆಫ್ ರೆವಿನ್ಯೂ ಎಂದು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಕನಾಟಕ ಮೇಲ್ಮೊಳ್ಳಬಾರಣೆ ನ್ಯಾಯಾಧಿಕರಣ ಕಾಯ್ದು ೧೯೬೫ರಂತೆ,

ಕನಾಟಕ ಕಂದಾಯ ಮೇಲ್ನವಿ ನ್ಯಾಯಾಧಿಕರಣ, ಮಾರಾಟ ತೆರಿಗೆ ಮೇಲ್ನವಿ ನ್ಯಾಯಾಧಿಕರಣ, ಕನಾಟಕ ಸಹಕಾರ ಮೇಲ್ನವಿ ನ್ಯಾಯಾಧಿಕರಣ ಈ ಮೂರನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೂಡಿಸಿ ದಿನಾಂಕ: ೧-೦೧-೧೯೬೫ರಿಂದ ಕನಾಟಕ ಮೇಲ್ನವಿ ನ್ಯಾಯಾಧಿಕರಣವನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಕೇಂದ್ರ ಸಾಫ್ ಬೆಂಗಳೂರು ಆಗಿದ್ದು, ಬೆಳಗಾಂ, ಗುಲ್ಬಗ್ಡ, ಮಂಗಳೂರು, ಮೈಸೂರುಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಬಿರ ನಡೆಸಿ ಆಯ್ದಾ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಕನಾಟಕ ಭೂಕಂದಾಯ ಕಾಯಿದೆ ರೋಡ್, ಕನಾಟಕ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳ ಕಾಯ್ದೆ ರೋಡ್, ಕನಾಟಕ ಮಾರಾಟ ತೆರಿಗೆ ಕಾಯ್ದೆ ರೋಡ್ ಮತ್ತು ಕನಾಟಕ ಪ್ರವೇಶ ತೆರಿಗೆ ಕಾಯ್ದೆ ಮುಂತಾದ ಸುಮಾರು ೨೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿಕಾಯ್ದೆಗಳಾಗಿಯಲ್ಲಿ ಈ ನ್ಯಾಯಾಧಿಕರಣವು ಕೆಳ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಆದೇಶಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಮೇಲ್ನವಿ ಪ್ರತಿಧಿಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಇದು ಕನಾಟಕ ಭೂಕಂದಾಯ ಕಾಯ್ದೆ ರೋಡ್‌ಲ್ಲಿರ ಕಲಂ ಜಿಲ್ಲರಂತೆ ರಿವಿಜನ್, ಕನಾಟಕ ಮೇಲ್ನವಿ ನ್ಯಾಯಾಧಿಕರಣ, ರೆಗ್ಯುಲೇಷನ್ ಟಿಲ್(ಎ) ಮತ್ತು ಟಿಲ್(ಬಿ)ರಂತೆ ಮಿಸಲೇನಿಯಸ್, ಕನಾಟಕ ಮೇಲ್ನವಿ ನ್ಯಾಯಾಧಿಕರಣ ಕಾಯ್ದೆ ಲ, ಮತ್ತು ಕನಾಟಕ ಮೇಲ್ನವಿ ನ್ಯಾಯಾಧಿಕರಣ ರೆಗ್ಯುಲೇಷನ್ ಜಿಲ್ಲ ರಂತೆ ರಿವ್ಯೂ ಮನವಿಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ನ್ಯಾಯಾಧಿಕರಣವು ಅಧ್ಯಕ್ಷರನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ಏ ಕಂದಾಯ ಏ ಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ಉ ವಾಣಿಜ್ಯ ತೆರಿಗೆ ಸೇರಿ ಉ ಪಿಠೆಗಳಿಂದ್ದು ಹಿರಿಯ ಶ್ರೇಣಿಯ ಭಾರತೀಯ ಆಡಳಿತ ಸೇವೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಿಠೆದಲ್ಲಿಯೂ ಓವ್ರ್ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಸದಸ್ಯರು ಹಾಗೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇಲಾಖಾ ಸದಸ್ಯರು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಗ್ರಾಹಕರ ವ್ಯಾಜ್ಯ ಪರಿಹಾರವೇದಿಕೆ/ಗ್ರಾಹಕ ದೂರು ಪರಿಹಾರ ಆಯೋಜನೆ

ಗ್ರಾಹಕರ ಶೋಷಣೆ ತಡೆಯುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಗ್ರಾಹಕ ರಕ್ಷಣಾ ಅಧಿನಿಯಮವನ್ನು ರೋಡ್‌ಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಅದರಂತೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಹಕ ದೂರು ಪರಿಹಾರ ಆಯೋಜನೆ ಸಾಫಿತವಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಪ್ರತಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಗ್ರಾಹಕ ವ್ಯಾಜ್ಯ ಪರಿಹಾರ ವೇದಿಕೆಗಳು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಉಚ್ಚನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧಿಕರು ರಾಜ್ಯ ಆಯೋಜದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನು ನೇಮಿಸುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ನ್ಯಾಯಾಧಿಕರು ಅಥವಾ ತತ್ವಮಾನ ಅರ್ಥತೆಯಿಂದ್ದಿರುವುದು ಅವಶ್ಯಕ. ಇಬ್ಬರು ಸದಸ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಮಹಿಳೆ ಇರಬೇಕು. ಇಂಥಿ ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲದ ವಯಸ್ಸಿನ, ಪದವೀಧರ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವ್ಯವಹಾರ ಅಥವಾ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಱ೦ ವರ್ಷ ಅನುಭವವುಳ್ಳವರಾಗಿರಬೇಕು. ಗ್ರಾಹಕರು ಕೊಂಡ ವಸ್ತು ಅಥವಾ ಪಡೆದ ಸೇವೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉದ್ಘಾಟನೆ ವಿವಾದ, ತಕರಾರುಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಿ ಗ್ರಾಹಕರ ಹಿತರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಹಕ ವ್ಯಾಜ್ಯ ಪರಿಹಾರ ವೇದಿಕೆಯು ೨೦ ಲಕ್ಷದವರೆಗಿನ ಮೌಲ್ಯದ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ದೂರುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಇತ್ಯಾರ್ಥ ಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ವಕೀಲರ ಸಂಘ (ಬಾರ್ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್): ವಕೀಲರ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಕಾನೂನು ಪುಸ್ತಕಗಳ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಹಾಗೂ ವಾಚನಾಲಯವನ್ನು ಱ೦ಡ್ರೆರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ರ೦ಂಡ್ರಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ಸಂಘ (The Law Association) ವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಕಾನೂನು ವೃತ್ತಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದವರ ಸದಸ್ಯತ್ವದ ನೋಂದಣಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಎಸ್.ರಾಮ ಸಾಮಿ ಅಯ್ಯರ್ ಅವರು ಇದರ ಮೊದಲ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದರು. ೨೦-೨೦-ರ೦ಂಜಿರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಬೇಗೆ ನಿಯೋಜಿಸುವಂತೆ ಸಕಾರ ಅನುಮತಿ ನೀಡಿತು. ರ೦ಂಜಿರವರೆಗೆ ಮುಂದುವರೆದಿತ್ತು. ಸಂಘಕ್ಕೆ ಜಿಲ್ಲಾ

ಕಳೆಗೆ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕೊತಡಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ಲಿಟರರಿ ಯೂನಿಯನ್‌ಗೂ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಸಂಘವು ಸಹಕಾರ ಸಂಖಗಳ ನೇಂದರಣೆ ಅಧಿನಿಯಮದಂತೆ ನೋಂದಾಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. (೧೭-೧೮-೧೯೦೫) ಅದುವರೆಗೆ ಜಿಂ ಸದಸ್ಯರಿದ್ದುದು ರೇಜಿಂರಲ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್‌ರಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಸ್‌ (ಇದರಲ್ಲಿ ಉ ಮಹಿಳಾ ವಕೀಲರು) ರೇಜಿಂರಲ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್‌ ಇಂದ್ರಾ ಮಹಿಳಾವಕೀಲರೂ ಸೇರಿದಂತೆ, ಜಿಂಂಂ ಸದಸ್ಯರಿದ್ದರು. ರೇಜಿಂರಲ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್‌ ವಕೀಲರ ಸಂಘವು ಬೆಂಗಳೂರು ವಕೀಲರ ಜಿಂಟಿಜಿತರಟಿಜಿಂಟಿಜಿತ, ಎಂಡೋಮೆಂಟ್‌ ಲೆಕ್ಕರ್‌ ಫಂಡ್‌ (ಗೋಪಿವಲ್ಲಭ ಬಯ್ಯಂಗಾರ್ ದತ್ತನೀಡಿದ್ದು) ದಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಬಾರ್ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್‌ ಮೂಲ್ಯಮುವಲ್ಲಾ ಬೆನಿಫಿಟ್‌ ಸ್ಕ್ಯೂಲ್‌, ಲೀಗಲ್ ಪರ್ಯಾಯ ಸೌಸೈಟಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿತು.

ನ್ಯಾಯವಾದಿಗಳು ಹಾಗೂ ವಕೀಲರು ಸಂಘಟನೆಗೊಂಡು ರಚಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ವಕೀಲರ ಸಂಘವು ಇಂದು ಏಷ್ಯಾ ವಿಂಡರಲ್ಲಿಯೇ ಅತಿದೊಡ್ಡದು ಎನ್ನಬಹುದು. ಒಂದೇ ಬ್ಯಾನರಿನಡಿಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ದೊಡ್ಡಮಟ್ಟದ ಸುಮಾರು ಏಂಠೊಂಕ್ಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸದಸ್ಯರನ್ನುಷ್ಟು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ವಕೀಲರ ಈ ಸಂಘವನ್ನು 'ಬೆಂಗಳೂರು ಬಾರ್ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್‌ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಸಿಟಿ ಸಿವಿಲ್ ಕೋಟು, ಹೈಕೋಟು, ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್‌ ಕೋಟು ಮತ್ತು ಮೇಯೋಹಾಲ್ ಕೋಟು ಎಂಬುದಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಯೂನಿಟ್‌ಗಳು ಹಿಂದೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿದ್ದವು.

ರೇಷೆಲ್‌ರಲ್ಲಿ ಈ ನಾಲ್ಕು ಅಂಗಗಳು ಏಕೇಭವಿಸಿದವು. ಈ ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಹೊಂದಿದ್ದ ಇ.ಎಸ್. ವೆಂಟರಾಮಯ್ಯ, ಜಿಸ್ಟ್‌ಸ್‌ ಎಂ.ಎನ್.ವೆಂಕಟಾಚಲ, ಶಿವರಾಜ್‌ ಪಾಟೀಲ್, ಜಿಸ್ಟ್‌ಸ್‌ ಕೆ.ಜಗನ್ನಾಥ ಶೆಟ್ಟಿ, ಆರ್.ವಿ.ರವೀಂದ್ರನ್, ವಿ.ಎಸ್.ಮಳಿಮ್ತ್‌ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕರು ಭಾರತದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನ್ಯಾಯ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನ ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ರಾಮಾಜೋಯಿಸ್‌ ಅವರು ಪಂಜಾಬ್ ಮತ್ತು ಹರಿಯಾಣ ಹೈಕೋಟ್‌ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಕರಾಗಿ, ನಂತರ ಬಿಹಾರ ರಾಜ್ಯದ ರಾಜ್ಯಪಾಲರಾದರು. ಕೆ.ಎ.ಸ್‌ಸ್‌ಮಿ ಅವರು ಮದ್ರಾಸ್‌ ಹೈಕೋಟಿನ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಕರಾಗಿ, ವಿ.ಗೋಪಾಲಗೌಡ ಅವರು ಒಡಿಸ್‌ಸ್‌ನ ನ್ಯಾಯಾಧೀಕರಾಗಿದ್ದರು. ಮಾಜಿಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳೂ ವಿಧಾನಸೌಧ ನಿರ್ಮಾತ್ರರೂ ಆದ ಕೆಂಗಲ್ ಹನುಮಂತಯ್ಯ, ವಿಕಾಸ ಸೌಧ ನಿರ್ಮಾತ್ರ ಹಾಗೂ ಮಾಜಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಎಸ್.ಎಂ.ಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಎಂ.ವೀರಪ್ಪ ಮೊಯಿಲಿ ಮುಂತಾದವರು ವಕೀಲರ ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದರೆಂಬುದು ಹೆಗ್ಗಿಳಿಕೆ.

ಬಹುತೇಕ ಸದಸ್ಯರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಬಂದವರಾಗಿದ್ದ ವಕೀಲ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ವೃತ್ತಿಪರತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಲು 'ವಕೀಲರ ಅಕಾಡೆಮಿ' ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದ ಅನೇಕ ಉಪಯುಕ್ತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ, ವಿಜಾರ ಸಂಕರಣ, ಕಾರ್ಯಾಗಾರ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ರೇಷೆಲ್‌ರಿಂದ ಲಿಕ್ವಿಡ್‌ ಹೆಚ್ಚು ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಸಂಘವನ್ನು ಮುನ್ವದೆಸಲು ಶ್ರಮಿಸಿರುವರು. ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಮೂಲಕ ವಕೀಲರ ಸಹಕಾರ ಸಂಘ ನಡೆಸುವ ಮೂಲಕ ವಕೀಲರ ಶ್ರೇಯೋಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಶ್ರಮಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ ಎಲ್ಲ ಜಿಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಕೀಲರ ಸಂಘ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಬಾರ್ ಕೋನ್ಸಿಲ್: ಬಾರ್ ಕೋನ್ಸಿಲ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾದ ಬೆಂಗಳೂರು ಶಾಖೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಹೈಕೋಟ್‌ ವಕೀಲರಾಗಿ ಈ ಮೊದಲೇ ನೋಂದಾಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವಕೀಲರುಗಳು ಬಾರ್‌ಕೋನ್ಸಿಲ್ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ನೋಂದಾಯಿಸ ಬೇಕಿತ್ತು. ರೇಜಿಂರಲ್ ನಂತರ ಎಲ್ಲಾ ವಕೀಲರು ನೋಂದಾಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು.

ರಾಜೀವಿ ರಿಂದ ಕನಾಟಕದ ಉನ್ನತ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳ ಪಟ್ಟಿ

ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳ ಹೆಸರು	ಅವಧಿ	
	ಇಂದ	ವರ್ಗ
ನ್ಯಾಯಾತ್ಮಿಕ. ಎಲ್.ಆರ್. ವೆಂಕಟರಾಮಯ್ಯ	೧೦-೦೪-೧೯೫೫	೧೫-೦೬-೧೯೫೫
ನ್ಯಾಯಾತ್ಮಿಕ. ಸುಭೋದ್ರೆ ರಂಜನ್ ದಾಸ್‌ಗುಪ್ತ	೨೫-೦೬-೧೯೫೬	೧೫-೦೮-೧೯೫೬
ನ್ಯಾಯಾತ್ಮಿಕ. ನಿಟ್ಟಾರು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರಾವ್	೨೬-೦೬-೧೯೫೭	೦೬-೦೮-೧೯೫೭
ನ್ಯಾಯಾತ್ಮಿಕ. ಹಚ್ಚ. ಹೊಂಬೇಗೌಡ	೦೬-೦೮-೧೯೫೭	೦೭-೦೮-೧೯೫೭
ನ್ಯಾಯಾತ್ಮಿಕ. ಎ.ಆರ್. ಸೋಮನಾಥ ಅಯ್ಯರ್	೨೬-೧೦-೧೯೫೭	೨೬-೧೨-೧೯೫೭
ನ್ಯಾಯಾತ್ಮಿಕ. ಎಂ. ಸದಾಶಿವಯ್ಯ	೨೦-೧೨-೧೯೫೭	೧೬-೦೯-೧೯೫೭
ನ್ಯಾಯಾತ್ಮಿಕ. ಎ. ನಾರಾಯಣ ಪ್ರೇ	೧೬-೦೯-೧೯೫೭	೦೬-೦೯-೧೯೫೭
ನ್ಯಾಯಾತ್ಮಿಕ. ಜಿ.ಕೆ. ಗೋವಿಂದ ಭಟ್ಟ	೦೬-೦೯-೧೯೫೭	೧೫-೧೨-೧೯೫೭
ನ್ಯಾಯಾತ್ಮಿಕ. ಡಿ.ಎಂ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್	೨೬-೦೯-೧೯೫೭	೨೫-೦೯-೧೯೫೭
ನ್ಯಾಯಾತ್ಮಿಕ. ಕೆ. ಭೀಮಯ್ಯ	೨೮-೧೦-೧೯೫೭	೧೧-೦೯-೧೯೫೭
ನ್ಯಾಯಾತ್ಮಿಕ. ವಿ.ಎಸ್. ಮಳ್ಳಿಮಾರ್	೦೬-೧೦-೧೯೫೭	೨೫-೧೦-೧೯೫೭
ನ್ಯಾಯಾತ್ಮಿಕ. ಪಿ.ಸಿ. ಜೈನ್	೨೮-೦೯-೧೯೫೭	೧೬-೦೯-೧೯೫೭
ನ್ಯಾಯಾತ್ಮಿಕ. ಎಸ್. ಹೋಹನ್	೨೮-೧೦-೧೯೫೭	೦೬-೧೦-೧೯೫೭
ನ್ಯಾಯಾತ್ಮಿಕ. ಬರೂಜ	೦೧-೧೧-೧೯೫೭	೨೦-೦೯-೧೯೫೭
ನ್ಯಾಯಾತ್ಮಿಕ. ಎಸ್.ಬಿ. ಮಜುಂದಾರ್	೦೨-೦೯-೧೯೫೭	೧೫-೦೯-೧೯೫೭
ನ್ಯಾಯಾತ್ಮಿಕ. ಜಿ.ಟಿ. ನಾನಾವತಿ	೨೮-೦೯-೧೯೫೭	೦೬-೦೯-೧೯೫೭
ನ್ಯಾಯಾತ್ಮಿಕ. ಎಂ.ಎಲ್. ಪೆಂಡ್ರೆ	೨೮-೧೦-೧೯೫೭	೨೫-೦೯-೧೯೫೭
ನ್ಯಾಯಾತ್ಮಿಕ. ಎಸ್.ಎ. ಹಕೀಂ	೦೨-೧೦-೧೯೫೭	೦೬-೦೯-೧೯೫೭
ನ್ಯಾಯಾತ್ಮಿಕ. ಆರ್. ಪಿ. ಸೇಧಿ	೨೮-೧೦-೧೯೫೭	೦೬-೧೦-೧೯೫೭
ನ್ಯಾಯಾತ್ಮಿಕ. ಪ್ರೇ. ಭಾಸ್ಕರ ರಾವ್	೦೨-೧೦-೧೯೫೭	೨೪-೦೯-೧೯೫೭
ನ್ಯಾಯಾತ್ಮಿಕ. ಪಿ.ವಿ. ರೆಡ್ಡಿ	೨೧-೧೦-೧೦೦೦	೧೬-೦೯-೧೦೦೦
ನ್ಯಾಯಾತ್ಮಿಕ. ಎನ್.ಕೆ. ಜೈನ್	೨೧-೧೦-೧೦೦೧	೧೬-೧೦-೧೦೦೧
ನ್ಯಾಯಾತ್ಮಿಕ. ಎನ್.ಕೆ. ಸೋಧಿ	೧೯-೧೦-೧೦೦೪	೨೮-೧೦-೧೦೦೪
ನ್ಯಾಯಾತ್ಮಿಕ. ಬಿ. ಪದ್ಮರಾಜ್	೨೧-೧೦-೧೦೦೫	೧೬-೧೦-೧೦೦೫
ನ್ಯಾಯಾತ್ಮಿಕ. ಸಿರಿಯಾಕ್ ಜೋಸ್‌ಫ್	೦೨-೧೦-೧೦೦೬	೧೬-೧೦-೧೦೦೬
ನ್ಯಾಯಾತ್ಮಿಕ. ಪಿ.ಡಿ. ದಿನಕರನ್	೦೨-೧೦-೧೦೦೭	೦೬-೧೦-೧೦೦೭
ನ್ಯಾಯಾತ್ಮಿಕ. ಜಗದೀಶ್ ಸಿಂಗ್ ಕೇವರ್	೦೨-೧೦-೧೦೧೦	೧೨-೧೦-೧೦೧೦
ನ್ಯಾಯಾತ್ಮಿಕ. ವಿಕ್ರಂಜಿತ್ ಸೇನ್	೧೨-೧೦-೧೦೧೧	೧೨-೧೦-೧೦೧೧

ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತ್

ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ, ಕನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಿದ್ದ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಬೆಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು, ಪಾರಂಪರಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಇತಿಹಾಸದುದ್ದಕ್ಕೂ

ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇತಿಲವಾದ ಗ್ರಾಮ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪರಂಪರೆಯಿದ್ದಿತು. ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ರಾಜಾಡಳಿತದಲ್ಲಿಯೂ, ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಂಮಾಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಪರಿಷಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಗ್ರಾಮಸಭೆಗಳು ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಒಂದು ಮಾದರಿ. ಇವು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಉರು (ಮರ), ಒಕ್ಕಲು(ನೆಲಸಿಗರು), ಪ್ರಜೆ (ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟವರು), ಪ್ರಜಾಸಮುದಾಯ (ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟವರ ಗುಂಪು), ಉರ ಹದಿನೆಂಟು ಜಾತಿ (ಗ್ರಾಮದ ಱಲ್ ಜಾತಿಯವರು) ಮುಂತಾಗಿ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಗ್ರಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾಜನ ಸಮಿತಿಯು (ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಟುಂಬಗಳ ಮುಖ್ಯರು) ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಯು ಗ್ರಾಮದ ನೀರಾವರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ದೇವಾಲಯಗಳ ಜೀಜೋರ್ಡಾರ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿದೆ, ಇತರ ಸಣ್ಣಪಟ್ಟ ಸ್ಥಳೀಯ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಹಲವು ಗ್ರಾಮಗಳ ಒಕ್ಕಣಿಟವನ್ನು ‘ನಾಡು’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂಥವನ್ನು ನಾಡಸಭೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಸುಮಾರು ಹತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ವೇಳಿಗೆ ‘ನಾಡು’ ಅಥವಿನಿಕ ಮಂಡಲ ಅಥವಾ ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿಯಾಗಿ ರೂಪಗೊಂಡಿತ್ತು. ಇವುಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಒಕ್ಕಣಿಟ ಗ್ರಾಮಗಳ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಆಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಲವು ನಾಡುಗಳ ಸಂರಕ್ಷನೆಯನ್ನು ‘ಮಹಾನಾಡು’ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಗ್ರಾಮಗಳು, ಪಟ್ಟಣಗಳು, ವ್ಯಾಪಾರಿ ಸಂಘಗಳು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಿ ವರ್ಗಗಳಿಂದ ನೇಮಕವಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ‘ಮಹಾನಾಡು’ ಒಕ್ಕಣಿಟವನ್ನು ಇಂದಿನ ಜಿಲ್ಲೆ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಹೋಲಿಸಬಹುದು. ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಯು ಅತ್ಯನ್ತ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದ್ದಿತ್ತು. ಇದು ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಆರ್ಥಿಕ ಮೂಲವಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಯು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಸ್ತಿ ಮತ್ತು ದಶಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರಯತ್ನಶೀಲ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ನಗರ/ಪಟ್ಟಣ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ನಗರ ಅಥವಾ ಪಟ್ಟಣವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ನಗರ/ಪಟ್ಟಣದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನನ್ನು ‘ಪಟ್ಟಣ ಶೈಟ್’ ಅಥವಾ ‘ಪಟ್ಟಣ ಸ್ವಾಮಿ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಉರಿನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಉಗಮ: ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಮಾನ್ಯತೆ ನೀಡಿದ್ದ ಬಗ್ಗೆ ಹಲವಾರು ಮರಾವೆಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಶಾಸನಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತೀ ಗ್ರಾಮ, ಪಟ್ಟಣ ಹಾಗೂ ಸಮುದಾಯಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಜೊತೆಗೆ ಇವು ತಮ್ಮ ಸಂಖಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದವು. ಅಂದಿನ ರಾಜರು ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಮಾನ್ಯತೆ ನೀಡಿದ್ದರಲ್ಲದೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯನ್ನೂ ಒದಗಿಸಿದ್ದರು. ಇಂದಿನ ಪ್ರಜಾಸತ್ಯಾಗಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ಹಿಂದೆಂದಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆದಿರುವುದು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಹೋಬೆ ತಂದಿದೆ.

ಪೌರಾಜಿತ

ಗಂಗರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಪೌರಸಭೆಗಳಿಂದ್ದು ಪಟ್ಟಣಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ, ನಾಗರಿಕ ಸೌಲಭ್ಯ, ಧರ್ಮಭರ್ತುಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಣಸ್ವಾಮಿಯು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನಂದು ಶಾಸನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಪಟ್ಟಣದ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ತಕರೆಡೇ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದು, ಕೃಷಿಕರು, ಗಾಣಿಗರು, ಕುಂಬಾರರು, ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು, ಮೇದರು, ಕಂಚುಗಾರರು, ಪಂಚಮರು, ಕೈರಿಕರು, ಜಮಾಡರು, ಜನಿವಾರರು, ನಾಗಸ್ಪರ್ಯವಾದ್ಯದವರು, ಡೋಲು ಕುಶಿತ ವೃಂದದವರು, ತಳವಾರರು, ತೋಟಿಗರು ಹಾಗೂ

ತೇವಾದೇವಿದಾರರು ಮುಂತಾದ ವೈಶಿಷ್ಟಿ ಬಾಂಧವರೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸಹಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪಟ್ಟಣದ ಎಲ್ಲ ಱಲ ವಿವಿಧ ಕಸಬುಗಳ (ಜಾತಿಯ) ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಪಟ್ಟಣ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದ ಬಗ್ಗೆ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಿಲೆಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಪೌರಾಢಳಿತ ಸಭೆಯ ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಆಚಾರ ವೈವಸ್ತೇ ಎಂದು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದು, ಪೌರಾಢಳಿತದ ವಿವಿಧ ಅಂಗಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿದೆ.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಜನರ ಅಗತ್ಯಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಹೃಷಿದವಾಗಿದ್ದು, ಸರಕಾರ ಕೇವಲ ಸಲಹಾ ಮಂಡಳಿಯಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಮಧ್ಯಪ್ರಮೇಶ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ಬಿಟ್ಟೇಷರ ಆಡಳಿತ, ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಮಿಶ್ರ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತಂದಿತು. ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರಾಮ ಸಮುದಾಯಗಳ ಹಿಂದಿನ ವೈಭವವನ್ನು ಮತ್ತೆ ತರುವ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ನಾಯಕರಾದ ತೀಲಕ, ಫೋಂಜಾಂ ಮೆಹ್ಮಾ, ಗಾಂಧಿಜಿ ಮತ್ತಿತರರು ಮುಖ್ಯರು. ಆಧುನಿಕ ಅಧ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಱಲೈಂಜರಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಗ್ರಾಮಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಕಾರ್ಯ ಗ್ರಾಮ ಸೈಮ್ಯಲ್ಲಿ ಶಾಸನದ ಮೂಲಕ ಅನೇಕ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ (ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ) ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಕನಾರ್ಟಿಕದಲ್ಲಿ ಏಲೀನಗೊಂಡ ಹಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು.

ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಱಲೈಂಜರಲ್ಲಿ ಮರಸಭೆಗಳು ರಚನೆಗೊಂಡವು. ಸ್ಥಳೀಯ ಮಂಡಳಿಗಳು (ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ತಾಲೂಕು ಬೋರ್ಡುಗಳು) ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಱೆಂಟಿ-ಒಂಜಿರಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಾರಂಭ ಮಾಡಿದವು. ಆದರೆ ಱಲೈಂಜರಲ್ಲೇ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಉಗಮಕ್ಕೆ ಕರಡು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲಿಗೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಱೆಂಟರಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದವು. ಅದೇ ಹಿಂದಿನ ಮುಂಬ್ಯೇ ಕನಾರ್ಟಕ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಱಲೈಂಜರ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ ಶಾಸನದನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಮುಂಬಯಿ ಕನಾರ್ಟಕ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲಿಗೆ ಬೆಳಗಾವಿ ಮರಸಭೆಯನ್ನು ಱಲೈಂಜರಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ನಿಪಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಱಲೈಂಜರಲ್ಲಿ, ಱಲೈಂಜರಲ್ಲಿ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಱಲೈಂಜರಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಮರಸಭೆಗಳು ರಚನೆಗೊಂಡವು. ಆನಂತರ ಱೆಂಟರಲ್ಲಿ ಮುಂಬ್ಯೇ ಜಿಲ್ಲಾ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳ ಶಾಸನದನ್ನು ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಱೆಂಟಿ ಮುಂಬ್ಯೇ ಬರೊಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳ ಶಾಸನದನ್ನು ವ್ಯಾಪಕ ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿದ ಬರೊಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದವು. ಮದರಾಸು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಱಲೈಂಜರ (ಟೋನ್ ಇಂಪ್ಲೂವ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಕ್ಸ್) ಮರೋಬಿವೃದ್ಧಿ ಶಾಸನದನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ನಗರಾಡಳಿತ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಱಲೈಂಜರಲ್ಲಿ ಟೋಕಲ್ ಫಂಡ್ ಕಾನೂನಿನನ್ನು ಟೋಕಲ್ ಬೋರ್ಡುಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು. ಱಲೈಂಜರ ಶಾಸನದನ್ನು ಪಂಚಾಯಿತಿ ಬೋರ್ಡ್‌ಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಒಂದರಂತೆ ಅಧಿವಾ ಹಲವಾರು ಗ್ರಾಮಗಳ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಒಂದರಂತೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಸ್ಥಳೀಯ ಸುಂಕವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವುದರ ಮೂಲಕ ಱಲೈಂಟ-ಱಲೈಂಜರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹೈದರಾಬಾದ್ ಕನಾರ್ಟಿಕ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದವು. ಕೊಡಗು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಱಲೈಂಟಲ್ಲಿ ಮರಸಭೆಗಳನ್ನು ಸಾಫಿಸಲಾಯಿತು.

ಱಲೈಂಟ ಸಂತರದ ಬದಲಾವಣೆಗಳು

ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನಗರಗಳಿಗೆ ಜನರ ವಲಸೆ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಱಲೈಂಟ ಅಂತರ ಅಂತರ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನಗರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಶೇಕಡಾ ೩೦.೦೧ ಇದ್ದಿತು. ಱಲೈಂಟಲ್ಲಿ ನಗರ

ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇಕಡಾ ೨೮.೮೯ ಇದ್ದಿತು. ಇದು ದೇಶದ ನಗರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಪ್ರಮಾಣವಾದ ಶೇಕಡಾ ೨೫.೬೫ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇದ್ದಿತು. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ತ್ವರಿತಗತಿಯಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಣಗಳು ಮತ್ತು ನಗರಗಳು ಬೆಳೆದಿವೆ, ಅಂದರೆ ರೆಡಿರಲ್ಲಿ ೨೪೫ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ನಗರಗಳು ರೆಡಿರಲ್ಲಿ ೩೧೭ಕ್ಕೆ ಏರಿದ್ದವು. ಹೀಗೆಯೇ ನಗರಗಳು ಮತ್ತು ನಗರ ಸಮುಚ್ಚಯಗಳು ರೆಡಿರಲ್ಲಿ ೨೨ ಇದ್ದರೆ ರೆಡಿರಲ್ಲಿ ೨೨ ಆದವು. ರೆಡಿರ ಕನಾಟಕ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳ ಅಧಿನಿಯಮದನ್ವಯ ಪೌರಾಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಮುಖ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತರಲಾಗಿದೆ. ಈ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿದ್ದು, ಇಡೀ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಅನ್ನಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಕಾಯ್ದಿರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮರಸಭೆಗಳಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಕುದಿಯುವ ನೀರಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ನೈಮ್ಯಲ್ಯಾ ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅನುದಾನ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಪ್ರತೀ ಮರಸಭೆಯು ತನ್ನ ವೆಚ್ಚದ ಅಂದಾಜು ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪಂಗಡ ಹಾಗೂ ದುರು ಲ ವರ್ಗಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಶೇ.೮೮ರಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಮೀಸಲಿದಬೇಕಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿದ್ದವು. ಅವು ಯಾವುವೆಂದರೆ: ೧) ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆ (ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಕಾರ್ಪೋರೇಷನ್) ೨)ನಗರ ಸಭೆ ೩)ಮರಸಭೆ ೪)ಅನುಸೂಚಿತ ಪ್ರದೇಶದ ಸಮಿತಿಗಳು ೫)ನೈಮ್ಯಲ್ಯಾ ಮಂಡಳಿಗಳು. ಕನಾಟಕ ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಕಾರ್ಪೋರೇಷನ್ ಅಧಿನಿಯಮ ರೆಡಿರ ಅನ್ನಯ ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ೨೦೧೦ರಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆಗಳಿದ್ದವು. ಅವೆಂದರೆ: ಬೆಂಗಳೂರು(ರೆಡಿರ): ಹುಬ್ಲಿ-ಧಾರವಾಡ(ರೆಡಿ): ಮೈಸೂರು (ರೆಡಿರ):ಬೆಂಗಾವಿ (ರೆಡಿರ): ಮಂಗಳೂರು (ರೆಡಿರ೦); ಗುಲಬಗಾಂ(ರೆಡಿರ೦); ದಾವಣಿಗೆರ ಹಾಗೂ ಬಳಾರಿ. ರೆಡಿರ ರಲ್ಲಿ ಶಿವಮೊಗ್ಗ-ಭದ್ರಾವತಿ ಕಾರ್ಪೋರೇಷನ್ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಆನಂತರ ಅದನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಅಲ್ಲದೆ ಇಂದಿನ ನಗರ ಸಭೆಗಳು, ಇಲ್ಲಿ ಮರಸಭೆಗಳು ೨೫ ಅನುಸೂಚಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸಮಿತಿಗಳು ಇದ್ದವು. ಈಗ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ೨೦೧೯ ಒಂದೇ ಒಂದು ದಂಡು ಪ್ರದೇಶ (ಕಂಟೋನ್‌ಮೆಂಟ್) ಕಾರ್ಯಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಬೆಳಗಾವಿಯ ದಂಡು ಪ್ರದೇಶ ಮಂಡಳಿ ರೆಡಿರಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ರೆಡಿರ ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರದ ದಂಡು ಪ್ರದೇಶ ಶಾಸನದನ್ವಯ ಈ ಮಂಡಳಿಯ ಆಡಳಿತ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ.

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ನಗರಸಭೆ ಮತ್ತು ಮರಸಭೆಗಳ ಕಾರ್ಯ ಸಮನ್ವಯಕ್ಕಾಗಿ ರೆಡಿರ್-ರೆಡಿರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪೌರ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ರೆಡಿರಲ್ಲಿದ್ದ ಒಟ್ಟು ಪೌರ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಖ್ಯೆ ೮೮,೦೦೦. ರಾಜ್ಯದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ನಗರಸಭೆ/ಮರಸಭೆಗಳಿಗೆ ರೆಡಿರಲ್ಲಿರಿಂದ ನಗದು ಬಹುಮಾನ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದೆ. ನಗರ ಅಥವಾ ಪಟ್ಟಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಅದರಿಂದ ರಾಜ್ಯದ ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರ/ಪಟ್ಟಣಗಳ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಗರಯೋಜನೆ, ನೀರು ಸರಬರಾಜು, ಗೃಹನಿರ್ಮಾಣ, ಒಳಚರಂಡಿ ಹಾಗೂ ಕೊಳಚೆ ನಿರ್ಮಾಣಲನ್ ಮೊದಲಾದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ರೆಡಿರಲ್ಲಿ ಜಕಾತಿ (ಆಕ್ಷಯ್) ರದ್ದುಪಡಿಸಿದ ಒಟ್ಟು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕನಾಟಕವೂ ಒಂದು. ಆಕ್ಷಯ್ ಸುಂಕ, ಪೌರಸಮಿತಿಯ ಆದಾಯದ ಪ್ರಧಾನ ಮೂಲವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಕಾರಣ ಸರ್ಕಾರ ಆಕ್ಷಯ್ ಸುಂಕ ಅನುದಾನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ಭಂಗಿಗಳು (ಜಾಡಮಾಲಿಗಳ) ತಲೆ ಮೇಲೆ ಮಲ ಹೊರುವ ಅನೈಮ್ಯಲ್ಯಾ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಶಾಸನದ ಮೂಲಕ ನಿರ್ವೇಧಿಸಿದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕನಾಟಕವು ದೇಶದಲ್ಲೇ ಮೊದಲನೆಯದು. ರೆಡಿರ ಹೊತ್ತಿಗೇ ಮಲಹೊರುವ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವೇಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದು ಜಾಡಮಾಲಿಗಳನ್ನು ಪೌರಕಾರ್ಮಿಕರೆಂದು ಮರು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಪಂಚಾಯತಿರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಪಂಚಾಯತಿರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತಂದು ಅದರ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ, ರಚನೆ, ಸಂವಿಧಾನ, ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳಿಂದ (೧೯೫೨-೧೯೭೩) ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕನಾರ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಕಾರ್ಯೈಯ ಮೂಲಕ 'ಗ್ರಾಮಸ್ವರಾಜ್' ಮತ್ತು 'ಸ್ವರಾಜ್‌ಗಳ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಆಡಳಿತಾರೂಢಿ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ, ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ತರುವ ಮೂಲಕ ಯಶಸ್ವಿಗೊಳಿಸಿವೆ.

ರಾಜ್ಯ ಮನರ್ ಸಂಘಟನೆಗೊಂಡ ನಂತರ ಇಂಡಿಯಾ ಒಂದು ಒಗ್ಗಾಡಿದ ಸಮಗ್ರವಾದ ಪಂಚಾಯತೀರಾಜ್ ಕಾರ್ಯೈಯ ಇಂಡಿಯಾ ಕನಾರ್ಟಕ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಕಾರ್ಯೈಯ ಮೂಲಕ ಇಂಡಿಯಾ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಕಾರ್ಯೈಯದೆ ಗ್ರಾಮ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು, ತಾಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತಾಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಗಳು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲೆ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪರಿಷತ್‌ಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಮೂರು ಹಂತದ ಈ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು ಮತ್ತು ತಾಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಇರುತ್ತದ್ದು, ಜಿಲ್ಲೆಭಿವೃದ್ಧಿ ಪರಿಷತ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಸಲಹಾ ಮಂಡಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೆಲಸಗಳ ಯೋಜನೆಯ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸದಸ್ಯರುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತಹ ಒಂದು ತಂಡ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳು ತಾಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣಾದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವಂತೆ ನಿರ್ದೇಶಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ತಾಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣಾದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಇಂಡಿಯಾ ವರೆಗೂ ಈ ರೀತಿಯ ಪಂಚಾಯತೀರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮುಂದುವರೆದವು. ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣವನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲು ಹಾಗೂ ಮಂಡಳ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು, ಈ ಹೊದಲಿದ್ದ ಇಂಡಿಯಾ ಕಾರ್ಯೈಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಲಾಯಿತು. ಇಂಡಿಯಾ ಕಾರ್ಯೈಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕನಾರ್ಟಕ ಜಿಲ್ಲೆ ಪರಿಷತ್, ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿ ಸಮಿತಿ, ಮಂಡಳ ಪಂಚಾಯತಿ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಕಾರ್ಯೈಯನ್ನು ಇಂಡಿಯಾ ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಕಾರ್ಯೈಯನ್ನು ಇಂಡಿಯಾ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯತಿಯು ಸೇರ್ವಿಸೆಸ್‌ದೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಜಾರಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ.

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಂಡಿಯಾ ನೂತನ ಪಂಚಾಯತೀರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದವು ಮತ್ತು ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಚುನಾವಣೆಗಳು ಜರುಗಿದವು. ಇಲವಚ ಮೂರ್ಯವಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾರಿಗೂ ಮತ ಚಲಾಯಿಸುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಯಿತು. ಹೊಸ ಕಾರ್ಯೈಯನ್ನು ಮೂರು ಹಂತದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರೇರಿತವಾಗಿ ಆಂತರಿಕ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಗ್ರಾಮಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಂಡಳ ಪಂಚಾಯತಿ ತಾಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿ ಸಮಿತಿಗಳು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲೆಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆ ಪರಿಷತ್‌ಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದವು. ಈ ಹೊಸ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಮಂಡಳ ಪಂಚಾಯತಿ ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲೆ ಪರಿಷತ್‌ಗಳು ಮಾತ್ರ ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾಗಿದ್ದವು. ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿ ಸಮಿತಿಗಳು ಜಿಲ್ಲೆ ಪರಿಷತ್‌ಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಳ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲೆ ಪರಿಷತ್‌ಗಳ ನಡುವೆ ಮೇಲ್ಕಾರಣ ಹಾಗೂ ಸಂಯೋಜನೆಗಳಾಗಿ ಇರುವ ಸಂಸ್ಥೆಯಂತೆ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಹೊಸ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆ ಪರಿಷತ್‌ಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ

ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ವಹಿಸಲಾಯಿತು. ಇವು ಬಹುಪಾಲು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಲೊಡಗಿದವು. ರಾಜ್ಯದ ಹೆಚ್ಚಿನ ರೀತಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಜಿಲ್ಲಾಪರಿಷತ್ ಮತ್ತು ಮಂಡಳಗಳಿಂದ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಬರಲೊಡಗಿದವು. ಶೇ.ಶಂ%ರಮ್ಮೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಖಚಿತಗಳು ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ನೆರವೇರಿತೊಡಗಿತು. ದೊಡ್ಡ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಪ್ರಮಾಣದ ನೀರಾವರಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಎಲ್ಲಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್‌ಗಳಿಗೆ ವಹಿಸಲಾಯಿತು. ಮಂಡಳಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಅಧಿಕಾರದೊಂದಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಿದ (೨೨) ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ವಹಿಸಲಾಯಿತು. ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ ಮತ್ತು ಮಂಡಳಗಳ ವಿಕೇಂದ್ರಿಕೃತ ಆಡಳಿತದ ಪರಿಣಾಮವು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಣಲಾರಂಬಿಸಿದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಅಂದರೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಕರ ಹಾಜರಾತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಿತ ಫಲಿತಾಂಶ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಆಸ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯೇದ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಲಭ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಇಲಾಖೆಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರಾಡಳಿತ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳ ಸೇವೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಸುಧಾರಿತ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾದವು. ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ ಮತ್ತು ಮಂಡಳಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣ ಮೌಲ್ಯ ಮಾಪನಾ ಸಮಿತಿಗಳು ಈ ಸುಧಾರಿತ ಫಲಿತಾಂಶಗಳ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿವೆ.

ಹಿಂದಿನ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಗ್ರಾಮಮಂಡಳಗಳ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯು ಸಾಕಷ್ಟು ಬೃಹದಾಕಾರವಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ಮಂಡಲ ಎಂದರೆ ಹಲವಾರು ಗ್ರಾಮಗಳ ಗುಂಪಾಗಿದ್ದು, ೫,೦೦೦ ರಿಂದ ೧೨,೦೦೦ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಯುಕ್ತ ಗ್ರಾಮಗಳ ಒಕ್ಕಾಟವಾಗಿದೆ. ಇಂದ್ರಾರಲ್ಲಿ ರದ್ದುಗೊಂಡ ಮೊದಲು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೨೫೦೦ ಮಂಡಳಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಇದರಲ್ಲಿನ ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಅಧಿಕಾರಾವಧಿಯು ಇದು ವರ್ಷಗಳಾಗಿತ್ತು. ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯತಿಗೆ ಹಿಂದುಳಿದ ಸಮುದಾಯದವರನ್ನು ನಾಮ ನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಪರಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಜಾತಿ, ಪರಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಪಂಗಡದ ಸಮುದಾಯದವರಿಗಾಗಿ ಶೇ. ೧೮ರಮ್ಮೆ ಸಾಫ್ನಾಗಳ ಮೀಸಲಾತಿ ಜೊತೆಗೆ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೂ ಶೇಕಡಾ ಅಂತಿಮ ಸಾಫ್ನಾಗಳನ್ನು ಮೀಸಲಿಡಲಾಗಿತ್ತು. ಇಂದ್ರಾರ ವರೆಗೂ ಅಂದರೆ ಇದು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತದ ಈ ಪದ್ಧತಿಯು ಮುಂದುವರೆಯಿತು. ಜಿಲ್ಲಾಪರಿಷತ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರು ೮೮೯, ಮತ್ತು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಜಾತಿ, ಪರಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಪಂಗಡದ ಸಮುದಾಯದವರು ಇಂದಿ, ಹಾಗೂ ಅಂದ ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರು ಇದ್ದರು. ೨,೬೯೯ ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ೫೫,೧೮೮ ಅಗಿದ್ದು, ಅವರಲ್ಲಿ ೧೧,೬೯೮ ಸದಸ್ಯರು ಪರಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಜಾತಿ, ಪರಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಪಂಗಡದವರು ಹಾಗೂ ೧೪,೧೫೫ ಸದಸ್ಯರು ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಮಹಿಳೆಯರಿದ್ದರು.

ಕರ್ನಾಟಕ ಪಂಚಾಯತ್ರಾಜ್ಯ ಕಾಯ್ದೆ

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಬಲಪಡಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನವನ್ನು ಸೂಕ್ತ ಹಂತದಲ್ಲಿ ವಿಕೇಂದ್ರಿಕರಣಿದ ಮೂಲಕ ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಹೊಸದಾಗಿ ಪಂಚಾಯತ್ರಾಜ್ ಕಾನೂನನ್ನು ಇಂದ್ರಾ ಮೇ ೧೦ ರಂದು ಸರ್ಕಾರವು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿತು. ಇವುಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯತ್. ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತೆ ಸಮಿತಿ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ತುಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯಾಂಗದ ಇನ್ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ನಂತರ ಕಾರ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಪಂಚಾಯತ್ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಪೂರ್ವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿದ ಕೇತ್ತಿ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಾತ್ತದೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಥಮ

ಪಂಚಾಯತ್ರೆ ರಾಜ್ಯ ಕಾರ್ಯೇ ಇದಾಗಿದ್ದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ, ದಕ್ಷತೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ/ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ೨೫% ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ೩೫% ಮೀಸಲಾತಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಹಾಗೂ ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಚುನಾಯಿತ ಮಂಡಳಿಗಳ ರಚನೆ ಇದರ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಸಾಫನವನ್ನು ಸರದಿ ಮೂಲಕ ಮೀಸಲಾತಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಯಿತು.

ಹೋಸ ಕಾರ್ಯೇಯು ೧೦ನೇ ಮೇ ಇಂಡಿಯಿಂದ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ಸಮಗ್ರವಾದ ಮೂರು ಹಂತದ ಪಂಚಾಯತ್ರೆ ರಾಜ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾಮಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಚುನಾಯಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಪಂಚಾಯತ್ರೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಂವಿಧಾನದ ಇಂಫೋ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಸ ಕಾರ್ಯೇ ರೂಪದ ಈ ಪದ್ಧತಿಯು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಜನರು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರ್ಯೇಯು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಪಂಚಾಯತ್ರೆ ಕಾರ್ಯೇಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ರೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ, ಹಾಗೂ ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್ರೆ ತಾಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ ಜಿಲ್ಲಾಮಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಮೂರು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಯಾವುದೇ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ನಾಮ ನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡುವ ಯಾವುದೇ ಅವಕಾಶಗಳು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂವಿಧಾನದ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿದ ದೇಶದ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ರಾಜ್ಯ ಕನಾರಿಕವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸಕ್ತ ಕಾರ್ಯೇಯ ಅನ್ವಯದಂತೆ ಇಂಡಿಯಾ ಡಿಸೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ೫೬೪೫ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ರೆಗಳಿಗೆ ೨೫೬೫೪ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಒಟ್ಟು ೨೯೮೪೫ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್ರೆಗಳು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ ಗಳಿಗೆ ಇಂಡಿಯಾ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್‌ಗಳಿಗೆ ಇಂಡಿಯಾ ಮತ್ತು ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್ರೆಗಳಿಗೆ ಇಂಡಿಯಾ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯರು ಚುನಾಯಿತರಾದರು. ಸುಮಾರು ಎರಡು ಹೊಟಿಯಪ್ಪು ಮತ್ತದಾರರು ಈ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮತ್ತವನ್ನು ಚೆಲಾಯಿಸಿದರು. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಂಡಿಯಾ-೨೦೦೦ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ೫,೬೨೨ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ರೆಗಳಿಗೆ ಒಟ್ಟು ೨೫,೫೬೨ (೨೦,೮೫೫) ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ ಗಳಿಗೆ ೨೫,೫೬೦ (೨,೬೫೫) ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ ಗಳಿಗೆ ೨೫,೫೬೧ (೫೫೫) ಸದಸ್ಯರುಗಳನ್ನು ಚುನಾಯಿಸಿದರು. (ಆವರಣದಲ್ಲಿರುವುದು ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ).

ನೂತನ ಕಾರ್ಯೇಯಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಯೋಜನಾ ಸಮಿತಿ, ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗ ಮತ್ತು ಶಾಶ್ವತ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗಗಳ ರಚನೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.೪೦ರಪ್ಪು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.೫೬೬೫ರಪ್ಪು ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರು ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಸುವ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯವರಿಗೆ ಶೇ.೮೫೬೫ರಪ್ಪು ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರಿಗೆ ಶೇ.೫೫೬೫ರಪ್ಪು ಸಾಫನಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಪಡೆಯುವ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಎ-ಪ್ರವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಹಿಂದುಳಿದ ಜಾತಿಯವರು ಶೇ.೨೫೬೫ರಪ್ಪು ಸಾಫನಗಳ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಶೇ.೨೫೬೫ರಪ್ಪು ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಬಿ-ಪ್ರವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಶೇ.೧೦ ರಪ್ಪು ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ ಮತ್ತು ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಕಡೆ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಶೇ.೪೦೦೦ರಪ್ಪು ಮೀಸಲು ಸಾಫನಗಳನ್ನು ಎರಡೂ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ೨೫-೧೦-ಇಂಡಿಯಾರಂದು, ಕಾರ್ಯೇ ಕಲಂ ೪ ಮತ್ತು ೫ ಕ್ಕೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ತರುವುದರ ಮೂಲಕ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ರೆಗಳ ಅವಧಿಮೂರ್ವ ಚುನಾವಣೆ

ನಡೆಸುವುದರ ಸಲುವಾಗಿ ಕನಾರ್ಕ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಕಾಯ್ದೆ (ಉನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ) ವಿಶೇಷ ಅಜ್ಞೆ ಐಎಂ(ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆ) ಹೋಷಿಸಲಾಯಿತು. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಐಎಂರ ಕನಾರ್ಕ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ (ವ್ಯವಹರಣೆ) ನಿಯಮಾವಳಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಇದರ ಅನ್ವಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳು ಸಂಭಾವನೆ, ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ಗಳಿಗೆ ವಾರ್ಷಿಕ ಅನುದಾನ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಸಭಾಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಈ ತಿದ್ದುಪಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಉತ್ತರದಾಯಿತ್ವವನ್ನು ಮತ್ತು ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಲು, ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸರ್ಕಾರವು ಪಂಚಾಯತ್ ಜಮಾಬಂದಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದೆ.

೨೦೧೧ನೇ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜ್ಯದ ೪,೧೧ಕೋಟಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ೩.೬೫ ಕೋಟಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಇವರೆಲ್ಲರ ಜೀವನ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದೇ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಧ್ಯೇಯವಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಕೈಗೆ ಉತ್ತರದಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಸುಧಾರಣೆ, ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಲಭ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಸುಧಾರಣೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದು. ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಲ್ಲಿ ನೇರ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆಯು ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರ ಜೀವನ ಮಟ್ಟ ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಬೇಕೆಂದು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿನ ಆಡಳಿತ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣಗೊಳಿಸಿ ಗ್ರಾಮದ ಏಳಿಗೆ ಗ್ರಾಮದ ಜನರೇ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಜಿಲ್ಲಾ ಯೋಜನಾ ಸಮಿತಿ: ರಾಜ್ಯಾಂಗದ ೧೧ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಕಲಂ ೨೪೫(ZD)ರ ಪ್ರಕಾರ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಒಂದರಂತೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಯೋಜನಾ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಲು ಹೊಸ ಕಾಯ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತ್ ಸದಸ್ಯರ ತರಬೇತಿಗಾಗಿ ಮೈಸೂರಿನ ಅಬ್ದುಲ್ ನಜೀರ್ ಸಾರ್ ರಾಜ್ಯ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಲ್ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುವ ಉಪಗ್ರಹ ಕೇಂದ್ರದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಲು ರಾಜ್ಯಾಂತರ ಎಲ್ಲ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಡೆ ದೃಷ್ಟಿ ಎರಡು ಕಡೆ ವಾಕ್ ಶ್ರವಣ ಮೂಲಕ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ತರಬೇತಿಯಲ್ಲಿ ಚಲನಚಿತ್ರಗಳು, ಸ್ಥಳೀಯ ಅಂತರ ಸಂವಾದ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯ ಸಂಘಟನೆಯಂತಹ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪಂಚಾಯತ್ರಾಜ್ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ರಚನೆ, ಗ್ರಾಮಸಭೆ, ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತ್ ನಿಯಮಗಳು ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ಆಯವ್ಯಯ, ಲೆಕ್ಕಪತ್ರ ಮತ್ತು ಜಮಾಬಂದಿ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ, ಪೌಷ್ಟಿಕತೆ, ಶಿಶುಸಂರಕ್ಷಣೆ, ನೀರು ನೈರ್ಮಾಲ್ಯ ಕುರಿತು ವಲಯವಾರು ವಿಚಾರಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಗಳು, ಒಟ್ಟಾರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಯೋಜನೆ ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಪಾತ್ರ, ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಕಂದಾಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಸೇರಿದಂತೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸುಮಾರು ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಗಣಕಾರಣ: ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ಗಳನ್ನು ಗಣಕಾರಿಸುವ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಹಸ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಕೈಗೊಂಡಿದೆ. ಜಮೀನುಗಳ ಸರ್ವೇ ನಂ. ಅವುಗಳ ವಿವರಗಳು, ಸರ್ವ ಕುಟುಂಬ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿ ತೆರಿಗೆ ಇತ್ತೂದಿ ಅಗತ್ಯವಾದ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ತಂತ್ರಾಂಶ ಕುರಿತಂತೆ ತರಬೇತಿದಾರರು ಗ್ರಾಮ

ಪಂಚಾಯಿತಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗೆ ಹಾಗೂ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಿವಿಧ ವಲಯಗಳ ಯೋಜನೆ ಜನಪಡಿಸಿಗಳ ಏಂ ವಲಯಗಳ ಸುಮಾರು ಇಡೀ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ‘ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾಹಿತಿ’ ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅಂತರ್ಜಾರ್ ತಾಣದ (ವೆಬ್‌ಸೈಟ್)ಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಛೇರಿ, ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಕಛೇರಿ, ವಿಧಾನಸೌಧ, ಶಾಸಕರ ಭವನ, ಬಹುಮಹಡಿ ಕಟ್ಟಡ, ಎಲ್ಲಾ ಸಚಿವಾಲಯ ಹಾಗೂ ಇಲಾಖಾ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳ ಕೊರಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮಾಹಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಿರೋಸ್‌ಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಮಾಹಿತಿಗಾಗಿ ಇಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವುದರಿಂದ ತಾಜಾ ಮಾಹಿತಿ ಲಭ್ಯವಾಗಿ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ.

ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ರೋ

ಕರ್ನಾಟಕ ಪಂಚಾಯತ್ರೋರಾಜ್ ಕಾನೂನಿ(ರೆಂಬಿ)ನನ್ನಯ ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ತುಗಳ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಬಲಿಪ್ಪ ಹಾಗೂ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅಧಿಕಾರಗಳುಳ್ಳ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ರೋ ಎಂಬ ಸ್ವಯಂಮಾಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ರೋ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ಆಯಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪುರಸಭೆಗಳು, ನಗರಸಭೆ, ಮಹಾನಗರಪಾಲಿಕೆ, ಸೈಮುಲ್ಯ ಮಂಡಳಿ, ಅಧಿಸೂಚಿತ ಪ್ರದೇಶ ಹಾಗೂ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದೆ. ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಇಬ್ಬರನ್ನು ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಹಾಗೂ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರೆಂದು ಅಯ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಹೀಗೆ ಆಯ್ಯೆಯಾದವರು ಸರಕಾರ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಿದಷ್ಟು ಸಂಬಳ, ಸಾರಿಗೆ ಭಕ್ತೆ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆಯುವರು. ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ರೋನ ಅಧ್ಯಕ್ಷ/ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷ ಸಾಫಾರಿಗೆ ಮೀಸಲಾತಿ ಇರುತ್ತದೆ.

ಗ್ರಾಮ, ತಾಲೂಕು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ಚುನಾವಣೆ ಕುರಿತಂತೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಜ ರಚಿಸಿದೆ. ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿ ದರ್ಜೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ರೋನ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿಯ ಆಡಳಿತದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಭಾಗ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ, ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಹಣಕಾಸಿನ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಸಿಬ್ಬಂದಿ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಮೇಲೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಪರಮಾಧಿಕಾರವಿರುತ್ತದೆ. ಸೈಸರ್‌ಗಿರಿಕ ವಿಪತ್ತಿ ಬರಗಾಲದಂತಹ ತುರ್ತು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಹಾರಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವರು. ಹೊಸ ಕಾನೂನಿನನ್ನಯ ಜಿಲ್ಲೆಗೊಂದರಂತೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಯೋಜನಾ ಸಮಿತಿಗಳ ರಚನೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿದ್ಯಾನ್ಯಾಸ ಆಡಳಿತ (e-Governance), ಯೋಜನೆಯ ಅಂಗವಾಗಿ ‘ಪ್ರಗತಿ’ ಎಂಬ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸಾಫಿಸಿ, ಹಲವಾರು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ನೀಡಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ್ದು, ಹಲವಾರು ಕಡೆ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರತವಾಗಿವೆ.

ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿಯ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು: ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅಗತ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದು, ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿ ನಡುವೆ ಪರಸ್ಪರ ಸಾಮರಸ್ಯ ಉಂಟು ಮಾಡುವುದು, ಅವು ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯ ಕಾರ್ಯಪಾಲನೆ ಪ್ರಗತಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುವುದು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ಕಾಯ್ದೆಯಲ್ಲಿ ನಿಗದಿಗೊಳಿಸಿರುವಂತೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿಯು ೧೦ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾಗುವುದು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದವುವೆಂದರೆ, ೧. ವ್ಯವಸಾಯ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ೨. ಭೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಭೂಸಾರ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ೩. ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ,

ಇ. ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ, ಹೈನುಗಾರಿಕೆ, ಝ. ಆಹಾರ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ೬. ಸಣ್ಣ ಕ್ಯಾರಿಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ೭. ಗ್ರಾಮೀಣ ವಸತಿ, ಸ್ನೇಹಾಲ್ಯ, ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಮೂರ್ಚೆಕೆ, ೮. ರಸ್ತೆಗಳು, ಕಟ್ಟಡಗಳು, ಸೇತುವೆ ನಿರ್ಮಾಣ ೯. ಅಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಇಂಥನ ಬಳಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ೧೦. ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಬಡತನ ನಿರ್ಮಾಲನೆ ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ, ೧೧. ಪ್ರಾಥಮಿಕ, ಪ್ರೌಢ, ವೃತ್ತಿ ಹಾಗೂ ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನಿರ್ವಹಣೆ, ೧೨. ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲ್ಲಿ. ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ, ಪರಿಶೀಲನೆ ಜಾತಿ, ಪರಿಶೀಲನೆ ಪಂಗಡ ಕಲ್ಯಾಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ ಇಲ್ಲಿ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ೧೩. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಹಾರ ಸರಬರಾಜು, ೧೪. ಗ್ರಾಮೀಣ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿರಳೆ, ೧೫. ಸಹಕಾರ, ೧೬. ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳು. ಸರ್ಕಾರವು ಇತ್ತೀಚಿಗೆ (೨೦೦೨) ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತ್ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನವೆಂಬರ್ ಮಾಹದೆಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಗ್ರಾಮಸಭೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವಂತೆ ಹಾಗೂ ತಲೆಮೇಲೆ ಮಲ ಹೊರುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿರ್ಮಾಲನೆ ಮಾಡಲು ಸಹ ೨೦೧೧ರಲ್ಲಿ ಸುತ್ತೋಲೆ ಹೊರಡಿಸಿದೆ.

ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿ: ಇಂಡಿಯ ಕನಾರಿಕ ಪಂಚಾಯತ್ರೋಜ್ ಕಾಯ್ದೆಯು ಪ್ರತಿ ತಾಲೂಕಿಗೆ ಒಂದರಂತೆ ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿ ರಚನೆಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡಿದೆ. ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನೂ ಜೊಂಡ ಇವು ಆಯಾ ತಾಲೂಕಿನ ನಗರ ಸಭೆ ಮರಸಭೆಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಉಳಿದವು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿವೆ. ತಾಲೂಕಿನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಲೋಕಸಭೆ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನಸಭೆ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಮೊಣಾವಾಗಿ ಇಲ್ಲವೇ ಭಾಗಗಳಾಗಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರು, ಆಯಾ ತಾಲೂಕಿನ ಮತದಾರರು ಎಂದು ನೊಂದಾಯಿಸಲ್ಪಟಿ ಲೋಕಸಭೆ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯಸಭೆ ಸದಸ್ಯರು ಇದರ ಸದಸ್ಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಜಟಿಲವಟಿಕೆಗಳು ಯಾವುದೆಂದರೆ ವ್ಯವಸಾಯ ಹಾಗೂ ಅದರ ವಿಸ್ತರಣೆ ಯೋಜನೆಗಳು, ಜಮೀನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಭೂಸಾರ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ಪಶುಪಾಲನೆ ಹಾಗೂ ಹೈನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ, ಗ್ರಹ ಕ್ಯಾರಿಕೆ, ಗ್ರಾಮೀಣ ವಸತಿ ಯೋಜನೆ, ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಯೋಜನೆ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ನೇಹಾಲ್ಯ, ರಸ್ತೆ ಚರಂಡಿಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ, ಗ್ರಾಮೀಣ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿರಳೆ ಹಾಗೂ ಸಹಕಾರ ಜಟಿಲವಟಿಕೆಗಳು.

ಮರಸಭೆಗಳು

೧೮೫೦ರ ಕಾಯ್ದೆಯ ಪ್ರಕಾರ, ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಕರ್ಮಿಷಣರ್ಗಳ ಅಳ್ಳಿಕೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಾರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ೧೯೬೫ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಉಳಿದ ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಇಂತಹುದೇ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಹಾಗೂ ೧೯೭೨ ಮತ್ತು ೧೯೭೪ರಲ್ಲಿ ಈ ಪೌರಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಶಾಸನಬದ್ಧ ನೇಲೆ ನೀಡಲಾಯಿತು.

ಒಳಿಂಧ ನಂತರದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯನಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಂಡಂತೆ, ಮೂಲಭೂತ ಪೌರಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸುವ ಹಾಗೂ ಜನೋಪಯೋಗಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಿದೆ. ಸರ್ಕಾರವು ಸಹ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸದ್ಯಾಗೊಳ್ಳಲು ಹಾಗೂ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವುಗಳ ವರಮಾನ ಅಧಿಕೊಳ್ಳುವ ದಿನೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಆರ್ಥಿಕ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಯೋಜಿಸಿ ಅವುಗಳ ತೆರಿಗೆ ಜಾಲವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ೧೯೫೧ರ ಮರಸಭೆಗಳ ಕಾಯ್ದೆಯು ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರು ತಮ್ಮಾಳೆಗೇ ಅಧ್ಯಕ್ಷ, ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನು ಚುನಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಕ್ಕು

ನೀಡಿತು. ಅಧಿಕಾರ ವಿಕೇಂದ್ರಿಕರಣ, ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಗತಿಪರ ಹೆಚ್ಚೆಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಶಕ್ತಿ ಸಂವರ್ಧನೆಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಮನವಿಂಗಡಣ ನಂತರ, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಮನವಿನಿರ್ವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಮತ್ತು ಏಕರೂಪವಾದ ಕಾನೂನನ್ನು ರೈಲ್ವೇರ ಏಪ್ರಿಲ್ ಒಂದರಿಂದ ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು.

ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು

ಕನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಗರ ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಏದು ಬಗೆ ಇದೆ. ೧) ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆ (ಸಿಟಿ ಮನವಿನಿರ್ವಾ ಕಾರ್ಪೋರೇಷನ್), ೨) ನಗರ ಸಭೆಗಳು (ಸಿಟಿ ಮನವಿನಿರ್ವಾ ಕೌನ್ಸಿಲ್), ೩) ಮರಸಭೆಗಳು (ಟೋನ್ ಮನವಿನಿರ್ವಾ ಕೌನ್ಸಿಲ್), ೪) ಅಧಿಸೂಚಿತ ಪ್ರದೇಶ ಸಮಿತಿ (ನೋಟಿಫೈಡ್ ವಿರಿಯ ಕಮಿಟಿ) ಮತ್ತು ೫) ನೈಮುಳ್ಳೆ ಮಂಡಳಿಗಳು. ರೈಲ್ವೇರ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರಪಾಲಿಕೆಯ ಅಧಿನಿಯಮ ಮತ್ತು ಮುಂಬಯಿ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಮಹಾನಗರಪಾಲಿಕೆ ರೈಲ್ವೇರ ಅಧಿನಿಯಮದ ಬದಲಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದ ರೈಲ್ವೇರ ಕನಾಟಕ ಮರಸಭೆಗಳ ಉನೆಯ ಅಧಿನಿಯಮ ಮತ್ತು ರೈಲ್ವೇರ ಕನಾಟಕ ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆಗಳ ಅಧಿನಿಯಮದನ್ಯಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ರೈಲ್ವೆರ-ಲೋರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಆರು ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆಗಳು (ಕಾರ್ಪೋರೇಷನ್), ೨೨ ನಗರ ಪಾಲಿಕೆಗಳು, ೨೧೯ ಮರಸಭೆಗಳು, ಒಂಭತ್ತು ಅಧಿಸೂಚಿತ ಪ್ರದೇಶ ಸಮಿತಿಗಳು ಮತ್ತು ಎರಡು ನೈಮುಳ್ಳೆ ಮಂಡಳಿಗಳಲ್ಲದೆ ರೈಲ್ವೆ ಟೋನ್ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು (ರೈಲ್ವೆ) ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಕೆಲವು ವಿಶೇಷ ಉದ್ದೇಶದ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಗಳಿದ್ದವು.

ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆ: ಎರಡು ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲದಪ್ಪೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇರುವೆಡೆ ಮಹಾನಗರಪಾಲಿಕೆ (ಕಾರ್ಪೋರೇಷನ್) ಇರಬಹುದು. ರೈಲ್ವೆರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಆರು ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆಗಳಿದ್ದವು. ಅವೆಂದರೆ, ೧. ಬೆಂಗಳೂರು, ೨. ಮುಂಬಯಿ-ಧಾರವಾಡ, ೩. ಮೈಸೂರು, ೪. ಬೆಳಗಾವಿ, ೫. ಮಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ೬. ಕಲ್ಕಾರ್, ರೈಲ್ವೆರಲ್ಲಿ ಅಂಗೇಕ್ಕೆತವಾದ ರೈಲ್ವೆರ ಕನಾಟಕ ಹೋರ ಕಾರ್ಪೋರೇಷನ್ (ತಿದ್ದುಪಡಿ) ಮಸೂದೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಹೊಸದಾಗಿ ರಚಿಸಿದ ಕಾರ್ಪೋರೇಷನ್‌ಗಳ ಮೇಯರ್ ಉಪಮೇಯರ್ ಮತ್ತು ಪ್ರಥಮ ಸದಸ್ಯರುಗಳನ್ನು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರ ಸಕೂರಕ್ಕಿಢಿ. ರೈಲ್ವೆರಲ್ಲಿ ಸುಂಕವನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸಿದ್ದರಿಂದಾದ ನಷ್ಟವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ರೈಲ್ವೆರ-ಲೋರಲ್ಲಿ ಆರು ಕಾರ್ಪೋರೇಷನ್‌ಗಳಿಗೆ ರೈ.೨೫ ಕೋಟಿ ರೂ.೮೯೬೪೪೦ ಅನುದಾನವನ್ನು ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಅದರ ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ರೈ.೧೦ ಕೋಟಿ ರೂ.೮೯೬೮೦ ಅನುದಾನವನ್ನು ಕೊಡಿದ್ದಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ರೈಲ್ವೆರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಕಾರ್ಪೋರೇಷನ್‌ಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಒಟ್ಟು ಮೊತ್ತ ೧೯.೮೫ ಕೋಟಿ ರೂ. ಮತ್ತು ಮುಂಬಯಿ-ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ೨.೮೮ ಕೋಟಿ ರೂ.೫೮೫೫೫೫೦ ಅನುದಾನವನ್ನು ಕೊಡಿದ್ದಿರುತ್ತದೆ. ರೈಲ್ವೆರ-ಲೋರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಮುಂಬಯಿ-ಧಾರವಾಡ ಕಾರ್ಪೋರೇಷನ್‌ಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಇಂತಹ ಮೊತ್ತ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ರೈ.೪೬೪ ಮತ್ತು ೮.೩೫ ಕೋಟಿ ರೂ ಅಗಿತ್ತು. ಈ ಅಧಿನಿಯಮದನ್ಯಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನಿಗಮ ಹಾಗೂ ಮಂಡಳೀಗೂ ಬವತ್ತಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲದ ಹಾಗೂ ಒಂದು ನೂರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಲ್ಲದ ಸದಸ್ಯರು ಏದು ವರ್ಷಕ್ಕಾಗಿ ನೇರವಾಗಿ ಚುನಾಯಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗಳು, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಬುಡಕಬ್ಬಗಳು, ಸ್ನೇಹಿಯರು ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗಾಗಿ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಕಾಯ್ದಿರಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಗರವನ್ನು ಭಾಗಶಃ ಅಧಿವಾ ಇಡಿಯಾಗಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ವಿಧಾನಸಭಾ ಸದಸ್ಯರು ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಜಲಾಯಿಸುವ ಹಕ್ಕು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಸದಸ್ಯರೊಳಗಿಂದ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಅವಧಿಗಾಗಿ ಮೇಯರ್ ಮತ್ತು ಉಪಮೇಯರ್ ಅವರನ್ನು ಆಯ್ದು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿಗಳಿರುತ್ತವೆ: ೧. ತರಿಗೆ ವಿಧಿಸುವ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಿತಿ, ೨. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು

ಕರ್ನಾಟಕ ಕ್ರಿಯೆ

ಇ.ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಾಮಗಾರಿ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಮಿತಿಯ ಲೂ ಸದಸ್ಯರುಗಳೊಳಗಿಂದ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಅವಧಿಗಾಗಿ ಆಯ್ದು ಮಾಡಿದ ಏಳು ಸದಸ್ಯರಿರುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರೊಳಗಿಂದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನು ಆಯ್ದು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೇಯರ್ ಮತ್ತು ಉಪಮೇಯರ್ ಪದನಿರ್ವಹಿತ ಸದಸ್ಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆಯುಕ್ತರು ಆಡಳಿತ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಬೃಹತ್ ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ಹಾಲೆ

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದ ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಆಡಳಿತದ ಉಗಮವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ಮಾರ್ಚ್ ೧೯೩೧ರಲ್ಲಿ ಹಳೇ ಬೆಂಗಳೂರುಪೇಟೆಗೆ ಒಂದು ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಮಂಡಳಿಯನ್ನು ಸಾಫಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಮಂಡಳಿಯ ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ೨೧ನೇ ಮಾರ್ಚ್ ೧೯೩೧ರಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಬೆಂಗಳೂರು ತಾಲೂಕಿನ ಅಮೀಲಾರರನ್ನು ಈ ಮಂಡಳಿಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಕ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಲಾಯಿತು. ಕ್ರಮೇಣ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಮೂರ್ಖಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದ ದಂಡು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸಿವಿಲ್ ಮಿಲಿಟರಿ ಸ್ವೇಚ್ಛಾ ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಮಂಡಳಿಯನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಮೈಸೂರಿನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷರು ೧೮೮೧ರಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಪುನರ್ ಹಸ್ತಾಂತರಿಸುವ (Rendition) ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ ಕಾರಣ ಸಿವಿಲ್ ಮಿಲಿಟರಿ ಸ್ವೇಚ್ಛಾ ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಮಂಡಳಿಯ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ರೆಸಿದೆಂಟರ್ ಉಸ್ತುವಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಕಾಲ ಮುಂದುವರಿಸಿತು. ದಂಡು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ೧೯೦೧ರಲ್ಲಿ ಇನ್‌ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಆಡಳಿತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ಮುಂದುವರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗೆ



ರೇಖೀಯರಲ್ಲಿ ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಕಮೀಷನರರನ್ನು ಪ್ರಥಮ ಭಾರಿಗೆ ನೇಮಿಸಲಾಯಿತು. ಅನಂತರ ನಗರದ ಏಕರೀತಿಯ ಆಡಳಿತದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ರೇಳೀರಲ್ಲಿ ನಗರ ಮತ್ತು ಸಿವಿಲ್ ಮಿಲಿಟರಿ ಸೈನ್ಯನ್ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿ ಮಂಡಳಿಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿ ಬಂದೇ ರೀತಿಯ ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಆಳ್ಕಾಕೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು. ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಅನ್ನು ರೇಖೀಕರಿಸಿ ಕನಾಟಕ ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಮಹಾನಗರಪಾಲಿಕೆಯಿಂದ ಮನರ್ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ನಗರವು ಶೀಪ್ರವಾಗಿ ವಿಸ್ತರಣೆ ಹೊಂದಿ ಅಗಾಧವಾದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಕಾರಣ ೨೦೦೯ರಲ್ಲಿ ಇದರ ಸರಹದ್ದನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ “ಬೃಹತ್ ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆ”ಯಿಂದ ಮನರ್ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿ ಹೊಸ ಆಡಳಿತ ಸ್ಪರ್ಧಾಪವನ್ನು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ತರಲಾಯಿತು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಬೃಹತ್ ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆಯು ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳು, ಸೈಮಾರ್ಟ್‌ಕರಣ, ಆರೋಗ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಕ್ಯಾರಿಕಾ ವಸಾಹತುಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಶುದ್ಧ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮೊದಲಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಜನತೆಗೆ ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಬದ್ದವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಮಹಾನಗರದ ಅಗತ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಾದ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ, ಶುದ್ಧ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಇತರೆ ನಿರ್ಮಲೀಕರಣದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ಸ್ವಾಯತ್ತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ, ನಿಗಮ ಹಾಗೂ ಮಂಡಳಿಗಳಿಂದ ಏಕರೂಪವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆಯ ಮೂಲಭೂತ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಬೃಹತ್ ನಗರ ಪಾಲಿಕೆಯು ರೇಖೀಯರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೊಂಡ ಕನಾಟಕ ಭಿಕ್ಷಾಟಣಾ ನಿಷೇಧ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿರುತ್ತದೆ.

ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ ನಗರಪಾಲಿಕೆ, ನಗರಸಭೆಗಳು, ಮರಸಭೆಗಳು ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯತ್ ಗಳಿಂದ ದಿನಾಂಕ:೧೦-೧೦-೨೦೦೦ದಿಂದ ಜಾರಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಭಿಕ್ಷುಕರ ಕರವನ್ನು ವಿಧಿಸಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಶುಲ್ಕ ವಸೂಲಿ ಮಾಡಿ ಜಮಾ ಮಾಡಲು ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೇಂದ್ರ ಪರಿಹಾರ ಸಮಿತಿ (ಸಿಆರೋಸಿ)

ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಮನರ್ ವಸತಿ ತರಬೇತಿ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಯೋಜನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು:- ಕನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕನಾಟಕ ಭಿಕ್ಷಾಟಣಾ ನಿಷೇಧ ಕಾಯ್ದೆ ರೇಖೀ ರ ಪ್ರಕಾರ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಯನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಈ ಕಾಯ್ದೆಯಡಿ ಬಂಧಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ನಿಯಮಾನುಸಾರ ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಪರಿಹಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಹಾರ ಮತ್ತು ಮನರ್ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯೆಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ‘ಕೇಂದ್ರ ಪರಿಹಾರ ಸಮಿತಿ’ ಇದ್ದು, ಮೂರು ಅಧಿಕಾರಿ ಸದಸ್ಯರು ನಾಲ್ಕು ಅಧಿಕಾರೀತರ ಸದಸ್ಯರಿತಾರ್ಥ. ಸಮಿತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ನೇಮಿಸುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲೆ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ‘ಸ್ಥಳೀಯ ಪರಿಹಾರ ಸಮಿತಿ’ಗಳಿದ್ದು ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಲಿ ಇಳಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಪರಿಹಾರ ಸಮಿತಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ೫೦-೫-೨೦೧೧ರ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ೧೦೯೫ ಜನ ನಿರಾಶ್ರಿತರು ಉಳಿದಿದ್ದರು.

ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯಡಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಈ ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಪರಿಹಾರ ಅಥವಾ ಮನರ್ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ರೇಳೀರ ಮುಂಚೆಯೇ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ರೇಳೀರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಉತ್ತರ ತಾಲೂಕಿಗೆ ಸೇರಿದ ಶ್ರೀಗಂಧಿ ಕಾವಲ್ ಮತ್ತು ಸಜ್ಜಪೊಳ್ಳೆ ಗ್ರಾಮಗಳ ವಿವಿಧ ಸರ್ವೇನಂಬರುಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಸುಮಾರು ೫೦೮ ಎಕರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಪಡೆದುಹೊಂಡು, ರೇಳೀರಲ್ಲಿ ಮನರ್ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ₹ ೨೫೩೬.೨೦ ಲಕ್ಷ ಜಮೆಯಾಗಿದ್ದು ಒಟ್ಟು ₹ ೬.೫೬.೬೨.೨೧೦ ಗಳು ವೆಚ್ಚವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿರುವ ನಿರಾಶ್ರಿತರಿಗೆ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ, ಬಿಡುಗಡೆಯಾದ ನಂತರ ಮನಃ ಭಿಕ್ಷಾಟನಾ ವೃತ್ತಿಗೆ ಮರಳಬಾರದೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಏಪಿಫಿ ವೃತ್ತಿಗಳಾದ ಬಡಗಿ, ಕಮಾರ್ತಿಕೆ, ಹೊಲಿಗೆ, ಬುಕ್ ಬ್ರೈಡಿಂಗ್, ತಂಗಿನನಾರು ಉದ್ಯಮ, ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ತೋಟಗಾರಿಕಾ ತರಬೇತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಇಂದ್ರ ನಿರಾಶ್ರಿತರಿಗೆ ಇಸೆಂಬರ್ ೨೦೦೯ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ತರಬೇತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ ಆ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿರಾಶ್ರಿತರಿಗೆ ಹೈನುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಹಾಲನ್ನು ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಮೂರ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ತರಬೇತಿ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೆ ದಿನವೂಂದಕ್ಕೆ ಇದು ರೂಪಾಯಿಯಂತೆ ದಿನಗೂಲಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯವಸಾಯ ಯೋಗ್ಯ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿತು ಬೇಕಾಗುವ ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಈ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಪರಿಹಾರ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಪರಿಹಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಾಶ್ರಿತರಿಗೆ ಪ್ರತಿ ದಿನ ಎರಡು ಉಟ, ತಿಂಡಿ, ಸಮವಸ್ತು, ಹಾಸಿಗೆ-ಹೊಡಿಕೆ, ಸೋಪು, ಎಣ್ಣೆ, ಹಲ್ಲುಪುಡಿ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಪರಿಹಾರ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಒಂದು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಘಟಕವಿದ್ದು, ಒಬ್ಬ ವ್ಯೇದ್ಯಾಧಿಕಾರಿ ಮತ್ತು ಮಾರಕ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಇಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಮಾನಸಿಕ ಅಸ್ವಸ್ಥ ನಿರಾಶ್ರಿತರಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಒಂದಿಗೆ ಮಾನಸಿಕ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆಯಿಂದ ನರಜಿವ ನಿರಾಶ್ರಿತರಿಗೆ ಉಚಿತ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಉಳಿದ ಒಳಿನ ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಪರಿಹಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ನಿರಾಶ್ರಿತರಿಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಅಸ್ವತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಕೊಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸುಮಾರು ೩೦ ಅನ್ಕೆರಸ್ಥರು ಅಕ್ಕರ ಜ್ಞಾನ ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪೌರಾಢಿತ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ

ಪೌರಾಢಿತ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯವು ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದು, ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಕನಾರ್ಕ ಮರಸಭೆಗಳ ಅಧಿನಿಯಮ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪದ್ಧತಿವಾದ ಅಧಿಕಾರದನ್ವಯ ಹಾಲೆ ಎಂಟು ಕಾರ್ಮೋರೇಷನ್‌ಗಳು, ಇಲ್ಲ ನಗರ ಸಭೆಗಳು ಇತ್ತೀಚ್ಯಾಪಿಸಬೇಕಾಗಿ ಪಂಚಾಯಿತೀಗಳು, ಅರು ಅಧಿಸೂಚಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಜನಗಣತಿ ಪಟ್ಟಣಗಳಿವೆ. ಸಂವಿಧಾನದ ಇಳಿನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಕನಾರ್ಕ ಸರ್ಕಾರವು ನಗರಪಾಲಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ನಗರ/ಪಟ್ಟಣ ನಗರಸಭೆ, ಮರಸಭೆಗಳು ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮತ್ತು ಅಧಿಸೂಚಿತ ಪ್ರದೇಶ ಸಮಿತಿಗಳು ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಹಂತದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಜಿಲ್ಲಾ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿಕೋಶಗಳ ಯೋಜನಾ ನಿರ್ದೇಶಕರ ಮೂಲಕ ನಿಯಂತ್ರಿಸಿ, ಕಾರ್ಯವಿಧಾನವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರದ ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗದಿಂದ ಧನ ಸಹಾಯ ಪಡೆದು, ನೀರು ಸರಬರಾಜು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿರಿಂದ ಘನ ತಾಜ್ಜ್ಞಾನ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತವೆ. ನಗರ/ಪಟ್ಟಣ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ଜୀବନ ତାତ୍ତ୍ଵାଳୋକଣରେ ନଗର ଶଖରେ ସଂହାରର ସଂଖ୍ୟା ଅନୁକ୍ରମ (2011ର ଜାନଗତି, ଅଭିଭାବକ....)

କୌଲାଙ୍କ	ମୁକ୍ତାନାମର ବାର୍ଷିକ	ସାମରଶ୍ଵର	ମୁରମଧ୍ୟ	ପ୍ରକୃତି ପରିବାହୀ	ଅଧିକାରୀଙ୍କ ପ୍ରଦର୍ଶନ	ଜାନଗତି ଅନୁକ୍ରମ
ପ୍ରକାଶ ଚନ୍ଦ୍ର						
ପଞ୍ଚମିଦ୍ରି	ନିଯାମି	ପଞ୍ଚମିଦ୍ରି	ନିଯାମି	ନିଯାମି		
ଅଧିକେ		ଅଧିକେ				
ରାଯୁଷ୍ୟବାଗ				ରାଯୁଷ୍ୟବାଗ ରୁଦ୍ଧି		
ଗୋଟକେ	ଗୋଟକେ	ମୁରମଧ୍ୟ	ଗୋଟକେ	ଫୁଲାର୍ବ		
ମୁକ୍ତିଠ	ମୁକ୍ତିଠ	ମୁରମଧ୍ୟ	ମୁକ୍ତିଠ	(ପ୍ରକାଶ କଟାଇଲେନ୍ତିରେ)		
ପ୍ରକାଶମି	ପ୍ରକାଶମି				କଟାଇଲୁ, ଆଶି ଫୁଲି, କାଂବିଜ କାତି, ଛଂଡ଼ିଲି, ମୁକ୍ତି, ଜୀବନକ ଦ୍ରୁଷ୍ଟି, କୈରାନ୍ତ ବାବି, ମୁକ୍ତି, ଯୁଲାଇୟ,	
ବିନାନାମ୍ବାର୍					ବିନାନାମ୍ବାର	ବିନାନାମ୍ବାର ନିଯାମି, ଲାଇଂଡ୍
ସଂପରିବା				ପ୍ରକାଶମଳାଗ		
ପରସାର୍ଦ୍ଦ		ପରସାର୍ଦ୍ଦ	ପରସାର୍ଦ୍ଦ			
ରାମମୁଖଗର୍						
ବାଗଲକ୍ଷେତ୍ର ଜପ						
ଜମମିନି		ରାମକଣ୍ଠ ବନଶପୁର	ରାମକଣ୍ଠ	ଶୁରଦାଳୀ		
ଜଙ୍ଗଳ					ଜଙ୍ଗଳ	
ମୁଦ୍ରାଳେ					ମୁଦ୍ରାଳେ	
ବନଦାମି					ବନଦାମି	
ବାଗଲକ୍ଷେତ୍ର ଜପ						
ମନଗର		ମନଗର	ମନଗର			

ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಪ್ರಾಣಿ	ಜಿವಾಂಶಾಸ್ತರ	ಜಿವಾಂಶಾಸ್ತರ	ಜಿವಾಂಶಾಸ್ತರ
ಜಾಂಡಿ	ಜಾಂಡಿ	ಜಾಂಡಿ	ಜಾಂಡಿ
ಸಿಂಧಗಿ	ಸಿಂಧಗಿ	ಸಿಂಧಗಿ	ಸಿಂಧಗಿ
ಉಸದೆನ ಬಾಗೋಳಾಡಿ	ಉಸದೆನ ಬಾಗೋಳಾಡಿ	ಉಸದೆನ ಬಾಗೋಳಾಡಿ	ಉಸದೆನ ಬಾಗೋಳಾಡಿ
ಮುದ್ದೆಯಾಳ	ಕಾಳಿಕೆಂಡೆ ಮುದ್ದೆಯಾಳ	ಕಾಳಿಕೆಂಡೆ ಮುದ್ದೆಯಾಳ	ಕಾಳಿಕೆಂಡೆ ಮುದ್ದೆಯಾಳ
ಜಿದರ್	ಜಿದರ್	ಜಿದರ್	ಜಿದರ್
ಉಸದೆಕ್ಕಲ್ಲು	ಉಸದೆಕ್ಕಲ್ಲು	ಉಸದೆಕ್ಕಲ್ಲು	ಉಸದೆಕ್ಕಲ್ಲು
ಫೂಲ್	ಫೂಲ್	ಫೂಲ್	ಫೂಲ್
ಜಿರಾದ್	ಜಿರಾದ್	ಜಿರಾದ್	ಜಿರಾದ್
ಹುದ್ದು	ಹುದ್ದು	ಹುದ್ದು	ಹುದ್ದು
ಚಟ್ಟಗೂಡು	ಚಟ್ಟಗೂಡು	ಚಟ್ಟಗೂಡು	ಚಟ್ಟಗೂಡು
ರಾಯುಂಟಾರ್	ರಾಯುಂಟಾರ್	ರಾಯುಂಟಾರ್	ರಾಯುಂಟಾರ್
ರಾಯುಂಟಾರ್	ರಾಯುಂಟಾರ್	ರಾಯುಂಟಾರ್	ರಾಯುಂಟಾರ್
ಲಂಗಸಂಗೊರು	ಲಂಗಸಂಗೊರು	ಮುಂಪೊರ್	ಮುಂಪೊರ್
ದೇವಾಗಾರ	ದೇವಾಗಾರ	ದೇವಾಗಾರ	ದೇವಾಗಾರ
ಮೂರ್ಕಿ	ಮೂರ್ಕಿ	ಮೂರ್ಕಿ	ಮೂರ್ಕಿ
ಸಿಂಧನೆರು	ಸಿಂಧನೆರು	ಸಿಂಧನೆರು	ಸಿಂಧನೆರು
ಕೊಷ್ಟಾಳ	ಕೊಷ್ಟಾಳ	ಕೊಷ್ಟಾಳ	ಕೊಷ್ಟಾಳ
ಯುಲಜಾಗ್	ಯುಲಜಾಗ್	ಯುಲಜಾಗ್	ಯುಲಜಾಗ್
ಕುಂಕ್ರಿ	ಕುಂಕ್ರಿ	ಕುಂಕ್ರಿ	ಕುಂಕ್ರಿ

ଗର୍ବନୀପତି	ଗର୍ବନୀପତି																			
କେଳେହୁଙ୍କ	କେଳେହୁଙ୍କ																			
ଗନ୍ଧାର୍ଜୁ	ଗନ୍ଧାର୍ଜୁ																			
ନରସଂଦ		ନରସଂଦ																		
ମୋହେ		ମୋହେ ଗଜିଲଙ୍କ ଗଢ଼																		
ଗପଗ		ଗପଗ-ଜ୍ଞାନୀୟ																		
ଶିରକୁଣ୍ଡ		ଲକ୍ଷ୍ମୀର ଶିରକୁଣ୍ଡ																		
ମୁଣ୍ଡରଣୀ		ମୁଣ୍ଡରଣୀ																		
ଫରଜାଜ୍ଞ		ଅଳ୍ପାଜ୍ଞ																		
ଫରଜାଜ୍ଞ		ଫରଜାଜ୍ଞ- ଫରଜାଜ୍ଞ																		
ନଦୀରସଂଦ		ଅଶ୍ରେଷ୍ଟ ନଦୀରସଂଦ																		
ମୁଖ୍ୟତ୍ତ		ମୁଖ୍ୟତ୍ତ																		
ଶଲଭାସିଗୀ																				
ଚନ୍ଦ୍ରମେଳାଙ୍କ																				
କରମାର		କରମାର																		
ମୁହୂର୍ତ୍ତ																				
କେଳେହୁଙ୍କ																				
ଶିରକୁଣ୍ଡ																				
ମୁଣ୍ଡରଣୀ																				
ପରୀ																				
ଅଶ୍ରେଷ୍ଟ																				

ಕರ್ಮಣಿಕ	ಕರ್ಮಣಿಕ	ಕರ್ಮಣಿಕ	ಕರ್ಮಣಿಕ
ಸಿದ್ಧಾತ್ಮರ	ಸಿದ್ಧಾತ್ಮರ	ಸಿದ್ಧಾತ್ಮರ	ಸಿದ್ಧಾತ್ಮರ
ಹೆಂಡಾನ್ವರ	ಹೆಂಡಾನ್ವರ	ಹೆಂಡಾನ್ವರ	ಹೆಂಡಾನ್ವರ
ಫಟ್ಟಳ	ಫಟ್ಟಳ	ಫಟ್ಟಳ	ಫಟ್ಟಳ
ಹಾಡೆಂ ಜ್ಯೇ	ಹಾಡೆಂ ಜ್ಯೇ	ಹಾಡೆಂ ಜ್ಯೇ	ಹಾಡೆಂ ಜ್ಯೇ
ಶಿಗ್ಗಾವಿ	ಬಂಧಕಮರ ಶಿಗ್ಗಾವಿ	ಬಂಧಕಮರ ಶಿಗ್ಗಾವಿ	ಬಂಧಕಮರ ಶಿಗ್ಗಾವಿ
ಸದ್ವಿಳಿಯ	ಸದ್ವಿಳಿಯ	ಸದ್ವಿಳಿಯ	ಸದ್ವಿಳಿಯ
ಹಾಸಗಲ್	ಹಾಸಗಲ್	ಹಾಸಗಲ್	ಹಾಸಗಲ್
ಹಾಡೆಂ	ಹಾಡೆಂ	ಹಾಡೆಂ	ಹಾಡೆಂ
ಬಾಡೆಗಿ	ಬಾಡೆಗಿ	ಬಾಡೆಗಿ	ಬಾಡೆಗಿ
ಹಿಡೆಕರಿಯ	ಹಿಡೆಕರಿಯ	ಹಿಡೆಕರಿಯ	ಹಿಡೆಕರಿಯ
ರಾಣಿಸುಣಿ	ರಾಣಿಸುಣಿ	ರಾಣಿಸುಣಿ	ರಾಣಿಸುಣಿ
ಎಷ್ಟಿ ಜ್ಯೇ	ಎಷ್ಟಿ ಜ್ಯೇ	ಎಷ್ಟಿ ಜ್ಯೇ	ಎಷ್ಟಿ ಜ್ಯೇ
ಹಾಡೆನ-ಹಡೆಗಲ	ಹಾಡೆನ-ಹಡೆಗಲ	ಹಾಡೆನ-ಹಡೆಗಲ	ಹಾಡೆನ-ಹಡೆಗಲ
ಹಾರಿಗಳಿಂದುನ್ನೇ ಹಾರಿ	ಹಾರಿಗಳಿಂದುನ್ನೇ ಹಾರಿ	ಹಾರಿಗಳಿಂದುನ್ನೇ ಹಾರಿ	ಹಾರಿಗಳಿಂದುನ್ನೇ ಹಾರಿ
ಹೆಂಡಾಸದೆಂಬೆ	ಹೆಂಡಾಸದೆಂಬೆ	ಹೆಂಡಾಸದೆಂಬೆ	ಹೆಂಡಾಸದೆಂಬೆ
ಸಿದ್ಧಾನ್ವ	ಸಿದ್ಧಾನ್ವ	ಸಿದ್ಧಾನ್ವ	ಸಿದ್ಧಾನ್ವ
ಬಾಳಿ	ಬಾಳಿ	ಬಾಳಿ	ಬಾಳಿ
ಸಂಡಳಿಯ	ಸಂಡಳಿಯ	ಸಂಡಳಿಯ	ಸಂಡಳಿಯ
ಕರಡಿಗಿ	ಕರಡಿಗಿ	ಕರಡಿಗಿ	ಕರಡಿಗಿ
ಹಿತ್ತಮಾರ್ಗ ಜ್ಯೇ	ಹಿತ್ತಮಾರ್ಗ ಜ್ಯೇ	ಹಿತ್ತಮಾರ್ಗ ಜ್ಯೇ	ಹಿತ್ತಮಾರ್ಗ ಜ್ಯೇ
ಮೊಳ್ಳಬಾಲ್ಯಿ	ಮೊಳ್ಳಬಾಲ್ಯಿ	ಮೊಳ್ಳಬಾಲ್ಯಿ	ಮೊಳ್ಳಬಾಲ್ಯಿ

ಜಾತಕರ್ತೃ	ಜಾತಕರ್ತೃ	ನಾಶದ ಕಾರಣದಿಂತು
ಚೈತ್ಯಾಗರ್	ಚೈತ್ಯಾಗರ್	ಜೀವಿಸುವಲ್ಲದೆ
ಹೊಳ್ಳಿಕರ್	ಹೊಳ್ಳಿಕರ್	ಹೊಳ್ಳಿಕರ್
ಹೊಸದುಗಾರ್	ಹೊಸದುಗಾರ್	ಹೊಸದುಗಾರ್
ಹೀರಿಯುಲ್ಲರು	ಹೀರಿಯುಲ್ಲರು	ಹೀರಿಯುಲ್ಲರು
ಭಾವಣಿಕರ್ ಚಿತ್ರ	ಹರಿಹರ	ಅವುಗಳನ್ನಾಗಿ ಹರಿಹರ
ಹರಿಹರ	ಹರಿಹರ	ಹರಿಹರ
ಹರಿಹರನಕರ್	ಹರಿಹರನಕರ್	ಹರಿಹರನಕರ್
ಜಾಗಳಲ್ಲರು	ಜಾಗಳಲ್ಲರು	ಜಾಗಳಲ್ಲರು
ಜಾವಣಿಗರ್	ಜಾವಣಿಗರ್	ಜಾವಣಿಗರ್
ಹೊಳ್ಳಿಕೆ	ಹೊಳ್ಳಿಕೆ	ಹೊಳ್ಳಿಕೆ
ಚನ್ನಗಿರ್	ಚನ್ನಗಿರ್	ಚನ್ನಗಿರ್
ಶಾಪೆಂಬ್ರ ಚಿತ್ರ	ಶಾಪೆಂಬ್ರ	ಶಾಪೆಂಬ್ರ
ಸಾಗರೆ	ಸಾಗರೆ	ಡೋಣಕಾಗಲ್
ಸೇವೆಬು	ಸೇವೆಬು	ಸೇವೆಬು
ಶಿಕಾರಿಸರ್	ಶಿಕಾರಿಸರ್	ಶಿರಾಳಿಕೆಂತು
ಹೊಸನಸರ್	ಹೊಸನಸರ್	ಹೊಸನಸರ್
ಶೀಫುಹೆಚ್ಚು	ಶೀಫುಹೆಚ್ಚು	ಶೀಫುಹೆಚ್ಚು
ಶಿವಮೇಲ್ಗೀ	ಶಿವಮೇಲ್ಗೀ	ಶಿವಮೇಲ್ಗೀ
ಘಟಾಪಂಚ	ಘಟಾಪಂಚ	ಘಟಾಪಂಚ
ಉತ್ಕಾಶ ಚಿತ್ರ	ಕಂದಾಹರ	ಕಂದಾಹರ
ಕಂದಾಹರ	ಕಂದಾಹರ	ಕಂದಾಹರ

ಉದ್ದೇಶ	ನಾಮಕ್ರಿ	ನಾರಂಬ	ಕೊಲಾನ್‌ಪುರ್ವ	ಕಾಲಾನ್‌ಮ 52
ಕಾರ್ಕಾತ್	ಕಾರ್ಕಾತ್	ಕಾರ್ಕಾತ್	ಕಾರ್ಕಾತ್	ಕಾರ್ಕಾತ್
ಅಕ್ಷಯಗಳಾದ್ಯ ಚ್ಯಾ				
ಕೃಗೋರ್	ಕೃಗೋರ್	ಕೃಗೋರ್	ಕೃಗೋರ್	ಕೃಗೋರ್
ಕೊಳ್ಳ	ಕೊಳ್ಳ	ಕೊಳ್ಳ	ಕೊಳ್ಳ	ಕೊಳ್ಳ
ಸರಸಿಂಹಾಸನಾರ್	ಸರಸಿಂಹಾಸನಾರ್	ಸರಸಿಂಹಾಸನಾರ್	ಸರಸಿಂಹಾಸನಾರ್	ಸರಸಿಂಹಾಸನಾರ್
ತರಿಕೆ	ತರಿಕೆ	ತರಿಕೆ	ತರಿಕೆ	ತರಿಕೆ
ಕಡೆರು	ಕಡೆರು	ಕಡೆರು	ಕಡೆರು	ಕಡೆರು
ಅಕ್ಷಯಗಳಾದ್ಯ	ಅಕ್ಷಯಗಳಾದ್ಯ	ಅಕ್ಷಯಗಳಾದ್ಯ	ಅಕ್ಷಯಗಳಾದ್ಯ	ಅಕ್ಷಯಗಳಾದ್ಯ
ಮುಂಡಿಗೆ	ಮುಂಡಿಗೆ	ಮುಂಡಿಗೆ	ಮುಂಡಿಗೆ	ಮುಂಡಿಗೆ
ಫಂಡಿಕೆ ಚ್ಯಾ				
ತುಮಕುರು	ತುಮಕುರು	ತುಮಕುರು	ತುಮಕುರು	ತುಮಕುರು
ಬೆ.ನಾ.ಹೆಚ್	ಬೆ.ನಾ.ಹೆಚ್	ಬೆ.ನಾ.ಹೆಚ್	ಬೆ.ನಾ.ಹೆಚ್	ಬೆ.ನಾ.ಹೆಚ್
ಸೀರಾ	ಸೀರಾ	ಸೀರಾ	ಸೀರಾ	ಸೀರಾ
ಹಾಪೆಗಡೆ	ಹಾಪೆಗಡೆ	ಹಾಪೆಗಡೆ	ಹಾಪೆಗಡೆ	ಹಾಪೆಗಡೆ
ಮಂಡಿಗೆ	ಮಂಡಿಗೆ	ಮಂಡಿಗೆ	ಮಂಡಿಗೆ	ಮಂಡಿಗೆ
ಕೊರಣಿಗೆ	ಕೊರಣಿಗೆ	ಕೊರಣಿಗೆ	ಕೊರಣಿಗೆ	ಕೊರಣಿಗೆ
ಗುಳ್ಳಿ	ಗುಳ್ಳಿ	ಗುಳ್ಳಿ	ಗುಳ್ಳಿ	ಗುಳ್ಳಿ
ಶಿಪ್ಪಿಲ್ಲಾರು	ಶಿಪ್ಪಿಲ್ಲಾರು	ಶಿಪ್ಪಿಲ್ಲಾರು	ಶಿಪ್ಪಿಲ್ಲಾರು	ಶಿಪ್ಪಿಲ್ಲಾರು
ಶಾಹಿವೆಕೆ	ಶಾಹಿವೆಕೆ	ಶಾಹಿವೆಕೆ	ಶಾಹಿವೆಕೆ	ಶಾಹಿವೆಕೆ

କୁଳାଙ୍ଗାର		କୁଳାଙ୍ଗାର	
ପୁଣାଧାର ଜ୍ଞାନ			
ପେଟାଲାତ୍ମକ	ଜ.ବି.ଯାଂ.ଶ.		
ପେଟାଦେଖୁଣ୍ଡି	ଜ.ବି.ଯାଂ.ଶ.		
ପେଟାମୁହାଫ	ଜ.ବି.ଯାଂ.ଶ.		
ଆସିକରା		ଆସିକରା	
ମୁଣ୍ଡାଜ୍ଞାନ		କୃଷ୍ଣବ୍ୟାଜପେଟ୍ରେ	
ନାଗମୁଖାଳ		ନାଗମୁଖାଳ	
ହାଂଦେଶମୁଖ		ହାଂଦେଶମୁଖ	
ଶ୍ରୀରାଗପୁଣ୍ଡି		ଶ୍ରୀରାଗପୁଣ୍ଡି	
ମୁଣ୍ଡ		ମୁଣ୍ଡ	
ମୁଦ୍ରାର୍ଥ		ମୁଦ୍ରାର୍ଥ	
ମୁଳାଦ୍ରି		ମୁଳାଦ୍ରି	
ମୁଳାଦ୍ରି		ମୁଳାଦ୍ରି	
ଅର୍ପଣାକର		ଅର୍ପଣାକର	
କାଳାନ୍ତର		କାଳାନ୍ତର	
ଅଲୁର୍		ଅଲୁର୍	
ଅରକଲାଗ୍ରାନ୍ତର		ଅରକଲାଗ୍ରାନ୍ତର	

ಮೆಂಟಸರ್ಪಿಯಾರ	ಮೆಂಟಸರ್ಪಿಯಾರ	ಕವಣಿಂಬಿಗೆಲ
ಅಸ್ಟ್ರಾಂಯಾಸಿಟ್	ಅಸ್ಟ್ರಾಂಯಾಸಿಟ್	
ದ್ರೋಸಿಸ್ ಜ್ಬ್ರೆ		
ಮಂಗಳೂರು	ಮಂಗಳೂರು	
ಬಂಡಕ್ಕಾರ್	ಬಂಡಕ್ಕಾರ್	
ಬಂಡಗಿಡಿ	ಬಂಡಗಿಡಿ	ಕವಣಿಂಬಿ
ಹುತ್ತಿರೆ	ಹುತ್ತಿರೆ	ಉತ್ತಿಸಂಗಡಿ
ಸುತ್ತು	ಸುತ್ತು	
ಕೊಡಗು ಜ್ಬ್ರೆ		
ಮಡಿಕೆರ್	ಮಡಿಕೆರ್	
ಸ್ವರ್ವಮಾರ್ಪಿಯಾರ್	ಸ್ವರ್ವಮಾರ್ಪಿಯಾರ್	ಕುನಾಲಗಿರಿ
ವಿಭಾಜಣೆಗೆ		
ಫ್ರೆಸ್ಟ್ ಜ್ಬ್ರೆ		
ಹುತ್ತಿಸಾರ್	ಹುತ್ತಿಸಾರ್	
ಕೃಷ್ಣಾಪುರ		
ಪ್ರೇಸರ್	ಪ್ರೇಸರ್	

ಹೆಗ್ಗಡೆದೆವನಕೆಂದೇ			ಸಪ್ರಾಗ್ಯಾರ್ಥ ಹೆಗ್ಗಡೆದೆವನಕೆಂದೇ	
ನಂಜನಗಳಿಂದ		ನಂಜನಗಳಿಂದ		
ಬೀ.ನರಸಿಂಹರ್		ಬನ್ನಿಯ	ಶಿರಮಹಿಂದಲ ನರಸಿಂಹರ್	ಗಾರ್ಜೆತ್ತಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮರ
ಹಾಮರಣಾಗಾರ ಜಳ್ಳ				
ಗಂಂಡುಪ್ಪೆಟೆ		ಗಂಂಡುಪ್ಪೆಟೆ		
ಹಾಮರಣಾಗಾರ		ಹಾಮರಣಾಗಾರ		
ಯಾಳಂಡಿಯರ್			ಯಾಳಂಡಿಯರ್	
ಕೆಳಕ್ಕಾಲ		ಕೆಳಕ್ಕಾಲ		ಹನ್ನಿರ್ಬ
ಗುಲಾರ್ ಜಳ್ಳ				
ಗುಲ್ಬಾರ್		ಗುಲ್ಬಾರ್		
ಆಫ್ಱಂಡ			ಆಫ್ಱಂಡ	
ಅಪ್ಪಾಪುರ್			ಅಪ್ಪಾಪುರ್	
ಚಿಂಕೆಂಡೆ			ಚಿಂಕೆಂಡೆ	
ಗೆಡಂ			ಗೆಡಂ	ಕರುಗಂಟ್
ಹಾಮರ್		ಹಾಮರ್	ಹಾಮರ್	ಹಾಮರ್
ಜೆಡಿಗಿರ್			ಜೆಡಿಗಿರ್	
ಯಾಧಾರಿ ಜಳ್ಳ				
ಕೊರಾಪುರ			ಕೊರಾಪುರ	
ಕೊಡಗೀರ್		ಕೊಡಗೀರ್		ಗೊರೀಡ್ವೆ
ಯಾಡಗಿರ್				ಸ್ವಾದಾಪುರ
ಕೊಲಾರ್ ಜಳ್ಳ				

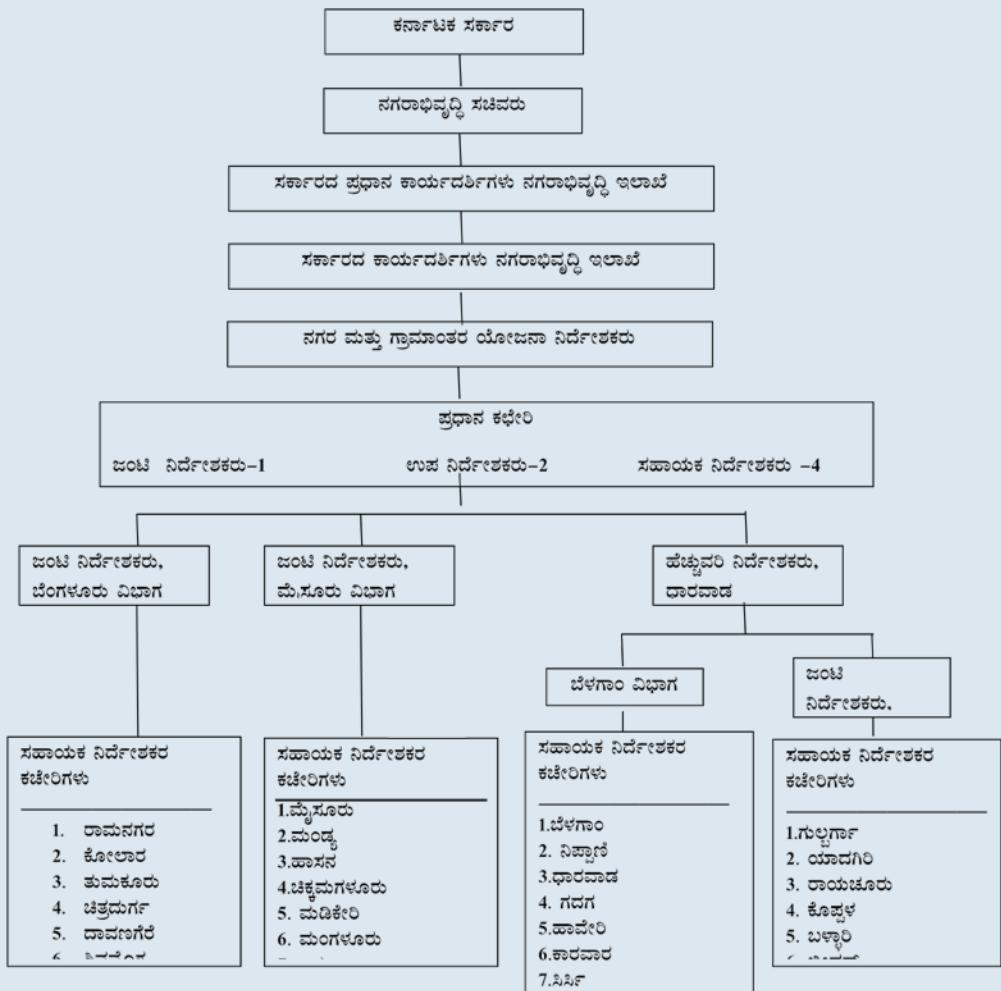
ಕೇರಳಾರ	ಕೇರಳಾರ		
ಕ್ರಿಷ್ಣಾರಾಮಾರ	ಕ್ರಿಷ್ಣಾರಾಮಾರ		
ಮಾಲಾರು	ಮಾಲಾರು		
ಬಂಗಾರಪೆಟೆ	ರಾಜುಚೌರ್ ಸನಾಪೆಟೆ	ಬಂಗಾರಪೆಟೆ	ದೇಶಮಂಗಲ
ಮುಳಿಬಾಗಿಲು		ಮುಳಿಬಾಗಿಲು	
ಬೆಕ್ಕುಳಾಮುರು ^{೨೩೪}	ಬೆಕ್ಕುಳಾಮುರು	ಗೋಡಿದನುರು	ಅಭಿಪ್ರಾಯರು
ಗೋಡಿದನುರು		ಗೋಡಿದನುರು	
ಗುಡಿಂಡೆ		ಗುಡಿಂಡೆ	ಬೈಧಿಂಡೆ
ಬಾಗಿಂಡೆ		ಬಾಗಿಂಡೆ	
ಶಿದ್ಧಾಂತ		ಶಿದ್ಧಾಂತ	
ಖಂಡಾಮೆ	ಖಂಡಾಮೆ		
ಉತ್ತರಾಖಂಡಾರ	(೨೫)		
ಸ್ವಲಂಗಂಗಾರ		ಸ್ವಲಂಗಂಗಾರ	
ದೆಹಲಿಂಡಾಮುರು	ದೆಹಲಿಂಡಾಮುರು	ದೆಹಲಿಂಡಾಮುರು	ಒಂಟಿಕ್ಕಾಡು
ದೆಹಲಿಂಡಾಮುರು		ದೆಹಲಿಂಡಾಮುರು	
ಮೊಸಕೆರೆಟೆ		ಮೊಸಕೆರೆಟೆ	
ರಾಮಾನಗಾರ	^{೨೩೫}		
ಮಾಗಡಿ		ಮಾಗಡಿ	
ಜಂಡಾಪಟ್ಟಿಲ್		ಜಂಡಾಪಟ್ಟಿಲ್	
ಕಸಕಮುರ		ಕಸಕಮುರ	

ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆ

ರೆಜಿಂರಲ್ ಲೋಕೋಪಲೋಗಿ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಶಾಖೆಯಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡ ಇದು ರೆಷಿಡೆಲ್ ಪ್ರೈಸ್ ಇಲಾಖೆಯಾಯಿತು. ಉನ್ನೇ ಏಪ್ರಿಲ್ ರೆಷಿಡೆಲ್ ಪ್ರೈಸ್ ಇಲಾಖೆ ಸಾಹಿತ್ಯಗೊಂಡು ಮೊದಲ ನಗರ ಯೋಜನಾ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿ ಡಾ.ಕೆ.ಎಸ್.ರಾಮೇಗೌಡ ಅವರು ನೇಮಕಗೊಂಡರು. ೧೯-೦೯-೨೦೦೯ರಿಂದ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಮರುನಾಮಕರಣಗೊಂಡಿತು. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದ ಯೋಜನೆ ಕ್ರಮೇಣ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಹೊಂದಿತು. ೨೦೦೯ರಲ್ಲಿ ‘ಸುವರ್ಣ ಮಹೋತ್ಸವ’ ಸಂಭ್ರಮವನ್ನು ಆಚರಿಸಿತು.

ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆಯ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (೨೦೦೯ ರಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ)



ಕನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ನಗರ ಯೋಜನಾ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದ ರಾಜ್ಯಗಳ ಪ್ರೇಕ್ಷಿಕೆ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಕನಾಟಕ ಎರಡನೇ ಸ್ಥಾನಗಳಿಸಿದೆ. ೧೮೯೮ರಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ‘ಬಾಂಬೆ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವಿಶ್ವಸ್ಥ ಮಂಡಳಿ’ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಬ್ಬಿದ್ದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇದು ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಯತ್ನ. ೧೯೦೫ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವಿಶ್ವಸ್ಥ ಮಂಡಳಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಯಿತು. ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವಿಶ್ವಸ್ಥ ಮಂಡಳಿ ಕಾಯ್ದೆ ರೇಳಿರಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದು, ೧೯೨೫ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಕಾಯ್ದೆ ಬರುವವರೇಗೂ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿತ್ತು.

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೨೫೨ ನಗರ/ಪಟ್ಟಣಗಳ ಪ್ರೇಕ್ಷಿಕೆ ೧೦೯ಕ್ಕೆ ಕನಾಟಕ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಯೋಜನಾ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳ ಪ್ರೇಕ್ಷಿಕೆ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ೨೮ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು ಇಲ್ಲಿಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು ಇಲ್ಲ ಮರಸಭಾ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರತವಾಗಿವೆ. ೧೯೭೨ರ ೨೪ನೇ ಸಂವಿಧಾನ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಕಾಯ್ದೆಯಂತೆ ರಾಜ್ಯದ ಇತರ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೂ ಸಹ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಯೋಜಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ‘ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ನೀತಿ’ ಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ್ದ ಡಾ.ಎ.ರಮೇಂದ್ರ ಅವರ ನೇತ್ಯತ್ವದ ಸಮಿತಿಯೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ವರದಿಯನ್ನಾಧರಿಸಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಥದೇಡೆ ಸಾಗಲು ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆಸಿದೆ.

ಮುಂಬಯಿ ನಗರ ಯೋಜನಾ ಕಾಯ್ದೆ ರೇಳಿ ಬೆಳಗಾವಿ ವಿಜಾಪುರ, ಧಾರವಾಡ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಹಾಗೇ ಮುದ್ರಾ ನಗರ ಯೋಜನಾ ಕಾಯ್ದೆ ೧೯೭೦ ದಷ್ಟಿಂ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ, ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ ಹೊಳೆಗಾಲ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಹೈದರಾಬಾದ್ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿ ಕಾಯ್ದೆ ರೇಳಿ ಹೈದರಾಬಾದ್-ಕನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಏಕೇಕರಣದ ನಂತರ ಸಮಗ್ರ ರಾಜ್ಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವಂತೆ ಜನವರಿ ೧೫, ೧೯೭೫ ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಯೋಜನಾ ಕಾಯ್ದೆ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂತು. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಒಂದನೇ ದಜ್ರೆ ನಗರಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವಂತೆ ಕನಾಟಕ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿ ಕಾಯ್ದೆ ೧೯೯೫, ಜಾರಿಗೆ ಬಂತು.

ನಗರ/ಪಟ್ಟಣ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಥದಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಾಮಗಳ ಭೌತಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ ನಡೆಸಿ ಮಹಾ ಯೋಜನೆ ತಯಾರಿಸಿ, ಅಧಿನಿಯಮದಡಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಅಂಗೀಕಾರ ಪಡೆದು ಕಾರ್ಯೋನ್ನು ವಿವರಿಸಿ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸುಧಾರಣೆ ಯೋಜನೆ, ಮನವಸತೀ ಯೋಜನೆ, ಆಶ್ರಯ ಯೋಜನೆ, ಇತ್ಯಾದಿ. ಸರ್ಕಾರದ ಕನಾಟಕ ಗೃಹ ಮಂಡಳಿ, ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರದೇಶಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿ, ಕೊಳಚೆ ನಿರ್ಮಾಲನಾ ಮಂಡಳಿ, ಮುಂತಾದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಯೋಜನಾ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೆರವು ನೀಡುವುದು. ಸರ್ಕಾರಿ ಇಲಾಖೆಗಳು, ಅರೆಸರ್ಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆ, ಶಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಕೋರಿಕೆ ಮೇರೆಗೆ ವಿನಾಯಕ ರೂಪಿಸಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ಅನುಮೋದನೆ ನೀಡುವುದು, ವ್ಯವಸಾಯ ಭೂಮಿಯನ್ನು ವ್ಯವಸಾಯೋತ್ತರ ಉದ್ದೇಶಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲು ತಾಂತ್ರಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನೀಡುವುದು. ಮುಂತಾದವು ಈ ಇಲಾಖೆಯ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಕಾರ್ಯಗಳಾಗಿವೆ.

ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು

ಬೆಂಗಳೂರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಬೆಂಗಳೂರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಕಾಯ್ದೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾಗಿದ್ದು, ದಿನಾಂಕ ೧೯೯೮-೧೯೯೯ರಂದು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಉಳಿದ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು ಕನಾಟಕ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳ ಕಾಯ್ದೆ ೧೯೯೯ ರಿಂದ ರಚನೆಯಾಗಿದ್ದ ವಿವರ ಮುಂದಿನ ಪುಟದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದೆ.

**ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು/ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು / ಮರಣಾ ಯೋಜನಾ
ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳ ವಿವರ**

ಕ್ರ. ಸಂ	ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಹೆಸರು	ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದ ದಿನಾಂಕ	ಸ್ಥಳೀಯ ಯೋಜನಾ ಪ್ರದೇಶದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (ಚ.ಕ.ಮೀ.)
೧	ಬೆಳಗಾವಿ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	೨೨-೧೨-೧೯೮೮	೧೮೨.೦೦
೨	ಬಳ್ಳಾರಿ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	೧೫-೦೪-೧೯೮೮	೪೩೨.೫೯
೩	ಬೀದರ್ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	೦೨-೦೬-೧೯೮೮	೯೦.೫೯
೪	ಬಿಜಾಪುರ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	೦೨-೦೬-೧೯೮೮	೪೨೦.೬೨
೫	ಬೊಮ್ಮಾಜನಗರ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	೨೧-೦೬-೧೯೮೮	೧೨೦.೬೯
೬	ಬೆಂಕ್ಕುಮಗಳೂರು ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	೦೨-೦೬-೧೯೮೮	೪೪.೮೬
೭	ಬೆಂತ್ತುಮಗಳೂರು ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	೧೫-೦೪-೧೯೮೮	೧೨೧.೨೨
೮	ದಾವಣಗೆರೆ-ಹರಿಹರ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	೧೫-೦೪-೧೯೮೮	೨೫೦.೦೨
೯	ಗಡಗ-ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	೨೧-೦೬-೧೯೮೮	೨೬೨.೬೧
೧೦	ಗುಳಿಗ್ಗೆ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	೧೬-೦೫-೧೯೮೮	೨೫೨.೦೦
೧೧	ಹಾಸನ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	೦೨-೦೬-೧೯೮೮	೮೨.೨೧
೧೨	ಹಾವೇರಿ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	೨೪-೦೪-೧೯೮೮	೧೦೪.೦೪
೧೩	ಹೊಸಪೇಟೆ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	೨೧-೦೫-೧೯೮೯	೨೫೦.೬೪
೧೪	ಹುಬ್ಲಿ-ಧಾರವಾಡ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	೧೬-೦೫-೧೯೮೮	೪೧೨.೦೦
೧೫	ಕೆ.ಜಿ.ಎಫ್. ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	೦೨-೦೬-೧೯೮೮	೨೧೬.೦೦
೧೬	ಕಾರವಾರ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	೧೬-೦೫-೧೯೮೮	೮೬.೫೬
೧೭	ಕೋಲಾರ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	೧೬-೦೬-೧೯೮೮	೪೮.೬೫
೧೮	ಮಡಕೆರಿ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	೧೫-೦೪-೨೦೦೨	೮೩.೪೪
೧೯	ಮಂಡ್ಯ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	೦೨-೦೬-೧೯೮೮	೮೮.೮೮
೨೦	ಮಂಗಳೂರು ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	೧೬-೦೫-೧೯೮೮	೨೦೬.೦೦
೨೧	ಮೈಸೂರು ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	೧೬-೦೫-೧೯೮೮	೪೮೫.೨೨
೨೨	ರಾಯಚೌರು ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	೦೨-೦೬-೧೯೮೮	೨೪೬.೬೫
೨೩	ರಾಮನಗರ-ಚನ್ನಪಟ್ಟಣ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	೨೦-೧೧-೧೯೮೫	೪೩.೦೮
೨೪	ರಾಮಸುದ್ರ-ಕಾಮರಾಜನಗರ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	೨೪-೦೪-೧೯೮೮	೧೨೦.೬೯
೨೫	ಶಿವಮೊಗ್ಗ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	೦೨-೦೬-೧೯೮೮	೨೫೬.೦೦
೨೬	ತುಮಕೂರು ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	೦೨-೦೬-೧೯೮೮	೨೧೦.೦೦
೨೭	ಉಡುಪಿ-ಮಲ್ಪೆ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	೨೪-೦೪-೧೯೮೮	೧೨೧.೫೫
೨೮	ವಿಜಯನಗರ ಪ್ರದೇಶ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	೧೫-೧೨-೨೦೦೮	೨೨.೬೧

ನಗರ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು

ಕ್ರ. ಸಂ.	ನಗರ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಹೆಸರು	ಚಳ್ಳಿ	ಸ್ಥಳೀಯ ಯೋಜನಾ ಪ್ರದೇಶದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (ಕೆ.ಕೆ.ಮೀ.)
೧	ಆನೇಕಲ್ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ	೪೦೨.೩
೨	ಬಾದಾಮಿ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	ಬಾಗಲಕೋಟಿ	೧೮.೫೧
೩	ಬಾಗಲಕೋಟಿ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	ಬಾಗಲಕೋಟಿ	೧೭.೪೨
೪	ಬೆಂಗಳೂರು-ಮೈಸೂರು ಇನ್‌ಫ್ಲಾಸ್ಟರ್ ಕಾರಿಡಾರ್ ಸ್ಥೀಯ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	ಬೆಂಗಳೂರು, ರಾಮನಗರ, ಮಂಡ್ಯ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು	೨೦೧.೦೦
೫	ಬಸವಕಲ್ಪಾಲಿ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	ಬೀದರ್	೨೨.೨೮
೬	ಬೇಲೂರು ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	ಹಾಸನ	೫.೨೦
೭	ಚನ್ನರಾಯಪಟ್ಟಣ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	ಹಾಸನ	೩.೮೦
೮	ಚಿಂತಾಮನಿ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	ಚಿಕ್ಕಭಾಪುರ	೧೬.೬೮
೯	ದಾಂಡೇಲಿ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	ಉತ್ತರ-ಕನ್ನಡ	೨೨೪.೦೦
೧೦	ಗಂಗಾವತಿ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	ಕೊಪ್ಪಳ	೨೬.೨೧
೧೧	ಗೋಕಾಕ್ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	ಬೆಳಗಾವಿ	೫೬.೨೬
೧೨	ಹಂಪಿ ವಲ್ಲಾಂಕ್ ಹೆರಿಟೇಜ್ ಪರಿಯಾ ಮಾನ್ಯೇಜ್‌ಮೆಂಟ್ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	ಬಳ್ಳಾರಿ	೨೬೬.೫೬
೧೩	ಹೊಸಕೋಟಿ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ	೫೨೫.೦೦
೧೪	ಬೆಂಗಳೂರು ಅಂತರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣ ಪ್ರದೇಶ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ	೨೬೨.೦೦
೧೫	ಜಮ್‌ಬಂಡಿ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	ಬಾಗಲಕೋಟಿ	೨೨.೨೦
೧೬	ಕನಕಪುರ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ	೪೧೨.೬೮
೧೭	ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	ಮೈಸೂರು	೧೪.೦೮
೧೮	ಕುಶಾಲನಗರ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	ಕೊಡಗು	೧೦.೪೫
೧೯	ಮಾಗಡಿ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ	೫೦೧.೫೨
೨೦	ಮಾನ್ಯ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	ರಾಯಚೂರು	೫೦.೮೮
೨೧	ಮೂಡಬಿದ್ದೆ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	ದಕ್ಕಣ ಕನ್ನಡ	೪೮.೮೪
೨೨	ನೆಲಮಂಗಲ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ	೨೨೫.೦೦
೨೩	ನಿಪ್ಪಾಡಿ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	ಬೆಳಗಾವಿ	೨೦.೨೨
೨೪	ಪುತ್ತೂರು ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	ದಕ್ಕಣ ಕನ್ನಡ	೨೨.೫೨
೨೫	ರಬರವಿ-ಬನಹಟ್ಟ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	ಬಾಗಲಕೋಟಿ	೮೪.೬೯
೨೬	ರಾಣಿಬೆನ್ನೂರು ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	ಹಾವೇರಿ	೧೦೬.೫೫

೨೯	ಶಹಾಮೂರ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	ಗುಲಬಗಾರ್	೭೮.೮೫
೨೦	ಸಿಂಧನೂರು ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	ರಾಯಚೂರು	೨೫.೫೫
೨೧	ಸಿರಸಿ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ	೩೬.೬೧
೨೨	ವಾಡಿ-ಶಹಾಬಾದ್ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	ಗುಲಬಗಾರ್	೨೨೦.೦೦
೨೩	ಯಾದಗಿರಿ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	ಗುಲಬಗಾರ್	೨೦.೮೫
೨೪	ಕುಂದಾಪುರ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	ಉಡುಪಿ	೧೨.೪೧
೨೫	ಹಳೇಬೀಡು ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	ಹಾಸನ	೮.೦೧
೨೬	ಮಾಲೂರು ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	ಕೊಲಾರ	೨೦೧.೧೧

ನಗರ ಸಭೆ/ಪುರಸಭೆ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು

ಕ್ರ. ಸಂ	ನಗರ ಸಭೆ/ ಪುರಸಭೆ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಹೆಸರು	ಜಿಲ್ಲೆ
೧	ಅರಸೀಕರೆ	ಹಾಸನ
೨	ಬೈಲಹೊಂಗಲ	ಬೆಳಗಾವಿ
೩	ಬಂಟಾಳ್	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ
೪	ಭಾಲ್ಕಿ	ಬೀದರ್
೫	ಭಟ್ಕಳ್	ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ
೬	ಬೀರೂರು	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು
೭	ಚಳ್ಳಕರೆ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ
೮	ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ
೯	ಚಿಟ್ಟಗುಪ್ತ	ಬೀದರ್
೧೦	ಗುಳೀದಗ್ಡೆ	ಬಾಗಲಕೋಟಿ
೧೧	ಹರಪ್ಪನಹಳ್ಳಿ	ದಾವಣಗರೆ
೧೨	ಹಿರಿಯೂರು	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ
೧೩	ಹೊಳೆನರಸೀಪುರ	ಹಾಸನ
೧೪	ಹುಮ್ಮಾಧಾದ್	ಬೀದರ್
೧೫	ಹೊಸೂರು	ಮೃಸೂರು
೧೬	ಇಳಕಲ್	ಬಾಗಲಕೋಟಿ
೧೭	ಜಗಳೂರು	ದಾವಣಗರೆ
೧೮	ಕಡೂರು	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು
೧೯	ಕಂಟಿ	ಬಳ್ಳಾರಿ
೨೦	ಕೊಳ್ಳೆಗಾಲ	ಚಾಮರಾಜನಗರ

ಕನಾಟಕ ಶ್ರೀಹೆದಿ

೧೧	ಕುಮಟ	ಲುತ್ತರ ಕನ್ನಡ
೧೨	ಗೌರಿಬಿಡನೂರು	ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ
೧೩	ಲಾಕ್ಕೆಂಶ್ವರ	ಗದಗ
೧೪	ಮಧುಗಿರಿ	ತುಮಕೂರು
೧೫	ಮಹಾಲಿಂಗಪುರ	ಬಾಗಲಕೋಟೆ
೧೬	ಮಳವಳ್ಳಿ	ಮಂಡ್ಯ
೧೭	ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ	ಬಿಜಾಪುರ
೧೮	ಮುಧೋಳ	ಬಾಗಲಕೋಟೆ
೧೯	ಮುಳಭಾಗಿಲು	ಕೋಲಾರ
೨೦	ನರಗುಂದ	ಗದಗ
೨೧	ನವಲಗುಂದ	ಧಾರವಾಡ
೨೨	ರಾಮದುರ್ಗ	ಬೆಳ್ಗಾವಿ
೨೩	ಸಾಗರ	ಶಿವಮೊಗ್ಗ
೨೪	ಸವದತ್ತಿ	ಬೆಳ್ಗಾವಿ
೨೫	ಸವಣಾರು	ಹಾವೇರಿ
೨೬	ಸೇಡಂ	ಗುಲಬಗಾರ್
೨೭	ಶಿಡ್ಲಫಟ್ಟಿ	ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ
೨೮	ಶಿಕಾರಿಪುರ	ಶಿವಮೊಗ್ಗ
೨೯	ಸಿಂಧಗಿ	ಬಿಜಾಪುರ
೩೦	ಶಿರಾ	ತುಮಕೂರು
೩೧	ಶಿರಗುಪ್ಪ	ಬಳ್ಳಾರಿ
೩೨	ಶೊರಾಪುರ (ಸುರಪುರ)	ಗುಲಬಗಾರ್
೩೩	ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ	ಮಂಡ್ಯ
೩೪	ತರೀಕರೆ	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು
೩೫	ತಿಪಟೂರು	ತುಮಕೂರು
೩೬	ವಿರಾಜಪೇಟೆ	ಕೊಡಗು

ಕನಾಟಕ ಗೃಹ ಮಂಡಳ

ಇದು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಕಚೇರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ರಣಭಿಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಮೈಸೂರು ಗೃಹ ಮಂಡಳಿ’ ಎಂಬುದಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡಿತು. ಕನಾಟಕ ಗೃಹ ಮಂಡಳಿ ಅಧಿನಿಯಮ ರಣಭಿಕ್ಷೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ‘ಕನಾಟಕ ಗೃಹ ಮಂಡಳಿ’ ಎಂದು ಮರು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಸರ್ಕಾರ ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನು ನಾಮ ನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಸೇರಿದಂತೆ ಎಂಟು ನಾಮನಿರ್ದೇಶಿತ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಧಾನ ಮಂಡಳಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಸದಸ್ಯರಿರುತ್ತಾರೆ. ವಸತಿ ಆಯುಕ್ತರು ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಲವಾರು ಅಧಿಕಾರಿ, ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಸಹಾಯಕರಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವರು. ಕನಾರಟಕ ಗೃಹ ಮಂಡಳಿಯ ರಾಜ್ಯದ ವಸತಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಹಲವಾರು ಗೃಹ ನಿರ್ಮಾಣ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿದೆ. ಕನಾರಟಕ ಗೃಹಮಂಡಳಿಯ ಎಲ್ಲಾ ತಾಲೂಕು ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಲು ಪರಿಸರ ಸೈಂಹಿಕ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಸತಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಕಲಿಸುವುದು, ಸುಸಜ್ಜಿತ ಬಡಾವಣೆ ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯ ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುವುದು, ಜಂಟಸಹಭಾಗಿತ್ವ ತೇವಣಿ, ವಂತಿಗೆ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳಾದ ಆಶ್ರಯ, ಭಾಗ್ಯಮಂದಿರ, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್, ಗ್ರಾಮೀಣ ವಸತಿ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಹುಡ್ದೋ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕೃತ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದು ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ತೋಡಗಿಸುತ್ತದೆ. ಬಡಾವಣೆಗಳ ಶೇ. ೫೦ ರಷ್ಟು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗಿಡಮರ ಬೆಳೆಸಲು ಯೋಚಿಸಿದ್ದು, ಹಾಲು ಮಾರಾಟ ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಅಂಗಡಿಗಳಿಗೂ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಂಡಳಿಯ ಎಲ್.ಎ.ಜಿ. (ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ ವರ್ಗ), ಎಂ.ಎ.ಜಿ. (ಮಧ್ಯಮ ಆದಾಯ ವರ್ಗ) ಹಾಗೂ ಎಚ್.ಎ.ಜಿ. (ಅಧಿಕ ಆದಾಯ ವರ್ಗ) ಎಂಬ ಮೂರು ಶ್ರೇಣಿಯ ಮನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತದೆ.

ಕನಾರಟಕ ಕೊಳಚೆ ನಿರ್ಮಾರ್ಥನ ಮಂಡಳಿ

ಶೀವವಾದ ನಾಗರೀಕರಣ, ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣ ಬ್ಯಾಂಕು ಉದ್ದೇಶ, ಸಾರಿಗೆ-ಸಂಪರ್ಕ, ವ್ಯಾಪಾರ ವಾಣಿಜ್ಯ (ಮಾರುಕಟ್ಟೆ) ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ, ಉತ್ತಮ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೌಲಭ್ಯ, ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಕಾಮಗಾರಿ ಗೃಹನಿರ್ಮಾಣ ಮುಂತಾದವುಗಳು ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವುದರಿಂದ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ಉದ್ದೋಗ ಪಡೆಯಲು ನಗರ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ ಜನರ ವಲಸೆ ದಿನೇ ದಿನೇ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ದೊಡ್ಡ ನಗರ ಹಾಗೂ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ನಗರಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಬಂದವರಲ್ಲಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಖಿಂದ ಕಡುಬಡವರು ಮತ್ತು ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳೇ ಇಲ್ಲದ ಇಂತಹ ನಿರಾತ್ಮಿತರ ವಸತಿಸ್ಥಳಗಳು ಹೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಾಗಿದ್ದು, ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಶೀವವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಇಂತಹ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಅನಾರ್ಮೋಗ್ನಿಕರ ದುರ್ಗಂಧದ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ ಮಾಲ್ಝಿನಿಗೊಂಡ ಇಕ್ಕಣ್ಣಾದ ಜನರಟ್ಟಣೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹೊಳೆಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಾಂಕುಮಿಕ ರೋಗಗಳಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಾರೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಇಂತಹ ರೋಗಗಳು ಇಡೀ ನಗರಕ್ಕೆ ಹಬ್ಬಿವ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಜಿಂತನೆ ಹಾಗೂ ಸಮೀಕ್ಷೆ ನಡೆಸಿದ ಸರ್ಕಾರವು ನಗರಗಳ ನೈಮುಲೀಕರಣ ಕಾಪಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಹೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಇಂಟಿರಲ್ಲಿ ಕನಾರಟಕ ಹೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ನಿರ್ಮಾರ್ಥನೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿತು. ಇದರನ್ನು ಇಂಟಿರಲ್ಲಿ ಕನಾರಟಕ ಹೊಳಚೆ ನಿರ್ಮಾರ್ಥನಾ ಮಂಡಳಿಯ ಕೇಂದ್ರ ಕಳೆಗೇರಿಯನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಹೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಾದ ಪುಡಿಯುವ ನೀರು, ಬೀದಿದೀಪ, ರಸ್ತೆ, ಸೇತುವೆ, ಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ತೊಚಾಲಯ, ಉದ್ದಾನವನ, ಅಂಗನವಾಡಿ, ಬಾಲವಾಡಿ ಹಾಗೂ ಕಿರು ಉದ್ದಾನವನ ಪಾಠಶಾಲೆ, ಆಸ್ತ್ರಾಲ್, ನ್ಯಾಯಬೆಲೆ ಅಂಗಡಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಮಂಡಳಿಯ ಧ್ಯೇಯವಾಗಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಪುರಸ್ಕತ್ತ “ಮಾಲ್ಝಿ-ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಆವಾಸ” ಯೋಜನೆಯಿಡಿಲ್ಲಿ ಮನೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣದ ಜೊತೆಗೆ ನಿರ್ಮಲ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮೂಹಿಕ ತೊಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಹೊರತು ನಗರ/ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ತೊಚಾಲಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಕನಾಟಕ ಕೈಗೆ

ಚುನಾವಣಾ ಅರ್ಥ: ಮುಖ್ಯ ಚುನಾವಣಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಳೆಗೆ, (ಕನಾಟಕ): ಈ ಇಲಾಖೆಯು ರೋಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದ್ದು, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯನಂತರದ ಮೊದಲ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆದ ವರ್ಷವೂ ಆಗಿದೆ. ಕನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣಾ ಇಲಾಖೆಗೆ ಈ ಇಲಾಖೆ ಸೇರಿದೆ. ಮುಖ್ಯ ಚುನಾವಣಾಧಿಕಾರಿ ಮತ್ತು ಪದನಿಮಿತ್ತ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ಸಿ.ಆ.ಸು.ಇ (ಚುನಾವಣೆಗಳು) ಈ ಇಲಾಖೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಭಾರತದ ಚುನಾವಣಾ ಅರ್ಥಗಳ ನಿರ್ದೇಶನದಂತೆ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು. ಪ್ರಜಾಪ್ರಾಳೀಸಿದ್ದ ಕಾರ್ಯ ರೋಗಿಗಳ ಹಾಗೂ ರೋಗಿಗಳ ಅಧಿನಿಯಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರ, ವಿಧಾನಪರಿಷತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಮತದಾರಪಟ್ಟಿ ತಯಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಪರಿಷ್ಕರಣೆ, ಮುದ್ರಣ, ಮತದಾನದ ಸಂಪೂರ್ಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬಂದೋಬಸ್ತು, ಮತದಾನ ಸಿಬ್ಬಂದಿ, ಮುಕ್ತ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆಸುವಿಕೆ ರಾಜೀಕೆಯ ಪದ್ಧತಿಗಳಿಗೆ ಮಾದರಿ ನಡವಳಿ ಸಂಹಿತೆ, ಚುನಾವಣಾ ಕಾನೂನು ತಿದ್ದುಪಡಿ ವಿಷಯ, ಚುನಾವಣಾಧಿಕಾರಿ ಹಾಗೂ ಸಹಾಯಕ ಚುನಾವಣಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ, ಮತದಾರರ ನೋಂದಣಾಧಿಕಾರಿಗಳ/ಸಹಾಯಕ ಮತದಾರರ ನೋಂದಣಾಧಿಕಾರಿ ನೇಮಕ ಬಗ್ಗೆ, ಚುನಾವಣಾ ಸಾಮಗ್ರಿ, ಚುನಾವಣಾ ಚಿಹ್ನೆ ಹಂಚುವಿಕೆ, ಚುನಾವಣಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಮರುವಿಂಗಡಣೆ ಬಗ್ಗೆ, ಮತಗಳ ಎಣಿಕೆ, ಪರಿಣಾಮ ಫೋಷನೆ, ಚುನಾವಣಾ ತಕ್ರಾರು ಅರ್ಜಿಗಳು, ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಆದಾಯ ಫೋಷನೆ, ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ ಮತ್ತು ಚುನಾವಣಾ ವಚ್ಚೆಗಳು, ದಾಖಿಲೆಗಳ ಸುರಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ವಿಲೇವಾರಿ. ಮತದಾರರ ಗುರುತಿನ ಜೀಟಿ ವಿತರಣೆ, ಚುನಾವಣಾ ಅಂಕಿಅಂಶ ವರದಿ ನೀಡುವುದು ಮುಂತಾದ ಪ್ರಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಕನಾಟಕ ಲೋಕಸೇವಾ ಅರ್ಥ: ದಿನಾಂಕ:೧೯-೧೯-೧೯೫೧ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಈ ಅರ್ಥಗಳ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಮುಖ್ಯ ಕಳೆಗೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಮೈಸೂರು, ಬೆಳಗಾವಿ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಮತ್ತು ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಕಳೆಗೆ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಸಹಾಯಕ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಅವುಗಳ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ರೋಗಿಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ರಾಜ್ಯದ ನಾಗರೀಕ ಸೇವೆಗಳ ಅರ್ಥಗಳ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸರ್ಕಾರ ನಿಗದಿ ಪಡಿಸಿದ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ನೇಮಕಾತಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದೇಶ ಸಂಖ್ಯೆ ೧೯೭೧/೧೦/ಇಎಜೆ/೧೦೮ ದಿನಾಂಕ: ೧೯-೧೯-೧೯೫೧ ಕೇಂದ್ರಿಯ ನೇಮಕಾತಿ ಮಂಡಳಿ' ರಚಿಸಿ ಸರ್ಕಾರ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿತು. ಇದು ರೋಗಿ ವರೆಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಸಚಿವಾಲಯದ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸೇರಿತ್ತು. ಸರ್ಕಾರವು ಆದೇಶ ಸಂಖ್ಯೆ ೧೯೭೧/ಸಿ.ಬಿ. ೧೦೮-೧೯-೧೯೫೧, ದಿನಾಂಕ ೧೯-೧೯-೧೯೫೧ ಲೋಕಸೇವಾ ಆಯುಕ್ತರನ್ನು ನೇಮಿಸಿತ್ತು. ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದ ಅನ್ವಯ ರಾಜ್ಯಲೋಕ ಸೇವಾ ಆರ್ಥಿಕವನ್ನು ರೋಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಫಿಸಲಾಯಿತು. ಆಗ ಒಬ್ಬ ಅಧಿಕೃತ ಹಾಗೂ ಇಬ್ಬರು ಸದಸ್ಯರಿದ್ದರು. ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೆಚ್. ಬಿ. ಗುಂಡಪ್ಪ ಗೌಡ ಎಂಬುವವರು ಮೊದಲ ಅಧಿಕೃತರಾದರು. ೧೯-೧೯-೧೯೫೧ ಇಂದಿರಾ ಜನಸಿದ್ಧಿ ಇವರು ಪ್ರಜಾಪ್ರಾಳೀಸಿ ಸಭೆಗೆ ಆಯ್ದುಯಾದ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದರಲ್ಲದೆ (೧೯ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ) ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ (Local Self Government) ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕ್ಷಾಬಿನೆಟ್ ಸಚಿವರಾಗಿದ್ದರು. ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜರಿಂದ “ರಾಜ ಮಂತ್ರ ಪ್ರಮೀಳೆ” ಎಂಬ ಬಿರುದುಗಳಿಸಿದ್ದರು. ರೋಗಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿಧನರಾದರು. ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಉಂಡಿಯಾ ಕಟ್ಟಡ’ ದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿತ್ತು (೧೯೫೧-೫೨). ೧೯-೧೯-೧೯೫೧ದು ಪ್ರಮೀಳೆ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿರುವ ‘ಬಾಲಬ್ರಾಹಿ’ ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೂ ೩-೧೧-೫೬ರಂದು ರಾಜ್ಯ ಉಜ್ಜ್ವಲಾಯಾಲಯದ ‘ಅತಾರಾ ಕಳೆಗೆ’ ಗೂ ಸ್ಥಳಾಂತರಗೊಂಡು ರೋಗಿಲರಿಂದ ‘ಪಾರ್ಕ್‌ಹೌಸ್’ಗೆ ಬಂದಿತು. ಅದೇ ಸ್ಥಳ ಇಂದು ‘ಉದ್ಯೋಗ ಇಲಾಖೆ

ಸೌಧ' ವಾಗಿದೆ. ೧೯-೨೦೦೭ರಂದು ಆಯೋಗದ ಸುವರ್ಣ ಮಹೋತ್ಸವ ಆಚರಿಸಿ (ಅಂದು ಶಿಲಾಬಿನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ ಉದ್ಯೋಗ ಸೌಧ ೧೯-೧೧-೨೦೦೫ರಂದು ಉದ್ಘಾಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು). ಉದ್ಯಾನ ಮನೆಯಿಂದ ಉದ್ಯೋಗ ಸೌಧದವರೆಗೆ ಎಂಬ ಸ್ವರಣ ಸಂಚಿಕೆ ಹೊರತರಲಾಗಿದೆ.

ರಾಜ್ಯ ನಾಗರೀಕ ಸೇವೆಗಳ ಪತ್ರಾಂಕತ ಮತ್ತು ಅಪತ್ರಾಂಕತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು ಮಾಡುವುದು, ಸರ್ಕಾರ ನೋಕರಿಗೆ ಸೇವಾ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದು, ಶಿಸ್ತ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಲಹೆ ನೀಡುವುದು. ಬಡ್ಟಿ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಲಹೆ ನೀಡುವುದು, ಯು.ಪಿ.ಎಸ್.ಸಿ ನಡೆಸುವ ವಿವಿಧ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸುವುದು ಮುಂತಾದ ಪ್ರಕಾರುಗಳು ಆಯೋಗದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟವೇ. ರೇ ೧೨ ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಅಂತಸ್ತುಳ್ಳ ಉದ್ಯೋಗಸೌಧ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಭ್ಯಾಸ ನಜೀರ್ ಸಾಬ್ ರಾಜ್ಯ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು

ಅಭ್ಯಾಸ ನಜೀರ್ ಸಾಬ್ ರಾಜ್ಯ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಱೆಲೆರಲ್ಲಿ ಸಾಫ್ಟ್‌ಪನೆಗೊಂಡು ಮೈಸೂರಿನ ಆಡಳಿತ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡು ಪ್ರಸ್ತುತ ಬೃಹತ್ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಉಪರ್ಗತ ಆಧಾರಿತ ತರಬೇತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಪಂಚಾಯತ್ರಾಜ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು, ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ, ಬ್ಯಾಂಕ್ ಮುಂತಾದವರುಗಳು ಅಧಿಕಾರಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಿಗೆ, ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಮತ್ತು ಇತರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಬಂಧಿಸುವ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾಗಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡುತ್ತಿದೆ.

ಇದರ ಮೂಲ ಧೈಯ ಕೆಳಹಂತದಲ್ಲಿನ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವುದಾಗಿದ್ದು. ವಿಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಉತ್ಪನ್ನಮಟ್ಟದ ತರಬೇತಿ, ಸಂಶೋಧನೆ, ಸಮಾಲೋಚನೆ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಥೆಯ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನಿಡಲು ಸರ್ಕಾರವು ಅಪರ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದೆ. ಸಂಸ್ಥೆಯು ಮಹಾನಿರ್ದೇಶಕರು, ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರು, ಬೋಧಕ ಸಿಬ್ಬಂದಿ, ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಿಬ್ಬಂದಿ, ಅಧಿಕಾರಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಪ್ರಾರಂಭದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ‘ಮುಖಾಮುಖಿ’ ತರಬೇತಿ ವಿಧಾನ ಹೊಂದಿದ್ದು ೨೦೦೧ರಲ್ಲಿ ಉಪರ್ಗತ ಆಧಾರಿತ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಫ್ಟ್‌ಪನೆಯಿತು. ನಂತರ ಎರಡೂ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪಂಚಾಯತ್ರಾಜ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು, ವಿವಿಧ ಹಂತದ ಅಧಿಕಾರಿ, ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆಸುವುದು. ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಾಧಾರಿತ ಕಾರ್ಯಗಾರಗಳು, ವಿಜಾರ ಸಂಕಿರಣಗಳು ವಿದ್ದತ್ತಾ ಸಭೆ ನಡೆಸುವುದು, ಸಂಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದು, ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಮುಂತಾದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಹಯೋಗದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರಮಟ್ಟದ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸುವುದು, ಸರ್ಕಾರದ ಹಲವು ಜನಪರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಮಾಲೋಚನಾ ಸಭೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಸಲಹಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದು. ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಕಾರುಗಳಾಗಿವೆ.

ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಬಾಹ್ಯಕಾಶ ಇಲಾಖೆ ಹಾಗೂ ಇಸ್ಲ್ಮೀ, ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಹಾಯದಿಂದ ‘ಸ್ವಾಚ್ಚಾರ್’ ಸ್ವಾಚ್ಚಿಯೋ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿದ್ದು, ಇದರ ಮೂಲಕ ರಾಜ್ಯದ ಱೈಟೆ ತಾಲೂಕುಗಳ ಪೈಕಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಮೊವ್ ತಾಲೂಕು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿ ಉಳಿದ ಎಲ್ಲಾ ತಾಲೂಕುಗಳ ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತ್ತು ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ

ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿರುವ ಸ್ವೀಕೃತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಜಿಲ್ಲಾ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ಸ್ವೀಕೃತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಸೇರಿ ಒಟ್ಟು ಉಳಿ ಸ್ವೀಕೃತಿಕೇಂದ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಸೌಲಭ್ಯ ಅತ್ಯಂತ ಉಪಯೋಗಿಯದ್ದು, ಸರ್ಕಾರದ ಹಲವು ಇಲಾಖೆಗಳು, ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸಹ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಇಲಾಖೆಯ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ನಿಗದಿತ ಶುಲ್ಕ ಪಾವತಿಸಿ ಈ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಅನೇಕ ತರಬೇತಿ ಕೈಪಿಡಿಗಳನ್ನು ಸಹ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುತ್ತದೆ.

ಆಡಳಿತ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು.

ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ರೆಜಿಃರಲ್ ಸಾಫ್ಟ್‌ಟೆರ್ಮ್‌ವಾದ ಇದನ್ನು ಓರಿಯಂಟೇಷನ್ ಅಂದ್ ಸ್ಪ್ರಿ ಸೆಂಟರ್ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರಮಟ್ಟದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಸಮುದಾಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿನ ಅಧಿಕಾರೇತರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ರೆಜಿಃರಲ್ ಇದನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ವಹಿಸಲಾಯಿತು. ರೆಜಿಃರಲ್ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣಾ ಇಲಾಖೆ ಅಧೀನಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತು. ಅಧಿಕಾರಿ ವರ್ಗದವರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಗುಣಾಧ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸುವ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಕಾರ್ಯೋನ್ನು ವಿವಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ 'ಎ' ಮತ್ತು 'ಬಿ' ದಜ್ಞೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ತರಬೇತುಗೊಳಿಸುವುದು, ರಾಜ್ಯದ ನಾಗರೀಕ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಗಜೆಟ್‌ಡ್ಯೂ ಪ್ರೋಬೇಷನರುಗಳಿಗೆ (KAS) 'ಸಾಮಾನ್ಯ ಬುನಾದಿ ಶಿಕ್ಷಣ ತರಬೇತಿ' ನೀಡುವುದು ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ತರಬೇತಿಗಳನ್ನು ನಿಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅವೆಂದರೆ, ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಗಜೆಟ್‌ಡ್ಯೂ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ವೃತ್ತಿತತ್ವರತೆ ತರಬೇತಿ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಬಡ್ಡಿ ಹೊಂದಿದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಮನರ್ಮನನ ಮತ್ತು ಓರಿಯಂಟೇಷನ್ ತರಬೇತಿ, ವಿಶೇಷ ವಿಷಯವಾರು ತರಬೇತಿ, ವಿಚಾರಗೊಳಿಸು, ಕಾರ್ಯಾಗಾರ ಮತ್ತು ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣ ಏರ್ಪಡಿಸುವುದು. ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ಪ್ರಸ್ತಾತಿಸುವ ವಿವಿಧ ತರಬೇತಿಗಳು, ಅಶಿಲ ಭಾರತ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕನಾರ್ಟಿಕ ಕೇಂದ್ರ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿರುವ ಐ.ಎ.ಎಸ್. ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಓರಿಯಂಟೇಷನ್ ತರಬೇತಿ, ತರಬೇತುದಾರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವುದು. ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ತರಬೇತಿ, ಇ-ಗೌರ್ಭನ್ ಮತ್ತು ಇ-ಕಲೆಕ್ ಕೌಶಲ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ, ಮುಂತಾದ ತರಬೇತಿ, ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕನಿಸುವ ತರಬೇತಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಾಗಾರ, ತರಬೇತಿ ನಡೆಸಲು ಅಗತ್ಯ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು, ನೀಡುವುದು ಮತ್ತು ಸಂಘಟಿಸುವುದು. ಮೂರಕ ಜಟಿವಟಕೆ, ಸಂಶೋಧನೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದು ಮುಖ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಆಡಳಿತ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಇಗ ರೀತಿಯ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ತರಬೇತಿ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಿದೆ. ಡಿ.ಎಫ್.ಐ.ಡಿ ಯೋಜನೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ವಹಿಸಿದ ಇಲಾಖಾ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸುವುದು, ಇಗ ಜಿಲ್ಲಾ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ 'ಸ' ಮತ್ತು 'ಡಿ' ದಜ್ಞೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹಾಗೂ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಆಧುನಿಕರಿಸಿದೆ. ವಿವಿಧ ಸಂಘಸಂಸ್ಥೆ, ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಅವರ ಅಗತ್ಯವನ್ನನುಸರಿಸಿ Payment basis ಮೇಲೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವುದು. ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಯ Faculty ಗಳನ್ನು ಭಾರತ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷಗಳಲ್ಲಿನ ವಿವಿಧ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ನಿಯೋಜಿಸಿ ಅವರ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ವ್ಯಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು. Action Research Papers ಎಂಬ ಎರಡು ಸಂಪುಟಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. 'ಪರಿವರ್ತನೆಗಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು' ಎಂಬ ದ್ವೇಶ್ಯಮಾಸಿಕ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಅಂಗ್ಲ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರತರುತ್ತಿದೆ. ತರಬೇತಿ ಕೈಪಿಡಿ, ಕಾಮಗಾರಿ ಕೈಪಿಡಿ, ಸೇವಾನಿಯಮ, ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಅಧಿನಿಯಮ, ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ಕೈಪಿಡಿ, ತರಬೇತುದಾರರ ಕೈಪಿಡಿ ಮುಂತಾದ ಶೀಫ್‌ಕೆಗಳ ಸುಮಾರು ೨೦೧೦ ಮತ್ತು ಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ೨೦೧೦-೧೧ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ೨೨೧ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಆಯೋಜಿಸಿದ್ದು ರೆಜಿಃರಲ್

ಮಹಿಳೆಯರು, ೮,೬೪೧ ಮರುಷರು ಸೇರಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು ೧೦,೨೫೯ ಜನರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ವಿಕೋಪ ನಿರ್ವಹಣೆ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಖಿಡು ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆಸಿದ್ದು, ೮,೬೬೯ ಮರುಷರು, ೨,೦೮೩ ಮಹಿಳೆಯರು ಸೇರಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು ೧೧,೬೪೯ ಜನರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಜಲ್ಲಾ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆ

ಪ್ರತಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಂದರೆ, ಹಾಲಿ ೨೨ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಆಡಳಿತ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಧಿನಿರ್ದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ ಸುತ್ತಿದೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಆಯಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿನ ವಿವಿಧ ಜಳಾಖೆಗಳಲ್ಲರುವ ಸ್ವಿನ್ ಮತ್ತು ದಿ ದಚ್ಚೆ ಸೌಕರ್ಯರಿಗೆ ‘ಸಾಮಾನ್ಯ ಬುನಾದಿ ತರಬೇತಿ’ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಕಳೇರಿ ಆಡಳಿತಕ್ಕ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅಗತ್ಯವೇನಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಕೂಡ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಶ್ವಾಂತಿ ವೇತನ, ಟಿ.ಎ.ಬಿ.ಎ ವೇತನ ನಿಗದಿ, ಬಚೆಟ್ ತಯಾರಿಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಾನೂನಿನ ತಿಳಿವಳಿಕೆ, ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು, ಲಿಂಗಸೂಕ್ಷ್ಮತೆ (Gender Sensitisation) ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ತರಬೇತಿ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಲ್ಕಾಲದ ಓರಿಯಂಟೇಷನ್ ತರಬೇತಿ ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ೨೦೧೦-೧೧ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿನ ಜಿಲ್ಲಾ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಒಟ್ಟು ೧,೬೯೯ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಆಯೋಜಿಸಿದ್ದು ಒಟ್ಟು ೪೦,೦೨೭ ಜನರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕನಾಂಟಿಕ ಸರ್ಕಾರ ಸಚಿವಾಲಯ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆ

ಕನಾಂಟಿಕ ಸರ್ಕಾರ ಸಚಿವಾಲಯ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಯು ೧೯೯೮ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದ್ದ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣೆ ಇಲಾಖೆ ಸಚಿವಾಲಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದೆ. ನಿರ್ದೇಶಕರು ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಕನಾಂಟಿಕ ಸರ್ಕಾರದ ಸಚಿವಾಲಯ, ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್, ವಿಧಾನಸಭೆ, ಹಾಗೂ ಕನಾಂಟಿಕ ಲೋಕಸೇವಾ ಆಯೋಗದ ಅಧಿಕಾರಿ/ಸಿಬ್ಬಂದಿಯವರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಹೊಸದಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡ ಕರಿಯ ಸಹಾಯಕರು, ಸಹಾಯಕರು ಮತ್ತು ಶಾಖಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ದೀರ್ಘಾವಧಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವುದು, ಸೇವೆಯಲ್ಲಿರುವ ವಿವಿಧ ಹಂತದ ಅಧಿಕಾರಿ/ಸೌಕರ್ಯರುಗಳಿಗೆ ಅಲ್ಪಾವಧಿ ತರಬೇತಿ, ಓರಿಯಂಟೇಷನ್, ಮನರೂಪನನ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವುದು, ಅವಶ್ಯಿದ್ದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಗಾರ, ವಿಚಾರ ಸಂಕೀರಣ ಏರ್ಪಡಿಸುವುದು ಮುಂತಾದ ಪ್ರಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನೇರವೇರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕಚೇರಿ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನ, ಸೇವಾ ವಿಷಯಗಳು, ನ್ಯಾಯಾಲಯ ವಿಷಯಗಳು, ಹಣಕಾಸು ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಆಯವ್ಯಯ, ವಿಧಾನಮಂಡಲದ ವಿಷಯಗಳು, ವರ್ತನಾವೈಶಿರಿ ವಿಜ್ಞಾನ, ಯೋಜನಾ ವಿಷಯಗಳು, ಶಿಸ್ತ ವಿಷಯಗಳು, ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು, ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತಂತೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುವುದು. ತರಬೇತಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾಧಿಕಾರಿಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಸನಕ್ಕಾಗಿ ಮಾನವ ಮೌಲ್ಯಗಳು, ಕೆಲಸದ ಮೌಲ್ಯ ಲಿಂಗ ಸಂರ್ವೇದನೆ, ಯೋಜನೆ, ಧ್ಯಾನ, ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆ, ನಾಗರಿಕ ರಕ್ಷಣೆ, ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಪ್ರಥಮ ಜಿಕ್ಷೆ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಹ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೇತ್ತ ಸಂದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ತಾಲೂಕು ಹಂತದ ಕಚೇರಿಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಇದರಿಂದ ಅವರ ಕಾರ್ಯವೈಶಿರಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳ ಕಾರ್ಯಾನುಷ್ಠಾನದ ಬಗ್ಗೆ ನೇರ ಅನುಭವ ಹೊಂದಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ೨೦೧೫ಕ್ಕೆ ಇಂ ವರ್ಷವಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದಿನಾಂಕ: ೧೦-೦೨-೨೦೧೫ ರಂದು ಬೆಳ್ಳಿ ಹಬ್ಬ ಆಚರಿಸಿ ‘ಸೇವಾಭಾವ’ ಎಂಬ ಸ್ವರೂಪ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಹೊರತರಲಾಗಿದೆ.

ಜನಸ್ವಂದನ ಕೋಶ

ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣೆ ಇಲಾಖೆಯ ‘ಜನಸ್ವಂದನ ಕೋಶ’ವನ್ನು ೧೯೯೮ರಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಇದೊಂದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ದೂರ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದ್ದು ಇಲಾಖೆ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡಾಗ

ಸರ್ಕಾರದ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರು. ೨೦೦೪ರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಥಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳನ್ನು ಮುಖ್ಯಸ್ಥರನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಕನಾಟಕ ಮಾಹಿತಿ ಆಯೋಗವು ಈ ಇಲಾಖೆಯಡಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಗ್ರಾಮಾಂತರ ನಾಗರೀಕರ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಜಿಲ್ಲಾಮಟ್ಟದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಜಿಲ್ಲಾಪಂಚಾಯತ್ರೆ ಮುಖ್ಯಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಮೋಲೀಸ್ ವರಿಷ್ಠಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳು ಕನಿಷ್ಠ ಎರಡು ಹೋಬಳಿಗಳಲ್ಲಾದರೂ ‘ಜನಸಂಪರ್ಕ ಸಭೆ’ ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಕುಂದುಕೊರತೆ ಪರಿಹರಿಸಬೇಕು. ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಅರ್ಜಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಪರಿಹಾರ ಸೂಚಿಸಬೇಕು. ಅಗತ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಮೂರನೇ ಶನಿವಾರ ಸಭೆ ನಡೆಸಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಅರ್ಜಿಗಳ ಮೇಲೆ ತೀರ್ಮಾನ ಕೈಗೊಳ್ಳತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರು ತಮ್ಮ ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ತಾಲುಕು ಕೇಂದ್ರ, ಜಿಲ್ಲಾಕೇಂದ್ರ, ರಾಜ್ಯದ ರಾಜ್ಯಧಾರ್ಮಿಗೆ ಓಡಾಡುವುದು ತಪ್ಪಿದೆ. ಹಾಗೂ ದೂರು ಅರ್ಜಿಗಳೂ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಹೋಬಳಿ ಮಟ್ಟದ ಜನಸ್ವಂದನ ಸಭೆಗಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಜನರ ಮನೆ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಿವಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ಮಹತ್ವದ ಜನಪರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೆಂದು ಹೆಸರು ಪಡೆದಿದೆ. ರಾಜ್ಯವ್ಯಾಪಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಇದನ್ನು ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ ಮೂಲಕ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಇಲಾಖೆಯಡಿ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಅಧಿನಿಯಮ ಅಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಅಂತರ್ಭರಿತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಒಳಗೊಳಿಸಿದ್ದು ಕನಾಟಕ ಮಾಹಿತಿ ಆಯೋಗವನ್ನು ರಚಿಸಿದೆ.

ಕನಾಟಕ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಆಯೋಗ:- ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯು ಇಂಡಿಯಾ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಜಿನೀವಾದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ವಿಷಯ ಕುರಿತು ಸಮ್ಮೇಳನವನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಿದ್ದಾಗ ಈ ಹಕ್ಕಿನ ಪ್ರಶ್ನೆ ಉದ್ದೇಶಿಸಿತು. ೫೫ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಅದರಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದವು. ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಭೆಯು ಮಾಹಿತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಮೂಲಭೂತ ಮಾನವ ಹಕ್ಕು ಎಂದು ಘೋಷಿಸಲು ಕಾರಣವಾಯಿತಲ್ಲದೇ ಅದನ್ನು ೧೦-೧೨-೧೯೪೯ರಂದು ಘೋಷಿಸಿತು. ಇಂಡಿಯಾ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಷತ್ತು ಈ ಘೋಷಣೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ತನ್ನ ನಾಗರೀಕರಿಗೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಉಪಬಂಧ ರಚಿಸಿದ ವಿಶ್ವದ ಪ್ರಥಮ ರಾಷ್ಟ್ರ ಸ್ವೀಡನ್. ನಂತರ ಅನೇಕ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದವು.

ಈ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕಿನ ಉದ್ದೇಶಗಳ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಅದಕ್ಕೆ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಭವ್ಯಾಭಾರವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಳಿಸಿ ಮಾಡುವುದೂ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ, ಪಾರದರ್ಶಕ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯಲ್ಲಾಗಿದೆ ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಅಧಿನಿಯಮ ಅಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಜೂನ್ ೧೫, ೨೦೧೫ರಂದು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯವರ ಅನುಮೋದನೆ ಪಡೆಯಿತು. ಈ ಅಧಿನಿಯಮದ ಒಳಿನೆ ಪ್ರಕರಣದಂತೆ ರಾಜ್ಯ ಮಾಹಿತಿ ಆಯೋಗಗಳ ರಚನೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದರಂತೆ ಕನಾಟಕ ಮಾಹಿತಿ ಆಯೋಗವು ರಚಿತವಾಗಿದ್ದ ಮೂದಲ ಮುಖ್ಯ ಮಾಹಿತಿ ಆಯುಕ್ತರಾಗಿ ಶ್ರೀ.ಕೆ.ಕೆ ಮಿಶ್ರ ಅವರು ರಾಜ್ಯದ ಮೂದಲ ಮುಖ್ಯ ಮಾಹಿತಿ ಆಯುಕ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬರು ರಾಜ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಮಾಹಿತಿ ಆಯುಕ್ತರು ಆದು ರಾಜ್ಯ ಮಾಹಿತಿ ಆಯುಕ್ತರುಗಳು, ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ಅಧೀಕ್ಷಾರ್ಥಿ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಅಧೀಕ್ಷಾರ್ಥಿಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವರು.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮಾಹಿತಿ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಅರ್ಜಿದಾರರಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದರೆ ಆ ಅರ್ಜಿದಾರನು ಅಧಿನಿಯಮದ ೧೯(೧) ನೇ ಪ್ರಕರಣದ ಮೇರೆಗೆ ಮೊದಲ ಅಪೀಲು ಪ್ರಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಅಪೀಲು ಸಲ್ಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ೧೮(೧) (ಬಿ) ೧೯ತ್ವಾ ದೂರಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಆಯೋಗಕ್ಕೆ ದೂರು ಸಲ್ಲಿಸಬಹುದೆಂದು ಕನಾರಟಕ ಮಾಹಿತಿ ಆಯೋಗ ನಿರ್ಣಯಿಸಿದೆ. ವಿಳಂಬದಿಂದಾಗಿ ಅನಾವಶ್ಯಕ ತೊಂದರೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವುದನ್ನು ತಪಿಸಲು ಈ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ.

ಮಾಹಿತಿ ಆಯೋಗದ ಪ್ರಮುಖ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಅಧಿನಿಯಮ-೨೦೦೫ನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಕ್ರಮವಹಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಮಾಹಿತಿ ಆಯೋಗದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಮಾಹಿತಿ ಆಯುಕ್ತರು ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಸೇವಾವಧಿ ಇದು ವರ್ಷ ಅಥವಾ ಅವರಿಗೆ ಟೈಪ್‌ವರ್ಕರ್‌ಗಳಾಗುವತನಕದ ಅವಧಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ತನಗೆ ಬಂದ ದೂರುಗಳನ್ನು ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡುವುದು, ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವುದು ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಕಾರ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆಯೋಗವು ಎರಡನೇ ಅಪೀಲು ಪ್ರಾಧಿಕಾರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮನರವಲೋಕನ ಕೂಡ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮಾಹಿತಿ ಅಧಿಕಾರಿ/ಸಹಾಯಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮಾಹಿತಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮೇಲೆ ದಂಡನೆಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸಲು ಅಧಿಕಾರ ಉಳ್ಳದ್ವಾಗಿದೆ. ಆಯೋಗವು ಈ ಅಧಿನಿಯಮದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಕುರಿತಂತೆ ವಾರ್ಷಿಕ ವರದಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನ ಮಂಡಳದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸದನದ ಮುಂದೆ ಮಂಡಿಸಬೇಕು. ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಅಧಿನಿಯಮದ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿಮೂಡಿಸುವುದು, ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಿ/ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮಾಹಿತಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವುದು ಮುಂತಾದವು ಪ್ರಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿವೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೈಪಿಡಿ, ಕಾಯ್ದು ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು ಲಭ್ಯ.

ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ

ಕನ್ನಡ, ಸಂಸ್ಕೃತ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ: ಈ ಇಲಾಖೆಯು ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ ಸೇರಿದಂತೆ, ನಾಡಿನ ಕನ್ನಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಜಾರ, ಕೆಲೆ, ಪ್ರಾಬ್ಲ್ಯಾಂಕ, ಪರಂಪರೆ, ಪತ್ರಗಾರ, ಗಡಿ ಪ್ರದೇಶಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸುವ, ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಅನೇಕ ಇಲಾಖೆಗಳಿವೆ. ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯವು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಇಲಾಖೆಯಾಗಿದ್ದು, ನಿರ್ದೇಶಕರು ಇದರ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಜೆಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರಿರುತ್ತಾರೆ. ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯದ ಮತ್ತು ಇಲಾಖೆಯ ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ತರಲು ವಿವಿಧ ಅಕಾಡೆಮಿ ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾ ಭಾರತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಕನ್ನಡ ಮಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು ಇಲಾಖೆಗೆ ಸಹಕರಿಸುತ್ತವೆ. ಕನ್ನಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ, ಆಡಳಿತ ಕನ್ನಡ ಕಾರ್ಯ ಥಿಬಿರ, ಕಮ್ಟಿ, ಕನ್ನಡೇತರಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಕಲಿಸುವಿಕೆ, ಇವುಗಳಾಗಿ ಪೂರಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮುದ್ರಣ, ಗಡಿ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವಿಕೆ, ಗಡಿನಾಡ ಉತ್ಪನ್ನ, ಕಲಾಪ್ರತಿಭೋತ್ಸವ, ಜಾನಪದ ಜಾತ್ರೆ, ಪಾರಂಪರಿಕ ಉತ್ಸವಗಳು, ಮಸ್ತಕ ಪ್ರಕಟಣೆ, ವೃತ್ತಿ ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಧನಸಹಾಯ, ಕಲಾಮಂದಿರ ನಿರ್ಮಾಣ, ಕವಿಗಳ ಸಾರ್ಕಾರ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ, ವಿಶೇಷ ಫಾಟಕ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ/ವರ್ಗ/ಗಿರಿಜನರ ಕಲಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಧನ ಸಹಾಯ ನೀಡುವುದು ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಈ ಇಲಾಖೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಕಾರ್ಯಗಳಾಗಿವೆ.

ಪ್ರಾಬ್ಲ್ಯಾಂಕ ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಮೈಸೂರು: ೧೮೮೫ರಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದ ಇದು ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿದೆ. ಕೆಲೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ಅನ್ವೇಷಣೆ ಉತ್ತರಣನ, ಪ್ರಾಚೀನ ಸ್ವಾರಕರ್ಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಶಾಸನಗಳ ಸರ್ವೇಕಣೆ, ನೋಂದಣಿ, ಪ್ರಾಚೀನ ನಾಣ್ಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನ, ಸಂಶೋಧನಾ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆ, ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ನಿರ್ವಹಣೆ ಇತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ವಾರಕರ್ಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಕಾರ್ಯಗಳಾಗಿದ್ದು.

ಕರ್ನಾಟಕ ಕೈಗೆ

ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣಗಳು ವಸ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು, ಭಾಯಾಚಿತ್ರ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಮೂಲಕ ಜನರಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆ ಇಲಾಖೆ: ಇಲಾಖೆ ಕಚೇರಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿದೆ. ಪರಂಪರೆ ಕಟ್ಟಡಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಪರಂಪರೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಲು ಪಾರಂಪರಿಕ ಕಾಲ್ಯಾಂಗೆ, ಪರಂಪರೆ ಕೂಟ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನ, ಕಲಾಶಿಲಿಗೆ ನಡೆಸುವುದು ಪಾರಂಪರಿಕ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕಿರು ಹೊತ್ತಿಗೆಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆ, ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣ, ಕಾರ್ಯಾಗಾರ, ಶಿಲಾಘಲಕ ಅಳವಡಿಸುವುದು, ಮುಂತಾದವು ಈ ಇಲಾಖೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಇಲಾಖೆಯು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಖ್ಯಾತಿಯಿಂದು ಯನೆಸ್‌ನ್‌ಹೆಚ್‌ ಸಂಸ್ಥೆಯ IHCN (Indian Heritage Cities Network) ಸದಸ್ಯತ್ವ ಹೊಂದಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಪತ್ರಾಗಾರ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ: ಇದು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿರುವ ವಿಧಾನ ಸೌಧ ಮತ್ತು ವಿಕಾಸಸೌಧದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವವುಳ್ಳ ಶಾಶ್ವತ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ದಾಖಿಲೆ ಪತ್ರ ಕಡತ, ಮುಸ್ತಕಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು, ಸಂಶೋಧಕರು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ಕಬ್ಬಿರಿಗಳು, ಮುಂತಾದವರಿಗೆ ಅಗತ್ಯವನಿಸಿದ, ಲಭ್ಯವಿರುವ ದಾಖಿಲೆಗಳನ್ನು ಕೋರಿಕೆ ಮೇರೆಗೆ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಅಂತರಜಾಲಕ್ಕೆ ಅಳವಡಿಸಿದ್ದು ವೆಬ್‌ಸೈಟ್ ಮೂಲಕವೂ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆದು ಹೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವವುಳ್ಳ ದಾಖಿಲೆಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ತ ಜಿತ್ತಿಕರಣ ಪ್ರಕಟವು ಮೈಕ್ರೋಫಿಲಂ ಸುರುಗಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿದೆ. ದೂರ್ನಿ ಇತಿಹಾಸ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಿಗಿ ಗಣ್ಯರ ಹಾಗೂ ಪ್ರಮುಖ ವೈಶೀಗಳ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಂಡು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು ಇಂಡಜಿರಿಂಡ ಈವರೆಗೆ ಱಂಜಿಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಗಣ್ಯವೈಶಿಗಳ ಧ್ವನಿ ಮುದ್ರಣ ಮಾಡಿದೆ. ದಾಖಿಲೆಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆ, ದಾಖಿಲೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಗಣಕೀಕರಣ (ಸ್ಕ್ಯಾನಿಂಗ್, ಡಿಜಿಟಲ್‌ಸೇಶನ್, ಕ್ಯಾಟಲಾಗಿಂಗ್) ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಇಲಾಖೆಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದೆ. ಸಚಿವಾಲಯದ ಇಲಾಖೆಗಳ ಕಡತಗಳನ್ನು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೈಕ್ರೋಫಿಲ್ ಮತ್ತು ಧಾರವಾಡಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಾಗೀಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪತ್ರಾಗಾರ ಕಚೇರಿಗಳಿವೆ.

ಕನ್ನಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ: ಇದು ಸರ್ಕಾರಿ ಆದೇಶ ಸಂ.ಲಾಖೀಲ ಎಲೋಜಿಎನ್ ಓ.ಎ.ಬೆಂಗಳೂರು. ದಿನಾಂಕ: ೧೦-೧೦-೧೯೬೪ರಂತೆ ಆರಂಭವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಏಳು ಅಧಿಕಾರೇತರ ಹಾಗೂ ಏಳು ಪದನಿರ್ಮಿತ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು ಇಲಾಖೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರೂ, ಹಾಗೂ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಅಧಿನಿಯಮ ಇಂಡಿಲ್ ಇದು ೧೦-೧೦-೧೯೬೪ರಿಂದ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಆಡಳಿತ ಭಾಷಾನೀತಿಯ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ಸರ್ವೋಜ್ಞಿನಿ ಮಹಿಳೆ ವರದಿಯ ಅಂಗೀಕೃತ ಶಿಫಾರಸ್ಸಿಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲಹೆ ನೀಡಲು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಎಲ್ಲಾ ಆಡಳಿತದ ಹಂತದಲ್ಲಿಯೂ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಬಳಸಲು, ಕನ್ನಡ ಮಾಡ್ಯಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಮೈಕ್ರೋಶ್ಲಾಪಿಸಲು, ಹೊರರಾಜ್ಯದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಎಂ.ಎ, ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ ನೀಡುವುದು, ಕನ್ನಡ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವುದು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ಕನ್ನಡ ಕಾರ್ಮಿಕರುಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡ, ಕಲಿಕಾ ಕೇಂದ್ರ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಶಿಬಿರ, ಕನ್ನಡ ಉತ್ಸವ, ಭಾಷಾ ಭಾವ್ಯಕ್ತಿ ಸಮಾವೇಶ, ಗಡಿನಾಡ ಉತ್ಸವ-ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಕನ್ನಡ ಹಳೆ-ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ರಸಗ್ರಹಣ ಶಿಬಿರ, ಕಮ್ಮಟಿ, ಹೊರನಾಡ ಕನ್ನಡಿಗರ ಸಮಾವೇಶ, ಜಾಗೃತಿ ಜಾಧ ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳತ್ತದೆ.

ಹಂಪಿ ವಿಶ್ವ ಪರಂಪರೆ ಪ್ರದೇಶ ನಿರ್ವಹಣಾಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಹೊಸಪೇಟೆ: ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶ ನಂ.ಸಂ.ಕ.ಇಂಡ್/ಕೆವಂಯು.ಭಾಗ(೨) ದಿನಾಂಕ ೨೧-೦೫-೨೦೦೯ರಂತೆ ಇದು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. ಹೊಸಪೇಟೆ ತಾಲುಕಿನ ಮೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ, ಒಂದು ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸೇರಿದ ೧೪ ಗ್ರಾಮಗಳು, ಗಂಗಾವತಿ ತಾಲುಕಿನ ನಾಲ್ಕು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸೇರಿದ ೧೫ ಗ್ರಾಮಗಳು ಇದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ (ಸ್ಥಳೀಯ ಯೋಜನಾ ಪ್ರದೇಶ) ಬರುತ್ತವೆ. ಬಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಸಚಿವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಸಮಿತಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಪರಂಪರೆಯ ರಕ್ಖಣ್ಣ ಕಾರ್ಯದ ಅಂಗವಾಗಿ, ಹಂಪಿಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಗಳಿಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ೧೯೦೦ ಸ್ಕೂಲ್‌ಗಳ ಯೋಜನೆ ಹಾಗೂ ಧಾರ್ಮಿಕರಣ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇಸ್ಲೇಮ್ ಮೂಲಕ ಮೂಲ ನಕ್ಷೆ ತಯಾರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕಮಲಾಪುರದಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ಘಟಕವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆನೆಗುಂದಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಹಿಕಚೇರಿ ತೆರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ವೆಬ್‌ಸೈಟನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆನೆಕ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ.

ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ದೃಶ್ಯ ಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಮೈಸೂರು: CAVA (Chamarajendra Academy of Visual Arts) ಎಂದೇ ಕರೆಯುವ ಈ ಅಕಾಡೆಮಿ ಇಲ್ಲಾರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಯಿತು. ಇದರ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರನ್ನು 'ಡೀನ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಅಕಾಡೆಮಿಯಾಗಿದೆ. ಇದೊಂದು (ಕಾವಾ)ಸರ್ಕಾರದ ಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದ್ದು, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಕ್ಕೆ ಸಂಯೋಜನೆಗೊಂಡು, ಇದು ವರ್ಷದ ಪದವಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಅಚ್ಚುಕಲೆ, ಶಿಲ್ಪಕಲೆ, ಅನ್ನಯಕಲೆ, ಭಾಯಾ ಚಿತ್ರ, ಭಾಯಾಚಿತ್ರ ಪ್ರತಿಕೋಢಮು, ಕಲಾಜೀತಿಹಾಸ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದೆ. ಕಲಾಮೇಳ, ಕಾರ್ಯಗಾರ, ಚಿತ್ರಕಲಾಶಿಬಿರ, ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಯೋಜಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಕನಾಟಕ ಗಡಿ ಪ್ರದೇಶ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ: ಈ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ೨೦೦೯ರಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾಯಿತು. ಕನಾಟಕದ ಗಡಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಾಮಗಳು, ಆಯ್ದು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭವನ, ಗ್ರಂಥಾಲಯ, ಶಿಕ್ಷಕರ ವಸತಿ ಗ್ರಹ, ದೇಶೀಯ ಕ್ರೀಡಾ ಭವನ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವುದು, ಇನ್ನಿತರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾಮಗಾರಿ ಕ್ಷೇತ್ರಾಳ್ಯವುದು. ಗಡಿನಾಡ ಶೈಯೋಭೀವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುವ ಸಂಘಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಅನುದಾನ ನೀಡುವುದು, ಗಡಿನಾಡ ಉತ್ಪವ ನಡೆಸುವುದು, ಮುಂತಾದ ಪ್ರಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ.

ವಾತಾವ ಇಲಾಖೆ: ಈ ಇಲಾಖೆಯ ಇಲ್ಲಾರಿಂದ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಚಾರ ಶಾಖೆಯಾಗಿ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಧಾನ ವಾತಾವಧಿಕಾರಿ ಕಚೇರಿಯು ಕಾರ್ಯಾರಂಭ ಮಾಡಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಾರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳ ಕಚೇರಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತೆ ಪ್ರಧಾನ ವಾತಾವಧಿಕಾರಿ ಕಚೇರಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ನಂತರ ಕ್ಷೇತ್ರ ಪ್ರಚಾರ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಇಲ್ಲಾರಲ್ಲಿ ವಾತಾವ ಮತ್ತು ಪ್ರಚಾರ ಇಲಾಖೆ ಎಂದಾಯಿತು. ಪ್ರಧಾನ ವಾತಾವಧಿಕಾರಿ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಕರು ಎಂದು ಮರುನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಹಾಗೂ ವಾತಾವ ಮತ್ತು ಪ್ರವಾಸೋಧ್ಯಮು ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ಬೇಪಡಿಸಿತು. ಇಲ್ಲಾರಲ್ಲಿ ವಾತಾವ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಪ್ರವಾಸೋಧ್ಯಮು ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ಬೇಪಡಿಸಿತು. ಹಾಲೀ ಭಗವಾನ್ ಮಹಾವಿರ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ನೂತನವಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡ ವಾತಾವ ಸೌಧರಲ್ಲಿ ೨೦೦೯ರಿಂದ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಕಚೇರಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಇಲಾಖೆ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಂದರೆ ನಿರ್ದೇಶಕರು. ಆರು ವಿಭಾಗಗಳಿಗೆ ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲಾ

ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಾತಾವರಣ ಇಲಾಖೆ ಕಚೇರಿಗಳಿವೆ. ಬೆಂಗಳೂರು (ನಗರ), ಬೆಂಗಳೂರು (ಗ್ರಾಮಾಂತರ), ಮೈಸೂರು, ಬೆಳಗಾವಿ ಮತ್ತು ಗುಲಬಗಾರ್ ಕಚೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರು, ೧೦ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ೧೫ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಹುಬ್ಬಳಿ ಮತ್ತು ನವದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ವಾತಾವರಣ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಹೊಸಪೇಟೆ ಮತ್ತು ಶಿಕಾರಿಪುರಗಳಲ್ಲಿ ಉಪವಿಭಾಗೀಯ ಕಚೇರಿಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಈ ಇಲಾಖೆಯಡಿ ಕನಾರ್ಟಿಕ್ ಮಾರ್ದ್ಯಮು ಅಕಾಡೆಮಿ, ಚಲನಚಿತ್ರ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಮರ್ದುಪಾನ ಸಂಯುಕ್ತ ಮಂಡಳಿಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ.

ಕನಾರ್ಟಿಕ್ ಮಾರ್ದ್ಯಮು ಮಾನ್ಯತಾ ನಿಯಮಗಳು-೨೦೦೯, ಕನಾರ್ಟಿಕ್ ಹಿರಿಯ ಪತ್ರಕರ್ತರ ಕ್ಷೇತ್ರ ನಿಧಿ ದತ್ತಿ ನಿಯಮಗಳು-೨೦೦೯, ಕನ್ನಡ ಚಲನಚಿತ್ರ ಅಕಾಡೆಮಿ ನಿಯಮಗಳು-೨೦೦೯, ಕನ್ನಡ ಚಲನಚಿತ್ರ ನೀತಿ-೨೦೧೦ ಮತ್ತು ಜಾಹೀರಾತು ನೀತಿ-೨೦೧೦ (ಕರದು) ನಿಯಮಾವಳಿಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವುದು ಜಿತ್ತಿಕರಣದ ಅನುಮತಿ, ರಾಜ್ಯ ಚಲನಚಿತ್ರ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಕನ್ನಡ ಚಲನ ಜಿತ್ತಗಳಿಗೆ ತೆರಿಗೆ ವಿನಾಯಿತಿ, ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ₹೧೦೦ ಲಕ್ಷ ಹಾಗೂ ಪದಕದೊಂದಿಗೆ, ಟಿಎಸ್‌ಆರ್ ಪತ್ರಿಕಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಡೆದ ಚಲನಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಜಿತ್ತಗಳಿಗೆ ಮೌಲ್ಯಾಂಶ ಧನ, ₹೫೦ ಸಾವಿರ ಹಾಗೂ ಪದಕದೊಂದಿಗೆ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ೨೦೧೦ ರಿಂದ ಮೊಹರೆ ಹನುಮಂತರಾಯರ ಹೆಸರಲ್ಲಿನಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಜಿತ್ತೋದ್ಯಮದ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರ ಕಲ್ಯಾಣ ನಿಧಿ, ಕ್ಷೇತ್ರಪ್ರಚಾರ, ವಸ್ತುಪ್ರದರ್ಶನ, ನಾಟಕ, ಬೀದಿನಾಟಕ, ಸಂಗೀತ-ನಾಟಕ, ಚಲನಚಿತ್ರ ಪ್ರದರ್ಶನ, ಸುದ್ಧಿಘಟಕಗಳ ಸೇವೆ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಪ್ರಚಾರ, ಸರ್ಕಾರದ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳ, ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಜನರಿಗೆ ತಲುಪಿಸಲು, ಕಿರುಹೊತ್ತಿಗೆ, ನಿಯತಕಾಲಿಕೆ, ಮಡಿಕೆಪತ್ರ, ಘಲಕ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸುವುದು, 'ಜನಪದ' ಕನ್ನಡ ಮಾಸಿಕ, 'ಮಾರ್ಚ್ ಆಫ್ ಕನಾರ್ಟಿಕ್' ಎಂಬ ಆಂಗ್ಲ ಮಾಸಿಕ ನಿಯತಕಾಲಿಕೆ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದೆ. ಸಂಕಷ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ಹಿರಿಯ ಪತ್ರಕರಿಗೆ ೨೦೦೦ರೂ. ಮಾಸಾಶನ, ಉಚಿತ ಬಸ್ ಪಾಸ್, ಕಾರ್ಯನಿರತ ಪತ್ರಕರ್ತರ ಕ್ಷೇಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಧಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ವಿಮಾ ಸೌಲಭ್ಯಕಲ್ಪಿಸಿದೆ.

ಕನಾರ್ಟಿಕ್ ಗ್ರಾಸೆಟಿಯರ್ ಇಲಾಖೆ: ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಲ್ಲಿ ಗೆಜೆಟ್ (ಸರ್ಕಾರ ಸಾಪ್ತಾಹಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವ) ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಇದೆ. ಆದರೆ 'ಗೆಜೆಟ್' ಬೇರೆ 'ಗ್ರಾಸೆಟಿಯರ್' ಬೇರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಿದೆ. ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'GAZA' ಎಂಬ ಪದವಿದ್ದು ಇದು ಗ್ರೀಕ್ ಮೂಲದಾಗಿದ್ದು. 'ವಾರ್ತೆಗಳ ಗಣ' ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರದೇಶಪರಿಚಯ ಕೋಶವೆನ್ನಬಹುದು. ಒಂದು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ಕೃತಿಗೆ 'ಗ್ರಾಸೆಟಿಯರ್' ಎಂದು ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ಇದನ್ನು ಸಂಪುಟ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಸಬಹುದು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯಾಯಲ್ ಎಂದೂ ಸಹ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ೧೮೯೮ರಲ್ಲಿಯೇ ಬ್ರಿಟನ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯಾಯಲ್ ಪರಿಚಯವಾಗಿತ್ತು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತ ಶುರುವಾದಾಗ ಅದರಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಅದನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದರು. ಮಾನ್ಯಾಯಲ್‌ಗಳು ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯಂತಿದ್ದುದರಿಂದ ಇದರಿಂದ ಬಹಳಷ್ಟು ಉಪಯುಕ್ತತೆ ಕಂಡು ಬಂದಿತು.

ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಸೆಟಿಯರ್ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದು ೧೮೬೬-೧೮೬೭. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶೀಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ಪ್ರಥಮ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿದ್ದ ಬೆಂಜಮಿನ್ ಲಾಯಿಸ್‌ರ್ಸ್‌ರವರು, ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಗಾ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮೂರು ಸಂಪುಟಗಳನ್ನು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ೧೮೬೮ ರಲ್ಲಿಯೇ ಎಜ್‌ಪೆಲ್ಲೆಸ್‌ ಹಾಗೂ ಕೈಷ್ಟ್ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ಎಂಬುವವರು ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ಹೊಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಗ್ರಾಸೆಟಿಯರ್ ತಯಾರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದರೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಉತ್ತರ ಕನಾರ್ಟಿಕ್ ಭಾಗವು ಆಗ ಮುಂಬೆ ಪ್ರಸಿಡ್ನಿ ಆಳ್ಳಿಕೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದು ೧೮೬೭ ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ಬಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಾನ್ಯಾಯಲ್‌ನ್ನು ೨೦೧೪

ಜಾನ್‌ಕೆಲ್‌ಸಾಲ್ ಎಂಬುವವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದರು. ನಂತರ ಇಂಳಿರಲ್ಲಿ ಮನಃ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ವಿಲಿಯರ್ ಘ್ರಾನ್‌ಸ್ ಎಂಬುವವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ನಂತರ ಇಲ್ಲಿರಲ್ಲಿ ಜೀಮ್‌ಸ್ ಕ್ಯಾಂಪ್‌ಬೆಲ್ ಸಂಪಾದಕಶ್ವದಲ್ಲಿ ಬಿಜಾಪುರ, ಕೆನರಾ, ಧಾರವಾಡ, ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ವರ್ನೋಕ್ ಸಂಪಾದಕಶ್ವದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕೆನರಾ ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ್‌ಗಳು ಪ್ರಕಟವಾದವು. ಇಂಡಿ-ಇಂಡಿಕ್ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬೀದರ್, ಗುಲಬಗಾರ ಹಾಗೂ ರಾಯಚೂರುಗಳ ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ್‌ಗಳು ಮನಾರ್ ಮಹೇನ್ ಅವರ ಸಂಪಾದಕಶ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದವು. ಇಂಡಿಕ್ ವೇಳಿಗೆ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ಆರು ಸಂಪುಟಗಳು ರಾಬ್‌ಬಹದ್ದೂರ್ ಸಿ.ಹಯಿವದನರಾವ್ ಸಂಪಾದಕಶ್ವದಲ್ಲಿ ಹೊರಬಂದವು. ವ್ಯಾಪಕ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣೆ ನಡೆಸಿ ತಯಾರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅಧಿಕೃತತೆ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತೆನ್ನಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ್‌ನ ಮಹತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅರ್ವಂಡಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಇಲಾಖೆ ಸಂಘಟಿಸುವತ್ತೆ ಯೋಚಿಸಿದರು.

ಇಂಡಿಕ್‌ಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಒಂದು ಸಮಿತಿ ರಚಿಸಿ, ಸಮಿತಿಯ ಶಿಥಾರಸ್‌ನಂತೆ, ಪ್ರತೀ ರಾಜ್ಯವೂ ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ್‌ಗಳ ಪ್ರಕಟಣಾ ಕಾರ್ಯ ಕ್ಯಾರ್‌ಬ್ಲಾಫೇಕೆಂದು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ್ದರ ಮೇರೆಗೆ ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯಗಳೂ ಈ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದವು. ಇಂಡಿಕ್‌ಲ್ಲಿ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕನಾರಿಕ ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ್ ಇಲಾಖೆ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಭಾರತದ ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ್ ಫಟಕದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಕ್ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಅದರಂತೆ ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ್ ಪ್ರಕಟಸರ್ತಾಡಿತು. ಎಲ್ಲಾ ೨೦ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಆಂಗ್ ಸಂಪುಟಗಳು ಇಂಡಿಕ್ ರ ವೇಳಿಗೆ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡವು. ಇಂಡಿಕ್ ನಂತರ ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ್‌ನ ಪರಿಷ್ಕತ ಆವೃತ್ತಿ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಯೋಜನೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಅದರಂತೆ ಕೊಡಗು, ಧಾರವಾಡ, ಗುಲಬಗಾರ, ಬಿಜಾಪುರ ಹಾಗೂ ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆ ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ್ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡವು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಿಲ್ಲೆ ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ್‌ನಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭೌಗೋಳಿಕ ಚಿತ್ರಣವನ್ನೊಳಗೊಂಡ (೧) ಪ್ರಾಸ್ತಾವಿಕ, (೨) ಇತಿಹಾಸ, (೩) ಜನತೆ, (೪) ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ನೀರಾವರಿ, (೫) ಕ್ಯಾರಿಕೆಗಳು, (೬) ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಹಣಕಾಸು ವ್ಯವಹಾರ ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ, (೭) ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕ, (೮) ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು, (೯) ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ರಾಜಸ್ಸು, (೧೦) ನ್ಯಾಯಾಡಳಿತ, (೧೧) ಇತರೆ ಇಲಾಖೆಗಳು, (೧೨) ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, (೧೩) ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಕ್ರೀಡೆ, (೧೪) ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ, (೧೫) ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳು, (೧೬) ಇತರ ಸಮಾಜಸೇವಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು, (೧೭) ಪ್ರೋಕ್ರಿಟೀಯ ಸ್ಥಳಗಳು, ಎಂಬುದಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಇದುವರೆಗೂ ಕನಾರಿಕ ಕೈಪಿಡಿ (ವಿವಿಧ ಆವೃತ್ತಿ) ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಆಂಗ್ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿವೆ. ಕೋಲಾರ, ಮಂಡ್ಯ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ, ಉಡುಪಿ, ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಏಳು ತಾಲೂಕುಗಳ ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ್‌ಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಡಾ. ಘ್ರಾನ್‌ಸ್ ಬುಕಾನ್‌ನರ ಎ ಜನಿಕ ಪ್ರಾಂ ಮದ್ರಾಸ್ ಥಾಲ್ ಮೈಸೂರು, ಕೆನರಾ, ಮಲಬಾರ್, ಹಯಿವದನರಾವ್ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ರಾಜ್ಯ ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ್ ಮುಂತಾದವು ಮನಮುದ್ರಣಗೊಂಡಿವೆ. ಈ ಗ್ರಂಥಗಳು ಬೆಂಗಳೂರು, ಮೈಸೂರು, ಗುಲಬಗಾರ ಮತ್ತು ಧಾರವಾಡಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಮನಮುದ್ರಣಾಲಯದ ಕಾರ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ದೊರಕುತ್ತವೆ. 'ಕನಾರಿಕ ಕೈಪಿಡಿ' ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಆಂಗ್ ಭಾಷೆಗಳಿರುವ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಸ್ವಧಾರ್ತಕ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದ್ದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೇಡಿಕೆ ಇರುವ ಮಸ್ತಕವಾಗಿದೆ. ಮನಮುದ್ರಣ ಕಂಡಿವೆ. ಸಿ.ಡಿ.ಕೂಡ ಲಭ್ಯ. ಈ ಇಲಾಖೆಗಳಂತಹೇ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಇಲಾಖೆಗಳು, ಕಚೇರಿಗಳು, ಮಂಡಳಿಗಳು, ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯಗಳು, ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು, ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಇಲಾಖೆ ಕಚೇರಿಗಳು, ಮುಂತಾದವರುಗಳು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಅವೆಲ್ಲವುಗಳ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಮೊಣಿ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ವಿವರವಾಗಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವಾಸಿತವಾದ ಜನರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಚಿತವಿಲ್ಲದ ಆದರೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ

ಕನಾರ್ಟಿಕ್ ಸ್ಟ್ರೇಚ್‌ಡಿ

ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಕನಾರ್ಟಿಕ್ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳು ಮತ್ತು ಇತರೆ ಕಚೇರಿಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

**ಸಂಸದೀಯ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣೆ ಸಚಿವಾಲಯ
(ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧವಿರುವ ಇಲಾಖೆಗಳು)**

1.	ಕನಾರ್ಟಿಕ್ ಉಚ್ಛವಾಯಾಲಯ
2.	ಕನಾರ್ಟಿಕ್ ಲೋಕಾಯುಕ್ತ
3.	ಕನಾರ್ಟಿಕ್ ಆಡಳಿತ ನ್ಯಾಯಾಧಿಕರಣ
4.	ಕನಾರ್ಟಿಕ್ ಲೋಕಸೇವಾ ಆಯೋಗ
5.	ಆಡಳಿತ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು
6.	ಜಿಲ್ಲಾ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು
7.	ಕನಾರ್ಟಿಕ್ ಸರ್ಕಾರದ ಸಚಿವಾಲಯ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆ, ಬೆಂಗಳೂರು
8.	ನೇಮಕಾತಿ ಸಮಿತಿಗಳು
	ಅಂತ್ಯ ಪತ್ರ ಸಂಬಂಧಿತ ಸಚಿವಾಲಯ
1.	ಕಾನೂನು, ನ್ಯಾಯ, ಮತ್ತು ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಇಲಾಖೆ
2.	ಸಂಸದೀಯ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಮತ್ತು ಶಾಸನ ರಚನೆ ಇಲಾಖೆ
3.	ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ತೊಣಿಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆ
4.	ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆ
5.	ಅರಣ್ಯ, ಜೀವಶಾಸ್ತ್ರ, ಪರಿಸರ ಇಲಾಖೆ
6.	ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ
7.	ಪಶು ಸಂಗೋಪನೆ ಮತ್ತು ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆ
8.	ಒಳಾಡಳಿತ ಇಲಾಖೆ
9.	ಸಹಕಾರ ಇಲಾಖೆ
10.	ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ರಾಜ್ಯ ಇಲಾಖೆ
11.	ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ವಾತಾ ಮತ್ತು ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಇಲಾಖೆ
12.	ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಜ್ಯೋತಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಇಲಾಖೆ
13.	ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ
14.	ಯೋಜನೆ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ಇಲಾಖೆ
15.	ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಇಲಾಖೆ
16.	ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಕೈಟಂಬ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆ
17.	ಆರ್ಥಿಕ ಇಲಾಖೆ

18.	ಕನಾರ್ಟಿಕ-ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಗಡಿವಿವಾದ-ಪೀಠ ಕಾನೂನು ಸಲಹಾ ಮಂಡಳಿ
19.	ಅನೀವಾಸಿ ಭಾರತೀಯ ಸಮಿತಿ (ಕನಾರ್ಟಿಕ)
20.	ಯುವಜನ ಸೇವಾ ಇಲಾಖೆ
21.	ಅಲ್ಲ ಸಂಖ್ಯಾತರ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆ
22.	ಸಾರಿಗೆ ಇಲಾಖೆ
23.	ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ
24.	ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉದ್ದೇಶಗಳ ಇಲಾಖೆ
25.	ಕಾರ್ಮಿಕ ಇಲಾಖೆ
26.	ನೀರಾವರಿ ಇಲಾಖೆ
27.	ಇಂಥನ ಇಲಾಖೆ
28.	ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ
29.	ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ
30.	ವಸತಿ ಇಲಾಖೆ
31.	ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಇಲಾಖೆ
32.	ಆಹಾರ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಸರಬರಾಜು ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಹಕರ ವ್ಯವಹಾರಗಳು
33.	ಮುಖ್ಯ ಚುನಾವಣಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಛೇರಿ (ಡಿಪೀಲಾರ್-ಚು)

ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಚಿವಾಲಯ

1	ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆ
2	ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆ
3	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆ
4	ಡಾ॥ ಬಿ.ಆರ್.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ
5	ಡಿ.ದೇವರಾಜ್ ಅರಸು ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ, ನಿಯಮಿತ
6	ಕನಾರ್ಟಿಕ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ
7	ಕನಾರ್ಟಿಕ ವಸತಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ
8	ಡಾ॥ ಬಿ.ಆರ್.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆ
9	ಡಿ.ದೇವರಾಜ್ ಅರಸು ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆ
10	ಕನಾರ್ಟಿಕ ರಾಜ್ಯ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಆಯೋಗ
11	ಕನಾರ್ಟಿಕ ರಾಜ್ಯ ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಗಳು ಮತ್ತು ಅನುಸೂಚಿತ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗಳ ಆಯೋಗ
12	ಕೇಂದ್ರ ಪರಿಹಾರ ಸಮಿತಿ
13	ಕನಾರ್ಟಿಕ ಅಲ್ಲಂಬಂಖ್ಯಾತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ, ನಿಯಮಿತ

ಜಿಲ್ಲಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸಚಿವಾಲಯ (ಭಾರಿ, ಮಧ್ಯಮ ನೀರಾವರಿ ಮತ್ತು ಕಾಡಾ)

1	ಕೃಷ್ಣಾರ್ಥಾಗ್ರಹ ಜಲ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ
2	ಕನಾಟಕ ನೀರಾವರಿ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ
3	ಕಾರ್ವೇರಿ ನೀರಾವರಿ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ

ಸಹಕಾರ ಸಚಿವಾಲಯ

1	ಸಹಕಾರ ಸಂಖಗಳ ನಿಬಂಧಕರ ಕಚೇರಿ
2	ಸಹಕಾರ ಸಂಖಗಳ ಲೆಕ್ಕೆ ಪರಿಶೋಧನೆ ಇಲಾಖೆ
3	ಕೃಷ್ಣ ಮಾರಾಟ ಇಲಾಖೆ
4.	ಕನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಉಗ್ರಾಂತಿ ನಿಗಮ, ನಿಯಮಿತ
5.	ಕನಾಟಕ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಫೆಡರೇಷನ್
6.	KASCARD ಬ್ಯಾಂಕ್
7.	ಕನಾಟಕ ಮಿಲ್ ಫೆಡರೇಷನ್
8.	ಕನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸಹಕಾರಿ ಅಪ್ಸ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಲಿ.,

ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಸಚಿವಾಲಯ

1.	ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ
2.	ಕನಾಟಕ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ, ನಿಯಮಿತ

ತೊಳಟಗಾರಿಕೆ ಸಚಿವಾಲಯ

1.	ತೊಳಟಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆ
2.	ಕನಾಟಕ ದ್ವಾಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿ
3.	ಹಾಪ್ ಕಾರ್ಮ್

ಅರಣ್ಯ ಸಚಿವಾಲಯ

1	ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಇಲಾಖೆ
2	ಕನಾಟಕ ಅರಣ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ
3	ಕನಾಟಕ ಗೋಡಂಬಿ (ಗೇರು) ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ
4	ಕನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಅರಣ್ಯ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಥಾಗ್ರಹ ನಿಗಮ
5	ಕನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಗಿಡಮೂಲಿಕೆ ಬೈಷಧಿ ಸಸ್ಯಗಳ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ

ಯುವಜನ ಸೇವಾ ಸಚಿವಾಲಯ

1.	ಯುವಜನ ಸೇವಾ ಮತ್ತು ಕ್ರೀಡಾ ಇಲಾಖೆ
2.	ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸೇವಾ ಯೋಜನೆ ಕೋಶ
3.	ಕನಾರ್ಟಿಕ ಕ್ರೀಡಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ
4.	ಸರ್ಕಾರಿ ವೈಮಾನಿಕ ತರಬೇತಿ ಶಾಲೆ

ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಚಿವಾಲಯ

1.	ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ
2.	ಪ್ರಾಚೀನ ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ
3.	ಪ್ರಾಚೀನ ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆ ಇಲಾಖೆ
4.	ಕನಾರ್ಟಿಕ ರಾಜ್ಯ ಪತ್ರಾಗಾರ ಇಲಾಖೆ
5.	ಕನಾರ್ಟಿಕ ಗ್ರಾಸೆಟಿಯರ್ ಇಲಾಖೆ
6.	ಕನ್ನಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ
7.	ಹಂಪಿ ವಿಶ್ವ ಪರಂಪರೆ ಪ್ರದೇಶ ನಿರ್ವಹಣಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ
8.	ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ದೃಶ್ಯಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ
9.	ಕನಾರ್ಟಿಕ ಗಡಿ ಪ್ರದೇಶ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ
10.	ವಾತಾ ಇಲಾಖೆ

ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಚಿವಾಲಯ

1.	ಕೃಷಿ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ (ಇಲಾಖೆ)
2.	ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ
3.	ರಾಜ್ಯ ಮಣಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ (ಸಂರಕ್ಷಣೆ) ಇಲಾಖೆ
4.	ಕನಾರ್ಟಿಕ ರಾಜ್ಯ ಬೀಜ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ
5.	ಕನಾರ್ಟಿಕ ರಾಜ್ಯ ಆಗ್ನೇಯ ಕಾನ್ವೆ ಪ್ರಾಡಕ್ಷ ನಿಯಮಿತ
6.	ಕನಾರ್ಟಿಕ ರಾಜ್ಯ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಹಾಗೂ ರಘ್ತ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ
7.	ಕನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಕಾಂಪೋಸ್ಟ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಯಮಿತ
8.	ಕನಾರ್ಟಿಕ ತೊಗರಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿ, ನಿಯಮಿತ
9.	ಮೈಸೂರು ಟೊಬ್ಬಾಹೋ ಕಂಪನಿ ನಿಯಮಿತ
10.	ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ (ಬೆಂಗಳೂರು, ಧಾರವಾಡ, ರಾಯಚೂರು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ)
11.	ಕನಾರ್ಟಿಕ ರಾಜ್ಯ ಬೀಜ ಪ್ರಮಾಣನ ಸಂಸ್ಥೆ
12.	ಕನಾರ್ಟಿಕ ಆಗ್ನೇಯ ಮೌರ್ಚೀನ್ ನಿಯಮಿತ
13.	ಕನಾರ್ಟಿಕ ಸುವರ್ಣ ಉದ್ದಾನವನಗಳ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಲಾಲೋಬಾಗ್, ಬೆಂಗಳೂರು

ಪಶುಪಾಲನಾ ಸಚಿವಾಲಯ

1.	ಪಶುಪಾಲನಾ ಮತ್ತು ಪಶುಪ್ರದ್ಯೋಯ ಸೇವಾ ಇಲಾಖೆ
2.	ಪಶು ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಜೈವಿಕ ಸಂಸ್ಥೆ
3.	ಕನಾರ್ಟಿಕ ಸಹಕಾರಿ ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಕರ ಮಹಾಮಂಡಳ, ನಿಯಮಿತ
4.	ಕನಾರ್ಟಿಕ ಕುರಿ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ
5.	ಕನಾರ್ಟಿಕ ಸಹಕಾರ ಕುಕ್ಕಣ ಮಹಾಮಂಡಳ (ನಿ)
6.	ಕನಾರ್ಟಿಕ ಮಾಂಸ ಮತ್ತು ಕೋಳಿ ಮಾರಾಟ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ

ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಚಿವಾಲಯ

1.	ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ
2.	ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಯ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ
3.	ಅಂಗವಿಕಲರ ಹಾಗೂ ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆ
4.	ಕನಾರ್ಟಿಕ ರಾಜ್ಯ ಮಹಿಳಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ
5.	ಕನಾರ್ಟಿಕ ರಾಜ್ಯ ಮಹಿಳಾ ಆಯೋಗ
6.	ಕನಾರ್ಟಿಕ ರಾಜ್ಯ ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಂಡಳ
7.	ಬಾಲಭವನ ಸೊಸೈಟಿ
8.	ಕನಾರ್ಟಿಕ ರಾಜ್ಯ ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣಾ ಆಯೋಗ
9.	ಬಾಲವಿಕಾಸ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಧಾರವಾಡ

ಕಂದಾಯ ಸಚಿವಾಲಯ

1.	ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ
2.	ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆ ಮತ್ತು ಹಿಂಜಣಿಗಳ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ
3.	ಭೂಮಾಪನ ಕಂದಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಭೂದಾಖಲೆಗಳ ಇಲಾಖೆ
4.	ನೋಂದಣಿ ಮತ್ತು ಮುದ್ರಾಂಕ ಇಲಾಖೆ
5.	ಧಾರ್ಮಿಕ ದತ್ತಿ ಇಲಾಖೆ

ಆಹಾರ, ನಾಗರಿಕ ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಹಕರ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಸಚಿವಾಲಯ

1.	ಆಹಾರ, ನಾಗರಿಕ ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಹಕರ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಇಲಾಖೆ
2.	ಕಾನೂನು ಮಾಪನ ಶಾಸ್ತ್ರ ಇಲಾಖೆ
3.	ಕನಾರ್ಟಿಕ ರಾಜ್ಯ ಗ್ರಾಹಕರ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ಪರಿಹಾರ ಆಯೋಗ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ವೇದಿಕೆಗಳು
4.	ಕನಾರ್ಟಿಕ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಸರಬರಾಜು ನಿಗಮ, ನಿಯಮಿತ

ಮೂಲಸೌಲಭ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಚಿವಾಲಯ (ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪರಿಷತ್ತಾಗಳು)

1.	ಕನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಾರ್ಥಿ ಮತ್ತು ಮೂಲ ಸೌಲಭ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ, (ಕೆವೊಪಿಡಿಸಿ)
2.	ಕನಾಟಕ ರ್ಯಾಲೀ ಮೂಲಸೌಲಭ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಂಪನಿ (ಕೆ.ಆರ್.ಎ.ಡಿ.ಇ)
3.	ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣ ರ್ಯಾಲೀ ಸಂಪರ್ಕ ನಿಯಮಿತ (ಬಿಎಆರ್.ಎಲ್.)
4.	ಮೂಲಸೌಲಭ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ (ಕನಾಟಕ (ಬಡೆಕ್))
5.	ಕನಾಟಕ ಕ್ಷೇತ್ರಾರ್ಥಿ ಪ್ರದೇಶಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿ (ಕೆಪಿಡಿಬಿ) (ಇದು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಇಲಾಖೆಗೆ ನೆರಪು ನೀಡುತ್ತದೆ)
6.	ಕನಾಟಕ ಮೂಲ ಸೌಲಭ್ಯ ಯೋಜನಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ (ಕೆಪಿಡಿಸಿ) ಕನಾಟಕ ಗೃಹ ಮಂಡಳಿ(ಕೆಹೆಚ್.ಬಿ), (ಇವುಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಯೋಜನಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ನೆರಪು ನೀಡುತ್ತದೆ.)

ಲೋಕೋಪಯೋಧಿ ಬಂದರು ಮತ್ತು ಒಳನಾಡು ಜಲಸಾರಿಗೆ ಸಚಿವಾಲಯ

1.	ಲೋಕೋಪಯೋಧಿ ಬಂದರು ಮತ್ತು ಒಳನಾಡು ಜಲಸಾರಿಗೆ ಇಲಾಖೆ
2.	ಕನಾಟಕ ರಸ್ತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ (ಕೆಆರ್.ಡಿ.ಸಿ.ಎಲ್.)
3.	ವಾಸ್ತು ಶಿಲ್ಪ ಇಲಾಖೆ

ಒಳಾಡಣತ ಸಚಿವಾಲಯ (Home Department)

1.	ಮೋಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆ
2.	ಗೃಹರಕ್ಷಕ ಮತ್ತು ಪೌರರಕ್ಷಣಾ ಇಲಾಖೆ
3.	ಕನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಅಗ್ನಿಶಾಮಕ ಮತ್ತು ತುರ್ತುಸೇವೆಗಳ ಇಲಾಖೆ
4.	ಕಾರಾಗ್ರಹಗಳ ಇಲಾಖೆ
5.	ಕನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮೋಲೀಸ್ ಗೃಹ ನಿರ್ಮಾಣ ನಿಗಮ
6.	ಅಭಿಯೋಧ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಿ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ಇಲಾಖೆ
7.	ಸೈನಿಕ ಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ಪುನರ್ವಸತಿ ಇಲಾಖೆ

ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರಾರ್ಥಿ ಸಚಿವಾಲಯ

1.	ಕ್ಷೇತ್ರಾರ್ಥಿ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಇಲಾಖೆ
2.	ಗಣೆ ಮತ್ತು ಭೂ ವಿಜ್ಞಾನ ಇಲಾಖೆ
3.	ರೇಣ್ಣ ಇಲಾಖೆ
4.	ಕೆಮ್ಮೆಗೆ ಮತ್ತು ಜವಳಿ ಇಲಾಖೆ
5.	ಸರ್ಕಾರೆ ಇಲಾಖೆ
6.	ಕನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಖಾದಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೋದ್ಯೋಧ ಮಂಡಳಿ
7.	ಕನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಕರಪುಶಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ, ನಿಯಮಿತ

ಕನಾರ್ಟಿಕ ಶೈಕ್ಷಿಕ

8.	ಕನಾರ್ಟಿಕ ರಾಜ್ಯ ಚಮ್ಮೆ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ, ನಿಯಮಿತ
9.	ಕನಾರ್ಟಿಕ ರಾಜ್ಯ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ, ನಿಯಮಿತ
10.	ಮೃಸೂರು ಪೇಪರ್ ಮಿಲ್ಸ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್
11.	ಕನಾರ್ಟಿಕ ರಾಜ್ಯ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಬಂಡವಾಳ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ, ನಿಯಮಿತ
12.	ಕನಾರ್ಟಿಕ ರಾಜ್ಯ ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ, ನಿಯಮಿತ
13.	ಕನಾರ್ಟಿಕ ರಾಜ್ಯ ತೆಗಿನ ನಾರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ, ನಿಯಮಿತ
14.	ಕನಾರ್ಟಿಕ ಅಸೆಂಟ್ ಮೇನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್ ಕಂಪನಿ (ಪ್ರೈ.) ಲಿಮಿಟೆಡ್.,
15.	ಮೃಸೂರು ಸಕ್ಕರೆ ಕಂಪನಿ, ಲಿ.,
16.	ಹಟ್ಟಿ ಬೆನ್ನದ ಗಣೆ ಕಂಪನಿ. ಲಿ.,
17.	ಕನಾರ್ಟಿಕ ಟ್ರಿಸ್ಟ್ ಮೇನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್ ಕಂಪನಿ (ಪ್ರೈ.ಲಿ.,)
18.	ಮೃಸೂರು ಪೇಂಟ್ ಮತ್ತು ವಾನಿಕ್‌, ನಿಯಮಿತ
19.	ಮೃಸೂರು ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್‌ಲ್ ಇಂಡಸ್ಟ್ರಿಯ್, ನಿಯಮಿತ
20.	ಎನ್.ಜಿ.ಎಫ್, ಹಬ್ಬಿ
21.	ಕನಾರ್ಟಿಕ ಸೋಪ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಡಿಟ್ರಿಂಟ್ ನಿಯಮಿತ
22.	ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಕನ್ಸಲ್ಟಿಂಟ್ ಮತ್ತು ಏಜನ್ಸೀಸ್ ನಿಯಮಿತ
23.	ಕನಾರ್ಟಿಕ ವಿದ್ಯುತ್ ಕಾರ್ಬಿನ್ ನಿಯಮಿತ
24.	ಮೃಸೂರು ಮಿನರಲ್ಸ್ ನಿಯಮಿತ
25.	ಕನಾರ್ಟಿಕ ರಾಜ್ಯ ವಿದ್ಯುತ್ ಮತ್ತು ಮಗ್ಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ, ನಿಯಮಿತ
26.	ಮೃಸೂರು ಸೇಲ್ಸ್ ಇಂಟರ್‌ನಾಷನಲ್ ನಿಗಮ, ನಿಯಮಿತ
27.	ಕನಾರ್ಟಿಕ ರೇಷ್ನೆ ಮಾರಾಟ ಮಂಡಳಿ ನಿಯಮಿತ
28.	ಕನಾರ್ಟಿಕ ರೇಷ್ನೆ ಕೈಗಾರಿಕಾ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ

ಸಾರಿಗೆ ಸಚಿವಾಲಯ

1.	ಕನಾರ್ಟಿಕ ರಾಜ್ಯ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ನಿಗಮ
2.	ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆ
3.	ವಾಯುವ್ಯ ಕನಾರ್ಟಿಕ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆ
4.	ಉತ್ತಾನ್ಯ ಕನಾರ್ಟಿಕ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆ
5.	ಡಿ.ಡೇವರಾಜ್ ಅರಸ್ ಟ್ರೈಕ್ ಟ್ರಿಮ್‌ನಲ್ಸ್ ನಿಯಮಿತ
6.	ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಾರಿಗೆ ಇಲಾಖೆ

ಸಂಸದಿಯ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಮತ್ತು ಶಾಸನ ರಜನೆ ಸಚಿವಾಲಯ

1.	ಭಾಷಾಂತರ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ ಹಾಗು ಏಕಸದಸ್ಯ ಸಮಿತಿ
----	--

ಯೋಜನೆ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಜ್ಯಕ ಸಚಿವಾಲಯ

1.	ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಂಜ್ಯಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ
2.	ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆ

ಇಂಥನ ಸಚಿವಾಲಯ

1.	ಇಂಥನ ಇಲಾಖೆ
2.	ಕನಾರ್ಟಿಕ ವಿದ್ಯುತ್ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ
3.	ಪವರ್ ಕಂಪನಿ ಆಫ್ ಕನಾರ್ಟಿಕ ಲಿಮಿಟೆಡ್
4.	ಕನಾರ್ಟಿಕ ವಿದ್ಯುತ್ ಪ್ರಸರಣ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ
5.	ಬೆಂಗಳೂರು ವಿದ್ಯುತ್ ಸರಬರಾಜು ಕಂಪನಿ ನಿಯಮಿತ
6.	ಹುಬ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಸರಬರಾಜು ಕಂಪನಿ ನಿಯಮಿತ
7.	ಮಂಗಳೂರು ವಿದ್ಯುತ್ ಸರಬರಾಜು ಕಂಪನಿ ನಿಯಮಿತ
8.	ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ವಿದ್ಯುತ್ ಸರಬರಾಜು ಕಂಪನಿ ನಿಯಮಿತ
9.	ಜಾಮುಂಡೇಶ್ವರ ವಿದ್ಯುತ್ ಸರಬರಾಜು ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ
10.	ಕನಾರ್ಟಿಕ ನರ್ವೆಕರಿಸಬಹುದಾದ ಇಂಥನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಯಮಿತ
11.	ಮುಖ್ಯ ವಿದ್ಯುತ್ ಪರಿವೀಕ್ಷಣಾಲಯ
12.	ಕನಾರ್ಟಿಕ ವಿದ್ಯುಚ್ಚಾಂತ್ರಿಕ ನಿಯಮಿತ
13.	ಕೆಪಿಸಿ ಬಿಡದಿ ಪವರ್ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್, ಪ್ರೈಸ್, ಲಿ..,

ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಚಿವಾಲಯ

1.	ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ
2.	ನಗರ ಪಾಲಿಕೆಗಳು
3.	ಬೆಂಗಳೂರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ
4.	ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು
5.	ಪಟ್ಟಣ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು (ಟಿ.ಪಿ.ಎ) ಎ) ಪೌರಾಜಿತ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ ಬಿ) ನಗರ ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆ ಸಿ) ರಾಜ್ಯ ನಗರ ಭೂ ಸಾರಿಗೆ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ
6.	ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಎ) ಕನಾರ್ಟಿಕ ನಗರ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ (ಕೆಯುಬಡಿಎಫ್‌ಸಿ) ಬಿ) ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ಪ್ರದೇಶಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ (ಬಿಎಂಆರ್‌ಡಿಎ) ಸಿ) ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ಕಾರ್ಯಾಚರಣ ಪಡೆ (ಬಿಎಂಟೆಎಫ್) ಡಿ) ಬೆಂಗಳೂರು ಮೆಟ್ರೋ ರೈಲ್ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ (ಬಿಎಂಆರ್‌ಸಿಎಲ್)

ಕನಾಡ ಸ್ಕೂಲ್‌ಹೆಡಿ

7.	ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿ (ಬಿಡಬ್ಲೂಎಸ್‌ಎಸ್‌ಬಿ)
8.	ಕನಾಡ ನಗರ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿ (ಕೆಯುಡಬ್ಲೂಎಸ್‌ಎಸ್‌ಬಿ)

ಆರ್ಥಿಕ ಸಜಿವಾಲಯ

1.	ವಾರ್ಷಿಕ ತೆರಿಗೆ ಇಲಾಖೆ
2.	ಅಭಿಕಾರಿ ಇಲಾಖೆ
3.	ಕನಾಡ ರಾಜ್ಯ ವಿಜಾನೆ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ
4.	ಕನಾಡ ರಾಜ್ಯ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆ
5.	ಕನಾಡ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಿ ವಿಮಾ ಇಲಾಖೆ
6.	ಕನಾಡ ರಾಜ್ಯ ಲೆಕ್ಕ ಪತ್ರ ಇಲಾಖೆ
7.	ಕನಾಡ ರಾಜ್ಯ ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆ
8.	ಕನಾಡ ರಾಜ್ಯ ಪಾನೀಯ ನಿಗಮ

ಶಿಕ್ಷಣ ಸಜಿವಾಲಯ (ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢಶಿಕ್ಷಣ)

1.	ಆಯುಕ್ತರು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ
2.	ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ
3.	ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ
4.	ಮತೀಂಯ ಮತ್ತು ಭಾಷಾ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಶಿಕ್ಷಣ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ
5.	ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ (ಡಿಎಸ್‌ಇರೋಟಿ)
6.	ಪ್ರೌಢಶಿಕ್ಷಣ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಂಡಳಿ ಎಸ್‌ಎಸ್‌ಎಲ್‌ಎಸ್
7.	ಪ್ರೌಢಶಿಕ್ಷಣ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಂಡಳಿ (ಇತರೆ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳು)
8.	ರಾಜ್ಯ ಯೋಜನಾ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಸರ್ವಶಿಕ್ಷಣ ಅಭಿಯಾಸ
9.	ರಾಜ್ಯ ಯೋಜನಾ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಭಿಯಾಸ
10.	ರಾಜ್ಯ ಯೋಜನಾ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಮಹಿಳಾ ಸಮಿತಿ
11.	ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ
12.	ಲೋಕ ಶಿಕ್ಷಣ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ
13.	ವೃತ್ತಿ ಶಿಕ್ಷಣ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ
14.	ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ
15.	ಮುದ್ರಣ, ಲೇಖನ ಸಾಮಗ್ರಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಟಣೆಗಳ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ
	(ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ)

16.	ಕಾಲೇಜು ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ
17.	ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ
18.	ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಯುವಕ ಸೇನಾದಳ ಇಲಾಖೆ (ಎನ್‌ಸಿಸಿ)

ವಸತಿ ಸಚಿವಾಲಯ

1.	ರಾಜೀವ್‌ಗಾಂಧಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ವಸತಿ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ
2.	ಕನಾರಟಕ ಕೊಳಚೆ ನಿರ್ಮಾರ್ಥನಾ ಮಂಡಳಿ
3.	ಕನಾರಟಕ ಗೃಹ ಮಂಡಳಿ

ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಮುಖ ಇಲಾಖೆಗಳು

1.	ಮಹಾಲೇವಿಪಾಲಕರು
2.	ಅಂಲಿಶ್‌ಕೆ ಇಲಾಖೆ
3.	ಕೇಂದ್ರ ತನಿಖಾ ದಳ
4.	ನಾಗರಿಕ ವಿಮಾನಯಾನ ಇಲಾಖೆ
5.	ಆದಾಯ ತೆರಿಗೆ ಇಲಾಖೆ
6.	ಭಾರತೀಯ ಅಡಿಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಲೆಕ್ಕ ಪತ್ರಗಳ ಇಲಾಖೆ
7.	ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಸಹಕಾರಿ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ತನಿಖಾ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ (ಕೃಷಿ ಮಂತ್ರಾಲಯ)
8.	ಕೇಂದ್ರೀಯ ಕರಾವಳಿ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಸಂಸ್ಥೆ
9.	ಭಾರತೀಯ ಅಡಿಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಲೆಕ್ಕ ಪತ್ರಗಳ ಇಲಾಖೆ
10.	ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೈನುಗಾರಿಕೆ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆ
11.	ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಶು ಪೌಷ್ಟಿಕಾರ್ಹಾರ ಮತ್ತು ಜೀವಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂಸ್ಥೆ
12.	ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕ್ರಾರಿಕಾ ಸಚಿವಾಲಯ
13.	ಕಾಫಿ ಮಂಡಳಿ
14.	ಸಂಪರ್ಕ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಸಚಿವಾಲಯ
15.	ಅಂಚೆ ಇಲಾಖೆ—ಕನಾರಟಕ ಸರ್ಕಾರ
16.	ಕಂಪನಿ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಸಚಿವಾಲಯ
17.	ಗ್ರಾಹಕರ ವ್ಯವಹಾರಗಳು, ಆಹಾರ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಸರಬರಾಜು ಸಚಿವಾಲಯ
18.	ವಿಶೇಷರ್ಯೆ ಕ್ರಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಮೂಸಿಯಂ
19.	ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆ
20.	ಭಾರತೀಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ಪರಿಷತ್

ಕನಾಡ ಶೈಲಿ

21.	ಆರ್ಥಿಕ ಸಚಿವಾಲಯ
22.	ಆಯುಕ್ತರು, ಸೀಮಾಶುಲ್ಕ ಇಲಾಖೆ
23.	ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣ ಸೇವಾ ಸಚಿವಾಲಯ
24.	ಜನಗಣತಿ ಇಲಾಖೆ
25.	ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ
26.	ನಾರಿನ ಉತ್ಸನ್ಗಗಳ ಮಂಡಳಿ
27.	ಕಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ಇಲಾಖೆ
28.	ಕಾರ್ಮಿಕ ಭವಿಷ್ಯ ನಿಧಿ ಸಂಸ್ಥೆ
29.	ರಾಜ್ಯ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳ ವಿಮಾ ನಿಗಮ
30.	ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯ ಸಚಿವಾಲಯ
31.	ಭಾರತೀಯ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣಾ, ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಇಲಾಖೆ, (ಕನಾಡ ಗೋವಾ)
32.	ಇಂಡಿಯನ್ ಬ್ಯಾರೇಲ್ ಆರ್ಥಿಕ ಮೈನ್ಸ್
33.	ಇಂಥನ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕೇಂದ್ರೀಯ ಸಚಿವಾಲಯ
34.	ರೈಲ್ವೆಸ ಸಚಿವಾಲಯ
35.	ಜಲಸಾರಿಗೆ, ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿ ಸಚಿವಾಲಯ
36.	ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಜಾರಿ ಸಚಿವಾಲಯ
37.	ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಸಿಲ್ಕ್ ಬೋರ್ಡ್ ಸಚಿವಾಲಯ
38.	ಮೆಟ್ರೋಲಿಜಿಕಲ್ ಸರ್ವೆಸ ಆರ್ಥಿಕ ಇಂಡಿಯಾ
39.	ಆರ್ಕಿಟೆಕ್ಟು ಸಚಿವಾಲಯ
40.	ಕೇಂದ್ರ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಂಡಳಿ
41.	ಯೋಜನಾ ಮಂಡಳಿ
42.	ಭಾರತೀಯ ಬಾಹ್ಯಕಾಶ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆ
43.	ಇಸ್ಕ್ರೋನ್ ಸೆಟಲ್ಯೂಟ್ ಸೆಂಟರ್
44.	ಕೇಂದ್ರೀಯ ಜಲ ಆಯೋಗ
45.	ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಚಿವಾಲಯ
46.	ಯುವಜನ ಮತ್ತು ಶ್ರೇಡಾ ಸಚಿವಾಲಯ
47.	ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಹಕಾರಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ
48.	ಭಾರತೀಯ ಅಣ್ಣ ಶಕ್ತಿ ನಿಗಮ
49.	ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಚಿವಾಲಯ, (ಹುಡ್ಗೋ)
50.	ಖಾದಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೋದ್ಯೋಗ ಮಂಡಳಿ